

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-34-23

Druk nr 3216

Warszawa, 9 maja 2023 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi projekt ustawy

- o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9:

- a) w § 1 uchyla się zdanie trzecie,
- b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Przeglądanie akt sprawy oraz udostępnianie stronom i uczestnikom postępowania odpisów, kopii lub wyciągów z akt sprawy może się odbywać za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, zwanego dalej „systemem teleinformatycznym” albo systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53da § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289 i 614), zwanego dalej „portalem informacyjnym”.”;

2) po art. 131¹ dodaje się art. 131^{1a} w brzmieniu:

„Art. 131^{1a}. § 1. W braku możliwości dokonania doręczenia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, sąd doręcza adwokatowi, radcy prawnemu, rzecznikowi patentowemu, prokuratorowi, organowi emerytalnemu określonego przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej pisma sądowe wyłącznie poprzez umieszczenie ich treści w portalu informacyjnym w sposób umożliwiający uzyskanie przez odbiorcę dokumentu

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, ustawę z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych, ustawę z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, ustawę z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze, ustawę z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, ustawę z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, ustawę z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw oraz ustawę z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1981, 2052, 2262, 2270, 2289, 2328 i 2459, z 2022 r. poz. 1, 366, 480, 807, 830, 974, 1098, 1301, 1371, 1692, 1855, 1967, 2127, 2140, 2180, 2339, 2436, 2600 i 2687 oraz z 2023 r. poz. 289, 326, 403, 535, 556, 614, 739, 803 i 852.

potwierdzającego doręczenie. Nie dotyczy to pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu.

§ 2. W przypadku, o którym mowa w § 1, pismo uznaje się za doręczone w chwili wskazanej w dokumencie potwierdzającym doręczenie. Przepisu art. 134 § 1 nie stosuje się. W przypadku braku dokumentu potwierdzającego doręczenie, doręczenie uznaje się za skuteczne po upływie 14 dni od daty umieszczenia treści pisma w portalu informacyjnym w sposób, o którym mowa w § 1 zdanie pierwsze.

§ 3. Przewodniczący zarządza odstąpienie od doręczenia pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego, jeżeli dokonanie doręczenia w taki sposób jest niemożliwe ze względu na charakter pisma, w szczególności jeżeli zachodzi potrzeba wydania stronie uwierzytelnionego odpisu orzeczenia lub tytułu wykonawczego.

§ 4. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb i sposób doręczania pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego jak również elektroniczną postać, w której pisma te są doręczane, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego toku postępowania, a także realizacji gwarancji procesowych jego uczestników.”;

3) w art. 142 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Doręczenie pisma jest potwierdzane przez odbiorcę:

- 1) pisemnie;
- 2) za pośrednictwem systemu teleinformatycznego operatora pocztowego, o którym mowa w art. 131 § 1;
- 3) dokumentem uzyskanym z systemu teleinformatycznego;
- 4) dokumentem uzyskanym z portalu informacyjnego.”;

4) w art. 150 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) sąd oraz miejsce i czas posiedzenia, a także informację, czy wezwany może wziąć udział w posiedzeniu w sposób określony w art. 151 § 2;”;

5) w art. 151:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przewodniczący może zarządzić przeprowadzenie posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość (posiedzenie zdalne) jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie względem na charakter czynności, które mają być dokonane na posiedzeniu, a przeprowadzenie

posiedzenia zdalnego zagwarantuje pełną ochronę praw procesowych stron i prawidłowy tok postępowania. W takim przypadku na sali sądowej przebywa sąd i protokolant, a pozostałe osoby uczestniczące w posiedzeniu nie muszą przebywać w budynku sądu prowadzącego postępowanie. Zapis obrazu i dźwięku z czynności procesowych odbywających się na sali sądowej przekazuje się do miejsca przebywania tych uczestników posiedzenia, którzy zgłosili zamiar zdalnego uczestniczenia w posiedzeniu sądu oraz z miejsca przebywania tych uczestników posiedzenia do budynku sądu prowadzącego postępowanie.”,

b) dodaje się § 3–9 w brzmieniu:

„§ 3. Przewodniczący może zarządzić przeprowadzenie posiedzenia zdalnego z urzędu lub na wniosek osoby, która ma uczestniczyć w posiedzeniu i wskazała adres poczty elektronicznej. Termin do złożenia wniosku wynosi 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia albo wezwania na posiedzenie. Zarządzając przeprowadzenie posiedzenia zdalnego przewodniczący może zastrzec, że określona osoba weźmie udział w posiedzeniu zdalnym poza budynkiem sądu prowadzącego postępowanie, jeżeli będzie przebywać w budynku innego sądu. O treści zarządzeń, o których mowa w zdaniach poprzedzających, w tym zmierzających do przeprowadzenia dowodu w sposób zdalny, o odmowie uwzględnienia wniosku lub zmianie zarządzeń w tym przedmiocie informuje się w sposób przewidziany w art. 149¹.

§ 4. Przewodniczący może zarządzić, że osoba pozbawiona wolności będzie uczestniczyć w czynnościach procesowych wyłącznie w ramach posiedzenia zdalnego. W takim przypadku w miejscu przebywania tej osoby bierze udział w posiedzeniu zdalnym przedstawiciel administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego, pełnomocnik, jeżeli został ustanowiony, oraz tłumacz, jeżeli został powołany. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio do osób objętych postępowaniem terapeutycznym na podstawie odrębnych przepisów.

§ 5. Wzywając na posiedzenie zdalne, informuje się jego uczestników o możliwości stawiennictwa na sali sądu prowadzącego postępowanie lub zgłoszenia zamiaru zdalnego udziału w posiedzeniu, a także poucza się, że zamiar ten należy zgłosić najpóźniej na 3 dni robocze przed wyznaczonym terminem posiedzenia oraz że do skutecznego zgłoszenia wystarcza zachowanie formy określonej w art. 226¹ pkt 2 lit. b, przy jednoczesnym wskazaniu adresu poczty elektronicznej. W takim przypadku informuje się także o treści § 2, § 3 oraz § 6–8, adresie strony internetowej

zawierającej obwieszczenie, o którym mowa w § 9, oraz o sposobie przyłączenia się do posiedzenia zdalnego. Obowiązek zgłoszenia zamiaru udziału w posiedzeniu w formie zdalnej nie dotyczy osoby pozbawionej wolności.

§ 6. Osoba, która nie zgłosiła skutecznie wniosku, o którym mowa w § 3 zdanie pierwsze, albo nie zgłosiła zamiaru zdalnego udziału w posiedzeniu zgodnie z § 5 zdanie pierwsze, ma obowiązek stawić się na posiedzeniu w budynku sądu prowadzącego postępowanie bez dodatkowego wezwania.

§ 7. Czynności procesowe dokonane w trakcie posiedzenia zdalnego przez strony i innych uczestników przebywających poza salą sądu prowadzącego postępowanie są skuteczne, chyba że ustawa wymaga ich dokonania w formie pisemnej.

§ 8. Osoba biorąca udział w posiedzeniu zdalnym przebywając poza budynkiem sądu jest zobowiązana poinformować sąd o miejscu, w którym przebywa oraz dołożyć wszelkich starań, aby warunki w miejscu jej pobytu licowały z powagą sądu i nie stanowiły przeszkody do dokonania czynności procesowych z jej udziałem. W razie odmowy podania wskazanych informacji lub jeżeli zachowanie tej osoby budzi uzasadnione wątpliwości co do prawidłowego przebiegu czynności dokonanych zdalnie z jej udziałem, sąd może zarządzić osobiste stawiennictwo tej osoby na sali sądowej.

§ 9. Minister Sprawiedliwości, w drodze obwieszczenia, podaje na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej informacje o standardach technicznych oprogramowania i wymaganiach sprzętowych niezbędnych do uczestniczenia w posiedzeniu zdalnym.”;

6) w art. 154 w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Przepisów o posiedzeniu zdalnym nie stosuje się, chyba że wszyscy uczestnicy czynności przebywają w budynkach sądowych.”;

7) w art. 183¹¹ dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:

„Mediator może przeprowadzić posiedzenie mediacyjne przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość, jeżeli strony wyrażą na to zgodę.”;

8) w art. 235 § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Jeżeli charakter dowodu się temu nie sprzeciwia, sąd orzekający może postanowić, że jego przeprowadzenie nastąpi na odległość w ramach posiedzenia zdalnego.

§ 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urządzeń i środków technicznych wykorzystywanych w budynku sądu do przeprowadzenia dowodu w ramach posiedzenia zdalnego, sposób korzystania z tego rodzaju urządzeń i środków, jak również sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów dokonanych podczas jego przeprowadzenia, mając na względzie konieczność właściwego zabezpieczenia utrwalonego obrazu lub dźwięku przed utratą dowodu, jego zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.”;

9) w art. 235¹ dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„We wniosku można także wskazać, czy strona domaga się przeprowadzenia dowodu w ramach posiedzenia zdalnego.”;

10) po art. 263 dodaje się art. 263¹ w brzmieniu:

„Art. 263¹. Strona może sprzeciwić się przesłuchaniu świadka poza salą sądową w ramach posiedzenia zdalnego, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia uzyskania informacji o zamiarze przeprowadzenia dowodu w taki sposób. W razie skutecznego wniesienia sprzeciwu sąd wzywa świadka do osobistego stawiennictwa na sali sądowej.”;

11) w art. 269 w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Przewodniczący może zwolnić osoby pozostające poza salą sądową z obowiązku powstania, jeżeli wykonanie tego obowiązku umniejszałoby powagę czynności lub mogło niekorzystnie wpłynąć na jakość utrwalenia obrazu i dźwięku z tej czynności.”;

12) w art. 284 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 i 3 w brzmieniu:

„§ 2. Przedstawienie akt sprawy lub ich kopii biegłemu wpisanemu na listę biegłych sądowych może nastąpić za pośrednictwem portalu informacyjnego.

§ 3. Sąd zarządza przeprowadzenie czynności z udziałem biegłego na sali sądowej na uzasadniony wniosek strony, albo jeżeli wiarygodność opinii przedstawianej w ramach posiedzenia zdalnego budzi wątpliwości.”;

13) art. 289 otrzymuje brzmienie:

„Art. 289. Do wezwania i przesłuchania biegłych stosuje się ponadto odpowiednio przepisy o świadkach, z wyjątkiem art. 263¹ oraz przepisów o przymusowym sprowadzeniu.”;

14) w art. 304 zdanie trzecie otrzymuje brzmienie:

„Poza tym do przesłuchania stron i składania przyrzeczenia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące świadków, w tym art. 263¹, z wyjątkiem przepisów o środkach przymusowych.”;

15) w art. 427 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Odbycie posiedzenia przy drzwiach zamkniętych nie stoi na przeszkodzie przeprowadzeniu dowodu na odległość w ramach posiedzenia zdalnego, jeżeli w istotny sposób przyspieszy to rozpoznanie sprawy lub przyczyni się znacznie do zaoszczędzenia kosztów.”;

16) w art. 547 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Przepisów o posiedzeniu zdalnym nie stosuje się do osoby, której dotyczy wnioski o ubezwłasnowolnienie, o ile ma być wysłuchana, oraz do udziału biegłych w tej czynności.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289 i 614) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 31a:

a) w § 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) kieruje działalnością administracyjną sądu, w zakresie wskazanym w art. 8 pkt 1, z zastrzeżeniem § 1a i 1b;”;

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) jest zwierzchnikiem służbowym i dokonuje czynności z zakresu prawa pracy oraz reprezentuje sąd w tym zakresie wobec pracowników sądu, z wyłączeniem sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, kuratorów zawodowych, asystentów sędziów oraz kierowników i specjalistów opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów, z zastrzeżeniem § 1b;”;

b) po § 1 dodaje się § 1a i 1b w brzmieniu:

„§ 1a. Dyrektor sądu apelacyjnego kieruje działalnością administracyjną sądów działających na obszarze danej apelacji, dotyczącą realizacji zadań z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów.

§ 1b. Dyrektor sądu apelacyjnego jest zwierzchnikiem służbowym i dokonuje czynności z zakresu prawa pracy oraz reprezentuje sąd w tym zakresie wobec pracowników sądu wykonujących zadania, o których mowa w § 1a, w sądach działających na obszarze właściwości danej apelacji.”;

2) art. 49 otrzymuje brzmienie:

„Art. 49 § 1. W razie naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ułbżenia sądowni, innemu organowi państwowemu lub osobom biorącym udział w sprawie, sąd może ukarać osobę, która dopuściła się tego czynu karą porządkową: grzywny w wysokości do 3000 złotych lub karą pozbawienia wolności do czternastu dni; osobie pozbawionej wolności, w tym także tymczasowo aresztowanej, jako karę porządkową można wymierzyć karę przewidzianą w przepisach o wykonywaniu kary pozbawienia wolności albo w przepisach o wykonywaniu tymczasowego aresztowania.

§ 2. Jeżeli czynu określonego w § 1 dopuścił się żołnierz w czynnej służbie wojskowej, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie, sąd – zamiast wymierzenia kary – zwraca się do właściwego dowódcy jednostki wojskowej, który stosuje środki przewidziane w przepisach dotyczących żołnierzy; przepis ten stosuje się odpowiednio do osoby odbywającej zasadniczą służbę w obronie cywilnej.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się także, gdy czynu określonego w § 1 dopuszczono się w piśmie złożonym w sądzie lub za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość, o ile istnieje pewność co do osoby, która dopuściła się tego czynu.

§ 4. Jeżeli naruszenie powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ułbżenie sądowni godzi w osobę sędziego albo członka składu sądu, postanowienie w przedmiocie ukarania karą porządkową wydaje niezwłocznie na posiedzeniu sąd w składzie jednego sędziego niebędącego w składzie dokonującym czynności sądowych ani w składzie rozpoznającym sprawę, której dotyczą te czynności. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio.

§ 5. Postanowienie w przedmiocie ukarania karą porządkową w sytuacji, o której mowa w § 3, wydaje się po wysłuchaniu osoby, która dopuściła się czynu określonego w § 1, chyba że wysłuchanie nie jest możliwe albo osoba ta bez usprawiedliwienia nie stawiała się na posiedzenie.

§ 6. Postanowienie, o którym mowa w § 4, wydaje się po wysłuchaniu osoby, która dopuściła się czynu określonego w § 4, chyba że wysłuchanie nie jest możliwe albo osoba ta bez usprawiedliwienia nie stawiała się na posiedzenie. W sytuacji, w której czynu

określonego w § 4 dopuszczono się w piśmie złożonym w sądzie lub za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość oraz istnieje pewność co do osoby, która dopuściła się tego czynu, przepis zdania pierwszego stosuje się odpowiednio.

§ 7. Do postępowania w przedmiocie ukarania karą porządkową stosuje się przepisy postępowania właściwego w sprawie, w toku której dopuszczono się czynu naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ublżenia wskazanym organom i osobom.”;

3) w art. 50:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Postanowienie o ukaraniu karą porządkową jest wykonalne z chwilą uprawomocnienia. Od postanowienia przysługuje zażalenie do sądu bezpośrednio przełożonego, a gdy zostało wydane przez sąd apelacyjny do Sądu Najwyższego. Postanowienie w przedmiocie zażalenia wydaje się niezwłocznie. Ponadto do zażalenia stosuje się przepisy o postępowaniu właściwe w sprawie, w której zastosowano karę porządkową.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie nieuiszczenia kary porządkowej grzywny, zamienia się ją na karę pozbawienia wolności do siedmiu dni, biorąc pod uwagę rodzaj przewinienia, warunki osobiste ukaranego oraz stopień jego winy. Postanowienie w tym przedmiocie wydaje sąd w składzie jednego sędziego niebędącego w składzie rozpoznającym sprawę, której dotyczył czyn określony w art. 49 § 1 i § 4, na posiedzeniu po wysłuchaniu ukaranego, chyba że wysłuchanie to nie jest możliwe albo ukarany bez usprawiedliwienia nie stawił się na posiedzenie. Postanowienie jest natychmiast wykonalne. Od postanowienia przysługuje zażalenie. W razie wniesienia zażalenia sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, może wstrzymać wykonanie kary pozbawienia wolności. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio.”;

4) w art. 51 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Zarządzenia porządkowe przewodniczącego składu sądu oraz kary porządkowe wymierzone przez sąd nie mają zastosowania do sędziów, asesorów sądowych i ławników należących do składu orzekającego oraz do prokuratora, Prezesa, wiceprezesów, radców i referendarzy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej biorących udział w sprawie, a także osób, do udziału których w sprawie stosuje się przepisy o prokuratorze.”;

5) po art. 52 dodaje się art. 52a w brzmieniu:

„Art. 52a. 1. Przepisy art. 47c i art. 48 § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do osób uczestniczących w posiedzeniu przeprowadzonym przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość przebywających poza budynkiem sądu.

2. Osoba uczestnicząca w posiedzeniu, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązana podać na żądanie przewodniczącego składu sądu informacje o miejscu, w którym przebywa oraz o towarzyszących jej osobach.”;

6) w art. 53:

a) uchyla się § 1a–1c,

b) uchyla się § 5;

7) w art. 53c po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Minister Sprawiedliwości może żądać udostępnienia akt sprawy, o których mowa w § 2, ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych na jego wniosek, w celu wykonywania zadań związanych z reprezentowaniem Rzeczypospolitej Polskiej przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka lub innym organem międzynarodowym.”;

8) po art. 53d dodaje się art. 53da w brzmieniu:

„Art. 53da. § 1. O ile przepis szczególny tak stanowi, pisma sądowe doręcza się adwokatom, radcom prawnym, rzecznikom patentowym, prokuratorowi i Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej i organowi emerytalnemu określone przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych drogą elektroniczną za pośrednictwem kont w systemie teleinformatycznym (portal informacyjny). Za pośrednictwem portalu informacyjnego można też informować strony i ich pełnomocników o czynnościach podejmowanych w sprawie.

§ 2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne korzystania oraz funkcjonowania portalu informacyjnego, tryb zakładania, udostępniania i likwidacji konta w portalu informacyjnym, z uwzględnieniem sprawności postępowania, ochrony praw stron postępowania oraz zasad wykonywania zawodu przez adwokatów, radców prawnych i rzeczników patentowych.

§ 3. Do posiadania konta instytucjonalnego w portalu informacyjnym obowiązany jest organ emerytalny określony przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.”;

9) w art. 54:

a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Do budynków sądów nie wolno wносить broni ani amunicji, a także materiałów wybuchowych i innych środków niebezpiecznych. Nie dotyczy to osób wykonujących w budynkach sądów obowiązki służbowe wymagające posiadania broni.

§ 2. Prezes sądu może zarządzić stosowanie środków zapewniających bezpieczeństwo w budynkach sądów oraz zapobiegających naruszaniu zakazu, o którym mowa w § 1. W takim przypadku do ochrony budynków sądów oraz osób w nich przebywających stosuje się przepisy o ochronie osób i mienia.”,

b) dodaje się § 3–17 w brzmieniu:

„§ 3. W celu zapobieżenia naruszeniu zakazu, o którym mowa w § 1, oraz zapewnienia bezpieczeństwa, o którym mowa w § 2, pracownik ochrony, wpisany na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej w rozumieniu ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2021 r. poz. 1995), przy wykonywaniu zadań ochrony osób i mienia w budynkach sądu ma prawo do:

- 1) przeglądania zawartości bagażu lub odzieży osób wchodzących do budynku sądu;
- 2) odmowy zezwolenia na wejście do budynku sądu osoby odmawiającej poddania się przeglądaniu zawartości bagażu lub odzieży;
- 3) odmowy zezwolenia na wejście do budynku sądu osoby posiadającej przy sobie przedmioty, o których mowa w § 1;
- 4) żądania usunięcia innych przedmiotów i urządzeń, które mogą stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego lub mienia, lub oddania ich do depozytu.

§ 4. Pracownik ochrony informuje sekretariat właściwego wydziału sądu o odmowie zezwolenia na wejście do budynku sądu osobie wezwanej na rozprawę lub posiedzenie sądu w sytuacjach, o których mowa w § 3 pkt 2 i 3.

§ 5. Przeglądanie zawartości bagażu polega na:

- 1) wzrokowej i manualnej kontroli zawartości bagażu, w tym manualnym sprawdzeniu znajdujących się w nim przedmiotów;
- 2) sprawdzeniu bagażu z wykorzystaniem środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń zabronionych, w szczególności broni,

materiałów wybuchowych oraz substancji mogących stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia.

§ 6. Pracownik ochrony w związku z realizacją czynności, o których mowa w § 5, ma prawo żądania udostępnienia bagażu, w tym otwarcia i pokazania jego zawartości.

§ 7. Czynności, o których mowa w § 5, wykonuje się w obecności posiadacza bagażu oraz w miarę możliwości w sposób niepowodujący uszkodzenia bagażu i znajdujących się w nim przedmiotów.

§ 8. Przeglądanie odzieży polega na:

- 1) manualnym sprawdzeniu zawartości odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na ciele osoby wchodzącej do budynku sądu lub przez nią posiadanych bez odsłaniania przykrytej odzieżą powierzchni ciała;
- 2) sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń zabronionych, w szczególności broni, materiałów wybuchowych oraz substancji mogących stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia.

§ 9. Pracownik ochrony w związku z realizacją czynności, o których mowa w § 8, ma prawo żądania zdjęcia przez osobę wchodzącą do budynku sądu zewnętrznych warstw odzieży, pokazania zawartości kieszeni, innych części odzieży lub przedmiotów znajdujących się na ciele tej osoby lub przez nią posiadanych.

§ 10. Czynności, o których mowa w § 8, wykonuje się w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której są wykonywane, oraz w niezbędnym zakresie do zrealizowania celu dokonywanej czynności. Czynności dokonuje w miarę możliwości pracownik ochrony tej samej płci, co osoba poddana przeglądaniu odzieży.

§ 11. Z dokonania czynności, o których mowa w § 5 i 8, dokonujący ich pracownik ochrony sporządza protokół w przypadku, gdy osoba poddana przeglądaniu zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po dokonaniu tych czynności. Protokół nie podlega udostępnieniu osobom trzecim oraz może być udostępniony podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów w trybie w nich przewidzianych. Protokół zawiera:

- 1) oznaczenie czynności, podstawy prawnej i przyczyny jej podjęcia, miejsca jej dokonania oraz danych osoby poddanej przeglądaniu zawartości bagażu lub

przeglądaniu odzieży, obejmujących imię, nazwisko oraz numer ewidencyjny PESEL lub datę urodzenia oraz serię i numer dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby;

- 2) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;
- 3) dane pracownika ochrony dokonującego czynności obejmujące imię, nazwisko oraz nazwę przedsiębiorcy, na rzecz którego wykonuje zadania ochrony albo nazwę jednostki organizacyjnej lub przedsiębiorcy w przypadku, gdy pracownik ochrony wykonuje zadania ochrony w ramach wewnętrznej służby ochrony;
- 4) przebieg czynności, oświadczenia i wnioski jej uczestników;
- 5) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;
- 6) pouczenie osoby poddanej przeglądaniu zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży o jej prawach, w szczególności o prawie do złożenia skargi, o której mowa w § 12;
- 7) podpis osoby dokonującej czynności oraz osoby poddanej czynnościom przeglądania zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży albo wzmiankę o odmowie złożenia podpisu.

§ 12. Osobie poddanej przeglądaniu zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży przysługuje skarga na działalność sądu, wnoszona do prezesa sądu właściwego ze względu na miejsce dokonania czynności, w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności, w celu zbadania legalności oraz prawidłowości jej dokonania. Do skargi stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 5A.

§ 13. W przypadku gdy w trakcie czynności, o których mowa w § 5 i 8, znaleziono przedmioty mogące stworzyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, a osoba poddana tym czynnościom nie zgłosiła żądania sporządzenia protokołu z dokonanej czynności, dokonanie czynności pracownik ochrony niezwłocznie dokumentuje w notatce służbowej, odnotowując rodzaj, czas, miejsce i wynik czynności, dane pracownika ochrony oraz informacje, o których mowa w § 11 pkt 3 i 5.

§ 14. W przypadku gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności, o których mowa w § 5 i 8, stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia, pracownik ochrony, w granicach dostępnych środków, niezwłocznie podejmuje działania zmierzające do usunięcia niebezpieczeństwa, a w szczególności

zabezpiecza miejsce zagrożone oraz powiadamia dyżurnego właściwej miejscowo jednostki organizacyjnej Policji o konieczności zarządzenia działań usuwających to niebezpieczeństwo.

§ 15. Informację o przysługujących osobom wchodzącym do budynku sądu prawach i obowiązkach związanych z czynnościami pracowników ochrony, podejmowanymi przy wykonywaniu zadań ochrony osób i mienia w budynkach sądu, umieszcza się w widocznym miejscu przy wejściu do budynku sądu.

§ 16. Przepisów § 3–13 nie stosuje się do:

- 1) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Prezesa Rady Ministrów,
- 3) członków Rady Ministrów,
- 4) Rzecznika Praw Obywatelskich,
- 5) Rzecznika Praw Dziecka,
- 6) Rzecznika Finansowego,
- 7) Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych,
- 8) osób korzystających z immunitetu parlamentarnego, sędziowskiego lub prokuratorskiego oraz ławników danego sądu, referendarzy sądowych,
- 9) osób korzystających z immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów międzynarodowych albo powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych,
- 10) adwokatów, radców prawnych, notariuszy, komorników sądowych, Prezesa, wiceprezesów, radców i referendarzy Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej,
- 11) kuratorów sądowych, rzeczników patentowych, biegłych sądowych, doradców restrukturyzacyjnych – w trakcie pełnienia czynności służbowych,
- 12) funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, w tym inspektorów Biura Nadzoru Wewnętrznego oraz funkcjonariuszy Służby Więziennej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Celno-Skarbowej, Straży Ochrony Kolei, żołnierzy Żandarmerii Wojskowej i pracowników Krajowej Administracji Skarbowej – w trakcie pełnienia czynności służbowych,

- 13) innych osób, w stosunku do których dyrektor sądu albo prezes sądu wyraził zgodę na ich wejście
- po uprzednim okazaniu legitymacji służbowej lub dokumentu umożliwiającego ustalenie tożsamości i zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji.

§ 17. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór protokołu oraz sposób, miejsce i okresy przechowywania protokołu, o którym mowa w § 11, i notatki służbowej, o której mowa w § 13, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia przejrzystości, skrótowości i kompletności protokołu, z uwzględnieniem informacji niezbędnych do udokumentowania zakresu, przebiegu oraz wyniku czynności przeglądania zawartości bagażu lub odzieży osoby wchodzącej do budynku sądu, o których mowa w § 5 i 8, a także uwzględniając potrzebę zapewnienia bezpiecznego przechowywania protokołu i notatki służbowej oraz niezbędność zapewnienia dostępu do nich w związku z prowadzonymi postępowaniami.”;

- 10) w art. 157 po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Biegły wpisany na listę biegłych sądowych ma obowiązek posiadania konta w portalu informacyjnym. W przypadku skreślenia biegłego z listy prezes właściwego sądu okręgowego występuje do Ministra Sprawiedliwości o usunięcie konta w systemie informacyjnym.”;

- 11) w art. 175a dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Administratorami danych osobowych przetwarzanych w związku z działalnością administracyjną sądów są prezesi właściwych sądów, dyrektorzy właściwych sądów oraz Minister Sprawiedliwości w ramach realizowanych zadań.”;

- 12) art. 175da otrzymuje brzmienie:

„Art. 175da. § 1. Minister Sprawiedliwości wykonuje zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa polegające w szczególności na projektowaniu, wdrażaniu, eksploatacji, integracji, utrzymaniu, rozwoju, administrowaniu i udostępnianiu sądowych systemów teleinformatycznych, zabezpieczaniu danych osobowych przetwarzanych w tych systemach, koordynowaniu tych działań oraz zapewnieniu możliwości wymiany informacji pomiędzy tymi systemami.

§ 2. O ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej, Minister Sprawiedliwości może tworzyć i utrzymywać systemy teleinformatyczne wspierające działalność administracyjną sądów, systemy teleinformatyczne obsługujące postępowania sądowe lub

ich części, w tym systemy, w których tworzy się lub przetwarza akta sprawy, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone rejestry sądowe, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone urządzenia ewidencyjne lub inne systemy teleinformatyczne wykorzystywane w działalności sądów, w tym portal informacyjny (sądowe systemy teleinformatyczne).

§ 3. Minister Sprawiedliwości jest administratorem systemów teleinformatycznych, o których mowa w § 2.

§ 4. Minister Sprawiedliwości jako administrator systemów teleinformatycznych, o których mowa w § 2, nie ma dostępu do akt postępowania.

§ 5. Współadministratorami danych osobowych przetwarzanych w systemach teleinformatycznych określonych w § 2 są sądy w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości albo realizacji zadań z zakresu ochrony prawnej, prezesi właściwych sądów, dyrektorzy właściwych sądów oraz Minister Sprawiedliwości w ramach realizowanych zadań.

§ 6. Minister Sprawiedliwości przetwarza dane, w tym dane osobowe znajdujące się w systemach teleinformatycznych określonych w § 2, wyłącznie w zakresie niezbędnym dla realizacji ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości, w szczególności związanych z informatyzacją sądownictwa.

§ 7. Minister Sprawiedliwości może, w drodze zarządzenia, powierzyć dyrektorom sądów apelacyjnych wykonywanie niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa, mając na uwadze efektywność wymiaru sprawiedliwości oraz możliwości techniczne i organizacyjne sądów, a także potrzebę sprawnego działania systemu teleinformatycznego przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa.

§ 8. Minister Sprawiedliwości może, w drodze porozumienia, powierzyć innym niż dyrektorzy sądów apelacyjnych podmiotom realizującym zadania publiczne, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 57), wykonywanie niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa.

§ 9. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi w drodze rozporządzenia:

- 1) opis systemów teleinformatycznych stosowanych w sądach powszechnych, zawierający strukturę systemu, wymaganą minimalną funkcjonalność systemu oraz zakres komunikacji między elementami struktury systemu,
- 2) wymagania standaryzujące w zakresie bezpieczeństwa, wydajności i rozwoju systemu,
- 3) sposób postępowania w zakresie stwierdzania zgodności oprogramowania z opisem systemu

– mając na uwadze zapewnienie spójności systemów teleinformatycznych stosowanych w sądach powszechnych, w szczególności w zakresie jednorodności zakresu i rodzaju danych, a także zachowanie zgodności z minimalnymi wymogami i sposobem stwierdzania zgodności oprogramowania, określonymi na podstawie ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.”;

13) w art. 179a w § 1 w pkt 1 wyrazy „informatyzacji sądów” zastępuje się wyrazami „informatyzacji sądownictwa”;

14) po art. 179a dodaje się art. 179b w brzmieniu:

„Art. 179b. § 1. Zadania sądów związane z pobieraniem opłat oraz innych kosztów i należności sądowych wnoszonych za pomocą systemów teleinformatycznych mogą być wykonywane przez inne sądy przy użyciu wspólnego rachunku bankowego.

§ 2. Minister Sprawiedliwości może wyznaczyć, w drodze rozporządzenia, sąd apelacyjny właściwy do dysponowania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku, o którym mowa w § 1, oraz określić rodzaj należności pieniężnych, które będą obsługiwane przy użyciu tego rachunku, mając na względzie przygotowanie techniczne i organizacyjne sądu apelacyjnego.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289, 535 i 818) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 34:

a) § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Sprawy osób wymienionych w § 1 powinny być połączone we wspólnym postępowaniu. Połączenie spraw do wspólnego postępowania następuje z urzędu lub

na złożony przed otwarciem przewodu sądowego wniosek prokuratora lub mającej w tym interes procesowy innej strony; przepis art. 33 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Jeżeli łączne rozpoznanie spraw, o których mowa w § 2, jest niemożliwe lub istotnie utrudnione z uwagi na przyczyny określone w art. 22 § 1 lub inne ważne powody, można wyłączyć i odrębnie rozpoznać sprawę poszczególnych osób lub o poszczególne czyny, chyba że przeszkoda nie ma charakteru długotrwałego lub jest możliwe kontynuowanie postępowania bez naruszenia interesu procesowego osoby, której przeszkoda dotyczy.”,

b) dodaje się § 4–6 w brzmieniu:

„§ 4. Sprawa wyłączona przed otwarciem przewodu sądowego podlega rozpoznaniu przez sąd właściwy według zasad ogólnych. Sprawa wyłączona po otwarciu przewodu sądowego podlega rozpoznaniu przez sąd, który dokonał wyłączenia, chyba że nie jest on właściwy rzeczowo. Przepis art. 36 stosuje się odpowiednio.

§ 5. Jeżeli sprawa wyłączona po otwarciu przewodu sądowego podlega rozpoznaniu przez sąd, który dokonał wyłączenia, prowadzi się ją w dalszym ciągu w tym samym składzie, chyba że skutek wyłączenia zaistniała okoliczność określona w art. 41 § 1.

§ 6. Na postanowienie o odmowie połączenia spraw oraz na postanowienie w przedmiocie wyłączenia sprawy do odrębnego rozpoznania przysługuje zażalenie prokuratorowi oraz innej stronie, której interes procesowy postanowienie narusza.”;

2) w art. 52a wyrazy „art. 390 § 2 i 3” zastępuje się wyrazami „art. 390 § 2–4”;

3) w art. 55 dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Prokurator, który nie wstąpił do sprawy jako oskarżyciel publiczny, może do niej wstąpić jako uczestnik postępowania, jeżeli uzna, że wymaga tego ochrona praworządności lub interes społeczny; w takim wypadku prokuratorowi przysługują prawa strony, przy czym stosuje się do niego odpowiednio art. 48, art. 425 § 3 zdanie drugie, art. 425 § 4, art. 427 § 2 i art. 431 § 2. Ilekroć przepisy określają porządek zadawania pytań, zabierania głosu lub wykonywania innych praw, prokurator korzysta z tych praw bezpośrednio po oskarżycielu.”;

4) w art. 60:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego prokurator wszczyna postępowanie albo jako oskarżyciel publiczny wstępuje do postępowania już wszczętego, jeżeli wymaga tego ochrona praworządności lub interes społeczny.”,

b) po § 4 dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Przepis art. 55 § 5 stosuje się odpowiednio.”;

5) w art. 133 § 2a otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. Pismo pozostawione w placówce pocztowej w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe może zostać odebrane także przez osobę upoważnioną na podstawie pełnomocnictwa pocztowego do odbioru przesyłek pocztowych w rozumieniu tej ustawy.”;

6) po art. 133 dodaje się art. 133a w brzmieniu:

„Art. 133a. § 1. Sąd dokonuje doręczeń prokuratorowi, obrońcy i pełnomocnikowi będącemu adwokatem lub radcą prawnym, Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, wyłącznie poprzez umieszczenie ich treści w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289 i 614) w sposób umożliwiający uzyskanie przez odbiorcę dokumentu potwierdzającego doręczenie.

§ 2. Sąd może doręczyć w sposób określony w § 1 pismo procesowe lub inne pismo, jeżeli dysponuje nim w postaci elektronicznej. Nie dotyczy to pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu.

§ 3. W przypadku, o którym mowa w § 1, pismo uznaje się za doręczone w chwili wskazanej w dokumencie potwierdzającym doręczenie. W wypadku braku dokumentu potwierdzającego doręczenie, doręczenie uznaje się za skuteczne po upływie 14 dni od daty umieszczenia treści pisma w portalu informacyjnym w sposób, o którym mowa w § 1.

§ 4. Przewodniczący zarządza odstąpienie od doręczenia pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego, jeżeli dokonanie doręczenia w taki sposób jest niemożliwe ze względu na charakter pisma, w szczególności jeżeli zachodzi potrzeba wydania stronie uwierzytelnionego odpisu orzeczenia.

§ 5. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia, tryb i sposób dokonywania doręczeń elektronicznych w postępowaniu karnym, mając na względzie zapewnienie skuteczności doręczeń oraz ochronę praw osób, którym pisma są doręczane.”;

7) w art. 177:

a) w § 1a zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W postępowaniu przygotowawczym, w czynności przeprowadzanej przez prokuratora, w miejscu przebywania świadka bierze udział aplikant prokuratorski, asystent prokuratora lub urzędnik zatrudniony w prokuraturze, a w postępowaniu przed sądem – aplikant sędziowski, referendarz sądowy, asystent sędziego lub urzędnik zatrudniony w sądzie, w którego okręgu świadek przebywa.”,

b) po § 1b dodaje się § 1c i 1d w brzmieniu:

„§ 1c. Warunki techniczne przesłuchania świadka w sposób określony w § 1a w postępowaniu przygotowawczym zapewnia prokurator.

§ 1d. Do czynności przesłuchania świadka przeprowadzanej w postępowaniu przygotowawczym przez organ prowadzący postępowanie, niebędący prokuratorem, przepisy § 1a i 1b stosuje się odpowiednio, z tym że w czynności przeprowadzanej w miejscu przebywania świadka bierze udział funkcjonariusz lub inny pracownik upoważniony przez kierownika organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze. Warunki techniczne przesłuchania świadka zapewnia organ prowadzący postępowanie.”;

8) w art. 287 dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się do sędziów i prokuratorów w zakresie ich obowiązków służbowych.”;

9) w art. 330 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Jeżeli akt oskarżenia, którego odpis został przesłany prokuratorowi na podstawie § 3, nie został wniesiony przez pokrzywdzonego, prokurator odmawia przesłania akt postępowania przygotowawczego, zawiadamiając o tym prezesa sądu. Podmiotowi, który wniósł akt oskarżenia, przysługuje zażalenie na zarządzenie prokuratora o odmowie przesłania akt postępowania przygotowawczego; właściwy do rozpoznania zażalenia jest prokurator nadrzędny.”;

10) w art. 339:

a) po § 3a dodaje się § 3b w brzmieniu:

„§ 3b. Jeżeli akt oskarżenia pochodzi od oskarżyciela posiłkowego, prezes sądu na wniosek oskarżonego kieruje sprawę na posiedzenie w celu rozstrzygnięcia, czy zachodzi potrzeba umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 9.”,

b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Strony, obrońcy i pełnomocnicy mogą wziąć udział w posiedzeniach wymienionych w § 1, w § 3 pkt 1, 2 i 6 oraz w § 3b, z tym że udział prokuratora i obrońcy w posiedzeniu w przedmiocie orzeczenia środka zabezpieczającego określonego w art. 93a § 1 pkt 4 Kodeksu karnego jest obowiązkowy. Pokrzywdzony ma prawo wziąć udział w posiedzeniach wymienionych w § 3 pkt 1 i 2 oraz w § 3b. Zawiadamiając pokrzywdzonego o posiedzeniu poucza się go o możliwości zakończenia postępowania bez przeprowadzenia rozprawy oraz wcześniejszego złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 54 § 1.”;

11) po art. 368 dodaje się art. 368a w brzmieniu:

„Art. 368a. § 1. Jeżeli w toku rozprawy głównej w sprawie, w której akt oskarżenia pochodzi od oskarżyciela posiłkowego, oskarżony złożył wniosek o umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 9, wniosek podlega niezwłocznemu rozpoznaniu. Przepisu art. 349 § 7 nie stosuje się. Do czasu rozstrzygnięcia wniosku dokonuje się jedynie czynności niecierpiących zwłoki.

§ 2. Na postanowienie w przedmiocie wniosku przysługuje zażalenie.”;

12) w art. 390 dodaje się § 4 i 5 w brzmieniu:

„§ 4. Na wniosek pokrzywdzonego w sprawie o umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności lub przestępstwo z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej przewodniczący zarządza, aby na czas jego przesłuchania oskarżony opuścił salę sądową. O ile nie stoją temu na przeszkodzie względy techniczne lub organizacyjne, nakazując oskarżonemu opuszczenie sali sądowej przewodniczący umożliwia mu udział w rozprawie przy użyciu urządzeń, o których mowa w § 3; w takim przypadku w miejscu przebywania oskarżonego jest obecny referendarz sądowy, asystent sędziego lub urzędnik sądowy.

§ 5. Jeżeli oskarżony, któremu nakazano opuszczenie sali sądowej na czas przesłuchania pokrzywdzonego, nie bierze udziału w rozprawie w sposób, o którym mowa w § 4, przepis art. 375 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

- 13) w art. 402 po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Jeżeli w sprawie rozpoznawanej w składzie wieloosobowym zmianie z przyczyn losowych lub z powodu przeszkód prawnych uległ jeden z członków składu, rozprawę przerwana można prowadzić po przerwie w dalszym ciągu, jeżeli nie zagraża to prawidłowości orzekania w sprawie.”;

- 14) w art. 404 po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Jeżeli w sprawie rozpoznawanej w składzie wieloosobowym zmianie z przyczyn losowych lub z powodu przeszkód prawnych uległ jeden z członków składu, rozprawę odroczoną można prowadzić w dalszym ciągu, jeżeli nie zagraża to prawidłowości orzekania w sprawie.”;

- 15) po art. 404a dodaje się art. 404b i art. 404c w brzmieniu:

„Art. 404b. § 1. W razie prowadzenia rozprawy w dalszym ciągu w wypadkach określonych w art. 402 § 2a lub art. 404 § 2a, przed przystąpieniem do dalszych czynności dowodowych przewodniczący zarządza przerwę w rozprawie albo sąd rozprawę odracza na czas niezbędny do zapoznania się przez nowego członka składu orzekającego z dotychczasowym przebiegiem postępowania, w tym z przeprowadzonymi dowodami.

§ 2. Nowy członek składu orzekającego, po zapoznaniu się z dotychczasowym przebiegiem postępowania, w tym z przeprowadzonymi dowodami, oświadcza na piśmie lub do protokołu rozprawy, czy i w jakim zakresie uznaje za konieczne uzupełniające przeprowadzenie dowodów przeprowadzonych przed jego wstąpieniem do składu orzekającego.

§ 3. Sąd przeprowadza dowody wskazane w oświadczeniu, o którym mowa w § 2, chyba że jest to niemożliwe z przyczyn niezależnych od sądu.

Art. 404c. § 1. Jeżeli przewodniczący uzna, że zachodzi potrzeba oceny, czy przeprowadzone dowody pozwalają na rozstrzygnięcie w przedmiocie odpowiedzialności karnej jednego lub niektórych z oskarżonych, może zarządzić przerwę w rozprawie na czas niezbędny dla przeprowadzenia narady w tym zakresie (narada wstępna). Do narady wstępnej stosuje się odpowiednio art. 108, art. 109 i art. 111.

§ 2. Jeżeli po naradzie wstępnej sąd uzna, że przeprowadzone dowody pozwalają na rozstrzygnięcie, o którym mowa w § 1, i wydanie wyroku (wyrok częściowy), przewodniczący informuje o tym oskarżyciela publicznego oraz strony, których interesu prawnego rozstrzygnięcie dotyczy. Przepisy art. 405 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Po zamknięciu przewodu sądowego w odniesieniu do oskarżonego lub oskarżonych, których odpowiedzialności karnej dotyczyła narada wstępna, a przed udzieleniem głosu stronom, przewodniczący zarządza przerwę w rozprawie albo sąd rozprawę odracza w odniesieniu do pozostałych oskarżonych.

§ 4. Jeżeli w sprawie rozpoznawanej w składzie jednego sędziego przeprowadzone dowody pozwalają na rozstrzygnięcie w przedmiocie odpowiedzialności karnej jednego lub niektórych oskarżonych, przepisu § 1 nie stosuje się, a przepisy § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

§ 5. Do postępowania po zamknięciu przewodu sądowego, o którym mowa w § 3, art. 406 oraz przepisy rozdziału 47 stosuje się odpowiednio, z tym że w przypadku, o którym mowa w art. 411 § 2, rozprawę prowadzi się w dalszym ciągu w odniesieniu do wszystkich oskarżonych.

§ 6. Przepisów § 1–4 nie stosuje się, jeżeli:

- 1) oskarżonemu, o którym mowa w § 1, zarzucono popełnienie przestępstwa w warunkach przestępczego współdziałania z oskarżonym nieobjętym zakresem narady wstępnej;
 - 2) czyn oskarżonego, o którym mowa w § 1, pozostaje z czynem zarzucanym innemu oskarżonemu w takim związku, że rozstrzygnięcie w przedmiocie jego odpowiedzialności karnej wywarłoby wpływ na ustalenia w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonego nieobjętego zakresem narady wstępnej;
 - 3) wyrokiem częściowym nie mogą zostać objęte wszystkie czyny zarzucane oskarżonemu, o którym mowa w § 1;
 - 4) wydanie wyroku częściowego uniemożliwiłoby pokrzywdzonemu realizację jego procesowych uprawnień.”;
- 16) w art. 439 § w 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) sąd był nienależycie obsadzony lub którykolwiek z jego członków nie był obecny na całej rozprawie, za wyjątkiem wypadków, gdy wynika to z prowadzenia w dalszym ciągu na podstawie art. 402 § 2a lub art. 404 § 2a rozprawy przerwanej lub odroczonej;”;
- 17) w art. 448 po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:
- „§ 1a. W przypadku apelacji od wyroku częściowego sądowi odwoławczemu zamiast akt sprawy przekazuje się uwierzytelnione kopie dokumentów z akt sprawy, a w razie niezbędnej potrzeby na jego żądanie udostępnia się akta sprawy na czas oznaczony.

Przekazanie dokumentów lub udostępnienie akt sprawy może nastąpić w postaci elektronicznej.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 127, z 2022 r. poz. 2600 oraz z 2023 r. poz. 818) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd, kierując orzeczenie do wykonania, przesyła jego odpis lub wyciąg, ze wzmianką o wykonalności, a w wypadku orzeczenia prawomocnego – z datą jego uprawomocnienia się, odpowiedniemu organowi powołanemu do wykonywania orzeczenia. Kierując do wykonania orzeczenie dotyczące grzywny, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa, nawiązki lub świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, przepadku, zwrotu korzyści albo jej równowartości oraz należności sądowych, sąd przesyła także informację w przedmiocie zabezpieczonego w sprawie mienia skazanego oraz ostatnio uzyskaną informację, o której mowa w art. 213 § 1a Kodeksu postępowania karnego. Sąd przesyła dyrektorowi zakładu karnego lub aresztu śledczego orzeczenie wraz z uzasadnieniem, jeżeli zostało sporządzone i nie zawiera informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”.”;

2) po art. 11 dodaje się art. 11a–11c w brzmieniu:

„Art. 11a. § 1. Jeżeli w sprawie zabezpieczono środki pieniężne skazanego lub inne mienie skazanego, z którego uzyskano środki pieniężne, a orzeczono grzywnę, świadczenie pieniężne, środki kompensacyjne, przepadek lub zwrot korzyści majątkowej albo jej równowartości, których przedmiotem jest kwota pieniężna, lub zasądzono koszty sądowe, sąd zarządza ich ściągnięcie z tych środków.

§ 2. Ściągnięcia dokonuje się uwzględniając tytuły zabezpieczenia i w kolejności oraz w sposób, które obowiązują w przypadku prowadzenia egzekucji, chyba że środki te w całości podlegają przepadkowi albo zwrotowi pokrzywdzonemu lub innemu uprawnionemu podmiotowi jako korzyść majątkowa, jaką sprawca osiągnął z popełnionego przestępstwa albo jej równowartość.

§ 3. O dokonaniu ściągnięcia zawiadamia się prokuratora i skazanego.

Art. 11b. § 1. Jeżeli w sprawie zabezpieczono inne niż środki pieniężne mienie skazanego, sąd wzywa go do uiszczenia grzywny, świadczenia pieniężnego lub środków kompensacyjnych, przepadku, zwrotu korzyści majątkowej albo jej równowartości, których przedmiotem jest kwota pieniężna, lub kosztów sądowych w określonym

terminie wynikającym z przepisów niniejszego kodeksu pod rygorem ich wykonania z zabezpieczonego mienia. Przepis art. 12a § 1 pkt 1 stosuje się.

§ 2. Jeżeli zabezpieczone mienie podlega w całości przypadkowi lub zwrotowi pokrzywdzonemu lub innemu uprawnionemu podmiotowi jako korzyść majątkowa, jaką sprawca osiągnął z popełnionego przestępstwa, albo jej równowartość, przepisu § 1 nie stosuje się.

Art. 11c. § 1. Przepisy art. 11a i art. 11b stosuje się także wówczas, gdy orzeczone grzywna, świadczenia pieniężne, środki kompensacyjne, przepadek, zwrot korzyści majątkowej albo jej równowartości lub koszty sądowe nie stanowiły tytułu zabezpieczenia.

§ 2. W wypadku, o którym mowa w § 1, sąd może odstąpić od zarządzenia wykonania z zabezpieczonego mienia grzywny, świadczenia pieniężnego, nawiązki na rzecz innego uprawnionego niż pokrzywdzony lub osoba dla niego najbliższa lub kosztów sądowych, wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy ich wykonanie z zabezpieczonego mienia pociągnęłoby dla skazanego lub jego rodziny wyjątkowo ciężkie skutki, a zostały one uiszczone co najmniej w połowie i z okoliczności sprawy wynika, że pomimo takiego odstąpienia zostaną uiszczone w całości.”;

3) w art. 12a § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. W wezwaniu do uiszczenia na podstawie prawomocnego orzeczenia sądowego wydanego w sprawie o przestępstwo lub wykroczenie:

1) grzywny, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa, kwoty pieniężnej stanowiącej przedmiot przypadku, nawiązki lub świadczenia pieniężnego orzeczonych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej lub kosztów sądowych – należy też pouczyć o tym, że w razie niewuiszczenia tych należności w całości w terminie wynikającym z przepisów niniejszego kodeksu ich wykonanie nastąpi z zabezpieczonego w sprawie mienia skazanego, innego niż środki pieniężne, o których mowa w art. 11a, a w razie braku takiego mienia lub gdy okaże się ono niewystarczające sąd przekaże do biur informacji gospodarczej, działających na podstawie ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz. U. z 2023 r. poz. 528), informację gospodarczą o powstaniu tej zaległości;

2) grzywny orzeczonej jako kara zastępcza lub pieniężnej kary porządkowej – należy też pouczyć o tym, że w razie nieuiszczenia tych należności w całości w terminie wynikającym z przepisów niniejszego kodeksu sąd przekaże do biur, o których mowa w pkt 1, informację gospodarczą o powstaniu tej zaległości.

§ 2. W razie nieuiszczenia przez skazanego w całości należności, o których mowa w § 1, w terminie wynikającym z przepisów niniejszego kodeksu i braku możliwości ich wykonania z zabezpieczonego mienia skazanego, sąd niezwłocznie przekazuje informację gospodarczą o powstaniu tej zaległości do biur informacji gospodarczej, o których mowa w § 1 pkt 1.”;

4) w art. 44 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Skazanego na grzywnę sąd wzywa do jej uiszczenia w terminie 30 dni, chyba że dokonuje jej ściągnięcia zgodnie z art. 11a.”;

5) w art. 49 po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Grzywna podlegająca wykonaniu w sposób, o którym mowa w art. 11a lub art. 11b § 1, nie może zostać rozłożona na raty.”;

6) w art. 51:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli skazany nie uiszczył grzywny z powstałych po jej orzeczeniu przyczyn od niego niezależnych i wykonanie tej kary w innej drodze okazało się niemożliwe lub stało się niecelowe, a rozłożenie grzywny na raty nie byłoby wystarczające, sąd może w szczególnie uzasadnionych wypadkach grzywnę umorzyć w części, zaś wyjątkowo – również w całości; nie zarządza się egzekucji, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że byłaby ona bezskuteczna.”,

b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Do grzywny podlegającej wykonaniu w sposób, o którym mowa w art. 11a lub art. 11b § 1, przepisu § 1 nie stosuje się.”;

7) w art. 187:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd bezzwłocznie po uprawomocnieniu się wyroku przesyła jego odpis lub wyciąg naczelnikowi urzędu skarbowego, właściwemu ze względu na siedzibę sądu pierwszej instancji, w celu wykonania orzeczonego przepadku lub nawiązki na rzecz Skarbu Państwa, ze wskazaniem, w jakiej części zostały one wykonane zgodnie z art. 11a lub art. 11b § 1, a w jakiej pozostają do wykonania.”,

b) po § 1a dodaje się § 1b w brzmieniu:

„§ 1b. Przepisów § 1 i § 1a nie stosuje się, jeżeli wskazana w nich grzywna, przepadek, nawiązka, świadczenie pieniężne, obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz orzeczenie o kosztach sądowych zostały wykonane w całości zgodnie z art. 11a lub art. 11b § 1.”;

8) w art. 195a § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W wypadku, o którym mowa w § 1, jeżeli orzeczono przepadek, naczelnik urzędu skarbowego prowadzi również egzekucję orzeczonej jednocześnie grzywny i zasądzonych od skazanego kosztów sądowych oraz egzekucję orzeczonego obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, świadczenia pieniężnego albo nawiązki, chyba że zostały wykonane w całości zgodnie z art. 11a lub 11b § 1.”;

9) w art. 206:

a) po § 1 dodaje się § 1a i 1b w brzmieniu:

„§ 1a. Jeżeli koszty zostały ściągnięte w całości zgodnie z art. 11a, przepisu § 1 nie stosuje się.

§ 1b. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do wezwania do uiszczenia kosztów sądowych, o którym mowa w art. 11b § 1.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepisy § 1–2 mają odpowiednie zastosowanie do wykonania orzeczenia o:

- 1) nawiązce na rzecz Skarbu Państwa oraz o przepadku, jeżeli jego przedmiotem jest kwota pieniężna,
- 2) nawiązce lub świadczeniu pieniężnym na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej
– z tym, że okres rozłożenia na raty tych należności nie może przekroczyć 1 roku.”,

c) po § 3 dodaje się § 3a w brzmieniu:

§ 3a. Nie rozkłada się na raty kosztów sądowych, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa, nawiązki lub świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej i przepadku, którego przedmiotem jest kwota pieniężna, jeżeli podlegają wykonaniu w sposób, o którym mowa w art. 11a lub art. 11b § 1.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1184 i 1268) po art. 37c dodaje się art. 37d w brzmieniu:

„Art. 37d. 1. Adwokat wykonujący zawód jest obowiązany posiadać konto w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289 i 614).

2. Dziekan okręgowej rady adwokackiej występuje do Ministra Sprawiedliwości o usunięcie konta w portalu informacyjnym w przypadkach, o których mowa w art. 4b, albo w przypadku skreślenia adwokata z listy adwokatów, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 3.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1166) po art. 22¹⁰ dodaje się art. 22¹¹ w brzmieniu:

„Art. 22¹¹. 1. Radca prawny wykonujący zawód jest obowiązany posiadać konto w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289 i 614).

2. Dziekan okręgowej izby radców prawnych występuje do Ministra Sprawiedliwości o usunięcie konta w portalu informacyjnym w przypadkach, o których mowa w art. 22², art. 28 ust. 1 pkt 2 i 3 i ust. 2, art. 29 oraz art. 65².”.

Art. 7. W ustawie z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 303) po art. 16a dodaje się art. 16b w brzmieniu:

„Art. 16b. 1. Rzecznik patentowy wykonujący zawód jest obowiązany posiadać konto w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289 i 614).

2. Prezes Urzędu Patentowego występuje do Ministra Sprawiedliwości o usunięcie konta w portalu informacyjnym w przypadku prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego o zawieszeniu prawa wykonywania zawodu rzecznika patentowego albo w przypadku prawomocnej decyzji o skreśleniu rzecznika patentowego z prowadzonej przez Urząd Patentowy listy rzeczników patentowych.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 259 i 803) art. 66 otrzymuje brzmienie:

„Art. 66. § 1. W toku sprawy adwokaci, radcowie prawni, doradcy podatkowi, rzecznicy patentowi i Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej doręczają sobie nawzajem pisma na wskazane adresy do doręczeń elektronicznych. W treści pisma procesowego wniesionego do sądu zamieszcza się oświadczenie o doręczeniu pisma drugiej stronie na adres do doręczeń elektronicznych. Pisma niezawierające powyższego oświadczenia podlegają zwrotowi bez wzywania do usunięcia tego braku.

§ 2. Przepis § 1 nie dotyczy wniesienia skargi, sprzeciwu od decyzji, skargi kasacyjnej, odpowiedzi na skargę kasacyjną, zażalenia, sprzeciwu, skargi o wznowienie postępowania i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.”.

Art. 9. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1247, 1259 i 2582 oraz z 2023 r. poz. 240) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 po § 2 dodaje się § 2a i 2b w brzmieniu:

„§ 2a. Prokurator Generalny polecenia podległym prokuratorom wydaje za pośrednictwem Prokuratora Krajowego.

§ 2b. W szczególnie uzasadnionych wypadkach, z uwagi na dobro postępowania lub prawidłowość funkcjonowania prokuratury, Prokurator Krajowy może zażądać zmiany lub uchylenia skierowanego do niego polecenia albo polecenia, o którym mowa w § 2a, chyba że polecenie dotyczy wszczęcia postępowania przygotowawczego. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio.”;

2) w art. 13 po § 3 dodaje się § 3a i 3b w brzmieniu:

„§ 3a. Do kompetencji i zadań Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego należy w szczególności:

1) wykonywanie czynności i uprawnień przewidzianych dla Prokuratora Generalnego w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171, z późn. zm.³⁾), w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1061, z późn. zm.⁴⁾), w ustawie z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2487 i 2600), w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 2600 oraz z 2023 r. poz. 185, 240, 289, 347, 535 i 641.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 1115, 1855 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 185, 240, 261, 289, 347, 547 i 641.

Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1214, z późn. zm.⁵⁾), w ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2022 r. poz. 557, 1488 i 2185 oraz z 2023 r. poz. 240 i 347), w ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1900 oraz z 2023 r. poz. 240 i 347), w ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2023 r. poz. 81), w ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2470 oraz z 2023 r. poz. 240, 347 i 641), w ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2632), w ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 615, z późn. zm.⁶⁾), w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 66, z 2022 r. poz. 2600 oraz z 2023 r. poz. 240, 347 i 641) oraz w ustawie z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2022 r. poz. 593, z późn. zm.⁷⁾);

- 2) podejmowanie decyzji w sprawach osobowych prokuratorów oraz asesorów prokuratury, z wyłączeniem decyzji należących do kompetencji kierowników podległych jednostek organizacyjnych.

§ 3b. Kompetencje i zadania Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego określone w § 3a może również realizować upoważniony przez niego inny zastępca Prokuratora Generalnego. Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego Prokurator Krajowy wydaje w tym zakresie stosowne zarządzenie.”;

- 3) po art. 13 dodaje się art. 13a w brzmieniu:

„Art. 13a. Do kompetencji i zadań Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego oraz do kompetencji i zadań Prokuratora Krajowego art. 9 § 2 nie stosuje się.”;

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 655, 1488 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535.

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 556, 588, 641, 658 i 760.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. 655, 835, 2180 i 2185 oraz z 2023 r. poz. 180 i 326.

- 4) w art. 14:
- a) § 1 otrzymuje brzmienie:
- „§ 1. Prokuratora Krajowego jako pierwszego zastępcę Prokuratora Generalnego oraz pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego w liczbie nie większej niż 7 powołuje spośród prokuratorów Prokuratury Krajowej i odwołuje z pełnienia tych funkcji Prezes Rady Ministrów na wniosek Prokuratora Generalnego. Prokuratora Krajowego oraz pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego powołuje się po uzyskaniu opinii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a odwołuje za jego pisemną zgodą.”,
- b) § 5 otrzymuje brzmienie:
- „§ 5. Zastępców Prokuratora Generalnego innych niż wskazani w § 2–4 powołuje się, uwzględniając konieczność zapewnienia właściwej realizacji zadań prokuratury.”;
- 5) w art. 15:
- a) § 1 otrzymuje brzmienie:
- „§ 1. Prokuratora regionalnego, okręgowego i rejonowego powołuje, po przedstawieniu kandydatury właściwemu zgromadzeniu prokuratorów, i odwołuje Prokurator Krajowy.”,
- b) w § 2 i 3 wyrazy „Prokurator Generalny” zastępuje się wyrazami „Prokurator Krajowy”;
- 6) w art. 17 dodaje się § 3 w brzmieniu:
- „§ 3. Siedziba Prokuratury Krajowej mieści się w budynku położonym w Warszawie przy ulicy Postępu 3.”;
- 7) w art. 19 § 5 otrzymuje brzmienie:
- „§ 5. Powołanie i odwołanie dyrektora i zastępcy dyrektora departamentu lub biura Prokuratury Krajowej, naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych oraz naczelnika Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, jak również powierzenie pełnienia obowiązków w tym zakresie, należy do wyłącznej kompetencji Prokuratora Krajowego. Przepisu art. 9 § 2 nie stosuje się.”;

8) art. 29 otrzymuje brzmienie:

„Art. 29. § 1. Nadzór instancyjny w sprawach prowadzonych w Prokuraturze Krajowej, w tym w Wydziałach Zamiejscowych Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, oraz w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych sprawuje Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego Prokurator Krajowy.

§ 2. Nadzór służbowy w sprawach:

- 1) prowadzonych w Prokuraturze Krajowej, z zastrzeżeniem pkt 2, sprawuje Prokurator Krajowy;
- 2) prowadzonych przez Wydziały Zamiejscowe Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej sprawuje Zastępca Prokuratora Generalnego do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji;
- 3) podlegających orzecznictwu sądów wojskowych sprawuje Zastępca Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych.”;

9) w art. 33 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W sprawach czynności prowadzonych przez prokuratora:

- 1) w Prokuraturze Krajowej prokuratorem nadrzędnym jest – Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego Prokurator Krajowy;
- 2) w Głównej Komisji prokuratorem nadrzędnym jest – Prokurator Generalny.”;

10) w art. 57:

a) § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Prokurator Generalny, Prokurator Krajowy, zastępca Prokuratora Generalnego sprawujący nadzór nad departamentem Prokuratury Krajowej właściwym do spraw postępowania przygotowawczego lub upoważniony przez nich prokurator sprawuje kontrolę nad czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi poprzez wgląd w materiały zgromadzone w toku kontroli operacyjnej, zakupu kontrolowanego, kontrolowanego wręczenia lub przyjęcia korzyści majątkowej albo przesyłki niejawnie nadzorowanej, w warunkach przewidzianych dla przekazywania, przechowywania i udostępniania informacji niejawnych.

§ 3. Prokurator Generalny, Prokurator Krajowy lub zastępca Prokuratora Generalnego sprawujący nadzór nad departamentem Prokuratury Krajowej właściwym do spraw postępowania przygotowawczego może zwrócić się o przeprowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych podejmowanych przez

właściwe uprawnione organy, jeżeli pozostawałyby one w bezpośrednim związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, oraz może zapoznać się z materiałami zgromadzonymi w toku takich czynności.”,

b) po § 3 dodaje się § 3a i 3b w brzmieniu:

„§ 3a. W sprawach prowadzonych przez Wydziały Zamiejscowe Departamentu do Spraw Przeszeczności Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, uprawnienia, o których mowa w § 3, przysługują Zastępcy Prokuratora Generalnego do Spraw Przeszeczności Zorganizowanej i Korupcji, a w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych – Zastępcy Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych.

§ 3b. Udostępnienie materiałów, o których mowa w § 2 i 3, następuje wyłącznie w kancelarii tajnej Prokuratury Krajowej, chyba że Prokurator Krajowy, przy uwzględnieniu przepisów o ochronie informacji niejawnych, zarządzi inaczej.”,

c) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Prokurator Generalny lub Prokurator Krajowy może, na potrzeby postępowania przygotowawczego, znieść lub zmienić klauzulę tajności nałożoną na dokument lub materiał przez uprawniony organ w trybie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 756), po uprzednim zasięgnięciu opinii tego organu i poinformowaniu o takim zamiarze Prezesa Rady Ministrów.”;

11) w art. 63:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Postępowania przygotowawcze w sprawach o obszernym materiale dowodowym, a także zawiłych pod względem faktycznym lub prawnym mogą być prowadzone w Prokuraturze Krajowej lub Głównej Komisji, niezależnie od ogólnej właściwości powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, w przypadku podjęcia takiej decyzji przez Prokuratora Generalnego, a w Prokuraturze Krajowej – również przez Prokuratora Krajowego, którzy wydają w tym celu stosowne zarządzenie.”,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W skład zespołu prokuratorów, o którym mowa w § 3, mogą być powołani funkcjonariusze innych służb państwowych, a także w charakterze doradców lub konsultantów prokuratorzy lub sędziowie w stanie spoczynku, bez prawa wpływania

na treść czynności procesowych. Decyzję w tej sprawie podejmuje Prokurator Generalny lub Prokurator Krajowy.”;

12) w art. 76 dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. Prokuratora, który funkcję Zastępcy Prokuratora Generalnego – Dyrektora Głównej Komisji pełnił przez czas nie krótszy niż 5 lat, Prokurator Generalny na jego wniosek powołuje na stanowisko prokuratora Prokuratury Krajowej.”;

13) w art. 106 § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Prokurator Krajowy może delegować prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury do innej jednostki organizacyjnej prokuratury. Delegowanie na okres dłuższy niż 6 miesięcy w ciągu roku może nastąpić tylko za zgodą prokuratora.

§ 3. W uzasadnionych przypadkach, z uwagi na potrzeby kadrowe powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, Prokurator Krajowy może delegować prokuratora bez jego zgody na okres 12 miesięcy w ciągu roku do prokuratury mającej siedzibę w miejscowości, w której zamieszkuje delegowany, lub do prokuratury w miejscowości, w której znajduje się prokuratura będąca miejscem zatrudnienia delegowanego.”;

14) w art. 106a § 1a otrzymuje brzmienie:

„§ 1a. Delegowanie prokuratora Głównej Komisji, prokuratora Biura Lustracyjnego, prokuratora oddziałowej komisji i prokuratora oddziałowego biura lustracyjnego na okres do 6 miesięcy w ciągu roku może zarządzić również Dyrektor Głównej Komisji.”;

15) w art. 135 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. O zatrzymaniu prokuratora:

- 1) Prokuratury Krajowej – niezwłocznie zawiadamia się Prokuratora Krajowego,
- 2) prokuratora prokuratury regionalnej, prokuratora prokuratury okręgowej i prokuratora prokuratury rejonowej – niezwłocznie zawiadamia się prokuratora regionalnego właściwego ze względu na miejsce zatrzymania,
- 3) prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej – niezwłocznie zawiadamia się Dyrektora Głównej Komisji

– którzy mogą nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego prokuratora.”;

16) w art. 139 § 7 i 8 otrzymują brzmienie:

„§ 7. Prokurator Krajowy może zwrócić prokuratorowi regionalnemu, okręgowemu i rejonowemu uwagę na piśmie, jeżeli stwierdzi istotne uchybienia w zakresie kierowania prokuraturą albo sprawowania nadzoru. Przepisy § 2–6 stosuje się odpowiednio.

§ 8. Uprawnienie, o którym mowa w § 7, przysługuje także Prokuratorowi Generalnemu wobec Prokuratora Krajowego i pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego, prokuratorowi regionalnemu wobec prokuratora okręgowego i rejonowego, działających w obszarze regionu, a prokuratorowi okręgowemu wobec podległego prokuratora rejonowego. O zwróceniu uwagi prokuratorowi rejonowemu prokurator regionalny zawiadamia właściwego prokuratora okręgowego, a we wszystkich przypadkach poważniejszych uchybień – także Prokuratora Krajowego. Przepisy § 2–6 stosuje się odpowiednio.”;

17) w art. 140 § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. O wytknięciu uchybienia prokuratorowi prokuratury rejonowej prokurator regionalny zawiadamia właściwego prokuratora okręgowego, a w przypadku bardziej istotnego uchybienia – także Prokuratora Krajowego.”;

18) w art. 153:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Rzecznikami dyscyplinarnymi są: rzecznik dyscyplinarny Prokuratora Generalnego, pierwszy zastępca rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego oraz zastępcy rzecznika dyscyplinarnego, po jednym dla każdego okręgu regionalnego. Rzeczników dyscyplinarnych powołuje Prokurator Generalny na okres kadencji, spośród prokuratorów, których kandydatury, w potrójnej liczbie, przedstawia Prokurator Krajowy.”,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Prokurator Generalny, po uzyskaniu pozytywnej opinii Prokuratora Krajowego, może odwołać rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego, pierwszego zastępcę rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego oraz zastępcę rzecznika dyscyplinarnego powołanego dla danego okręgu regionalnego z pełnionej funkcji przed upływem kadencji w przypadku uzasadnionego podejrzenia dopuszczenia się oczywistego i rażącego naruszenia przepisów prawa lub uchybienia godności urzędu, w szczególności w związku z działaniami lub zaniechaniami pozostającymi w związku z postępowaniem wyjaśniającym lub dyscyplinarnym, jak też w przypadku wydania orzeczenia, o którym mowa w art. 161 § 1.”;

19) w art. 154 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Rzecznik dyscyplinarny wszczyna postępowanie wyjaśniające na żądanie Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, właściwego prokuratora regionalnego

lub okręgowego, a także z własnej inicjatywy, po wstępnym ustaleniu okoliczności koniecznych do stwierdzenia znamion przewinienia dyscyplinarnego, a także złożeniu przez prokuratora oświadczenia lub wyjaśnień na piśmie, chyba że ich złożenie nie jest możliwe. W każdym przypadku wszczęcia postępowania wyjaśniającego właściwy rzecznik niezwłocznie informuje o tym rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego, który może powierzyć dalsze prowadzenie postępowania innemu rzecznikowi. Postępowanie wyjaśniające powinno być ukończony w terminie 30 dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez rzecznika dyscyplinarnego.”;

20) w art. 191a:

a) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. W zakresie danych osobowych przetwarzanych przez powszechne jednostki organizacyjne prokuratury w ramach realizacji zadań określonych w art. 2, obowiązki, uprawnienia i zadania organu nadzorczego przewidziane w art. 6, art. 7, art. 8 ust. 1 i 2, art. 10, art. 11, art. 35 ust. 6, art. 36 ust. 6 i art. 50 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz. U. z 2019 r. poz. 125 oraz z 2022 r. poz. 1700) są wykonywane przez organy nadzoru, o których mowa w § 1, zaś obowiązki, uprawnienia i zadania, przewidziane w art. 38 ust. 1 i ust. 3–5, art. 44 ust. 1 i 8, art. 45 ust. 5 oraz art. 47 ust. 1 pkt 6 tej ustawy – przez organ nadzoru, o którym mowa w § 1 pkt 3. Zamiast decyzji administracyjnej, o której mowa w art. 8 ust. 2 ustawy powołanej w zdaniu pierwszym, organ nadzoru, o którym mowa w § 1, wydaje polecenie służbowe.”,

b) w § 2:

– wprowadzenie do wyliczenia i pkt 1 otrzymują brzmienie:

„W ramach nadzoru, o którym mowa w § 1 i 1a, właściwe organy w szczególności:

1) rozpatrują skargi osób, których dane osobowe są przetwarzane niezgodnie z prawem, i prowadzą postępowania w tym zakresie;”,

– w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) zapewniają skuteczną ochronę danych osobowych w nadzorowanych jednostkach, monitorują i egzekwują stosowanie przepisów o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości, oraz przeprowadzają kontrole przetwarzania

danych osobowych w celu ustalenia zgodności ich przetwarzania z prawem, a w razie stwierdzenia niezgodności – nakazują administratorowi lub podmiotowi przetwarzającemu przywrócenie stanu zgodnego z prawem i podejmują działania mające na celu wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości.”,

c) w § 3 dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) zwrócenia się bezpośrednio do inspektora ochrony danych o sprawdzenie stosowania przepisów ustawy przez administratora, który go wyznaczył, ze wskazaniem zakresu i terminu tego sprawdzenia.”.

Art. 10. W ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2100 oraz z 2023 r. poz. 614) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 36 dodaje się art. 36a w brzmieniu:

„Art. 36a. Prokuratura Generalna jest obowiązana posiadać konto w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289 i 614).”;

2) w art. 50 uchyla się ust. 4;

3) w art. 51 uchyla się ust. 4.

Art. 11. W ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm.⁸⁾) traci moc przepis art. 15zrz¹, a nadto uchyla się art. 15zrs² oraz art. 15zrs⁹.

Art. 12. W ustawie z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 285) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9 w ust. 1 uchyla się pkt 7;

2) w art. 14 w ust. 1 w pkt 2 wyrazy „, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się wyrazami „lub rzecznikiem patentowym”;

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 2120, 2133, 2262, 2269, 2317, 2368 i 2459, z 2022 r. poz. 202, 218, 655, 830, 1301, 1370, 1488, 1561, 1723, 1768, 1783, 2127, 2185, 2640, 2687 i 2705 oraz z 2023 r. poz. 185, 240, 412, 614 i 852.

- 3) w art. 15 w ust. 2 w części wspólnej wyrazy „ , doradcą podatkowym lub radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się wyrazami „lub doradcą podatkowym”;
- 4) w art. 26 w pkt 2 w lit. c i k skreśla się użyte w różnym przypadku wyrazy: „ , radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej”;
- 5) w art. 29:
 - a) w ust. 2 w pkt 1 w lit. b skreśla się wyrazy „ , radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej”,
 - b) w ust. 4 w części wspólnej wyrazy „ , doradcą podatkowym lub radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się wyrazami: „lub doradcą podatkowym”;
- 6) w art. 30 w ust. 1 w pkt 1 w lit. a w tiret drugim skreśla się wyrazy „ , radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej”;
- 7) w art. 32 w ust. 2 skreśla się wyrazy „ , radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej”;
- 8) w art. 34 w ust. 1 w pkt 1 skreśla się wyrazy „ , radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej”;
- 9) w art. 35 w ust. 1 w pkt 4 uchyla się lit. f;
- 10) w art. 60 w ust. 1 w pkt 2 w lit. b i f skreśla się użyte w różnym przypadku wyrazy „ , radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej”.

Art. 13. W ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700 oraz z 2023 r. poz. 289) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 w pkt 8 po wyrazach „przepadek przedsiębiorstwa albo jego równowartości,” dodaje się wyrazy „przepadek pojazdu mechanicznego albo równowartości pojazdu,”;
- 2) w art. 15 w ust. 2, w art. 16 w ust. 5, w art. 46 w ust. 2, w art. 65 w ust. 2, w art. 69 w ust. 2, w art. 235 w ust. 5, w art. 237 w ust. 5, w art. 240 w ust. 3, w art. 248 w ust. 1 w pkt 2, w art. 250 w ust. 2 oraz w art. 355 wyrazy „art. 197 § 3 lub 4” zastępuje się wyrazami „art. 197 § 1, 3, 4 lub 5”;
- 3) w art. 25 i w art. 67 w ust. 1 i 3 po wyrazach „w art. 10 § 2” dodaje się wyrazy „lub 2a”;
- 4) w art. 38 w ust. 2 w pkt 4 po wyrazach „art. 173 § 1 lub 3,” dodaje się wyrazy „art. 197 § 1,”;
- 5) w art. 87 w pkt 3 wyraz „część” zastępuje się wyrazem „części”.

Art. 14. W ustawie z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600 oraz z 2023 r. poz. 403) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1:

a) pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) w art. 43a dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. W razie skazania za udział w bójce lub pobiciu, o których mowa w art. 158 lub w art. 159, sąd orzeka, a jeżeli jednocześnie orzeka obowiązek lub nawiązkę na podstawie art. 46 § 1 lub 2 – może orzec, świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5000 złotych.”;

b) pkt 14 otrzymuje brzmienie:

„14) po art. 44a dodaje się art. 44b w brzmieniu:

„Art. 44b. § 1. W wypadkach wskazanych w ustawie sąd orzeka przepadek pojazdu mechanicznego prowadzonego przez sprawcę w ruchu lądowym.

§ 2. Jeżeli w czasie popełnienia przestępstwa pojazd nie stanowił wyłącznej własności sprawcy albo po popełnieniu przestępstwa sprawca zbył, darował lub ukrył podlegający przypadkowi pojazd, orzeka się przepadek równowartości pojazdu. Za równowartość pojazdu uznaje się wartość pojazdu określoną w polisie ubezpieczeniowej na rok, w którym popełniono przestępstwo, a w razie braku polisy – średnią wartość rynkową pojazdu odpowiadającego, przy uwzględnieniu marki, modelu, roku produkcji, typu nadwozia, rodzaju napędu i silnika, pojemności lub mocy silnika oraz przybliżonego przebiegu, pojazdowi prowadzonemu przez sprawcę, ustaloną na podstawie dostępnych danych, bez powoływania w tym celu biegłego.

§ 3. Jeżeli ustalenie średniej wartości rynkowej pojazdu odpowiadającego pojazdowi, o którym mowa w § 1, w sposób określony w § 2 nie jest możliwe ze względu na szczególne cechy tego pojazdu, zasięga się opinii biegłego.

§ 4. Przepadku pojazdu mechanicznego oraz przypadku równowartości pojazdu określonego w § 2 nie orzeka się, jeżeli sprawca prowadził niestanowiący jego własności pojazd mechaniczny wykonując czynności zawodowe lub służbowe polegające na prowadzeniu pojazdu na rzecz pracodawcy. W takim wypadku sąd orzeka nawiązkę w wysokości co najmniej 5000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

§ 5. Przepadku pojazdu mechanicznego oraz przypadku równowartości pojazdu nie orzeka się, jeżeli orzeczenie przepadku pojazdu mechanicznego jest niemożliwe lub niecelowe z uwagi na jego utratę przez sprawcę, zniszczenie lub znaczne uszkodzenie.”;”

c) w pkt 26 w zmienianym art. 78 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Skazanego określonego w art. 64 § 1 można warunkowo zwolnić po odbyciu dwóch trzecich kary, natomiast określonego w art. 64 § 2 lub art. 64a oraz skazanego, wobec którego wydano prawomocne postanowienie stwierdzające, że bezprawnie utrudniał wykonanie kary pozbawienia wolności, po odbyciu trzech czwartych kary.”,

d) w pkt 27 w zmienianym art. 79 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przepisy art. 78 § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do sumy dwóch lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, które skazany ma odbyć kolejno. Przepis art. 78 § 2 stosuje się, jeżeli chociażby jedno z przestępstw popełniono w warunkach określonych w art. 64 lub art. 64a lub wobec skazanego wydano prawomocne postanowienie stwierdzające, że bezprawnie utrudniał wykonanie kary pozbawienia wolności.”,

e) w pkt 36 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W przypadku przestępstw:

- 1) przeciwko życiu i zdrowiu, popełnionych na szkodę małoletniego, zagrożonych karą, której górna granica przekracza 5 lat pozbawienia wolności,
- 2) określonych w rozdziale XXV, popełnionych na szkodę małoletniego, albo gdy treści pornograficzne obejmują udział małoletniego,

- 3) określonych w art. 156a i art. 191b, popełnionych na szkodę małoletniego
– przedawnienie karalności przestępstwa nie może nastąpić przed ukończeniem przez niego 40. roku życia.”;”
- f) w pkt 67 lit. c otrzymuje brzmienie:
 - „c) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. W razie skazania, o którym mowa w § 1 lub 1a, sąd może orzec przepadek, o którym mowa w art. 44b, a orzeka go, jeżeli zawartość alkoholu w organizmie sprawcy była wyższa niż 1 promil we krwi lub 0,5 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo prowadziła do takiego stężenia.”;”
 - g) pkt 69 otrzymuje brzmienie:

„69) w art. 185 w § 3 wyrazy „na czas nie krótszy od lat 3” zastępuje się wyrazami „od lat 3 do 20”;”;
- 2) w art. 9:
 - a) pkt 6 otrzymuje brzmienie:
 - „6) w art. 55:
 - a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Pokrzywdzony, o którym mowa w art. 330 § 2 zdanie trzecie, w terminie miesiąca od doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu prokuratora nadzrędnego o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia, może wnieść akt oskarżenia do sądu, dołączając po jednym odpisie dla każdego oskarżonego oraz dla prokuratora. Przepis art. 488 § 2 stosuje się odpowiednio. Przepisów art. 339 § 3 pkt 3a i art. 396a nie stosuje się.

§ 2. Akt oskarżenia wniesiony przez pokrzywdzonego powinien być sporządzony i podpisany przez adwokata, radcę prawnego albo radcę Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, z zachowaniem warunków określonych w § 2b, art. 332 i art. 333 § 1.”;
 - b) po § 2a dodaje się § 2b w brzmieniu:

„§ 2b. Do aktu oskarżenia załącza się zawiadomienie, o którym mowa w § 1, wraz odpisem postanowienia prokuratora nadzrędnego wydanego na podstawie art. 330 § 2.”;”

b) pkt 13 otrzymuje brzmienie:

„13) w art. 306 w § 1a pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) osobie niebędącej pokrzywdzonym, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie określonym w art. 228–231, art. 233, art. 235, art. 236, art. 245, art. 270–277, art. 278–294 lub w art. 296–306c Kodeksu karnego, jeżeli postępowanie karne wszczęto w wyniku jej zawiadomienia, a wskutek tego przestępstwa doszło do naruszenia jej praw.”;

c) pkt 15 otrzymuje brzmienie:

„15) w art. 330:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli organ prowadzący postępowanie nadal nie znajduje podstaw do wniesienia aktu oskarżenia, wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania lub odmowie jego wszczęcia. Postanowienie to podlega zaskarżeniu tylko do prokuratora nadrzędnego. W razie utrzymania w mocy zaskarżonego postanowienia pokrzywdzony, który co najmniej dwukrotnie wykorzystał uprawnienia przewidziane w art. 306 § 1 lub 1a, w tym zaskarżył postanowienie utrzymane w mocy przez prokuratora nadrzędnego, może wnieść akt oskarżenia określony w art. 55 § 1.”;

b) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. W razie utrzymania w mocy postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub odmowie jego wszczęcia, prokurator nadrzędny przesyła pokrzywdzonemu, który spełnia warunki określone w § 2 zdanie trzecie, zawiadomienie o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia wraz z pouczeniem o treści art. 55 § 1 oraz odpis postanowienia o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia. Innego skarżącego powiadamia się o utrzymaniu w mocy postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub odmowie jego wszczęcia.”;

3) w art. 10:

a) pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) w art. 431a:

a) w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą jednego roku i 6 miesięcy albo wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności w wymiarze niższym niż 3 lata i któremu do odbycia w zakładzie karnym pozostała część tej kary w wymiarze nie większym niż 6 miesięcy, a nie zachodzą warunki przewidziane w art. 64 § 2, art. 64a lub art. 65 § 1 i 2 Kodeksu karnego;”,
- b) w § 6 w części wspólnej po wyrazach „w art. 64 § 2” dodaje się wyrazy „lub art. 64a”;”,
- b) po pkt 7 dodaje się pkt 7a i 7b w brzmieniu:
- „7a) w art. 431la w § 1 w pkt 1 po wyrazach „w art. 64 § 2” dodaje się wyrazy „lub art. 64a”;
- 7b) w art. 85 w § 2 po wyrazach „w art. 10 § 2” dodaje się wyrazy „lub 2a”;”;
- 4) art. 28 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Przepisy art. 55 § 1, 2 i 2b oraz art. 330 § 2 i 2a ustawy zmienianej w art. 9 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się w sprawach, w których postanowienie prokuratora nadrzędnego o utrzymaniu w mocy postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania przygotowawczego zostało wydane po wejściu w życie niniejszej ustawy.”.

Art. 15. W ustawie z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1693) w art. 8 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W postępowaniu o odszkodowanie i zadośćuczynienie mają odpowiednie zastosowanie przepisy rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, z wyjątkiem art. 554 § 2a i 2b oraz art. 555.”.

Art. 16. Pracownicy sądów wykonujący zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnieni w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze właściwości danego sądu apelacyjnego z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się pracownikami wykonującymi zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnionymi w tym sądzie apelacyjnym i zachowują ciągłość pracy. Miejsce wykonywania obowiązków służbowych nie ulega zmianie.

Art. 17. Czynności procesowe dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są skuteczne, jeżeli zostały dokonane z zachowaniem wymogów określonych w ustawie zmienianej w art. 3 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 18. Do niewykonanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy orzeczeń o grzywnie, świadczeniu pieniężnym, środkach kompensacyjnych, przepadku, przepadku lub zwrocie korzyści majątkowej albo jej równowartości, których przedmiotem jest kwota pieniężna, lub o kosztach sądowych, stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 4, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, przy czym czynności dokonane na podstawie przepisów dotychczasowych pozostają skuteczne; jeżeli jednak jest prowadzona egzekucja tych należności, do czasu jej zakończenia stosuje się przepisy dotychczasowe, przy czym sąd jest zobowiązany poinformować organ egzekucyjny o zabezpieczonym w sprawie mieniu skazanego nie później niż w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 19. Czynności dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zgodnie z art. 15zsz⁹ ustawy zmienianej w art. 11 uważa się za czynności dokonane zgodnie z art. 131^{1a} ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 20. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 13 pkt 2–5 oraz art. 14, które wchodzi w życie z dniem 1 października 2023 r.;
- 2) art. 1, art. 2 pkt 6 lit. a, pkt 8, 10 i 12, art. 3 pkt 1, 6 i 13–16, art. 4–7, art. 10 pkt 1, art. 11 i art. 19, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia;
- 3) art. 13 pkt 1, który wchodzi w życie z dniem 14 marca 2024 r.;
- 4) art. 8, który wchodzi w życie z dniem 1 października 2029 r.

UZASADNIENIE

Projekt ma na celu trwale uregulowanie na gruncie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm., dalej: „k.p.c.”), rozwiązań polegających na umożliwieniu przeprowadzania posiedzeń zdalnych za pośrednictwem środków informatycznych pozwalających na komunikowanie się na odległość. Tego typu rozwiązania funkcjonują obecnie na szerszą skalę na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm., dalej: „ustawa anty-COVID-19”) i mają charakter przejściowy.

Mając na uwadze powyższe, projekt ustawy zawiera szczegółowe rozwiązanie określające sposób i przesłanki przeprowadzenia posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość (posiedzenie zdalne), przy czym założeniem jest, że sąd będzie prowadził rozprawę na sali sądowej, do której dostęp zagwarantowany będzie swobodny wstęp dla wszystkich stron i osób wezwanych, zaś niektórzy z uczestników mogą przybywać poza budynkiem sądu, o ile wyrażą taką wolę. Znajdują się one w projektowanym art. 151 k.p.c. W przeciwieństwie do rozwiązań wprowadzonych ustawą anty-COVID-19, zasadą ma być jednocześnie, że strona każdorazowo może stawić się na Sali rozpraw, zaś zdalny udział w posiedzeniu jest jej przywilejem. O takim ukształtowaniu instytucji posiedzenia zdalnego strona będzie pouczana w zawiadomieniu o terminie posiedzenia jawnego (§ 5). Od możliwości skorzystania z tych rozwiązań przewidziano wyjątki, uwarunkowane dobrem uczestników postępowania lub interesem publicznym (proj. art. 154 § 1, art. 547 § 4).

W związku z powyższym, w projekcie zdecydowano się na uszczegółowienie art. 235 § 2 k.p.c., wskazując, że w ramach posiedzenia zdalnego sąd będzie mógł przeprowadzić dowód na odległość, jeżeli jego charakter się temu nie sprzeciwia. Dodatkowo przyjęto szereg rozwiązań szczegółowych, w myśl których strona będzie miała możliwość sprzeciwienia się zdalnemu przesłuchaniu świadka (proj. art. 263¹ k.p.c.), który to przepis będzie miał też, stosownie do art. 304 k.p.c., zastosowanie do przesłuchania strony. Dodatkowo w odniesieniu do biegłych przewidziano, że sąd zarządzi przeprowadzenie czynności z udziałem biegłego na sali sądowej na uzasadniony wniosek strony, albo jeżeli wiarygodność opinii przedstawianej w ramach posiedzenia zdalnego budzi wątpliwości (proj. art. 284 § 3 k.p.c.). Ponadto zaproponowano też wprowadzenie możliwości przeprowadzenia przez mediatora za zgodą

stron posiedzenia mediacyjnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość (art. 183¹¹ k.p.c.). Należy zarazem podkreślić, że celem zmian w obrębie k.p.c. jest także wprowadzenie na stałe możliwości doręczania pism sądowych pełnomocnikom z wykorzystaniem portalu informacyjnego. Aktualnie rozwiązania takie mają charakter szczególny i epizodyczny, gdyż wynikają jedynie z art. 15zszs⁹ ustawy anty-COVID-19. Dla osiągnięcia powyższych celów niezbędne jest: przemodelowanie przepisów ogólnych dotyczących udostępniania stronom odpisów, kopii lub wyciągów z akt sprawy (proj. art. 9 § 1¹ k.p.c.), a także kompleksowe uregulowanie zagadnień związanych z doręczaniem pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego (proj. art. 131^{1a} k.p.c., proj. zmiana art. 142 § 1 k.p.c.). Szczególnego podkreślenia wymagają odmienności między rozwiązaniami dotychczasowymi a projektowanymi. Doręczenia profesjonalnym pełnomocnikom oraz prokuratorowi i Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zachowują swój obligatoryjny charakter, o ile nie wchodzi w rachubę doręczenie elektroniczne za pośrednictwem jednego z dedykowanych systemów teleinformatycznych zawierających zintegrowaną funkcjonalność wymiany korespondencji (tj. w sposób opisany w art. 131¹ k.p.c.). Wyraźnie jednak zastrzeżono, że doręczenie przez portal informacyjny ma charakter wyłączny. Jeżeli zatem dochodzi do takiego doręczenia wobec braku negatywnych przesłanek opisanych w § 1 zdanie drugie lub § 3, to nie ma podstaw do tego, aby dodatkowo wysyłać pismo w sposób przewidziany w art. 131 § 1 k.p.c. Gdyby nawet do takiego doręczenia doszło, to ma ono charakter wyłącznie informacyjny i nie powinno wywoływać skutków procesowych.

Rozwiązania dotyczące skutków związanych z doręczeniem zostały ukształtowane w art. 131^{1a} § 2 w sposób analogiczny do tego, który obowiązuje na gruncie art. 131¹ § 2 k.p.c. Szczegółowe zasady informowania strony o doręczeniu, umieszczania pism w portalu informacyjnym oraz zapoznawania się przez stronę z pismem uregulowane zostaną w rozporządzeniu wydawanym na podstawie w art. 131^{1a} § 4. Dotyczy to w szczególności konieczności umieszczania podlegających doręczeniu pism w specjalnie wyodrębnionej zakładce, w sposób uniemożliwiający pomylenie ich z pismami umieszczanymi w portalu dla celów wyłącznie informacyjnych. Warto zarazem nadmienić, że doręczenie dokonywane w sposób przewidziany w proj. art. w art. 131^{1a} § 1 nie następuje przez doręczenie odpisu pisma, lecz poprzez "umieszczenie jego treści". Oznacza to, podobnie jak na gruncie ustawy anty-COVID-19, że pismo ma być zamieszczone w portalu informacyjnym w postaci elektronicznej, ale w dowolnej formie, a jedynym warunkiem jest umożliwienie zapoznania się z jego treścią. Przez treść należy rozumieć ośnoję pisma, której znajomość pozwala na dokonanie

niezbędnych czynności procesowych. Zbędne jest zaś opatrywanie go dodatkowymi podpisami, adnotacjami lub pieczęciami, co wynika z faktu, że nie jest ono odpisem. Inicjatywa legislacyjna, której celem jest zmiana przepisów w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z późn. zm.), zwanej dalej: „u.s.p.”, dotyczących tzw. „policji sesyjnej”, stanowi rezultat interwencji Rzecznika Praw Obywatelskich, zwanego dalej: „RPO”. Zgodnie ze stanowiskiem RPO, wyrok w sprawie Słomka przeciwko Polsce (nr skargi 68924/12) oraz w sprawie Lewandowski przeciwko Polsce (nr skargi 66484/09) wskazuje, że sposób ukształtowania mechanizmu wymierzania kar porządkowych przez sądy wymaga zmiany.

Określając zakres merytoryczny projektowanej ustawy, należy określić kontekst systemowy, w oparciu o który przygotowano przepisy zmieniające.

Zagadnieniem poruszonym w wyroku z dnia 6 grudnia 2018 r. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: Trybunał) w sprawie Słomka przeciwko Polsce była kwestia właściwości sądu do orzekania o pozbawieniu wolności w trybie „policji sesyjnej” oraz realizacja prawa ukaranego do skutecznej drogi odwoławczej w związku z tym ukaraniem. Trybunał uznał, że kara porządkowa 14 dni pozbawienia wolności dla skarżącego za naruszenie powagi sądu, które nastąpiło w chwili ogłoszenia wyroku, stanowiła naruszenie prawa do wolności wyrażania opinii i mając to na uwadze doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności¹. Poza stwierdzeniem ograniczenia swobody wypowiedzi Trybunał zaakcentował kwestię naruszenia prawa do rzetelnego postępowania sądowego wobec skarżącego w postępowaniu prowadzonym przed sądem krajowym, wskazując m.in., że:

1) nie przeprowadzono odrębnego postępowania przed innym składem, który miałby zdecydować o odpowiedzialności skarżącego za jego zachowanie;

2) orzekając pod nieobecność skarżącego, sędziowie nie dali skarżącemu żadnej możliwości ustosunkowania się do poczynionych ustaleń ani złożenia wyjaśnień i oświadczeń w tym zakresie;

¹ „Art. 6. 1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej. Postępowanie przed sądem jest jawne, jednak prasa i publiczność mogą być wyłączone z całości lub części rozprawy sądowej ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub gdy służy to ochronie życia prywatnego stron albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości.”

3) dla oceny sprawy istotne jest odnotowanie, że nałożona na skarżącego kara była najsurowszą z kar przewidzianych w obowiązujących przepisach, w przedmiotowej sprawie (w której zastosowano karę pozbawienia wolności);

4) kumulacja ról pokrzywdzonego i sędziego mogła wywołać obiektywnie uzasadnione obawy co do bezstronności sądu.

Podobne stanowisko Trybunał zajął w wyroku z dnia z 3 lipca 2012 r. w sprawie Lewandowski przeciwko Polsce. Skarga w tej sprawie dotyczyła zarzutu braku bezstronności ze strony sądu rozpatrującego sprawę obrazy sądu oraz zarzutu naruszenia wolności wyrażania opinii skarżącego. Trybunał uznał, że decyzja sędziego o ukaraniu karą porządkową bezpośrednio po wniesieniu przez skarżącego zażalenia zawierającego krytykę skierowaną przez skarżącego pod adresem tego sędziego, bez możliwości dla skarżącego do obrony lub wyjaśnienia swojego stanowiska, stała w sprzeczności z właściwym podziałem ról procesowych oraz zasadą, w myśl której nikt nie może być sędzią we własnej sprawie. Jednocześnie Trybunał krytycznie ocenił sytuację, w której postępowanie odwoławcze w przedmiocie nałożenia kary porządkowej nie ma żadnego wpływu na sytuację skarżącego z powodu natychmiastowej wykonalności nałożonej postanowieniem sankcji.

Przechodząc na grunt krajowego prawodawstwa zauważyć trzeba, że polski ustawodawca przewidział swoistą gradację środków i kar możliwych do zastosowania przez sądy w ramach „policji sesyjnej”. Zgodnie z art. 48 § 1 u.s.p. przewodniczący składu sądu może upomnieć osobę, która narusza powagę, spokój lub porządek czynności sądowych, a po bezskutecznym upomnieniu sąd może ją wydaląc z sali rozpraw. Warunkiem zastosowania takiej sankcji wobec strony jest uprzedzenie strony o skutkach prawnych jej nieobecności. Tym samym osoba naruszająca powagę, spokój lub porządek czynności sądowych jest uprzedzana o tym, że jej dotychczasowe zachowanie jest do tego stopnia niewłaściwe, że jego kontynuacja może spowodować jej usunięcie z sali rozpraw. Powyższe uprawnienia perswazyjne przewodniczącego i sądu w stosunku do osób uczestniczących w czynnościach sądowych nie zawsze są wystarczające dla utrzymania porządku i zapewnienia spokoju i powagi na sali rozpraw. Z tych względów zasadne i niezbędne jest posiadanie przez sąd uprawnienia do sankcjonowania nieuprawnionych czynności w celu utrzymania i przywrócenia ładu procesowego oraz ochrony praw wszystkich uczestników procesu przed poważniejszymi naruszeniami ich praw. Zgodnie z art. 49 § 1 u.s.p. w razie naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ułóżenia sądowi, innemu organowi państwowemu lub osobom biorącym udział w sprawie, sąd może ukarać winnego karą porządkową grzywny

w wysokości do 3000 złotych lub karą pozbawienia wolności do 14 dni; osobie pozbawionej wolności, w tym także tymczasowo aresztowanej, można wymierzyć karę przewidzianą w przepisach o wykonywaniu kary pozbawienia wolności albo w przepisach o wykonywaniu tymczasowego aresztowania.

Jednocześnie wymaga podkreślenia, że powyższe kary w stanie prawnym obowiązującym w czasie ich nakładania w przypadkach nie mogły być zastosowane post factum. Sąd Najwyższy w wydanej w składzie 7 sędziów uchwale z dnia 26 października 2011 r., I KZP 8/11 (OSNKW 2011, nr 10, poz. 87) stwierdził, że kary porządkowe określone w art. 49 § 1 u.s.p. mogą być stosowane tylko wobec osób obecnych w czasie i miejscu wykonywania czynności sądowych, gdy osoby te bądź to naruszają powagę, spokój lub porządek tych czynności, bądź to ubliżają sądowi, innemu organowi państwowemu lub osobom biorącym udział w tej czynności, niezależnie od tego, w jakiej formie to czynią. Sąd Najwyższy podkreślił w tej uchwale, że kar tych nie stosuje się do czynów naruszających dobra chronione omawianym przepisem, jeśli dokonane zostały poza miejscem i czasem rozprawy, posiedzenia lub innej czynności sądowej, w tym w szczególności w formie pisma złożonego do sądu.

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469 oraz z 2020 r. poz. 1086), uznając, że stanowiska kierowane do sądu w formie pisma lub za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość mogą w swej treści stanowić obrazę sądu, wprowadzono do ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych karalność kierowania do sądu za pośrednictwem wyżej wskazanych dróg wyrażen czy zwrotów ubliżających sądowi, innemu organowi sądowemu lub osobom biorącym udział w sprawie (art. 49 § 3 u.s.p.). Jednocześnie wprowadzono warunek zastosowania sankcji w postaci pewności co do osoby, która dopuściła się ubliżenia.

Funkcjonujące w dacie orzekania w sprawie Słomka przeciwko Polsce przepisy dotyczące „policji sesyjnej” nie miały na celu represji w znaczeniu ogólnym, lecz jedynie doraźne utrzymanie powagi i spokoju czynności sądowych. Powinny one zatem służyć represjonowaniu takich tylko zachowań, wymierzonych przeciwko dobrom chronionym w art. 48 § 1 i art. 49 § 1 u.s.p., które przejawiane są w trakcie rozprawy, posiedzenia lub innych czynności wykonywanych przez sąd w toku postępowania sądowego. Doraźne utrzymanie powagi sądu jest często wręcz niezbędne właśnie wobec nagannych zachowań podejmowanych przez uczestnika danej czynności sądowej. Co więcej, osiągnięcie takiego doraźnego efektu jest

możliwe tylko wtedy, gdy upomnienie, wydalenie albo nałożenie kary porządkowej zostaną zastosowane przez sędziego natychmiast, a w każdym razie niezwłocznie po przejawieniu przez uczestnika czynności jednego z określonych w art. 48 § 1 lub w art. 49 § 1 u.s.p. nagannych zachowań.

Tym samym podkreślenia wymaga, że istota unormowań składających się na „policję sesyjną” sprowadza się do możliwości natychmiastowego reagowania na zachowania zakłócające przebieg czynności sądowych, w tym ubliżanie sądowi (czyli członkom składu orzekającego) lub innym osobom biorącym udział w rozprawie, posiedzeniu lub innej czynności procesowej z udziałem sądu. Aby środki przewidziane w tym zakresie mogły skutecznie służyć celowi, dla którego zostały ustanowione i jednocześnie nie wstrzymywać rozpoznania danej sprawy, niezbędna jest możliwość zastosowania ich przez sąd, przed którym dochodzi do naruszeń. Jednocześnie kary przewidziane w art. 49 u.s.p., powinny być stosowana z umiarem. Przy ich orzekaniu należy każdorazowo rozważyć, czy dana sankcja jest konieczna dla zachowania bezpieczeństwa lub porządku publicznego, wolności i praw innych osób i czy nie będzie ona w danej sytuacji naruszać istoty wolności i praw.

Jednocześnie odmiennej regulacji powinny podlegać sytuacje, gdy zachowania czy treści kierowane do sądu mają charakter bezpośrednio ubliżający sędziemu albo członkom składu sędziowskiego. Sędzia orzekając musi liczyć się z krytycznymi uwagami, które mogą być niezasadne lub obraźliwe i wyrażać niezadowolenie z decyzji procesowych podejmowanych przez sąd. W takich sytuacjach, jak podkreślił Trybunał we wskazanych orzeczeniach, trudność może powodować ustalenie subiektywnej oraz obiektywnej bezstronności sędziego. Nowelizacja ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych wprowadza rozwiązanie kwestii wystąpienia wątpliwości co do bezstronności sędziego decydującego o zastosowaniu kary porządkowej w przypadku, gdy ubliżenie godzi bezpośrednio w osobę sędziego. W takich sytuacjach regulacja przewiduje powierzenie rozpoznania sprawy w przedmiocie nałożenia kary porządkowej innemu składowi. Przyjęte w ustawie rozwiązanie wypełnia uwagi zgłoszone przez Trybunał w sprawie Słomka przeciwko Polsce oraz Lewandowski przeciwko Polsce w zakresie wymaganego osobnego postępowania przed innym składem orzekającym w sprawach dotyczących określenia odpowiedzialności za obrazę sądu.

Pozostawanie obojętnym na pozamerytoryczne treści uwłaczające sądowi, jak i innym uczestnikom procesu lub odsyłanie w każdym takim wypadku sądów na drogę odłożonego w czasie, dodatkowego postępowania, sprzyjałoby eskalacji zachowań niewłaściwych oraz dalszej destrukcji procesu za milczącym zezwoleniem gospodarza procesu, którym jest sąd.

Nie sposób zgodzić się z rozwiązaniem, polegającym na każdorazowym powierzeniu rozpoznania sprawy związanej z zakłóceniem czynności sądu innemu składowi, ponieważ prowadziłoby ono do sytuacji, gdy osoba dopuszczająca się naruszeń mogłaby skutecznie uniemożliwić sądowi przeprowadzenie czynności, ponawiając swoje zachowania tak długo, aż sąd byłby zmuszony do odstąpienia od swoich czynności – niezależnie od konsekwencji, jakie poniosłaby następnie w wyniku orzeczenia wydanego przez inny sąd.

Należy podkreślić, że środki stosowane w ramach „policji sesyjnej”, w szczególności zaś stanowiący wśród nich ultima ratio środek w postaci ukarania karą pozbawienia wolności do 14 dni, winny być stosowane wyłącznie jako środki dyscyplinujące, zmierzające do przywrócenia właściwej powagi, spokoju i porządku czynności sądowych, jeśli środki mniej dolegliwe okazały się niewystarczające lub – ewentualnie – jeśli jeszcze przed ich zastosowaniem oczywista była ich nieadekwatność lub nieskuteczność w odniesieniu do rodzaju naruszenia powagi, spokoju i porządku czynności sądowych. Nie można uznać za dopuszczalne zastosowania tego rodzaju kary porządkowej, jeśli porządek czynności sądu został przywrócony i do dalszych naruszeń nie dochodzi.

W nowelizowanej regulacji wprowadza się sygnalizowane przez Trybunał standardy, zgodnie z którymi wykonanie postanowienia o ukaraniu karą porządkową byłoby możliwe dopiero po jego uprawomocnieniu się. Wprowadzane w ustawie rozwiązanie spowoduje, że osobie ukaranej będzie przysługiwał środek odwoławczy, a wprowadzona suspensywność niezwłocznej wykonalności kary wypełni przesłankę prawa do rzetelnego postępowania sądowego.

Prawidłowa wykładnia obowiązujących przepisów krajowych odnoszących się do „policji sesyjnej” i zaproponowany kierunek zmian w tych przepisach będą skutkowały tym, że zachowany zostanie standard wyznaczony przez orzeczenia Trybunału w zakresie art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Celem regulacji przewidzianych w art. 48–51 u.s.p. jest tym samym wyposażenie sądu w instrumenty prawne dające możliwość sprawnego i w miarę możliwości bezzwłocznego przeciwdziałania zakłócaniu przebiegu czynności sądowych. Sąd stanowi bowiem miejsce użyteczności publicznej, do którego wstęp – po ogólnej kontroli osobistej – jest wolny dla każdego. Wejść do sądu mogą zatem strony, oczekujące rozstrzygnięcia swojej sprawy, osoby których aktywność spowodowała potrzebę ich ukarania jak i osoby postronne, chcące skorzystać z możliwości obserwowania jawnego procesu sądowego. Rola sądu w wymiarze sprawiedliwości powoduje, że stanowi on miejsce, w którym dochodzi do kolizji interesów

stron postępowania, które często nastawione są emocjonalnie do swojej sprawy. Dotyczy to oskarżonych, pokrzywdzonych, powodów, pozwanych. W sądach pojawiają się osoby, które nie tylko chciałyby poszerzyć swoją wiedzę o procedurach sądowych, lecz także takie, które z różnego rodzaju osobistych pobudek przybyły na rozprawę. W sądach dochodzi do nagromadzenia się różnego rodzaju emocji, których uzewnętrznienia uczestnicy i osoby postronne przebywające na sali rozpraw niekiedy nie są w stanie pohamować. Zwykle któraś ze stron nie jest usatysfakcjonowana rozstrzygnięciem, a ten, komu przyszło zostać skazanym także nie wyraża z tego powodu zadowolenia. Wreszcie zdarza się, że działająca w interesie ogólnym widownia nie potrafi pohamować emocji towarzyszących postępowaniu.

Reasumując, wskazać należy że zakres zmian wprowadzanych w projekcie został przygotowany w oparciu o wzorzec, który określił Trybunał w wyrokach w sprawie Słomka przeciwko Polsce (nr skargi 68924/12) oraz w sprawie Lewandowski przeciwko Polsce (nr skargi 66484/09) z uwzględnieniem zarówno mechanizmu wymierzania kar porządkowych w ramach tzw. policji sesyjnej oraz samej jej istoty służącej przywróceniu zgodnego z prawem zachowania w przypadkach, gdy uczestnicy naruszają przyjęte reguły w sądowym trybie procedowania.

Zmiany zaproponowane w art. 49 u.s.p. polegają na dodaniu § 4–6. Przepisy te przewidują, że skład sądu, względem którego dopuszczono się obrazy innego uczestnika czynności sądowych albo zakłócenia przebiegu tych czynności, będzie uprawniony do wymierzenia kary porządkowej grzywny (a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kary nagany) lub kary porządkowej pozbawienia wolności (a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kar zwiększających dolegliwość odosobnienia). Takie rozwiązanie wynika z kilku czynników. Przede wszystkim wyznaczenie innego jednoosobowego składu sądu do rozpoznania wszystkich kar porządkowych powoduje opóźnienia w procedowaniu innych spraw, znacząco wydłużając czas posiedzeń sądowych, co przekładałoby się nie tylko na czas pracy sędziów i pracowników sekretariatów, ale także obywateli, którzy musieliby spędzać wiele godzin w budynku sądowym oczekując na godzinę posiedzenia sądu, ewentualnie stawiając się tylko po to, aby usłyszeć, że w związku z opóźnieniem konieczne jest odroczenie ich sprawy na odległy termin. Dodatkowo angażuje sędziów dyżurnych, mających wiele obowiązków. W dużych ośrodkach miejskich, gdzie wielkość referatów sędziów wielokrotnie przekracza średnią, będzie to dodatkowe angażowanie kapitału ludzkiego i tak już bardzo obciążonego licznymi obowiązkami. Dlatego tylko w przypadku stwierdzenia, że ublizenie lub inne czynności godzą w osobę sędziego sąd ten będzie zobligowany do

przekazania rozstrzygnięcia kwestii nałożenia kary porządkowej innemu (jednoosobowemu) składowi.

Podobnie w przypadku ublżenia sądowi, innemu organowi państwowemu lub innym osobom w piśmie lub korespondencji elektronicznej skierowanej do sądu, w przedmiocie ukarania karą porządkową będzie rozstrzygał inny skład sądu niż ten, którego dotyczy to naruszenie tylko w sytuacji, gdy naruszenie powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ublżenie sądowi godzi w osobę sędziego albo członków składu sądu.

Zasadne jest posłużenie się pojęciem „składu dokonującego czynności sądowych”, gdyż o czynnościach sądowych, a nie posiedzeniu czy rozprawie, jest mowa w art. 49 § 1 u.s.p., a konieczność wymierzenia kary porządkowej może zaistnieć również np. w przypadku dokonywania czynności przez sędziego wyznaczonego albo sąd wezwany.

Jeżeli w przedmiocie wymierzenia kary porządkowej ma rozstrzygać inny skład sądu niż ten, wobec którego dopuszczono się naruszenia, wystarczające wydaje się, aby był to skład jednoosobowy; nie wydaje się konieczne i uzasadnione tworzenie do rozpatrzenia kwestii wymierzenia kary porządkowej takiego samego składu sądu, jak skład właściwy do rozpoznania sprawy, jeżeli naruszenie następuje w sprawie rozpoznawanej w składzie wieloosobowym. Powyższe rozwiązanie jest także zasadne ze względów praktycznych. W Polsce jest wiele ośrodków sądowych, w których orzeka kilku (4–9) sędziów. Powierzenie rozstrzygania spraw w ramach „policji sesyjnej” składowi trzyosobowemu prowadziłoby do paraliżu takiego sądu, albo, w okresach urlopowych lub absencji chorobowej, do niemożności utworzenia składu orzeczniczego.

W celu zagwarantowania prawa do obrony (przedstawienia stanowiska w sprawie) osobie, która dopuściła się naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ublżenia sądowi, godzących w osobę sędziego albo członków składu sądu, postanowienie w przedmiocie ukarania karą porządkową przez inny skład sądu będzie mogło zostać wydane po wysłuchaniu takiej osoby. W celu zapobieżenia podejmowania przez dopuszczającego się wyżej wskazanych naruszeń działań, które mogą uniemożliwiać sprawne i szybkie rozpoznanie sprawy, w regulacji wprowadzono możliwość odstąpienia od obowiązku wysłuchania osoby, gdy wysłuchanie takie nie jest możliwe (przykładowo wezwana osoba będzie podejmować działania uniemożliwiające wyznaczanie kolejnych terminów w sprawie, będzie pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających) albo w sytuacji nieusprawiedliwionego niestawiennictwa takiej osoby. Rozwiązanie umożliwiające wydanie postanowienia w przedmiocie ukarania karą porządkową bez konieczności wysłuchania, gdy wysłuchanie

nie jest możliwe, zostało wprowadzone na wzór regulacji z art. 149 § 6 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1247, z późn. zm.), dotyczącej możliwości wydania orzeczenia dyscyplinarnego przez sąd dyscyplinarny wobec prokuratora, któremu prokurator przełożony wymierzył karę porządkową upomnienia.

Ze względu na potrzebę zagwarantowania prawa do obrony (przedstawienia stanowiska w sprawie) obowiązek wysłuchania osoby dopuszczającej się naruszeń określonych w § 1 lub 4, dotyczy również sytuacji kiedy dochodzi do nich w piśmie złożonym w sądzie lub za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Odstąpienie od wysłuchania będzie możliwe jedynie w sytuacjach nieusprawiedliwionego niestawiennictwa osoby, której grozi wymierzenie kary porządkowej albo gdy wysłuchanie jest niemożliwe. W celu niedopuszczenia do podejmowania działań, które mogą uniemożliwiać sprawne i szybkie rozpoznanie sprawy również dopuszczono możliwość odstąpienia od obowiązku wysłuchania osoby, która dopuściła się naruszeń, a jej wysłuchanie nie jest możliwe. Regulacja ta obejmuje sytuacje, kiedy osoba przykładowo będzie przewlekle podejmować działania uniemożliwiające wyznaczanie kolejnych terminów w sprawie, będzie pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających) albo w sytuacji nieusprawiedliwionego niestawiennictwa takiej osoby.

Zaproponowane w przedmiotowym projekcie rozwiązanie nie tylko będzie właściwie chronić interesy osób dopuszczających się obrazy sądu, ale także należycie zabezpieczy prawidłowy tok postępowania.

W celu wskazania przepisów mających zastosowanie do ukarania karą porządkową, w art. 49 dodano § 7, zgodnie z którym do postępowania w przedmiocie ukarania karą porządkową stosuje się przepisy postępowania właściwego w sprawie, w toku której dopuszczono się czynu naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ubliżania wskazanym organom i osobom.

Trzeba podkreślić, że obecne przepisy regulujące kary porządkowe za obrazę sądu przewidują gradację środków prawnych. W pierwszej kolejności sąd może upomnieć taką osobę, następnie wydalić ją z sali rozpraw, w dalszej kolejności ukarać karą porządkową grzywny, a wreszcie karą pozbawienia wolności do 14 dni. Ukazanie karą pozbawienia wolności jest najsurowszym środkiem dyscyplinującym osoby dopuszczające się obrazy sądu. Wejście w życie projektowanych przepisów nie będzie miało negatywnego wpływu na bieg postępowania. Proponowane rozwiązanie usunie również wątpliwości wobec rzetelności postępowania sądowego w stosunku do osób dopuszczających się obrazy sądu i innych uczestników procesu oraz wykluczy sytuację, w której w momencie orzekania kary

porządkowej dojdzie do kumulacji roli pokrzywdzonego, oskarżającego i sędziego, co mogłoby rodzić obawy o bezstronność sędziego.

Zmiana wprowadzona w art. 49 § 2 u.s.p. ma charakter dostosowujący do przyjętych systemowych rozwiązań dotyczących żołnierzy w czynnej służbie wojskowej w zakresie, w którym dotyczą osób pełniących terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie. Ustawodawca bowiem konsekwentnie wyłącza stosowanie ogólnych zasad kodeksowych wobec żołnierzy służby czynnej z uwagi na charakter służby wojskowej. Stosownie do art. 130 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 2305) czynna służba wojskowa polega min. na pełnieniu terytorialnej służby wojskowej. Służba ta zgodnie z art. 171 wyżej wskazanej ustawy może być pełniona rotacyjnie lub dyspozycyjnie, przy czym pełnienie służby dyspozycyjnie oznacza pozostawanie poza jednostką wojskową oraz w gotowości do stawienia się do służby pełnionej rotacyjnie w terminie i miejscu wskazanych przez dowódcę jednostki wojskowej. Z uwagi na charakter i tryb pełnionej służby przez żołnierzy terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie, ustawodawca ogranicza dla takich osób wyłączenia kodeksowe spod ogólnych zasad, które mają zastosowanie do innych żołnierzy służby czynnej wojskowej. W art. 115 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, z późn. zm.) ustawodawca w słowniczku wyrażen ustawowych w § 13 pkt 8 przyznał status funkcjonariusza publicznego osobie pełniącej czynną służbę wojskową, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie. Analogiczne ograniczenie wyłączenia zastosowane zostało w § 17 określającym definicję żołnierza w rozumieniu tej ustawy oraz w regulacjach dotyczących postępowania karnego, cywilnego czy administracyjnego, np.: dotyczącej zastosowania dozoru jako środka zapobiegawczego dla oskarżonego żołnierza (art. 275 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm., dalej: „k.p.k.”), wyłączenia spod kognicji sądów powszechnych spraw żołnierzy o określone w ustawie przestępstwa (art. 647 § 1 pkt 1 k.p.k.), przy regulacjach przewidujących możliwość stosowania w toku postępowania środków przymusu w postaci grzywien, przymusowego sprowadzenia i aresztowania (art. 163 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.) oraz regulujących możliwość ukarania żołnierza w czynnej służbie wojskowej za nieusprawiedliwione uchybienie obowiązkom: stawiennictwa w charakterze świadka lub biegłego, złożenia zeznania, wydania opinii, okazania przedmiotu oględzin albo udziału w innej czynności urzędowej w ramach postępowania administracyjnego (art. 88a ustawy z dnia 14 czerwca

1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000 i 2185). W celu zachowania spójności z innymi rozwiązaniami systemowymi w art. 49 § 2 u.s.p., który reguluje postępowanie w sytuacji dopuszczenia się przez żołnierza służby czynnej naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ubliżenia sądowi, innemu organowi państwowemu lub osobom biorącym udział w sprawie, wprowadzono wyjątek dotyczący terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie.

Zmiana w art. 50 w § 1 u.s.p., polegająca na uchyleniu zapisu o natychmiastowej wykonalności postanowień o ukaraniu karą porządkową stanowi wprowadzenie do rozwiązań krajowych uwag wskazanych przez Trybunał w wyroku Lewandowski przeciwko Polsce. Wprowadzone rozwiązanie wyeliminuje sytuacje, gdy ocena naruszenia przez inny skład sądu niż ten, którego naruszenie dotyczyło, była dokonywana już po wykonaniu nałożonej kary, szczególnie w zakresie najsurowszych środków dyscyplinujących osoby dopuszczające się obrazy sądu (kary pozbawienia wolności, a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kar zwiększających dolegliwość odosobnienia). Odroczenie wykonalności kary do czasu uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie ukarania karą porządkową daje dopuszczającemu się obrazy sądu możliwość skutecznego zaskarżenia orzeczenia sądu. Przyjęte rozwiązanie (w tym sama konstrukcja projektowanego przepisu) polegające na przełamaniu zasady natychmiastowej wykonalności wydanego postanowienia, czyni z jednej strony zadość wytycznym Trybunału, z drugiej jest także znane na gruncie polskiego porządku prawnego tj. przepisów Kodeksu postępowania karnego (por. art. 257 § 3 k.p.k. w odniesieniu do art. 462 § 1 k.p.k.).

Zmiana w art. 50 w § 3 u.s.p. ma charakter dostosowujący, stanowiący konsekwencję rozwiązań zaproponowanych w art. 49 u.s.p. Projektodawca zdecydował się utrzymać natychmiastową wykonalność postanowień w tym zakresie. Celem postępowania w przedmiocie nałożenia kary zastępczej nie jest bowiem bezpośrednio ukaranie sprawcy naruszenia, o którym mowa w art. 49 u.s.p., a jedynie zastosowanie sankcji dotkliwszej, gdy wcześniej zastosowana kara grzywny nie została wykonana dobrowolnie lub w drodze egzekucji. Przyjęte rozwiązanie jest spójne z regulacjami Kodeksu karnego wykonawczego (Dz. U. z 2021 r. poz. 53, z późn. zm.), w szczególności z art. 9 § 3 i § 4.

Zmiana art. 51 § 1 u.s.p. ma charakter dostosowawczy i polega na konsekwentnym i analogicznym stosowaniu wyrażenia „Przewodniczący składu sądu”, o którym mowa w art. 48 § 1 u.s.p.

Nowelizacja art. 53c u.s.p. sprowadzająca się do dodania nowej jednostki redakcyjnej (§ 2a) wynika z konieczności wprowadzenia ustawowego upoważnienia na udostępnienie Ministrowi Spraw Zagranicznych dla Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych ds. postępowań przed Trybunałem akt spraw sądowych w zakresie postępowań dotyczących zarzutów naruszenia Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności przez organy polskiego wymiaru sprawiedliwości, które zostały przedstawione Ministrowi Sprawiedliwości na podstawie art. 53c § 2 u.s.p. W obowiązujących regulacjach krajowych dotyczących czynności związanych z wypożyczeniem akt sprawy znajdujących się w krajowym sądzie powszechnym i udzielenia zgody na wgląd innym organom brak jest *expressis verbis* przepisu, na podstawie którego zgody takiej można udzielić Pełnomocnikowi reprezentującemu Rząd Rzeczypospolitej Polskiej przed Trybunałem. Zgodnie z art. 38 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Trybunał rozpoznaje sprawę z udziałem przedstawicieli stron i jeśli zachodzi potrzeba podejmuje dochodzenie, a zainteresowane Wysokie Układające się Strony udzielają dla jego skutecznego przeprowadzenia wszelkich niezbędnych ułatwień. Obowiązek udzielenia wszelkich niezbędnych ułatwień obejmuje złożenie Trybunałowi dowodów – dokumentów dotyczących sprawy, które mogą zawierać informacje istotne dla rozstrzygnięcia. Norma ta, skierowana do państw – stron konwencji zobowiązuje je do faktycznego wypracowania procedur prawnych pozwalających na wykonanie obowiązku udzielenia Trybunałowi niezbędnych ułatwień do prowadzenia dochodzenia. Zgodnie z obowiązującą treścią art. 53c § 2 u.s.p., żądane akta sprawy sądowej mogą być przedstawione wyłącznie Ministrowi Sprawiedliwości.

W praktyce miały miejsce sytuacje, gdy prezesi sądów powszechnych odmawiali wyrażenia zgody na udostępnienie przesłanych akt postępowań Pełnomocnikowi Ministra Spraw Zagranicznych ds. Postępowań przed Trybunałem powołując się na brak bezpośredniej podstawy prawnej w prawie krajowym. Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych ds. Postępowań przed Trybunałem w sposób wyłączny reprezentuje Polskę w postępowaniu przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka podejmując rozstrzygające decyzje odnośnie taktyki procesowej i zajmowanego w toku postępowania stanowiska oraz jego ewentualnej modyfikacji. Tym samym, opinie przygotowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości w zakresie właściwym do udzielenia odpowiedzi na zarzuty naruszenia Konwencji dotyczące funkcjonowania szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości, pozostają one wyłącznie opinią i nie są wiążące dla Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych ds. Postępowań przed Trybunałem. Ustosunkowanie do zarzutów dotyczących np. naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji

w zakresie prawa do rzetelnego procesu wymaga wnikliwej i szczegółowej analizy akt w zależności od podniesionego aspektu naruszenia (np. rodzaju ograniczenia prawa dostępu do sądu, zasady kontrydiktoryjności, równości stron, prawa do obrony w sprawie karnej, problematyki właściwej oceny dowodów – przesłuchania świadków etc.) oraz okoliczności konkretnej sprawy. Przygotowanie przez Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych ds. Postępowań przed Trybunałem finalnego stanowiska w sprawie może i często dotyczy takich technicznych kwestii, poddawanych ocenie przez Trybunał, jak prawidłowość wezwań świadków, zawiadomień stron o czynnościach procesowych, naruszenie terminów do dokonania oznaczonej czynności prawnej czy procesowej.

Projektowana regulacja umożliwi sprawne reagowanie na wystąpienia Trybunału, który w swej praktyce, na różnych etapach postępowania trwającego niekiedy kilka lat od chwili wniesienia skargi oraz jej komunikacji stronie rządowej, na skutek różnych okoliczności np. modyfikacji stanowisk stron w związku z przyjętą taktyką procesową, uzupełnienia materiału dowodowego – domaga się nadesłania nowych informacji, załączenia wyszczególnionej dokumentacji, także tej znajdującej się w aktach kwestionowanych postępowań, w wyznaczonych, często krótkich terminach.

Nowelizacja w zakresie art. 54 u.s.p. wynika z potrzeby zwiększenia bezpieczeństwa i porządku publicznego w budynkach sądowych, przy zachowaniu zasad dopuszczających ograniczenie praw i wolności obywatelskich.

Podkreślenia wymaga, że budynek sądu, sala rozpraw, stanowią miejsca, w którym ryzyko wystąpienia incydentów, skutkujących narażeniem bezpieczeństwa osób, składu orzekającego, stron i uczestników postępowania jest znacząco wyższe. Nieunikniona jest zatem, podobnie jak to ma miejsce w obiektach o podobnym ryzyku (lotniska, budynki administracji rządowej) kontrola zawartości bagażu, czy też przeglądanie odzieży, mające na celu uniknięcie takiego ryzyka. O ile jednak na wymienionym jako przykład lotnisku, osoby tam przebywające są „w drodze” i towarzyszącej podróży chwilowości tego pobytu, to osoby, które przybyły do sądu pozostają tam w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie i w niepewności co do swojej sytuacji. To wzmacnia napięcie emocjonalne, a w konsekwencji – istotnie zwiększa ryzyko niepożądanych incydentów.

W myśl art. 54 u.s.p. prezes sądu może zarządzić stosowanie środków zapewniających bezpieczeństwo w budynkach sądowych oraz zapobiegających naruszaniu zakazu wnoszenia do budynków sądów broni, amunicji, materiałów wybuchowych i innych środków niebezpiecznych. W celu zapobieżenia naruszeniu zakazu wynikającego z art. 54 § 1 u.s.p.

prezesa sądów mogą stosować środki określone w ustawie z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2021 r. poz. 1995), do których należy między innymi bezpośrednia ochrona fizyczna. Ochrona ta jest realizowana w sądach przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne, czyli wewnętrzne służby ochrony, oraz przedsiębiorców, którzy uzyskali koncesje na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia. Pracownicy tych formacji posiadają szereg uprawnień wymienionych w art. 36 ust. 1 ww. ustawy, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej. Katalog ten nie przyznaje im jednak prawa do przeglądania zawartości bagaży i odzieży osób w przypadku podejrzenia, że osoby te wnoszą lub posiadają przedmioty niebezpieczne.

W obecnym stanie prawnym pracownicy ochrony wykonujący zadania w gmachu sądu są pozbawieni prawa do możliwości weryfikacji wnoszonych przedmiotów, w praktyce nie są więc w stanie realizować zadania związanego z zapobieganiem występowania określonych zagrożeń na terenie chronionego obiektu. Należy też zwrócić uwagę, że osoby wnoszące niebezpieczne przedmioty na teren sądu stanowią zagrożenie nie tylko dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, ale także dla wszystkich osób znajdujących się na terenie sądu.

Proponowana zmiana zapewni narzędzie zmierzające do przeciwdziałania najcięższym zagrożeniom przeciwko życiu i zdrowiu obywateli na terenie budynków sądów i możliwość wykonywania zadań określonych w art. 2 ust. 4 i 5 ustawy o ochronie osób i mienia z dnia 22 sierpnia 1997 r., które to zadania obejmują: ochronę osób – działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej; ochronę mienia – działania zapobiegające przestępstwom i wykroczeniom przeciwko mieniu, a także przeciwdziałające powstawaniu szkody wynikającej z tych zdarzeń oraz niedopuszczające do wstępu osób nieuprawnionych na teren chroniony.

Celem projektowanych zmian jest zagwarantowanie niedopuszczalności wnoszenia do budynku sądu broni ani amunicji, a także materiałów wybuchowych i innych środków niebezpiecznych. Uniemożliwienie wniesienia na teren sądu przedmiotów i narzędzi niebezpiecznych takich jak broń palna, nóż, siekiera, substancja żrąca, substancja łatwopalna itp. stanowi sposób ograniczenia lub wyeliminowania zdarzenia stwarzającego w szczególności bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego.

Proponowana regulacja pozwoli służbom ochronnym sądu do przeglądania zawartości bagaży i odzieży osób, a także odmowy wpuszczenia do budynku sądu w przypadku podejrzenia, że osoby te wnoszą lub posiadają przedmioty niebezpieczne i uzupełni lukę

prawną w tym zakresie, przyczyniając się do poprawy bezpieczeństwa budynków sądów. Wprowadzenie ustawą dodatkowych uprawnień dla pracowników ochrony jest konsekwencją wyrażonych w art. 31, art. 41 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady poszanowania i ochrony wolności człowieka oraz gwarancji nietykalności i wolności osobistych, które mogą być ograniczone tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie.

Incydenty skutkujące istotnym narażeniem bezpieczeństwa osób w obiektach sądowych nie należą bowiem do rzadkości: w poszczególnych latach odnotowuje się kilka do kilkunastu zachowań wywołujących zagrożenie życia i zdrowia (jednym z takich przykładów jest sytuacja oblania kwasem siarkowym przez stalkera na sądowym korytarzu w Łodzi), zdarzają się także ucieczki lub próby ucieczki na terenie sądu (w 2017 r. odnotowano 30 zdarzeń stanowiących zagrożenie dla życia, zdrowia i mienia na terenie sądów, w tym 3 stanowiły włamania/kradzieże, 17 stanowiło zagrożenie życie i zdrowia, 10 stanowiło atak słowny/groźbę; w 2018 r. odnotowano 27 incydentów, w tym 7 stanowiło włamania/kradzieże, 10 stanowiło zagrożenie życie i zdrowia, 10 stanowiło atak słowny/groźbę; w 2019 r. odnotowano 22 incydentów, w tym 2 stanowiły włamania/kradzieże, 5 stanowiło zagrożenie życie i zdrowia, 14 stanowiło atak słowny/groźba, 1 incydent obejmował ucieczkę/próbie ucieczki z sądu; w 2020 r. odnotowano 21 incydentów, w tym 3 stanowiły włamania/kradzieże, 2 stanowiły zagrożenie życie i zdrowia, 16 stanowiło atak słowny/groźbę).

Chcąc zapewnić realizację powyższych postulatów, w projekcie ustawy proponuje się nadanie nowego brzmienia § 2 w art. 54 u.s.p. oraz dodanie § 3–17, których istota polega na tym, że pracownik ochrony będzie miał prawo do:

- a) przeglądania zawartości bagażu lub odzieży osób wchodzących do budynku sądu;
- b) odmowy zezwolenia na wejście do budynku sądu osoby odmawiającej poddania się przeglądaniu zawartości bagażu lub odzieży;
- c) odmowy zezwolenia na wejście do budynku sądu osoby posiadającej przy sobie broń, amunicję, a także materiały wybuchowe i inne środki niebezpieczne;
- d) żądania usunięcia innych przedmiotów i urządzeń lub oddania ich do depozytu.

Przeглядanie zawartości bagażu będzie polegało na wzrokowej i manualnej kontroli zawartości bagażu przeprowadzanej przez pracownika ochrony, w tym manualnym sprawdzeniu znajdujących się w nim przedmiotów oraz na sprawdzeniu bagażu z wykorzystaniem środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń zabronionych, w szczególności broni, materiałów wybuchowych oraz substancji mogących

stanowią zagrożenie dla życia lub zdrowia. Czynności te będą wykonywane w obecności posiadacza bagażu oraz w miarę możliwości w sposób niepowodujący uszkodzenia bagażu i znajdujących się w nim przedmiotów, zaś pracownik ochrony będzie miał prawo żądania udostępnienia bagażu, w tym otwarcia i pokazania jego zawartości.

W projekcie ustawy określa się, że przeglądanie odzieży będzie polegało na manualnym sprawdzeniu jej zawartości oraz przedmiotów znajdujących się na ciele osoby wchodzącej do budynku sądowego lub przez nią posiadanych bez odsłaniania przykrytej odzieżą powierzchni ciała, i sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń zabronionych (w szczególności broni, materiałów wybuchowych oraz substancji mogących stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia). Pracownik ochrony w związku z realizacją wyżej wskazanych czynności będzie posiadał prawo żądania zdjęcia przez osobę wchodzącą do budynku sądu zewnętrznych warstw odzieży, pokazania zawartości kieszeni, innych części odzieży lub przedmiotów znajdujących się na ciele tej osoby lub przez nią posiadanych, przy czym czynności te będzie wykonywało się w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której są wykonywane. W kontekście samego przeglądania odzieży projekt ustawy zakłada, że wyżej wskazane czynności będzie dokonywać w miarę możliwości pracownik ochrony tej samej płci, co osoba poddana przeglądaniu odzieży. Powyższe zmniejszy ewentualny dyskomfort osób, których ta czynność będzie dotyczyć.

W nowelizowanej ustawie w art. 54 ustawodawca posługuje się pojęciem „budynek sądowy” (jak również pojęciem „budynek sądu” np. w art. 84 u.s.p.), jednak w celu uniknięcia wątpliwości związanych z precyzyjnym ustaleniem zakresu znaczeniowego tego pojęcia, proponuje się wprowadzenie w art. 54 ustawy jednolitego zapisu „budynek sądu”.

Stosownie do treści projektowanego art. 54 § 4 u.s.p. pracownik ochrony informuje sekretariat właściwego wydziału sądu o odmowie zezwolenia na wejście do budynku sądu osobie wezwanej na rozprawę lub posiedzenie sądu w sytuacjach, o których mowa w § 3 pkt 2–3. Przepis ten ma na celu zapobiegnięcie sytuacjom, w których osoba wezwana na rozprawę lub posiedzenie sądu, np. w charakterze świadka zostanie ukarana karą grzywny za nieusprawiedliwione niestawiennictwo, pomimo że stawiła się do sądu, ale nie została wpuszczona do budynku sądu.

Zgodnie z art. 54 § 11 projektowanej ustawy, z dokonania czynności, polegających na przeglądaniu zawartości bagażu i przeglądaniu odzieży dokonujący tych czynności pracownik ochrony sporządzi protokół w przypadku, gdy osoba poddana przeglądaniu

zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po dokonaniu tych czynności.

Projekt ustawy za uzasadnione uznaje umożliwienie osobie poddanej czynności przeglądania zawartości bagażu czy też przeglądania odzieży zgłoszenia żądania sporządzenia protokołu z przeprowadzonych czynności bezpośrednio po ich dokonaniu, nie zaś w ich trakcie. Powyższa regulacja ma umożliwić sprawne przeprowadzenie czynności dokonywanych przez pracowników ochrony. Gdyby założyć, że samo sporządzenie protokołu z przeglądania zawartości bagażu czy te przeglądania odzieży będzie następowało w trakcie czynności, to taki sposób dokonania tej czynności może spowodować znaczne utrudnienia we wstępie do budynku sądu innych osób. Zgłoszenie żądania sporządzenia dwóch protokołów w trakcie czynności przeglądania np. w Sądzie Okręgowym w Warszawie, spowoduje kilkunastominutowe opóźnienie w wejściu obywateli do budynku sądu. Przy liczbie kilkudziesięciu oczekujących na wejście do budynku sądu opóźnienia te mogą być bardzo znaczące i spowodować, że obywatele nie zdążą stawić się na rozprawy lub posiedzenia z przyczyn leżących po stronie sądu. Z tego względu zasadne jest, aby protokół sporządzany był po dokonaniu czynności. Podkreślić ponadto należy, że obowiązek sporządzenia protokołu przez pracownika ochrony będzie dotyczył jedynie sytuacji w których osoba poddana przeglądaniu zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży zgłosiła takie żądanie. Protokół posłuży również jako dokument potwierdzający dokonanie tych czynności w razie złożenia skargi. Protokół ma być więc w założeniu projektu ustawy sporządzany na żądanie osoby poddanej przeglądowi zawartości bagażu lub odzieży po dokonaniu tych czynności.

Projekt ustawy określa w sposób wyczerpujący elementy, jakie ma zawierać protokół z dokonanych czynności, tak aby pracownik ochrony nie miał wątpliwości, jakie informacje i dane powinny zostać umieszczone w protokole. Wśród obowiązkowych elementów protokołu został zawarty min. obowiązek podpisania protokołu przez osobę przeprowadzającą kontrolę oraz przez osobę kontrolowaną albo wzmiankę o odmowie złożenia podpisu. W praktyce mogą bowiem występować sytuacje, w których osoba poddana czynnościom przeglądania zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży odmówi złożenia podpisu. Sporządzony protokół nie podlega udostępnieniu osobom trzecim oraz może być udostępniony podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów w trybie w nich przewidzianym.

Osobie poddanej przeglądaniu zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży będzie przysługiwała skarga wnoszona do prezesa sądu właściwego ze względu na miejsce dokonania czynności, w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności, w celu zbadania legalności oraz

prawidłowości jej dokonania, przy czym do skargi będą stosowane odpowiednio przepisy rozdziału 5A u.s.p. Prezes bowiem podejmuje czynności w sprawach bieżących, związane ze sprawnym funkcjonowaniem sądu w zakresie swoich kompetencji oraz zapewnia przestrzeganie przez podległych pracowników zasad ochrony i bezpieczeństwa obiektów sądowych. Wprowadzona możliwość zaskarżenia decyzji stanowi wyraz zagwarantowanego każdemu w art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawa do składania między innymi skarg.

W sytuacji, gdy w trakcie czynności, polegających na przeglądaniu zawartości bagażu i przeglądaniu odzieży zostaną znalezione przedmioty mogące stworzyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, a osoba poddana tym czynnościom nie zgłosi żądania sporządzenia protokołu z dokonanej czynności, pracownik ochrony będzie zobowiązany do sporządzenia notatki służbowej, w której zostaną odnotowane rodzaj, czas, miejsce i wynik czynności, dane pracownika ochrony, który przeprowadzał czynności, spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis.

Wymóg dokumentowania, w sytuacjach określonych w § 13 projektowanej regulacji, dokonywanych przez pracowników ochrony czynności związanych z uprawnieniami, o których mowa w § 5 i 8, w formie notatki służbowej zawierającej niezbędne informacje zagwarantuje możliwość odtworzenia czynności podjętych przez pracownika ochrony w przypadku złożenia przez obywatela skargi bez wcześniejszego żądania sporządzenia protokołu i obiektywnego rozpatrzenia złożonej skargi.

Wskazać należy, że uprawnienie dla pracowników ochrony do przeglądania odzieży i bagażu wprowadzane niniejszą ustawą jest spójne z innymi rozwiązaniami systemowymi, które określają uprawnienia pracowników ochrony do przeglądania bagażu i odzieży, a także poszczególnych służb w sprawie przeszukania obywatela, a także zasady informowania o przysługujących przeszukiwanemu prawach. Zapewni ono zgodność regulacji z zasadą proporcjonalności wkraczania pracowników ochrony w prawa i wolności podlegające ochronie konstytucyjnej.

Projektowana ustawa w zakresie przepisów dotyczących przyznania uprawnienia kontroli odzieży i bagażu pracownikom ochrony w sądach powszechnych częściowo pokrywa się z rozwiązaniami regulującymi uprawnienie pracowników ochrony do przeglądania bagażu i odzieży w przypadku wykonywania zadań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w związku z imprezą masową. Art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1466 i 1700) określa uprawnienia

służb porządkowych, do których należą osoby wpisane na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej, o której mowa w art. 26 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia, w zakresie możliwości przeglądania odzieży i bagażu uczestników imprezy masowej w sytuacji podejrzenia, że osoby te wnoszą lub posiadają między innymi broń lub inne niebezpieczne przedmioty, materiały wybuchowe, wyroby pirotechniczne, materiały pożarowo niebezpieczne. Jednocześnie ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych w art. 22 ust. 1 pkt 1 lit. d, f i g wprowadza obowiązek służb porządkowych do odmowy wyrażenie zgody na wstęp na imprezę masową dla osób, które odmawiają poddania się przeglądaniu bagażu albo odzieży, posiadających broń lub inne przedmioty niebezpieczne, a także wobec osób, które zachowują się agresywnie, prowokacyjnie albo w inny sposób stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa lub porządku publicznego. Szczegółowy sposób i zakres sprawowania przez służby porządkowe kontroli uprawnień osób do uczestniczenia w imprezie masowej, w tym przeglądania zawartości ich bagażu i odzieży został uregulowany w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy.

W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 2011 r. w sprawie wymogów, jakie powinni spełniać kierownik do spraw bezpieczeństwa, służby porządkowe i służby informacyjne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1347 oraz z 2020 r. poz. 1678) wprowadza się obowiązek dokumentowania w notatce służbowej czynności przeglądania odzieży i bagażu w przypadku stwierdzenia w zawartości przeglądanej bagażu lub przeglądanej odzieży przedmiotów, których wnoszenie na imprezę masową i posiadanie na imprezie masowej jest niedozwolone.

Podobne rozwiązanie przewiduje art. 12 ust. 7g ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1727), który stanowi, że w przypadku, w którym w trakcie przeszukania nie znaleziono przedmiotów mogących stworzyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia lub przedmiotów, które służą do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub których posiadanie jest zabronione, lub osoba poddana tym czynnościom nie zgłosiła żądania sporządzenia protokołu z dokonanej czynności, dokonanie czynności dokumentuje się w dokumentacji służbowej, odnotowując rodzaj, czas, miejsce i wynik czynności oraz imiona, nazwiska i funkcje osób w nich uczestniczących. Podobne rozwiązania znajdują się w: ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2021 r. poz. 1882, z późn. zm.), ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1763) – w zakresie kontroli osobistej i przeglądania zawartości bagażu, ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1214 oraz z 2022 r. poz. 655 i 1488), ustawie

z dnia 24 maja 2004 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2022 r. poz. 557, 1488 i 2185), ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1900), przy czym w przypadku kontroli prewencyjnej nie przewiduje się prawa do złożenia zażalenia i sporządzania protokołu, a także w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 66).

Wskazać należy, że ustawą z dnia 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 2399 oraz z 2019 r. poz. 1091) wprowadzono dostosowanie przepisów w zakresie określenia granic przeszukania oraz uprawnień funkcjonariuszy do dokonywania kontroli osobistej do konstytucyjnej gwarancji, określonych w art. 41 ust. 1, art. 47 w zw. z art. 31 ust. 3 oraz art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wskazane systemowe rozwiązanie określa między innymi sposób dokumentowania przeprowadzonych czynności kontrolnych w zakresie przeszukania bagażu oraz kontroli osobistej. W zmienianych ww. nowelizacją ustawach przewidziano między innymi udokumentowanie czynności kontrolnych w dokumentacji służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę jej dokonania, dane osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także informację o pouczeniu osoby kontrolowanej.

Ponadto, zgodnie z przyjętym rozwiązaniem systemowym, w obowiązujących regulacjach przewiduje się poinformowanie osoby poddanej przeglądnięciu bagażu lub odzieży o przysługującym jej prawie do żądania sporządzenia protokołu z tych czynności czy o prawie do złożenia zażalenia dopiero po dokonaniu tych czynności.

Projektowana regulacja zawarta w art. 54 § 15 u.s.p. nakłada na administratora budynku obowiązek umieszczenia, w widocznym miejscu przy wejściu do budynku sądu, informacji o przysługujących osobom wchodzącym do budynku sądowego prawach i obowiązkach związanych z czynnościami pracowników ochrony, podejmowanymi przy wykonywaniu zadań ochrony osób i mienia w budynkach sądowych. Rozwiązanie to wpłynie pozytywnie na świadomość osób wchodzących do sądu i umożliwi im podejmowanie decyzji w optymalny sposób zabezpieczający ich interesy.

W projekcie ustawy przewiduje się, że w przypadku, gdy przedmioty ujawnione w wyniku ww. czynności będą stwarzały niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia, pracownik ochrony, w granicach dostępnych środków, niezwłocznie podejmie działania zmierzające do usunięcia niebezpieczeństwa, a w szczególności zabezpieczy miejsce zagrożone oraz powiadomi dyżurnego właściwej miejscowo jednostki organizacyjnej Policji o konieczności zarządzenia działań usuwających to niebezpieczeństwo.

Przepisy § 3–13 art. 54 u.s.p. nie znajdują zastosowania w stosunku do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów, członków Rady Ministrów, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Rzecznika Finansowego, Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, osób korzystających z immunitetu parlamentarnego, sędziowskiego lub prokuratorskiego oraz ławników danego sądu, referendarzy sądowych, osób korzystających z immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów międzynarodowych albo powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, komorników sądowych, Prezesa, wiceprezesów, radców i referendarzy Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, kuratorów sądowych, rzeczników patentowych, biegłych sądowych, doradców restrukturyzacyjnych – w trakcie pełnienia czynności służbowych, kuratorów sądowych, funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, w tym inspektorów Biura Nadzoru Wewnętrznego oraz funkcjonariuszy Służby Więziennej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, , Służby Celno-Skarbowej, Straży Ochrony Kolei, żołnierzy Żandarmerii Wojskowej i pracowników Krajowej Administracji Skarbowej – w trakcie pełnienia czynności służbowych, a także w stosunku do innych osób, w stosunku do których dyrektor lub prezes sądu wyraził zgodę na ich wejście.

Wskazane podmioty z racji wykonywanych zadań, zajmowanego stanowiska lub pełnionych funkcji nie będą zobowiązane do poddania się kontroli zawartości bagażu i odzieży przy wejściu do sądu pod warunkiem uprzedniego okazania legitymacji służbowej lub dokumentu umożliwiającego ustalenie tożsamości i zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji. Katalog podmiotów wymienionych w art. 54 § 16 u.s.p. został utworzony w oparciu o obowiązujące rozwiązanie systemowe w zakresie kontroli osobistej realizowanej przez funkcjonariuszy służby więziennej. Katalog ten został uzupełniony o podmioty, które z racji wykonywanych zadań, pełnionych funkcji, przyznanych im ustawowo immunitetów, a także w związku z nadanymi im ustawami uprawnieniami w zakresie możliwości brania udziału w postępowaniach sądowych, także nie powinny być zobowiązane do poddania się kontroli przy wejściu do sądu.

Wyszczególnienie wśród podmiotów, które nie będą zobowiązane do poddania się kontroli zawartości bagażu, czy też przeglądania odzieży przy wejściu do sądu, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów i członków Rady Ministrów uzasadnione jest ich szczególną pozycją ustrojową w strukturze państwa. Zgodnie z art. 126 ust. 1

i 2 Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jest najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej, gwarantem ciągłości władzy państwowej, czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji, stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium. Natomiast Prezes Rady Ministrów stosownie do art. 148 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej kieruje pracami Rady Ministrów oraz zapewnia wykonywanie polityki Rady Ministrów. Rada Ministrów zgodnie z art. 146 ust. 1 Konstytucji prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej.

Rzecznik Praw Obywatelskich, zgodnie z art. 14 pkt 4 i 7 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627) może żądać wszczęcia postępowania w sprawach cywilnych, jak również wziąć udział w każdym toczącym się już postępowaniu – na prawach przysługujących prokuratorowi, wystąpić z wnioskiem o ukaranie, a także o uchylenie prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawach o wykroczenia, na zasadach i w trybie określonym w przepisach odrębnych.

Rzecznik Praw Dziecka, zgodnie z art. 10 pkt 3, 3a i 6 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 141 oraz z 2022 r. poz. 2140) może żądać wszczęcia postępowania w sprawach cywilnych, jak również wziąć udział w każdym toczącym się już postępowaniu – na prawach przysługujących prokuratorowi, wziąć udział w toczącym się już postępowaniu w sprawach nieletnich, wystąpić z wnioskiem o ukaranie w sprawach o wykroczenia, w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Rzecznik Finansowy, zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 187, 1488 i 2640) w związku z realizacją swoich zadań może żądać wszczęcia postępowania w sprawach cywilnych na rzecz klientów podmiotów rynku finansowego, jak również wziąć udział w toczącym się postępowaniu cywilnym, jeżeli według jego oceny wymaga tego ochrona praw klientów podmiotów rynku finansowego. W takim przypadku do Rzecznika stosuje się odpowiednio przepisy o prokuratorze.

Zgodnie z art. 98 ust 1 i 2 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781) Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych w sprawach o roszczenia z tytułu naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych, które mogą być dochodzone wyłącznie w postępowaniu przed sądem, może wytaczać powództwa na rzecz osoby, której dane dotyczą, za jej zgodą, a także wstępować, za zgodą powoda, do postępowania w każdym jego stadium. W pozostałych sprawach o roszczenia z tytułu

naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych, Prezes Urzędu Danych Osobowych może występować, za zgodą powoda, do postępowania w każdym jego stadium, chyba że toczy się przed nim postępowanie dotyczące tego samego naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych.

Posłom i senatorom, zgodnie z art. 105 i 108 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przysługuje immunitet parlamentarny. Immunitet sędziowski przysługuje sędziom sądów powszechnych (na podstawie art. 80 i 81 u.s.p), sędziom Sądu Najwyższego (na podstawie art. 55 i 72 § 3–5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904, z późn. zm.), sędziom Trybunału Konstytucyjnego (na podstawie art. 196 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i art. 20 i 24 ust. 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1422). Immunitet prokuratorski przysługuje prokuratorom, na podstawie art. 135 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1247, z późn. zm.).

Kwestie związane z immunitetami dyplomatycznymi lub konsularnymi zostały uregulowane zostały min. w Konwencji wiedeńskiej z dnia 18 kwietnia 1961 r. o stosunkach dyplomatycznych (Dz. U. z 1965 r. poz. 232) oraz w Konwencji wiedeńskiej z dnia 24 kwietnia 1963 r. o stosunkach konsularnych (Dz. U. z 1982 r. poz. 98).

Przepis art. 147 § 1 u.s.p. stanowi podstawę do zatrudniania w sądach referendarzy sądowych, którzy wykonują określone w ustawach czynności należące do sądów w zakresie ochrony prawnej, innej niż wymiar sprawiedliwości, są pracownikami sądowymi wykonującymi wymiar sprawiedliwości, zaś w rozdziale 7 u.s.p. zawarte zostały przepisy dotyczące ławników będących przedstawicielami społeczeństwa w wymiarze sprawiedliwości. Kuratorzy sądowi działają w sądach na podstawie art. 147 § 2 u.s.p., stanowiąc służbę kuratorską i wykonując czynności o charakterze wychowawczo – resocjalizacyjnym i profilaktycznym oraz inne czynności określone w przepisach szczególnych.

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 2011 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 944 oraz z 2022 r. poz. 2185) rzecznik patentowy występuje w charakterze pełnomocnika w postępowaniu przed Urzędem Patentowym, sądami i organami orzekającymi w sprawach własności przemysłowej, z wyjątkiem występowania w charakterze pełnomocnika w postępowaniu karnym i postępowaniu karnym skarbowym. Natomiast ust. 1 stanowi, że w postępowaniu cywilnym rzecznik patentowy może występować w charakterze pełnomocnika również w postępowaniu sprawach własności intelektualnej innych niż sprawy własności przemysłowej.

Doradca restrukturyzacyjny, zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2309) może zostać ustanowiony nadzorcą albo zarządcą w postępowaniu restrukturyzacyjnym przed sądem restrukturyzacyjnym, którym jest sąd rejonowy – sąd gospodarczy (stosownie do treści art. 14 ust. 1 wskazanej ustawy).

Adwokaci, radcowie prawni i Prezes, wiceprezesi, radcowie i referendarze Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej są m.in. uprawnieni do reprezentowania swoich mocodawców w postępowaniach przed sądem (zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1184 i 1268) oraz zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1166), zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2100).

Stosownie do treści art. 1 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1799) notariusz jest powołany do dokonywania czynności, którym strony są obowiązane lub pragną nadać formę notarialną (czynności notarialnych), zaś art. 2 § 1 stanowi, że notariusz w zakresie uprawnień, o których mowa w art. 1, działa jako osoba zaufania publicznego, korzystając z ochrony przysługującej funkcjonariuszom publicznym.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2224 i 2707) komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym, zaś art. 3 ust. 1 wskazanej ustawy komornik sądowy jest organem władzy publicznej w zakresie wykonywania czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.) policja i inne organy w zakresie postępowania karnego wykonują polecenia sądu, referendarza sądowego i prokuratora oraz prowadzą pod nadzorem prokuratora śledztwo lub dochodzenie w granicach określonych w ustawie. Natomiast art. 312 pkt 1 wskazanej ustawy stanowi, że uprawnienia Policji przysługują także: organom Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Krajowej Administracji Skarbowej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Żandarmerii Wojskowej, w zakresie ich właściwości oraz innym organom przewidzianym w przepisach szczególnych.

Właściwość wymienionych organów została określona w następujących ustawach kompetencyjnych:

– art. 1 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171, z późn. zm.);

– w art. 1 ust. 2 pkt 4 i ust. 2a ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1061, z późn. zm.);

– w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2022 r. poz. 557, z późn. zm.);

– w art. 2 ust. 1 pkt 13–16 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 813, z późn. zm.);

– w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1900, z późn. zm.);

– w art. 4 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1214, z późn. zm.).

Na podstawie przepisów szczególnych uprawnienia Policji przysługują także: Służbie Więziennej, na podstawie ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2470) oraz Służbie Kontrwywiadu Wojskowego i Służbie Wywiadu Wojskowego. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2023 r. poz. 81) Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Szef Służby Wywiadu Wojskowego są centralnymi organami administracji rządowej właściwymi w sprawach ochrony przed zagrożeniami wewnętrznymi dla obronności Państwa, bezpieczeństwa i zdolności bojowej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej. Wykonywane przez funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego zadania i powierzone funkcje mają istotne znaczenie uzasadnione dla sfery bezpieczeństwa państwa.

Zgodnie z art. 60 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 602) funkcjonariusz straży ochrony kolei wykonując swoje zadania, ma prawo do przeprowadzania czynności wyjaśniających, występowania do sądu z wnioskiem o ukaranie, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych w trybie określonym w

Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia, a zatem uczestniczy w postępowaniach sądowych.

Wskazane powyżej przepisy ustaw stanowią podstawę stworzenia katalogu podmiotów, do których nie stosuje się przepisów art. 54 § 16 pkt 3–13 u.s.p.

Projekt przewiduje również możliwość wyłączenia innych podmiotów spod obowiązku przewidzianego w art. 54 § 16 pkt 3–13 u.s.p. – w trosce o umożliwienie im niezakłóconego wykonywania swych zadań i poszanowania tajemnicy zawodowej – na podstawie decyzji dyrektora albo prezesa sądu.

W procedowanej regulacji przewidziano także upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia wzoru protokołu oraz sposobu, miejsca i okresów przechowywania protokołu, o którym mowa w art. 54 § 11 u.s.p. i notatki służbowej, o której mowa w art. 54 § 13 u.s.p., z uwzględnieniem konieczności zapewnienia przejrzystości, skrótości i kompletności protokołu, informacji niezbędnych do udokumentowania zakresu, przebiegu oraz wyniku czynności przeglądania zawartości bagażu i odzieży osoby wchodzącej do budynku sądu, o których mowa w § 5 i 8, a także z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia bezpiecznego przechowywania protokołu i notatki służbowej oraz niezbędność zapewnienia dostępu do nich w związku z prowadzonymi postępowaniami.

Mając na uwadze konieczność jak najszybszego wejścia w życie projektowanych przepisów, które realizują postulat Trybunału w zakresie „policji sesyjnej”, oraz zapewnienie bezpieczeństwa i porządku w budynkach sądowych osób przebywających na ich terenie, proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Zgodnie z art. 31a § 1 pkt 1 w zw. z art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z późn. zm., dalej „u.s.p.”) dyrektor sądu kieruje działalnością administracyjną sądu m.in. w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków techniczno-organizacyjnych funkcjonowania sądu i wykonywania przez sąd zadań obejmujących zarządzanie systemami teleinformatycznymi, służącymi między innymi do obsługi postępowań sądowych, zatrudniania nowych pracowników, zarządzania budżetem jednostki lub zakupu środków, sprzętu i wyposażenia.

Obecne przepisy ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych uniemożliwiają skuteczne działania Ministerstwa Sprawiedliwości i sądów powszechnych podejmowane w celu przyspieszenia i usprawnienia rozpoznawania spraw sądowych poprzez stworzenie,

wdrożenie i utrzymanie odpowiednich narzędzi informatycznych. Z jednej strony bowiem przepisy tej ustawy bardzo niejednoznacznie i wybiórczo wskazują kompetencje Ministerstwa Sprawiedliwości do stworzenia i utrzymania takich narzędzi, posługując się wyłącznie określeniem „system teleinformatyczny obsługujący postępowanie sądowe”, z drugiej natomiast strony każdy z sądów (apelacyjnych, okręgowych, rejonowych) prowadzi samodzielnie sprawy z zakresu informatyzacji oraz obsługi informatycznej tego sądu, co powoduje wysoce nieefektywną i kosztowną sieć narzędzi informatycznych wytwarzanych przez podmioty zewnętrzne oddzielnie dla każdego z sądów.

Z uwagi na olbrzymią różnorodność spraw prowadzonych przez sądy, nie jest możliwe stworzenie w dającym się przewidzieć terminie jednego systemu teleinformatycznego obsługującego wszystkie rodzaje postępowań sądowych, zapewniającego właściwą ewidencję tych spraw, a także wspierającego zarazem funkcjonowanie rejestrów sądowych i działalność administracyjną sądów.

Należy zatem zbudować w resorcie sprawiedliwości potencjał do stopniowego stworzenia takiego systemu oraz integrowania z nim istniejących już rozwiązań informatycznych zarówno na poziomie Ministerstwa Sprawiedliwości, jak i w strukturze sądów apelacyjnych, z równoczesną konsolidacją ich działań na poziomie całej apelacji. Konieczna jest interwencja legislacyjna mająca na celu zarówno przyspieszenie postępowań sądowych, jak również zapewnienie możliwości ich sprawnej realizacji i udziału stron w formie elektronicznej w oparciu o zmieniające się dynamicznie uwarunkowania organizacyjne, społeczne i zdrowotne.

Zapewnienie warunków techniczno-organizacyjnych funkcjonowania sądu obejmuje też zarządzanie systemami teleinformatycznymi użytkowanymi w tym sądzie do wsparcia działalności operacyjnej (np. do obsługi postępowań sądowych), jak i do wsparcia działalności administracyjnej: kadrowej (np. zatrudnianie nowych pracowników), finansowej (np. zarządzanie budżetem jednostki) oraz inwestycyjnej (np. zakup środków trwałych). Równocześnie przepisy u.s.p., które weszły w życie 1 grudnia 2021 r. wskazują Ministra Sprawiedliwości jako podmiot odpowiedzialny za utrzymanie systemu teleinformatycznego obsługującego postępowania sądowe, w którym tworzy się i przetwarza akta sprawy (art. 53 § 1a). Zadania nakładane na sądy, w tym potrzeba usprawnienia postępowań, tak by sądy mogły wykonywać swoje zadania niejednokrotnie w warunkach kryzysowych, wywołanych nadzwyczajnymi okolicznościami (przykładowo stan epidemii i zagrożenia epidemicznego, konflikt zbrojny na terytorium Ukrainy), wymagają wprowadzenia rozwiązań

pozwalających na wykorzystanie technologii informatycznych. Umożliwienie, przykładowo, wymiany informacji z innymi organami i podmiotami z zastosowaniem systemów teleinformatycznych wymaga zamieszczenia w ustawie ustrojowej przepisów dotyczących przetwarzania danych oraz przypisania ról i odpowiedzialności za zadania w zakresie informatyzacji.

Aktualne rozwiązanie ustrojowe, na podstawie którego dyrektor każdego z 11 sądów apelacyjnych, 47 sądów okręgowych oraz 318 sądów rejonowych odpowiada za utrzymanie i rozwój systemów teleinformatycznych na terenie swojej jednostki (z zastrzeżeniem regulacji, które weszły w życie 1 grudnia 2021 r.), jest nieefektywne i nie zapewnia sprawności funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w obszarze usług informatycznych.

W powiązaniu z innymi przepisami rangi ustawowej, np. art. 158 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2224 i 2707), w szczególności w zakresie umożliwienia sądom dostępu do systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające, podział odpowiedzialności za zaprojektowanie, wdrożenie, utrzymanie i rozwój systemów teleinformatycznych użytkowanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych wydaje się ponadto niejasny, niespójny i mogący powodować szereg wątpliwości interpretacyjnych.

Niewystarczające są również przepisy prawne w zakresie uprawnień poszczególnych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych do przetwarzania danych (w tym danych osobowych) przy wdrażaniu centralnych, jak i lokalnych (na poziomie obszaru apelacji) rozwiązań informatycznych i podejmowaniu współpracy pomiędzy poszczególnymi sądami, np. w obszarze jednej apelacji.

Nie istnieje przy tym „centralny system teleinformatyczny” przewidujący jednolite rozwiązania informatyczne w sądach powszechnych. Obecne przepisy u.s.p. nie przewidują też jego utworzenia. Natomiast istnieje potrzeba stopniowej integracji istniejących i nowopowstałych narzędzi informatycznych wspierających bądź to poszczególne rodzaje postępowań, bądź to poszczególne usługi elektroniczne udostępniane w ramach tych postępowań na poziomie centralnym (tj. Ministerstwa Sprawiedliwości) oraz regionalnym (na poziomie sądów apelacyjnych).

Koncepcja usprawniania procesu zarządzania systemami teleinformatycznymi w Ministerstwie Sprawiedliwości zakłada przeniesienie odpowiedzialności za zapewnienie

odpowiednich warunków techniczno-organizacyjnych sądów w zakresie informatyzacji sądów oraz ich obsługi informatycznej na poziom apelacji. W takim układzie dyrektor sądu apelacyjnego odpowiada za zadania z zakresu IT nie tylko w swoim sądzie, lecz na obszarze całej apelacji.

Kompetencje dyrektora sądu zostały w związku z tym uzupełnione poprzez dodanie do art. 31a nowego przepisu – § 1a, zgodnie z którym to dyrektor sądu apelacyjnego kieruje działalnością administracją sądów działających na obszarze apelacji, dotyczącą realizacji zadań z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów. Dyrektor sądu apelacyjnego ponosi w tym zakresie odpowiedzialność, która obejmuje w szczególności kwestie zapewnienia na terenie apelacji odpowiedniej infrastruktury sprzętowej, licencji na używanie seryjnego oprogramowania, odpowiednich warunków przetwarzania danych, bezpieczeństwa teleinformatycznego, organizacji procesów projektowania, wdrożenia, utrzymania i rozwoju systemów teleinformatycznych użytkowanych w poszczególnych sądach tej apelacji, a także systemu szkoleń użytkowników tych systemów, z zastrzeżeniem powierzenia przez Ministra Sprawiedliwości dyrektorom wybranych sądów apelacyjnych niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa realizujących centralne rozwiązania informatyczne w sądownictwie powszechnym.

Wraz z przejęciem odpowiedzialności za ww. zadania, dyrektor sądu apelacyjnego dysponowałby również wszelkimi zasobami służącymi do ich realizacji, w szczególności osobowymi, finansowymi oraz materialnymi. Z uwagi na olbrzymią ilość zasobów niezbędnych do realizacji tych zadań, konieczność zapewnienia specjalistycznej wiedzy merytorycznej przy ich realizacji, ich część powinna być realizowana przez pracowników sądownictwa, a nie Ministerstwa Sprawiedliwości, w uporządkowanej strukturze na poziomie sądów apelacyjnych.

Wątpliwość może jednak budzić, na podstawie jakiego stosunku prawnego dyrektor sądu apelacyjnego mógłby wydawać polecenia pracownikom innych sądów i na jakiej podstawie prawnej mieliby oni podlegać jego kierownictwu, w szczególności, że w obecnym stanie prawnym dyrektor danego sądu jest zwierzchnikiem służbowym i dokonuje czynności z zakresu prawa pracy oraz reprezentuje sąd w tym zakresie wobec pracowników sądu, z wyłączeniem sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, kuratorów zawodowych, asystentów sędziów oraz kierowników i specjalistów opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów (a więc w konkretnym sądzie – zgodnie z art. 31a § 1 pkt 3 u.s.p.). W celu usunięcia wątpliwości w tym zakresie wprowadza się § 1b do art. 31 u.s.p., zgodnie z którym

dyrektor sądu apelacyjnego jest zwierzchnikiem służbowym i dokonuje czynności z zakresu prawa pracy oraz reprezentuje sąd w tym zakresie wobec pracowników sądu wykonujących zadania, o których mowa w § 1a, w sądach działających na obszarze właściwości danej apelacji. Wobec brzmienia projektowanego przepisu każdy pracownik, któremu zostaną powierzone obowiązki dotyczące informatyzacji sądownictwa i obsługi informatycznej sądów, będzie podlegał dyrektorowi sądu apelacyjnego w ramach stosunku pracy. Projektowany przepis jest konieczny z uwagi na zapewnienie możliwości egzekwowania przez dyrektora sądu apelacyjnego realizacji zadań przez tych pracowników. Ponadto dyrektor sądu apelacyjnego będzie miał bezpośredni wpływ na wynagrodzenia pracowników sądów działających na obszarze apelacji.

Dyrektor sądu apelacyjnego staje się pracodawcą dla wszystkich pracowników sądów wykonujących zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa i obsługi informatycznej sądów w sądach działających na obszarze danej apelacji (np. administrator systemu informatycznego/administrator systemu teleinformatycznego, inspektor bezpieczeństwa teleinformatycznego, informatyk, menedżer usługi). Jednocześnie zmiany wymagał dotychczasowy art. 31a § 1 pkt 3 u.s.p. poprzez wprowadzenie zastrzeżenia regulowanego wprowadzonym art. 31a § 1b u.s.p. na rzecz dyrektora sądu apelacyjnego. Miejscem wykonywania obowiązków służbowych, czyli miejscem świadczenia pracy np. przez informatyka zatrudnionego w sądzie apelacyjnym może być ten sąd apelacyjny albo sąd okręgowy albo sąd rejonowy. Struktura kadrowa pracowników zajmujących się informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów w sądach powszechnych pozostanie bez zmian, z tą różnicą, że dyrektorzy sądów okręgowych i sądów rejonowych nie będą już zatrudniać informatyków, lecz kompetencja ta będzie należała do dyrektora sądu apelacyjnego. Bieżąca obsługa incydentów związanych z funkcjonowaniem systemów teleinformatycznych, potencjalne błędy w funkcjonowaniu tych systemów, luki w programach, wymiana sprzętu komputerowego i inne interwencje dotyczące obsługi informatycznej danego sądu okręgowego lub sądu rejonowego będą zgłaszane pracownikom sądu apelacyjnego wykonującym zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów, np. informatykom sądu apelacyjnego świadczącym pracę „na miejscu”, tj. w siedzibie danego sądu okręgowego lub sądu rejonowego – dotychczasowe miejsce świadczenia pracy przez tych pracowników pozostanie bez zmian; wszyscy ww. pracownicy sądów okręgowych i sądów rejonowych, którzy wyrażą na to wyraźną bądź dorozumianą zgodę staną się pracownikami sądów apelacyjnych.

Praktyczna realizacja koncepcji zatrudnienia pracowników zajmujących się informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów przez dyrektora sądu apelacyjnego wymaga określenia sytuacji tych pracowników po wejściu w życie projektowanego art. 31a § 1b u.s.p. Zagadnienie to wyjaśnia wprowadzany przepis art. 2 ustawy.

Uchylenie § 1a–1c i § 5 w art. 53 u.s.p. ma charakter porządkujący i dostosowawczy do propozycji doprecyzowania zagadnień wskazanych w projektowanym art. 175da u.s.p., dotyczących rodzajów sądowych systemów teleinformatycznych, tworzonych i utrzymywanych przez Ministra Sprawiedliwości, jednoznacznego wskazania podmiotu odpowiedzialnego za administrowanie tymi systemami, współadministrowania danymi, w tym danymi osobowymi znajdującymi się w tych systemach czy również możliwości określenia przez Ministra Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, opisu systemów teleinformatycznych stosowanych w sądach powszechnych, wymaganiach standaryzujących w zakresie bezpieczeństwa, wydajności i rozwoju systemu lub sposobu postępowania w zakresie stwierdzania zgodności oprogramowania z opisem systemu. Celem takiego rozwiązania było przeniesienie części rozwiązań z uchylanych przepisów do działu IVA u.s.p. „Przetwarzanie danych osobowych, telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych oraz informatyzacja sądów powszechnych”. Uchylane przepisy definiowały system teleinformatyczny obsługujący postępowanie sądowe jako system do tworzenia i przetwarzania akt sprawy (§ 1a) oraz wskazywały Ministra Sprawiedliwości jako jego administratora (§ 1b), który jako administrator nie miał dostępu do akt postępowania (§ 1c). Projekt przewiduje nowy katalog sądowych systemów teleinformatycznych (art. 175da § 1 u.s.p.), który nie ogranicza się do jednego systemu obsługującego postępowanie sądowe. Administratorem sądowych systemów teleinformatycznych będzie Minister Sprawiedliwości na podstawie projektowanego art. 175da § 2 i 3 u.s.p., właściwy dyrektor sądu apelacyjnego na podstawie projektowanego art. 175da § 7 u.s.p., sąd lub inny podmiot realizujący zadania publiczne, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 57) na podstawie projektowanego art. 175da § 8 u.s.p. Proponowane rozwiązanie będzie spójne z art. 175c § 1 u.s.p., który określa, że administratorem systemu służącego do przetwarzania danych osobowych uzyskanych z systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 213 § 1a Kodeksu postępowania karnego, jest Minister Sprawiedliwości. Ponadto na podstawie projektowanego art. 175da § 9 u.s.p. Minister Sprawiedliwości nie będzie już zobowiązany, lecz uprawniony do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, opisu

systemów teleinformatycznych stosowanych w sądach powszechnych (struktura, minimalna funkcjonalność, zakres komunikacji pomiędzy elementami systemu bądź pomiędzy systemami), wymagań standaryzujących w zakresie bezpieczeństwa, wydajności i rozwoju systemów, a także sposobu postępowania w zakresie stwierdzania zgodności oprogramowania z opisem systemów.

Projekt dodaje § 4 w art. 175a u.s.p., precyzując że administratorami danych osobowych przetwarzanych w związku z działalnością administracyjną sądów są prezesi właściwych sądów, dyrektorzy właściwych sądów oraz Minister Sprawiedliwości w ramach realizowanych zadań. Celem tej zmiany jest wprowadzenie wyraźnego przepisu przyznającego status administratora danych osobowych przetwarzanych w ramach czynności administracyjnych sądu prezesom sądów, dyrektorom sądów i Ministrowi Sprawiedliwości, w ramach realizowanych zadań, zwłaszcza w związku z projektowaną zmianą treści art. 175da, konstytuującą system teleinformatyczny wspierający działalność administracyjną sądów, a także odwołującą się wyraźnie do koncepcji współadministrowania danymi osobowymi przetwarzanymi w sądowych systemach teleinformatycznych (por. art. 175da § 2 i 5 u.s.p.), co może wywoływać wątpliwości co do statusu administratorów danych osobowych przetwarzanych w ramach czynności administracyjnych sądu czy trudność w ustaleniu podmiotu będącego administratorem tego rodzaju danych osobowych.

Projekt określa w art. 175da § 1 u.s.p., że Minister Sprawiedliwości wykonuje zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa polegające w szczególności na projektowaniu, wdrażaniu, eksploatacji, integracji, utrzymaniu, rozwoju, administrowaniu i udostępnianiu sądowych systemów teleinformatycznych, zabezpieczaniu danych osobowych przetwarzanych w tych systemach, koordynowaniu tych działań oraz zapewnieniu możliwości wymiany informacji pomiędzy tymi systemami. W obliczu dalszego rozwoju nowoczesnych technologii we współczesnym społeczeństwie informacyjnym utrudnione i niecelowe jest wskazywanie kazuistycznego i zamkniętego katalogu zadań z obszaru informatyzacji sądownictwa, zadania te będą bowiem dotyczyły technicznych i organizacyjnych aspektów związanych ze stopniową integracją istniejących i nowopowstałych narzędzi informatycznych wspierających bądź to poszczególne rodzaje postępowań, bądź to poszczególne usługi elektroniczne udostępniane w ramach tych postępowań lub poza nimi, zarówno na poziomie centralnym (tj. Ministerstwa Sprawiedliwości), jak i regionalnym (na poziomie sądów apelacyjnych).

Projektowany art. 175da § 2 u.s.p. przewiduje otwarty katalog sądowych systemów teleinformatycznych, które Minister Sprawiedliwości może tworzyć i utrzymywać.

Projektowany przepis wyróżnia wobec tego następujące sądowe systemy teleinformatyczne: systemy teleinformatyczne wspierające działalność administracyjną sądów, systemy teleinformatyczne obsługujące postępowania sądowe lub ich części, w tym systemy, w których tworzy się lub przetwarza akta sprawy, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone rejestry sądowe, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone urządzenia ewidencyjne lub inne systemy teleinformatyczne wykorzystywane w działalności sądów. Przepis został tak sformułowany, aby obejmował jak najszerszą kategorię systemów teleinformatycznych, które mogą funkcjonować w przyszłości. Projektowane rozwiązania nie powinny bowiem doprowadzić do sytuacji, w której ich obowiązywanie miałoby zastosowanie wyłącznie do zamkniętego katalogu systemów teleinformatycznych wskazanych w aktualnie obowiązującym art. 175da u.s.p. Projektowane przepisy powinny obejmować nie tylko systemy teleinformatyczne określone w art. 175da w dotychczasowym brzmieniu (systemy teleinformatyczne obsługujące postępowania sądowe, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone rejestry sądowe, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone urządzenia ewidencyjne), ale również systemy wspierające działalność administracyjną sądów lub inne systemy teleinformatyczne wykorzystywane w działalności sądów. Dostrzegając doniosłość powyższego zagadnienia, racjonalne było takie sformułowanie przepisu, aby obejmował jak najszerszą, kategorię systemów teleinformatycznych, które mogą funkcjonować w przyszłości. Nie będzie więc potrzebna każdorazowa nowelizacja u.s.p.

Wyodrębnienie przykładowego katalogu zadań związanych z informatyzacją sądownictwa zostało przewidziane na potrzeby realizacji kompetencji Ministra Sprawiedliwości do przetwarzania danych zawartych w sądowych systemach teleinformatycznych (art. 175da § 6 u.s.p.).

Zaproponowany art. 175da § 6 ma stanowić podstawę prawną dla przetwarzania przez Ministra Sprawiedliwości danych, w tym danych osobowych znajdujących się w sądowych systemach teleinformatycznych, np. danych stron, pełnomocników i innych osób uczestniczących w postępowaniach sądowych, w zakresie niezbędnym do wykonywania ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości, w szczególności związanych z informatyzacją sądownictwa. Zakres i rodzaj przetwarzanych danych będzie uzależniony od tego, jakie dane będą niezbędne dla realizacji poszczególnych zadań. Będzie miało to istotne znaczenie w sytuacjach pojawienia się w systemach teleinformatycznych choćby szczątkowych danych, w tym danych osobowych osób będących uczestnikami postępowań.

Nie jest przy tym zasadne wskazanie w ustawie ustrojowej zamkniętego katalogu danych przetwarzanych w sądowych systemach informatycznych. Zakres i rodzaj przetwarzanych danych będzie uzależniony od tego, jakie dane będą niezbędne dla realizacji poszczególnych zadań podmiotów nimi administrującymi. Ponadto, zakres danych określony jest we właściwych szczególnych przepisach regulujących funkcjonowanie sądowych systemów informatycznych (np. art. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, który określa zakres danych ujawnianych w Rejestrze, art. 359 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, który określa zakres danych przetwarzanych przez Ministra Sprawiedliwości, okręgowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich oraz komisję do spraw kierowania nieletnich do młodzieżowego ośrodka wychowawczego). Ponadto częsta zmiana właściwych przepisów może zmienić zakres przetwarzanych danych; każda taka zmiana powodowałaby konieczność nowelizacji u.s.p.

Przyjęte przez projektodawcę w art. 175da § 6 u.s.p. wyrażenie, zgodnie z którym Ministrowi Sprawiedliwości przysługuje kompetencja do przetwarzania danych zawartych w sądowych systemach teleinformatycznych „wyłącznie w zakresie niezbędnym dla realizacji ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości, w szczególności związanych z informatyzacją sądownictwa”, w istocie oznacza, że przepis ten nie przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości jako administratorowi systemu teleinformatycznego ogólnej kompetencji upoważniającej go do dostępu do wszelkich danych zawartych w tych systemach, lecz tylko do tych informacji, do których dostęp jest niezbędny w celu realizacji ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości, w szczególności zadań związanych z informatyzacją sądownictwa wymienionych w art. 175da § 1 u.s.p. Minister Sprawiedliwości realizuje szereg zadań określonych przykładowo w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych, np. wskazanie wydziału sądu okręgowego rozpoznającego środki odwoławcze w elektronicznym postępowaniu upominawczym (art. 16 § 2 u.s.p.), tworzenie i znoszenie punktów kontaktowych Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych (art. 16c u.s.p.), tworzenie i znoszenie wydziałów oraz wydziałów i ośrodków zamiejscowych sądów (art. 19 u.s.p.), tworzenie i znoszenie sądów oraz ustalanie ich siedzib, obszarów właściwości i zakres rozpoznawanych przez nie spraw (art. 20 pkt 1 u.s.p.), zmiany obszarów właściwości sądów okręgowych lub rejonowych w zakresie wymienionym w punktach 1a–10 przez przekazywanie jednemu sądowi okręgowemu rozpoznawania spraw należących do innych sądów okręgowych tej samej apelacji oraz jednemu sądowi rejonowemu zakresu spraw należących do innych

sądów rejonowych, przydział nowych stanowisk sędziowskich oraz asesorskich poszczególnym sądom (art. 20a § 1 u.s.p.), znoszenie stanowisk sędziowskich lub asesorskich (art. 20a § 2 u.s.p.), ustalenie liczby wiceprezesów sądu apelacyjnego (art. 22b § 3 u.s.p.), ustalenie liczby wiceprezesów sądu okręgowego (art. 22b § 4 u.s.p.), powołanie prezesa sądu apelacyjnego (art. 23 § 1 u.s.p.), powołanie wiceprezesa sądu apelacyjnego (art. 23 § 2 u.s.p.), powołanie prezesa sądu okręgowego (art. 24 § 1 u.s.p.), powołanie wiceprezesa sądu okręgowego (art. 24 § 2 u.s.p.), możliwość odwołania prezesa i wiceprezesa sądu (art. 27 u.s.p.), powołanie i odwołanie dyrektora sądu oraz jego zastępcy (art. 32 u.s.p.), ustalenie wysokości wynagrodzenia zasadniczego dyrektora sądu oraz jego zastępcy (art. 32c u.s.p.), sprawowanie zewnętrznego nadzoru administracyjnego (art. 37b u.s.p.), uprawnienia w ramach zewnętrznego nadzoru administracyjnego (art. 37g u.s.p.), delegowanie sędziego na podstawie art. 77 u.s.p., udzielenie sędziemu urlopu dla poratowania zdrowia (art. 93 § 3 u.s.p.), wybór Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz dwóch Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych (art. 112 § 3 u.s.p.), przeniesienie na inne miejsce służbowe referendarza sądowego poza obszar apelacji (art. 151a § 1 u.s.p.), delegowanie referendarza na podstawie art. 151a § 5, 5a i 9 u.s.p., przydział nowych stanowisk referendarza sądowego poszczególnym sądom oraz zniesienie stanowisk referendarza sądowego (art. 153b § 1 2 u.s.p.), delegowanie asystenta sędziego na podstawie art. 155e § 2, 2a i 5 u.s.p., powołanie koordynatora do spraw informatyzacji sądownictwa powszechnego (art. 175e § 1 u.s.p.). Ponadto ustawowe zadania Ministra Sprawiedliwości określają przepisy szczególne względem u.s.p. Do zadań Ministra Sprawiedliwości należy utrzymywanie systemu teleinformatycznego służącego do prowadzenia Rejestru (art. 3a ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, Dz. U. z 2022 r. poz. 1683 i 2436, dalej „u.k.r.s.” – Minister Sprawiedliwości zgodnie z art. 3a ust. 3 u.k.r.s. jest administratorem danych użytkowników systemu teleinformatycznego służącego do prowadzenia Rejestru), utworzenie Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego, z oddziałami przy sądach rejestrowych (art. 4 ust. 1 u.k.r.s.), prowadzenie w systemie teleinformatycznym Krajowego Rejestru Zadłużonych (art. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, Dz. U. z 2021 r. poz. 1909, dalej „u.k.r.z.” – Minister Sprawiedliwości zgodnie z art. 12 ust. 2 u.k.r.z. jest administratorem danych zgromadzonych w Rejestrze oraz danych objętych treścią obwieszczeń), monitorowanie wykorzystania limitu wydatków oraz wdrożenie mechanizmu korygującego (art. 35 ust. 3 u.k.r.z.), utrzymywanie centralnej bazy danych ksiąg wieczystych stanowiącej ogólnokrajowy zbiór ksiąg wieczystych prowadzonych w systemie teleinformatycznym (art. 363 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych

i hipotece (Dz. U. z 2023 r. poz. 146, dalej „u.k.w.h.”), zapewnienie bezpieczeństwa centralnej bazy danych ksiąg wieczystych, w szczególności ochronę przed nieuprawnionym dostępem osób trzecich, zniszczeniem oraz utratą danych (art. 363 ust. 2 u.k.w.h.), tworzenie i znoszenie w sądzie sądowej służby doręczeniowej (art. 131 § 3 k.p.c.), etc.

W celu realizacji niektórych spośród wymienionych zadań konieczne jest przetwarzanie niektórych danych. Przykładowo, w celu realizacji zadania polegającego na udostępnianiu systemu Minister Sprawiedliwości musi utworzyć narzędzie uwierzytelniania użytkowników tego systemu, dzięki któremu będą mogli oni logować się do systemu i korzystać z danych w nim zawartych. W tym celu musi mieć dostęp do podstawowych danych osób, które będą użytkownikami określonego systemu.

Na podstawie Zintegrowanego Systemu Rachunkowości i Kadr wielokrotnie sporządzane są w Ministerstwie Sprawiedliwości wewnętrzne analizy, zestawienia, do których jest niezbędne przetworzenie danych, w tym danych osobowych. Są to analizy wytwarzane do celów wewnętrznych i niezbędnych do zarządzania administracyjnego (np. fluktuacja kadr w sądach, poziomy wynagrodzeń w sądach, liczby osób zatrudnionych w poszczególnych sądach, komórkach organizacyjnych sądów, weryfikacja zatrudnienia wskazanych osób w sądach itp.), na wewnętrzne zlecenie kierownictwa lub innych wydziałów. Efektem tych prac są zazwyczaj dane liczbowe o ilości pracowników, obsadzonych etatów/absencji – w różnorodnym ujęciu (rozbiciu na sądy, wydziały, z podziałem na płeć, z przedziałami wiekowymi, wynagrodzenie itp.). Wykonuje się także analizy dotyczące procesu nominacji sędziów, asesorów o ilości zgłoszeń, etapów procesów itp. W takich przypadkach Minister Sprawiedliwości przetwarza dane osobowe w ramach powierzonych zadań polegających na dokonywaniu analiz mających na celu realizację zasady racjonalnego wykorzystania kadr sądownictwa powszechnego, analiz obciążenia zadaniami poszczególnych sądów, przydzielania nowych stanowisk sędziowskich oraz asesorskich poszczególnym sądom.

Ponadto Minister Sprawiedliwości, jako podmiot zobowiązany do udzielenia informacji, wykonując zadania publiczne i w ramach wykonywania powierzonych mu zadań publicznych, może wytwarzać lub pozyskiwać dane stanowiące informację publiczną. Przetwarzając powierzone dane, Minister Sprawiedliwości udziela informacji publicznych w trybie przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902). Zazwyczaj są to pytania o dane liczbowe, listy osób, wynagrodzenia na stanowiskach, wiek minimalny, maksymalny, średni w różnych grupach pracowników czy wykaz urlopów wypoczynkowych sędziów z danego sądu. Dane przygotowywane

do odpowiedzi w trybie dostępu do informacji publicznej również są przygotowywane w różnym ujęciu.

W celu realizacji przykładowo wymienionych zadań ustawowych Minister Sprawiedliwości przetwarza dane, w tym dane osobowe znajdujące się w systemach teleinformatycznych określonych w art. 175da § 2 u.s.p. Przetwarzanie danych osobowych jest przy tym zgodne z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), Dz. Urz. UE L 177, s. 6, dalej „rozporządzenie 2016/679”, „RODO”. Stosownie do art. 5 ust. 1 lit. a RODO dane osobowe muszą być przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dane dotyczą. Z art. 6 ust. 1 lit. c i e rozporządzenia 2016/679 wynika, że przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy – i w takim zakresie, w jakim – spełniony jest co najmniej jeden z poniższych warunków: przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze oraz przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi.

Ponadto art. 86 RODO określa relacje między prawem do ochrony danych osobowych a prawem dostępu do dokumentów urzędowych (prawem dostępu do informacji publicznej). Zgodnie z tym przepisem dane osobowe zawarte w dokumentach urzędowych, które posiada organ lub podmiot publiczny lub podmiot prywatny w celu wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym, mogą zostać przez ten organ lub podmiot ujawnione zgodnie z prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego, któremu podlegają ten organ lub podmiot, dla pogodzenia publicznego dostępu do dokumentów urzędowych z prawem do ochrony danych osobowych na mocy niniejszego rozporządzenia. Prawodawca unijny potwierdza zatem możliwość ujawniania (udostępniania) danych osobowych zawartych w dokumentach urzędowych w oparciu o przepisy unijne lub przepisy obowiązujące w krajach członkowskich.

Projektowany art. 175da § 6 u.s.p. nie przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości ogólnej, nieograniczonej kompetencji do przetwarzania danych stron, pełnomocników i innych osób uczestniczących w postępowaniach sądowych zawartych w tych systemach, a jedynie w ramach realizowanych ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości, w szczególności z zakresu informatyzacji sądów. Pozyskanie danych osobowych, w tym danych wrażliwych

w innym celu nie będzie dopuszczalne. Zasady przetwarzania danych wrażliwych reguluje art. 9 RODO.

Pozyskanie niektórych danych stron, pełnomocników i innych osób uczestniczących w postępowaniach jest konieczne do realizacji ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości związanych w szczególności z tworzeniem warunków do sprawnego funkcjonowania sądów powszechnych w sprawach finansowych, kadrowych i administracyjno-gospodarczych, z zapewnieniem możliwości tworzenia i funkcjonowania sądowych systemów teleinformatycznych. Ingerencja przez art. 175da § 6 u.s.p. w autonomię informacyjną stanowiącą element konstytucyjnego prawa do prywatności jest zatem uzasadniona także realizacją procesu informatyzacji sądownictwa w zakresie koniecznym do realizacji tego celu. Informatyzacja sądownictwa ma służyć poprawieniu sprawności funkcjonowania sądów, przyspieszeniu pracy sędziów i innych pracowników sądów oraz ułatwieniu stronom i ich pełnomocnikom udziału w postępowaniu, co niewątpliwie przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego w demokratycznym państwie prawnym. Oznacza to, że art. 175da § 6 u.s.p. spełnia przesłanki ograniczenia konstytucyjnego prawa do prywatności określone w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz przesłankę niezbędności pozyskiwania informacji o obywatelach określoną w art. 51 ust. 2 Konstytucji RP (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 października 2015 r., Kp 1/15).

Zachowano przy tym przepis stanowiący, że Minister Sprawiedliwości nie ma dostępu do akt postępowania (uchylony art. 53 § 1c u.s.p.). Zgodnie z art. 175da § 4 u.s.p. Minister Sprawiedliwości jako administrator systemów teleinformatycznych, o których mowa w § 2, nie ma dostępu do akt postępowania. Minister Sprawiedliwości wyłącznie w ramach realizacji ustawowych zadań związanych w szczególności z informatyzacją sądownictwa będzie mógł przetwarzać dane osobowe znajdujące się w sądowych systemach teleinformatycznych administrowanych przez Ministra Sprawiedliwości i wyłącznie w tym celu. Z uwagi na rozszerzenie rodzajów sądowych systemów teleinformatycznych uchylony art. 53 § 1c u.s.p. został zmodyfikowany i wskazuje, że Minister Sprawiedliwości, gdy występuje jako administrator określonych sądowych systemów teleinformatycznych, nie będzie miał dostępu do akt postępowania. Dotyczy to nie tylko systemów teleinformatycznych obsługujących postępowania sądowe lub ich części, które ściśle najczęściej stwarzają niebezpieczeństwo dostępu do akt postępowania, ale nie można wykluczyć istnienia takiego zagrożenia w przypadku systemów teleinformatycznych, w których prowadzone są rejestry sądowe, czy w których prowadzone są urządzenia ewidencyjne.

W projektowanym art. 175da § 5 u.s.p. określono podmioty, które współadministrują danymi osobowymi przetwarzanymi w systemach teleinformatycznych użytkowanych w sądach powszechnych, ponieważ co do zasady ich użytkowanie będzie wykraczało poza obszar jednego sądu. Regulacje dotyczące przetwarzania danych, w tym danych osobowych, a przede wszystkim przyznanie na poziomie ustawowym Ministrowi Sprawiedliwości, sądom, prezesom sądów i dyrektorom sądów statusu współadministratorów danych przetwarzanych w systemach teleinformatycznych pozwoli uzyskać podstawę w postaci przepisu prawa krajowego niezbędną do zastosowania reżimu przetwarzania danych wynikających z przepisów RODO. Punktem wyjścia do stwierdzenia statusu współadministratorów jest bowiem zarówno określony stan faktyczny, jak i wyraźny przepis prawa. Nowelizacja u.s.p. odwołuje się już wyraźnie do roli, jaką mają pełnić poszczególne podmioty będące administratorami danych osobowych – sądy w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości albo realizacji zadań z zakresu ochrony prawnej, prezesi właściwych sądów, dyrektorzy właściwych sądów oraz Minister Sprawiedliwości w ramach realizowanych zadań. Prezes danego sądu występuje tutaj w podwójnej roli. Z jednej strony jest administratorem danych osobowych przetwarzanych w związku z działalnością administracyjną sądów, z drugiej strony jest reprezentantem sądu występującego w roli administratora danych osobowych przetwarzanych w postępowaniach sądowych w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości albo realizacji zadań z zakresu ochrony prawnej – stosownie do art. 22 § 1 pkt 1 u.s.p.

Koncepcja współadministratora, jaką proponuje projekt ustawy w art. 175da, jest zgodna z jej znaczeniem uregulowanym przez art. 26 RODO i ma odniesienie do regulowanej przepisem art. 175da sytuacji, ponieważ, zgodnie z art. 26 ust. 1 zdanie 1 RODO: Jeżeli co najmniej dwóch administratorów wspólnie ustala cele i sposoby przetwarzania, są oni współadministratorami. Zgodnie z przyjętym rozumieniem tego zagadnienia, ze współadministrowaniem mamy do czynienia wtedy, gdy jeden, bądź kilka celów jest realizowanych przez więcej niż jednego administratora danych osobowych z wykorzystaniem tych samych zasobów, jakimi w tym przypadku są dane osobowe, a zatem jest to dokładnie sytuacja, którą opisuje art. 175da.

Warunkiem uznania danej relacji za współadministrowanie jest to, że każdy z uczestniczących w niej podmiotów ma status administratora. Artykuł 26 RODO opiera się na pojęciu, zdefiniowanym w art. 4 pkt 7 RODO, zgodnie z którym administrator oznacza „osobę fizyczną lub prawną, organ publiczny, jednostkę lub inny podmiot, który samodzielnie lub wspólnie z innymi ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych; jeżeli cele i sposoby

takiego przetwarzania są określone w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego, to również w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego może zostać wyznaczony administrator lub mogą zostać określone konkretne kryteria jego wyznaczania”. Istotą administrowania jest decydowanie o celach i sposobach przetwarzania danych oraz ponoszenie odpowiedzialności za przetwarzanie danych, przy czym już w definicji prawodawca unijny przewidział możliwość, aby działania te były realizowane wspólnie przez kilka podmiotów. Cele i sposoby przetwarzania mogą być ustalane wspólnie przez kilku (dwóch lub więcej) administratorów. W praktyce jednym z czynników mających istotne znaczenie dla oceny, czy mamy do czynienia z współadministrowaniem danymi, jest wspólne wykorzystywanie tych samych danych osobowych przez kilku administratorów (określane również jako współdzielenie zasobów).

Cel przetwarzania nie musi być dla wszystkich współadministratorów tożsamy, wystarczy jedynie, że dokonują oni wspólnych ustaleń co do celów i sposobów przetwarzania określonych danych. Cele zatem nie muszą być tożsame, ale powinny być ustalane w drodze wspólnych uzgodnień (art. 26 ust. 1 RODO). Tak wynika również z innych wersji językowych RODO: np. angielskie *jointly* czy francuskie *conjointement* sugerują, że administratorzy muszą się porozumieć w zakresie celów i sposobów przetwarzania danych osobowych. Wykładnia językowa wskazuje zatem, że „wspólne” ustalenia oznaczają komunikację pomiędzy administratorami w powyższym zakresie. Ponadto również w literaturze przedmiotu wskazuje się na podstawie orzecznictwa TSUE, że „cel przetwarzania danych nie musi być wspólny dla współadministratorów, co oznacza, że każdy z nich może przetwarzać dane osobowe dla własnego celu, które to cele w sumie składają się na cel przetwarzania danych w ramach procesu przetwarzania objętego współadministrowaniem” (zob. P. Barta, M. Kawecki, P. Litwiński, Komentarz do art. 26, teza 2 [w:] Ogólne rozporządzenie o ochronie danych..., red. P. Litwiński, s. 300). W doktrynie niemieckiej wskazuje się, że współadministrowanie przybierać może dwie podstawowe formy: pełnego i częściowego współadministrowania. J. Hartung argumentuje, że w przypadku pełnego współadministrowania dochodzi do pełnego i zgodnego działania przy określaniu celów i sposobów przetwarzania. Natomiast przy częściowym współadministrowaniu administratorzy zachowują większą swobodę, a poszczególne podmioty określają jedynie niektóre ze sposobów lub celów. W tym modelu współdecydowanie nie rozciąga się więc równomiernie na wszystkie obszary danego przetwarzania. Ustalanie celów i sposobów przetwarzania „wspólnie” z innymi administratorami sprowadzać się może zarówno do ustalania razem z innymi administratorami

lub innym administratorem tych celów, ale też może oznaczać ustalanie ich niesamodzielnie, w różnych konfiguracjach i zakresach. Udział stron w tym procesie decyzyjnym może więc przyjmować różne formy, a kwalifikacja podmiotowa i przypisanie statusu współadministratora następować musi z odpowiednią dozą elastyczności i z uwzględnieniem możliwie dużej różnorodności rodzajów pluralistycznej kontroli nad danymi (cyt. za: K. Witkowska-Nowakowska, Komentarz do art. 26, teza 7 [w:] RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz, red. E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz, LEX).

Niejednokrotnie relacje współadministrowania są trudne do oceny i dotyczą wielu złożonych aspektów przetwarzania. Ten system przetwarzania z założenia nie jest transparentny, więc aby zapewnić realizację zasad rozporządzenia 2016/679, niezbędne jest znaczne zaangażowanie podmiotów uczestniczących w przetwarzaniu na zasadzie współadministrowania, ustalenie reguł postępowania w tych wspólnych relacjach oraz wzajemnych kompetencji. To specyficzne i złożone środowisko przetwarzania wymaga takich ustaleń, by łatwo można było przypisać współadministratorom role i zakres obowiązków. Z drugiej strony, ta złożoność i zawilość relacji wyklucza możliwość stworzenia kompletnej, zamkniętej listy przypadków sprawowania wspólnej kontroli nad celami i sposobami przetwarzania.

Najważniejszym celem przetwarzania danych osobowych w związku z informatyzacją sądownictwa jest zapewnienie sprawności czy przyspieszenie prowadzonych postępowań. Celów tych będzie znacznie więcej, jak np. sprawowanie wymiaru sprawiedliwości (przetwarzanie danych biegłych sądowych, lekarzy sądowych, ławników, mediatorów, stron postępowania, świadków), zapewnienie sprawności administracyjnej sądów, realizacja nadzoru administracyjnego przez Ministra Sprawiedliwości i prezesa właściwego sądu, etatyzacja sądownictwa (zatrudnienie w sądzie, dotyczące osób uczących się, kandydatów do pracy, pracowników, świadczenie usług na podstawie umów cywilnoprawnych, prowadzenie zamówień publicznych, wystawienie faktury, rachunku i prowadzenie sprawozdawczości finansowej), zapewnienie bezpieczeństwa osób i mienia, w tym przetwarzanie danych osób w systemie monitoringu wizyjnego, etc. Początku tego celu w przypadku postępowań sądowych można się doszukać już w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Adresatem normy m.in. „o prawie rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki”, obok obywateli i sądów, jest także Minister Sprawiedliwości, który sprawuje nadzór administracyjny nad sądami powszechnymi. Przy tym

Konstytucja RP stanowi prawa podstawowe dla państwa oparte na współdziałaniu władz, w tym przypadku władzy wykonawczej i sądowniczej.

Każdy ze współadministratorów zobowiązany jest do realizacji zasady „minimalizacji danych” wyrażonej w art. 5 ust. 1 lit. c) RODO – zgodnie z którą dane osobowe muszą być „adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane”. Oznacza to, że każdy z podmiotów może przetwarzać dane w zakresie niezbędnym do realizacji zadań oraz celów przetwarzania, określonych w przepisach prawa. W tym zakresie należy uwzględnić fakt, że Minister Sprawiedliwości realizuje zadania związane wyłącznie z technicznym i administracyjnym utrzymaniem i zachowaniem ciągłości działania systemów teleinformatycznych (por. art. 175da § 1 i § 5 u.s.p.). Natomiast obszar funkcjonalny systemów teleinformatycznych oraz danych przetwarzanych w tych systemach jest zawsze w kompetencji i odpowiedzialności jednostek sądów.

Minister Sprawiedliwości został uprawniony do powierzenia, w drodze zarządzenia, dyrektorom sądów apelacyjnych wykonywania niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa. Konstrukcja przewidująca powierzenie przez Ministra Sprawiedliwości zadań związanych z informatyzacją sądownictwa w drodze zarządzenia Ministra Sprawiedliwości argumentowana jest tym, że są to przepisy o charakterze organizacyjno-technicznym, skierowane do wewnętrznych organów sądów, nie wywołujące skutków dla osób trzecich. Kryterium podziału jest zatem zakres obowiązywania aktu prawnego – powierzenie dyrektorom sądów apelacyjnych wykonywania niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa nie wywołuje skutków dla obywateli i obowiązuje względem podległych Ministrowi Sprawiedliwości wewnętrznych organów sądów.

Minister Sprawiedliwości może, w drodze porozumienia, powierzyć innym niż dyrektorzy sądów apelacyjnych podmiotom realizującym zadania publiczne, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 57), wykonywanie niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa. Projekt przyjmuje formułę porozumienia w tym zakresie, a zatem wymaga zgody danego podmiotu na przyjęcie dodatkowych zadań (art. 175da § 8 u.s.p.). Minister Sprawiedliwości dysponuje swobodą w zakresie wyboru podmiotów publicznych realizujących zadania publiczne, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, którym powierzy wykonywanie niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa. Podstawą powierzenia zadań będzie porozumienie zawarte między Ministrem

Sprawiedliwości a ww. podmiotem. Zadania w tym zakresie będą związane jednak co do zasady z tworzeniem i/lub administrowaniem systemu teleinformatycznego, etc. (por. art. 175da § 1 u.s.p.). Administrowanie/współadministrowanie danymi osobowymi pozostanie bez zmian w stosunku do regulacji np. art. 175a, art. 175da, art. 175db. Kwestię tą będzie mogło określać porozumienie wymienione w projektowanym przepisie art. 175da § 8 u.s.p., ale Minister Sprawiedliwości będzie uprawniony do powierzenia w tym porozumieniu przetwarzania danych osobowych tylko w takim w zakresie, w jakim sam może przetwarzać dane osobowe jako administrator/współadministrator.

Minister Sprawiedliwości może, w drodze porozumienia, powierzyć bez stosowania ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, z późn. zm.) innym niż dyrektorzy sądów apelacyjnych podmiotom realizującym zadania publiczne, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 57), wykonywanie niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa.

Rola Ministra Sprawiedliwości, niezależnie od odpowiedzialności za utrzymanie systemów teleinformatycznych, określonych w art. 175da § 2, polegać ma ponadto na zapewnieniu spójności architektonicznej rozwiązań informatycznych stosowanych w sądach powszechnych oraz ich interoperacyjności na poziomie krajowym i międzynarodowym. Narzędziem służącym do osiągnięcia tego celu jest delegacja ustawowa uprawniająca Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, opisu systemów teleinformatycznych stosowanych w sądach powszechnych (struktura, minimalna funkcjonalność, zakres komunikacji pomiędzy elementami systemu bądź pomiędzy systemami), wymagania standaryzujące w zakresie bezpieczeństwa, wydajności i rozwoju systemów, a także sposób postępowania w zakresie stwierdzania zgodności oprogramowania z opisem systemów (art. 175da § 9 u.s.p.).

Zmiana w art. 179a w § 1 w pkt 1 u.s.p. polegająca na zastąpieniu wyrazów „informatyzacji sądów” wyrazami „informatyzacji sądownictwa” ma charakter wynikowy – stanowi wyraz dostosowania do terminologii określonej w projektowanym art. 175da u.s.p.

Projekt ustawy w dodanym art. 179b § 1 i 2 przewiduje, że niektóre zadania sądów związane z pobieraniem opłat oraz innych kosztów i należności sądowych wnoszonych za pomocą systemów teleinformatycznych mogą być wykonywane przez inne sądy. W tym celu konieczne było wprowadzenie wspólnego rachunku bankowego, tj. umożliwienie wykonywania określonych czynności dokonywanych w odniesieniu do określonego rodzaju

należności – przy użyciu wspólnego rachunku bankowego. W § 2 art. 179b zaprojektowano delegację ustawową, która określi rodzaj należności pieniężnych, które będą obsługiwane przy użyciu rachunku bankowego jednego, wskazanego w tym akcie sądu. Na podstawie ww. delegacji ustawowej, Minister Sprawiedliwości będzie mógł wyznaczyć, w drodze rozporządzenia, sąd apelacyjny właściwy w ww. zakresie. Przyjęta forma rozporządzenia znajduje uzasadnienie, bowiem akt ten będzie wywoływał skutek także względem stron i uczestników postępowań – rozporządzenie wskaże rodzaj należności pieniężnych, które będą obsługiwane przy użyciu rachunku bankowego jednego, wskazanego w tym akcie sądu, co ułatwi wnoszenie należności pieniężnych przez obywateli.

Artykuł 16 ustawy określa sytuację prawną pracowników wykonujących zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są zatrudnieni przez dyrektorów sądów w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze danej apelacji, a po wejściu w życie tej ustawy zatrudnienie takich pracowników będzie w wyłącznej kompetencji dyrektora sądu apelacyjnego. Zgodnie z art. 16 ustawy pracownicy sądów wykonujący zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnieni w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze właściwości danego sądu apelacyjnego z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się pracownikami wykonującymi zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnionymi w tym sądzie apelacyjnym i zachowują ciągłość pracy. Miejsce wykonywania obowiązków służbowych nie ulega zmianie.

Z powyższego przepisu wynika, że w umowach o pracę takich pracowników obecnie zatrudnionych przez dyrektora sądu okręgowego lub dyrektora sądu rejonowego nastąpi zmiana po stronie pracodawcy. Jednocześnie miejsce świadczenia pracy dotychczasowo zatrudnionych pracowników nie ulegnie zmianie. Podobnie niezmienione pozostaną dotychczasowe warunki pracy i płacy. Ewentualne zmiany w tym zakresie będą możliwe w przyszłości na zasadach ogólnych przewidzianych w kodeksie pracy.

Projekt w omawianej wyżej części dotyczącej zmian w u.s.p. został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248). OSR projektu nie był oceniany

w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów. Projektowana regulacja w omawianym zakresie u.s.p. nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. z 2002 r. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597). Projektowana regulacja nie będzie wymagała notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 743 oraz z 2022 r. poz. 807). Projekt ustawy w omawianym zakresie dotyczącym u.s.p. nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej oraz nie wymaga przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Potrzeba kształtowania unormowań prawa karnego procesowego w sposób służący urzeczywistnieniu naczelnej zasady postępowania karnego – zasady trafnej reakcji karnej, jak również realizacji prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, leży u podstaw przedstawionych w projekcie propozycji legislacyjnych odnoszących się do Kodeksu postępowania karnego.

Pierwszą z nich stanowi nowelizacja art. 34 tego kodeksu, oparta na założeniu, iż prawidłowe ukształtowanie i stosowanie instytucji łączenia spraw do wspólnego postępowania oraz instytucji wyłączania spraw do odrębnego rozpoznania służyć będzie skróceniu procesu karnego i przyspieszeniu jego biegu, redukcji kosztów, w tym ponoszonych przez strony procesu, racjonalnemu wykorzystaniu zasobów kadrowych sądownictwa, ale przede wszystkim zapewnieniu optymalnych warunków realizacji zasady trafnej reakcji karnej. Aby tak się stało, materia normatywna dotycząca tych instytucji powinna zostać uporządkowana i doprecyzowana. Powinno to prowadzić do stworzenia czytelnych podstaw do podejmowania przez sąd racjonalnych decyzji w tym przedmiocie, jak i wprowadzenia możliwości składania przez strony wniosku o zastosowanie tych dynamizujących proces karny rozwiązań, a także umożliwić poddanie kontroli instancyjnej decyzji sądu w tym zakresie (projektowane przepisy art. 34 § 2–6 k.p.k.).

Niedoskonałość materii normatywnej regulującej łączenie oraz wyłączanie spraw została potwierdzona obszernym orzecznictwem, w którym z jednej strony wskazywano jej deficyty, z drugiej – podejmowano próby dopełnienia regulacji pozaustawowymi przesłankami, a także usiłowano kształtować mechanizm pośredniej kontroli instancyjnej decyzji w tym przedmiocie, jako dodatkowego przedmiotu oceny sądu odwoławczego dokonywanej przy

okazji rozpoznawania zażalenia na postanowienie sądu w przedmiocie zmiany właściwości sądu, stanowiącej konsekwencję wyłączenia sprawy do odrębnego rozpoznania.

Korzyści płynące ze stosowania wynikającej z art. 34 § 2 k.p.k. zasady łącznego rozpoznawania sprawy osób współdziałających w popełnieniu przestępstw były akcentowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, w którym wskazywano, że: „*[p]owinność połączenia we wspólnym postępowaniu spraw tych osób wiąże się nie tylko z prawidłowością wyrokowania, trudniejszą do osiągnięcia w odrębnych procesach, lecz również z unikaniem mnożenia kosztów, kilkakrotnego wzywania tych samych osób (świadców, biegłych), czasu przeznaczanego na różne postępowania*”². Podnoszono, że łączne rozpoznanie sprawy o przestępstwa popełnione przez tego samego oskarżonego pozwala na „*prawidłową ocenę całokształtu działalności przestępczej oskarżonego, więc i słuszną karę, na ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnianiu przestępstw jak i zapobiega potrzebie wydawania wyroku łącznego (tak m.in. postanowienie SN z dnia 30 kwietnia 1981 roku OSNKW 9/81 poz. 50)*”³, podkreślając, że: „*[d]zielenie sprawy na odrębne postępowania powoduje zwiększenie kosztów procesu i w praktyce wydłuża postępowanie*”⁴.

Akcentowano również, że decyzja o wyłączeniu do odrębnego rozpoznania spraw poszczególnych osób lub o poszczególne czyny nie ma charakteru techniczno-organizacyjnego, nie jest formalnością, lecz jest „*rozstrzygnięciem merytorycznym, wynikającym z oceny okoliczności sprawy*”⁵, a wydanie postanowienia w tym przedmiocie musi być poprzedzone „*rozważeniem, czy sytuacja będąca jego konsekwencją będzie korzystna z punktu widzenia zasady prawdy materialnej i trafnej represji karnej, a także z punktu widzenia konieczności zachowania elementarnych gwarancji procesowych*”⁶.

W szeregu orzeczeń sądy odwoławcze podkreślały konieczność dokonywania merytorycznej kontroli instancyjnej prawidłowości rozstrzygnięć podejmowanych na podstawie art. 34 k.p.k., w szczególności decyzji o wyłączeniu sprawy do odrębnego postępowania. Jak wskazywano: „*[a]kceptując pogląd o niezaskarżalności postanowienia o wyłączeniu do odrębnego postępowania sprawy poszczególnych osób lub o poszczególne czyny,*

² postanowienie SN z dnia 10 listopada 2004 r., II KK 322/04; podobnie Sąd Apelacyjny w Krakowie w postanowieniu z dnia 1 września 2003 r., II AKz 347/03

³ postanowienie SA w Krakowie z dnia 19 stycznia 2005 r., AKz 493/04

⁴ postanowienie SA w Krakowie z dnia 24 listopada 2010 r., II AKz 436/10

⁵ postanowienie SA w Krakowie, wskazane w przypisie 5

⁶ postanowienie SA w Gdańsku z dnia 14 listopada 2012 r., II AKz 793/12

*trzeba jednocześnie uznać potrzebę merytorycznej kontroli tego rodzaju decyzji przez sąd odwoławczy w sytuacji, gdy jej następstwem jest orzeczenie w kwestii właściwości sądu, w szczególności w postaci przekazania sprawy innemu sądowi*⁷. Równocześnie sugerowano, że „[o]rzeczenia w przedmiocie wyłączenia do odrębnego rozpoznania sprawy poszczególnych oskarżonych oraz w przedmiocie przekazania sprawy według właściwości rzeczowej i miejscowej winny zapadać w jednym orzeczeniu, umożliwiającym racjonalną i staranną kontrolę odwoławczą”⁸.

W uzasadnieniu kolejnego orzeczenia wywodzono, że: „[w]prawdzie zaskarżeniu podlega jedynie postanowienie o stwierdzeniu niewłaściwości rzeczowej, to jednak nie może budzić najmniejszej wątpliwości to, że łączy się ono nierozzerwalnie z orzeczeniem opartym o przepis art. 34 § 3 k.p.k., co uzasadnia konieczność łącznego rozpoznania przez sąd odwoławczy zasadności tych dwóch zagadnień prawnych. (...) Mimo, że postanowienie o wyłączeniu do odrębnego rozpoznania sprawy poszczególnych osób lub o poszczególne czyny nie podlega zaskarżeniu, to jednak jest dopuszczalna, w sposób pośredni, kontrola procesowa prawidłowości podjętej decyzji w tym przedmiocie przez sąd odwoławczy, w sytuacji gdy jej następstwem jest orzeczenie w kwestii właściwości sądu, w szczególności przekazania sprawy innemu sądowi.”⁹.

Przywołane stanowiska wskazują na głęboki deficyt stanu normatywnego odnoszącego się do instytucji wyłączenia sprawy do odrębnego rozpoznania, skłaniający niektóre sądy, akcentujące istotny wymiar takiej decyzji zarówno w odniesieniu do realizacji kardynalnych zasad procesu karnego, jak i w płaszczyźnie prakseologicznej, do poszukiwania możliwości kontrolowania zasadności takiej decyzji jako pośredniego przedmiotu oceny przy rozstrzygnięciu zażaleń na zmianę właściwości sądu. Stosowane w tym zakresie rozwiązanie stanowi jednak jedynie niedoskonały substytut rzeczywistej kontroli merytorycznej postanowienia o wyłączeniu sprawy do odrębnego rozpoznania, a przy tym nie obejmuje rozstrzygnięć tego rodzaju, które nie skutkowały zmianą sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

Proponowane w projekcie dookreślenie przesłanek uzasadniających wyłączenie sprawy do odrębnego rozpoznania (proj. art. 34 § 3 k.p.k.) wyeliminuje przypadki pochopnego podejmowania takich decyzji, dokonywanego bez dostatecznie wnikliwej analizy charakteru przeszkody i skonfrontowania jej z wpływem na bieg postępowania (np. wyłączenie

⁷ postanowienie SA w Lublinie z dnia 27 października 2004 r., II AKz 328/04

⁸ postanowienie SA w Katowicach z dnia 23 marca 2011 r., II AKz 163/11

⁹ postanowienie SA w Katowicach z dnia 4 kwietnia 2012 r., II AKz 206/12

do odrębnego rozpoznania sprawy pozostającego na zwolnieniu lekarskim oskarżonego bez ustalenia prawdopodobnej długotrwałości jego absencji oraz bez dokonania oceny, czy w okresie absencji tego oskarżonego możliwe jest kontynuowanie przewodu sądowego w zakresie dowodów, które nie dotyczą stawianych mu zarzutów).

Instytucje łączenia i wyłączenia spraw powinny służyć zapewnieniu sprawności postępowań, przy maksymalnym poszanowaniu praw uczestników tych postępowań, a nie stanowić pole do działań oportunistycznych, służących – co niestety się zdarza – pozbywaniu się niewygodnych do prowadzenia spraw z referatu. Problem oportunistycznego wykorzystywania instytucji wyłączenia sprawy do odrębnego rozpoznania był dostrzegany również w orzecznictwie, skłaniając do kategorycznych stanowisk, jak wyrażone następująco: *„Należy sprzeciwić się praktyce, która poprzez wydawanie kolejnych decyzji w trybie art. 34 § 3 k.p.k. ma de facto spowodować, że sprawa pierwotnie rozpoznawana przez sąd uznany za właściwy zostanie przekazana innemu sądowi.”*¹⁰.

Powyższe uzasadnia wprowadzenie regulacji, która spowoduje utrwalenie właściwości sądu, a nawet skutek dalej idący – względną petryfikację składu orzekającego także w odniesieniu do sprawy, która została przez ten sąd wyłączona do odrębnego rozpoznania, o ile, rzecz jasna, możliwość procedowania przez ten sam skład nie zostanie wyłączona z uwagi na zaistnienie *in concreto* okoliczności, uzasadniających wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. (proj. art. 34 § 4 i 5 k.p.k.). Rozwiązanie to zapobiegnie prowadzącemu do multiplikacji czynności sądowych „szatkowaniu” spraw i desygnowaniu do ich rozpoznania różnych, niekiedy licznych sądów, jak również stanowić będzie gwarancję jednolitego, równego traktowania wszystkich oskarżonych w określonym postępowaniu. Pozwoli na kompleksową ocenę zarzucanych oskarżonym czynów w kontekście całokształtu przeprowadzonych przez ten sam skład orzekający dowodów, a w konsekwencji umożliwi urzeczywistnienie zasady trafnej reakcji karnej poprzez wymierzenie, z poszanowaniem dyrektyw określonych w art. 53 k.k., adekwatnych kar za poszczególne czyny, efektywnie realizujących cele karania w zakresie generalnej oraz indywidualnej prewencji.

Nie może także umknąć uwadze, że wydzielenie do odrębnych postępowań poszczególnych czynów tego samego oskarżonego – co na gruncie obecnie obowiązujących przepisów również się zdarza – zaburza ocenę właściwości i warunków osobistych tego oskarżonego, nie pozostając tym samym bez wpływu na trafność przyjmowanej względem

¹⁰ postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 stycznia 2015 r., II AKa 25/15

niego prognozy kryminologicznej, a tym samym dobór i wymiar środków oddziaływania penalnego. Co więcej, takie wyłączenie przesądza o konieczności wszczęcia w przyszłości kolejnego postępowania sądowego, jeżeli zapadły wyroki skazujące, w celu wydania wyroku łącznego. To zaś prowadzi do dodatkowego obciążenia sądu kolejnym postępowaniem, a w odniesieniu do stron oddala czas ustalenia ostatecznego wymiaru represji wymierzanej skazanemu, zwiększając istotnie prawdopodobieństwo orzeczenia kary łącznej nieodpowiadającej potrzebom wynikającym z konieczności realizacji funkcji sprawiedliwościowej i prewencyjnej prawa karnego.

Podkreślić należy, iż obecnie nie jest zaskarżalne również postanowienie o odmowie wyłączenia sprawy do odrębnego rozpoznania, co wynika zarówno ze stanu prawnego, jak i powszechnie podzielanego przez sądy stanowiska¹¹, podczas gdy wniosek strony o dokonanie wyłączenia może być merytorycznie uzasadniony, w szczególności odwołując się do konstytucyjnie gwarantowanego prawa do rozstrzygnięcia sprawy bez zbędnej zwłoki, która to okoliczność szeroko wskazywana była w orzecznictwie jako przemawiająca za odstąpieniem od wynikającej z art. 34 § 2 k.p.k. zasady łącznego rozpoznania spraw osób wskazanych w § 1 tego artykułu.¹² To również wskazuje na celowość wprowadzenia podstawy do poddania takiej decyzji kontroli instancyjnej, tym bardziej, że w odniesieniu do postanowień o odmowie wyłączenia sprawy, z uwagi na ich negatywny charakter, nie jest możliwe ich pośrednie kwestionowanie, jak może to mieć miejsce w przypadku decyzji o wyłączeniu sprawy do odrębnego rozpoznania skutkujących zmianą właściwości sądu.

Projekt przewiduje dodanie w art. 55 k.p.k. nowego przepisu, oznaczonego jako § 5, dotyczącego sytuacji, gdy prokurator wstępuje do postępowania prowadzonego z oskarżenia subsydiarnego, lecz nie jako oskarżyciel publiczny, ale jako uczestnik postępowania, uznając, że wymaga tego ochrona praworządności lub interes społeczny. Takiej samej sytuacji dotyczą zmiany w zakresie art. 60 k.p.k. Uprawnienie, o którym mowa, już obecnie prokuratorowi przysługuje, jednak Kodeks postępowania karnego nie zawiera szczegółowych regulacji odnoszących się do tego uprawnienia.

Prokurator, który zamierza wziąć udział w postępowaniu sądowym wszczętym wniesieniem subsydiarnego aktu oskarżenia albo aktem oskarżenia skierowanym w sprawie prywatnoskargowej, może albo wstąpić do toczącego się postępowania jako oskarżyciel

¹¹ postanowienie SA w Szczecinie z 20.12.2006 r., II AKz 425/06

¹² postanowienie SN oraz postanowienie SA w Krakowie, wskazane w przypisie 3

publiczny na podstawie art. 55 § 4 k.p.k. lub art. 60 § 1 k.p.k., albo wstąpić do toczącego się postępowania jako uczestnik na prawach strony na podstawie art. 5 *Prawa o prokuraturze*. Skorzystanie z pierwszej możliwości oznacza, że prokurator staje się oskarżycielem publicznym, mającym obowiązek popierania aktu oskarżenia. Jeżeli jednak prokurator uważa akt oskarżenia za bezzasadny, a dostrzega potrzebę udziału w postępowaniu z uwagi na wymóg ochrony praworządności, może skorzystać z instytucji przewidzianej w art. 5 *Prawa o prokuraturze*. Kodeks postępowania karnego nie zawiera jednak przepisów regulujących konkretne kwestie związane z takim udziałem, co stanowi lukę prawną. Projektowany art. 55 § 5 k.p.k. określa, że w takim wypadku prokuratorowi przysługują prawa strony, przy czym stosuje się do niego odpowiednio art. 48, art. 425 § 3 zdanie drugie, art. 425 § 4, art. 427 § 2 i art. 431 § 2 k.p.k. Przepis rozstrzyga również kwestię porządku zadawania pytań, zabierania głosu lub wykonywania innych praw, przewidując, że ilekroć obowiązujące przepisy określają taki porządek, prokurator działający dla ochrony praworządności lub interesu społecznego korzysta z tych praw bezpośrednio po oskarżycielu.

Projektowany art. 133 § 2a k.p.k. rozszerza możliwość odbioru pisma pozostawionego w placówce pocztowej. Rozwiązanie to zbliża procedurę karną do rozwiązań przyjętych w procedurze cywilnej. Pismo pozostawione w placówce pocztowej w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2022 r. poz. 896, z późn. zm.) będzie mogło teraz zostać odebrane także przez osobę upoważnioną na podstawie pełnomocnictwa pocztowego do odbioru przesyłek pocztowych w rozumieniu tej ustawy, co dotychczas nie było możliwe.

Wprowadzenie doręczeń poprzez portal informacyjny pism sądowych oraz pism procesowych, które sąd posiada w wersji elektronicznej, do określonego kręgu osób, to jest głównie radców prawnych i adwokatów, ma na celu przyspieszenie postępowania oraz ułatwienie działania zawodowych pełnomocników. Taki sposób procedowania sprawdził się w oparciu o tzw. „przepisy covidowe” w odniesieniu do spraw cywilnych. Wprowadzenie dwóch różnych funkcjonalności, to jest możliwości osobnego (i nie wywołującego skutku doręczenia) samego informacyjnego zapoznania się z pismem oraz osobnego doręczenia usunęło zastrzeżenia zawodowych pełnomocników, którzy uprzednio często wykorzystywali portal do zapoznania się z pismem sądowym zanim je odebrali drogą pocztową i faktycznie wydłużali sobie czas na reakcję na to pismo. W obecnym modelu pełnomocnicy akceptują doręczenia przez portal, co potwierdzali w ramach prac zespołu problemowego powołanego przez Pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości ds. informatyzacji, w skład którego po stronie

społecznej wchodzi przedstawiciele m.in. Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Izby Radców Prawnych, a po stronie resortu przedstawiciel Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa przy Sądzie Apelacyjnym we Wrocławiu i Zastępca Koordynatora Krajowego ds. Informatyzacji Sądownictwa Powszechnego.

Należy wskazać, że średni czas efektywnego doręczania korespondencji (pism sądowych) do pełnomocników przez portal informacyjny wynosi 2,8 dnia, co niewątpliwie pozytywnie wpływa na dynamikę postępowań. Uzyskanie takiego wskaźnika w przypadku ekspedycji korespondencji drogą tradycyjną nie jest natomiast możliwe.

Dotychczas przez portal informacyjny zrealizowano co najmniej 6,8 mln doręczeń przesyłek¹³ w wyniku czego w ciągu zaledwie 13 miesięcy – z tytułu odstąpienia od ekspedycji tej korespondencji za pośrednictwem operatora pocztowego – uzyskano ponad 52 mln zł oszczędności w budżecie sądów. Zatem wprowadzenie rozwiązań umożliwiających dokonywanie doręczeń przez portal informacyjny na stałe i także w postępowaniu karnym jest w pełni uzasadnione.

Należy również zauważyć, że realizacja doręczeń przez portal informacyjny istotnie usprawnia pracę sądów, redukując czynności sekretariatów w zakresie obsługi korespondencji. Systemy sekretariatów sądowych są zintegrowane z portalem i praktycznie oznaczenie statusu dokumentu jako doręczanego powoduje przesłanie korespondencji. Informacja zwrotna jest automatycznie przekazywana do systemu sądowego. Doręczanie pism przez portal informacyjny ułatwia także pracę adwokatom i radcom prawnym, eliminując konieczność odbierania korespondencji u operatora pocztowego występująca w przypadku doręczeń tradycyjnych i awizowania przesyłek. Trzeba zresztą wskazać, że już obecnie w postępowaniach karnych obrońcy i pełnomocnicy wykorzystywali portal informacyjny jako źródło wiedzy o przesyłce i jej treści. Zdarzały się bowiem przypadki, gdy np. doręczane obrońcy uzasadnienie wyroku karnego wracało do sądu po dwukrotnej awizacji, a pomimo braku jego odbioru wpływała apelacja sporządzona na podstawie zapoznania się z uzasadnieniem informacyjnie udostępnionym w portalu i tam przez obrońcę odczytanym.

Niniejsza modyfikacja w zakresie regulacji dotyczących doręczeń pism w postępowaniu karnym podyktowana jest także potrzebą umocowania w Kodeksie postępowania karnego zmian zasad doręczeń wynikających z technologicznego postępu i informatyzacji tej sfery oraz

¹³ W istocie liczba ta jest większa, gdyż w początkowym okresie doręczenia przez PI nie były wyodrębnione z ogólnej liczby przesyłek. Należy też podkreślić, że liczba ta stale się zwiększa.

dostosowania standardów krajowych do obowiązujących w Unii Europejskiej. Przemawiają za nią również wspomniane już pozytywne doświadczenia związane z periodycznym z efektywnym stosowaniem takich rozwiązań w okresie stanu epidemii Covid.

Środowisko prawnicze, w tym środowiska radców prawnych i adwokatów, popierają zmiany polegające na dokonywaniu doręczeń w sprawach karnych poprzez portal informacyjny.

Projekt obejmuje uzupełnienie regulacji zawartych w art. 177 k.p.k., w zakresie dotyczącym przesłuchania świadka przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, poprzez wskazanie w treści § 1a osób, które biorą udział w przesłuchaniu świadka w miejscu jego przebywania, jeżeli czynność ta jest przeprowadzana w toku postępowania przygotowawczego. Obecne brzmienie przepisu nie zawiera takiej regulacji, co należy uznać za jego deficyt, jeżeli zważyć, że równocześnie wskazuje osoby biorące udział w przesłuchaniu świadka w miejscu jego przebywania, gdy czynność jest przeprowadzana w postępowaniu przed sądem.

Przewidziane jest również dodanie do art. 177 k.p.k. nowych przepisów, oznaczonych jako § 1c i § 1d, odnoszących się do przesłuchania w toku śledztwa lub dochodzenia przeprowadzanego przez inny niż prokurator organ postępowania przygotowawczego, jak również nakładających na prokuratora i inny organ postępowania przygotowawczego wymóg zapewnienia warunków technicznych przesłuchania świadka w sposób określony w § 1a.

Postulowane w projekcie doprecyzowanie regulacji odnoszących się do przesłuchiwanie świadków na odległość (tzw. wideoprzesłuchań) poprzez usunięcie wątpliwości co do sposobu ich przeprowadzenia w fazie przygotowawczej procesu karnego sprzyjać będzie upowszechnieniu korzystania z tej możliwości, służąc tym samym przyspieszeniu postępowania oraz redukcji kosztów i uciążliwości związanych z koniecznością stawienia świadków w siedzibie organu procesowego, niejednokrotnie znacznie oddalonej od miejsca ich przebywania. Polega ono na uzupełnieniu art. 177 § 1a k.p.k. przez wskazanie w jego treści, że w czynności przesłuchania przeprowadzanego w ten sposób przez prokuratora w postępowaniu przygotowawczym w miejscu przebywania świadka bierze udział aplikant prokuratorski, asystent prokuratora lub urzędnik zatrudniony w prokuraturze.

Równocześnie projekt przewiduje dodanie przepisu odnoszącego się do przesłuchań przeprowadzanych w toku postępowania przygotowawczego przez inny niż prokurator organ prowadzący postępowanie, nakazującego odpowiednie stosowanie regulacji dotyczącej przesłuchania przeprowadzanego przez prokuratora, a ponadto jednoznacznie wskazującego osoby uprawnione do udziału w takiej czynności w miejscu przebywania świadka, którymi w tym przypadku będą funkcjonariusze lub inni pracownicy organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze (proj. art. 177 § 1d k.p.k.).

Z kolei potrzeba zmiany art. 287 K.p.k. związana jest z ujawnianymi przypadkami błędnego stosowania zawartych w nim rozwiązań prawnych w odniesieniu do sędziów i prokuratorów w zakresie czynności mieszczących się w obszarze wykonywanych przez nich obowiązków służbowych, co pozostaje w oczywistej sprzeczności z *ratio* leżącym u podstaw funkcjonowania tego unormowania. W celu wyeliminowania ryzyka pojawiania się dalszych nieprawidłowości w tym obszarze zasadne jest wprowadzenie do art. 287 k.p.k. regulacji, która skutecznie chronić będzie przed tego rodzaju lub podobnymi działaniami i jednoznacznie określać tą kwestię. W związku z powyższym do art. 287 k.p.k. należy dodać § 5, który wyłączy możliwość nakładania kar pieniężnych oraz stosowania aresztowania, jako kar porządkowych, na sędziów i prokuratorów w zakresie pozostających w ich kompetencji obowiązków służbowych.

W zakresie nowelizacji art. 330 k.p.k. projekt przewiduje dodanie przepisu oznaczonego jako § 4, dopełniającego regulację zawartą w § 3 tego artykułu, na podstawie którego w przypadku skierowania przez pokrzywdzonego subsydiarnego aktu oskarżenia prezes sądu, przesyłając prokuratorowi odpis aktu oskarżenia wzywa go do nadesłania w terminie 14 dni akt postępowania przygotowawczego. Oczywiste jest, że zgodnie z jednoznacznym brzmieniem obowiązującego unormowania uprawnienie do żądania nadesłania akt oraz odpowiadający mu obowiązek ich nadesłania powstają wyłącznie w sytuacji, gdy akt oskarżenia pochodzi od pokrzywdzonego, a nie od podmiotu nieposiadającego w sprawie takiego statusu, w szczególności osoby lub instytucji, które złożyły zawiadomienie o przestępstwie, korzystając tym samym z możliwości zaskarżania postanowień o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania przygotowawczego w zakresie wynikającym z art. 306 § 1 lub § 1a k.p.k.

Występujące przypadki kierowania wezwań o nadesłanie akt w sprawach, w których akt oskarżenia, z powołaniem się na art. 55 § 1 k.p.k., został wniesiony do sądu przez osobę lub podmiot nieposiadające w sprawie statusu pokrzywdzonego, a więc niezdolne do skutecznego

skierowania subsydiarnego aktu oskarżenia, wskazują na deficyt aktualnej regulacji. Nie określa ona bowiem sposobu postępowania w przypadkach, gdy prokurator stwierdzi, że dyspozycja art. 330 § 3 k.p.k. nie została wypełniona, gdyż wezwanie o nadesłanie akt zostało wystosowane w sprawie, w której subsydiarny akt oskarżenia wniosła osoba lub podmiot do tego nieuprawnione. Projektowane unormowanie jednoznacznie reguluje postępowanie w takim przypadku, nakazując prokuratorowi zawiadomić prezesa sądu, który takie wezwanie skierował, o odmowie przesłania akt postępowania przygotowawczego i gwarantując równocześnie podmiotowi, który wniósł akt oskarżenia, prawo zaskarżenia zarządzenia prokuratora o odmowie przesłania akt do prokuratora nadrzędnego.

Projektowana regulacja, dopełniająca unormowanie zawarte w art. 330 § 3 k.p.k. służyć będzie jego prawidłowemu, zgodnemu z *ratio legis* stosowaniu, przyczyniając się równocześnie do ograniczenia liczby przypadków przyjmowania do rozpoznania aktów oskarżenia skierowanych przez osoby i inne podmioty do tego nieuprawnione, skutkującego zaistnieniem negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.

Projekt przewiduje dokonanie zmian w art. 339 k.p.k., polegających na dodaniu § 3b i zmianie § 5, związanych z postępowaniami sądowymi zainicjowanymi w trybie przewidzianym dla oskarżenia subsydiarnego. Przepis art. 339 § 3b k.p.k. przewiduje dla oskarżonego uprawnienie do złożenia wniosku o skierowanie sprawy na posiedzenie, jeżeli zachodzi wątpliwość, czy akt oskarżenia został wniesiony przez osobę spełniającą warunki określone w art. 55 § 1 k.p.k. Jak już wyżej wskazano, dotychczasowa praktyka ujawniła przypadki, gdy postępowanie sądowe jest inicjowane aktem oskarżenia skierowanym przez osobę, której nie przysługuje status pokrzywdzonego. Wprowadzenie projektowanego rozwiązania służyć będzie dokonywaniu prawidłowych ustaleń w tym zakresie, ograniczając możliwość występowania przypadków kontynuacji postępowania sądowego w sytuacji braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Przewidziana w projekcie zmiana art. 339 § 5 k.p.k. jest konsekwencją dodania § 3b, zapewniając stronom prawo udziału w posiedzeniu, o którym mowa w tym ostatnim przepisie.

Z takich samych względów projekt przewiduje możliwość złożenia w toku rozprawy głównej wniosku o umorzenie postępowania z uwagi na wniesienie aktu oskarżenia przez osobę nieuprawnioną (proj. art. 368a k.p.k.). Z uwagi na charakter wniosku oraz fakt, że kwestionuje on w istocie samą dopuszczalność prowadzenia postępowania sądowego, w § 1 przewidziano, że do czasu jego rozstrzygnięcia – co powinno nastąpić niezwłocznie – sąd będzie dokonywał jedynie czynności niecierpiących zwłoki. W § 2 uregulowano kwestię

właściwości sądu, zaś w § 3 – kwestię zaskarżalności postanowienia w drodze zażalenia, które będzie przysługiwać stronom do sądu wyższego rzędu.

Projekt przewiduje wprowadzenie nowego rozwiązania służącego zapewnieniu ofierze przestępstwa przesłuchiwanej w postępowaniu sądowym w charakterze świadka możliwości składania zeznań w warunkach wykluczających bezpośredni kontakt z oskarżonym. Będzie ona przysługiwać osobom pokrzywdzonym umyślnymi przestępstwami przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwami przeciwko wolności oraz przestępstwami popełnionymi z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej, a więc takimi kategoriami przestępstw, w przypadku których z uwagi na sposób działania sprawcy i charakter dóbr prawnych, które swoim czynem naruszył lub naraził na niebezpieczeństwo, występuje najwyższe prawdopodobieństwo, że bezpośredni kontakt pokrzywdzonego z oskarżonym w trakcie czynności procesowych wywrze na pokrzywdzonego traumatyzujący wpływ lub będzie krępująco wpływał na jego postawę w trakcie przesłuchania. Projektowany przepis nie odnosi się do przesłuchań pokrzywdzonych w sprawach o przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, gdyż w przypadku tej kategorii przestępstw aktualny stan prawny przewiduje szczególne rozwiązania, określone w art. 185a i art. 185c k.p.k.

Projektowane rozwiązanie polega na obligatoryjnym stosowaniu, w przypadku zaistnienia określonych w przepisie przesłanek i złożenia wniosku przez pokrzywdzonego, instytucji z art. 390 § 2 k.p.k. – nakazania oskarżonemu, w drodze zarządzenia przewodniczącego składu orzekającego, aby opuścił salę sądową na czas przesłuchania, z równoczesnym zapewnieniem oskarżonemu możliwości udziału w tej części rozprawy przy użyciu urządzeń technicznych wykorzystywanych do przeprowadzenia przesłuchania na odległość z bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, limitowanym wyłącznie możliwościami technicznymi (brak lub awaria takich urządzeń) albo organizacyjnymi (np. brak w czasie przeprowadzania przesłuchania pokrzywdzonego wolnego innego pomieszczenia wyposażonego w niezbędne urządzenia techniczne).

Projekt przewiduje obowiązek odpowiedniego stosowania art. 375 § 2 k.p.k., nakazującego powiadomić oskarżonego o przebiegu rozprawy w czasie jego nieobecności i umożliwić mu złożenie wyjaśnień co do przeprowadzonych w tym czasie dowodów, w przypadkach, gdy oskarżonemu nie zostanie umożliwiony udział w rozprawie w tej części przy użyciu urządzeń technicznych wykorzystywanych do przeprowadzenia przesłuchania na odległość z bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. Obowiązek ten z oczywistych względów nie będzie dotyczył sytuacji, gdy oskarżony przy użyciu tych urządzeń brał udział w

rozprawie w czasie, gdy przebywał poza salą rozpraw, gdyż w takim przypadku nie tylko będzie mógł śledzić przebieg przesłuchania pokrzywdzonego, ale również zadawać mu pytania i składać wyjaśnienia odnoszące się do okoliczności objętych treścią zeznań pokrzywdzonego.

Zaproponowane rozwiązanie, ukierunkowane na zapobieganie wtórnej wiktyimizacji ofiar przestępstw służyć będzie również czynieniu przez sąd prawidłowych ustaleń faktycznych, ograniczając liczbę przypadków, gdy obecność oskarżonego w bezpośredniej bliskości przesłuchiwanej ofiary przestępstwa mogłaby wpływać na nią krępująco, co mogłoby prowadzić do zniekształcenia treści jej zeznań, umniejszającego ich walor dowodowy.

Art. 402 oraz art. 404 k.p.k., normujące instytucję przerwy w rozprawie oraz odroczenia rozprawy, w dotychczasowym brzmieniu przesądzają o niemożności jej kontynuowania w przypadku jakichkolwiek zmian w składzie orzekającym, i to również wtedy, gdy sprawa jest rozpoznawana w składzie kolegiальnym. Rozwiązanie to, często uzasadniane skrajnie rozumianą zasadą bezpośredniości, stanowi niewystępującą w innych procedurach sądowych swoistość procesu karnego, skutkującą negatywnymi konsekwencjami dla stron i innych uczestników procesu, jak i niejednokrotnie pozostającą w sprzeczności z dobrem postępowania karnego i celami, do których urzeczywistnienia ono zmierza.

Wspomniane negatywne konsekwencje związane są w pierwszym rzędzie z faktem, że wymuszona każdorazową zmianą w składzie orzekającym konieczność przeprowadzenia od nowa całego przewodu sądowego oddala w czasie rozstrzygnięcie sprawy i zmusza strony procesu, jak i innych jego uczestników (świadków, biegłych), do udziału w ponawianym procesie i przeprowadzanych w jego toku czynnościach. Prowadzi to do zwiększenia kosztów i obciążeń ponoszonych przez organ procesowy, jak i strony postępowania (obowiązek stawiennictwa na kolejnych terminach rozprawy, ponowny udział w czynnościach procesowych tożsamy z uprzednio przeprowadzonymi, pokrywanie wynagrodzenia obrońcy i pełnomocnika, ponoszenie kosztów dojazdu do siedziby sądu). Ponadto zwiększa ono obciążenia sądownictwa wskutek konieczności ponawiania długotrwałych niejednokrotnie procesów, a w niektórych przypadkach rodzi zagrożenie przedawnienia karalności czynu stanowiącego przedmiot postępowania.

Jak wspomniano, dotychczasowa formuła art. 402 i art. 404 k.p.k. prowadzi w każdym przypadku zmiany w składzie orzekającym do konieczności rozpoznawania sprawy od początku, powodując konsekwencje nieznanymi regulacjom normującym postępowanie sądowe w innych gałęziach prawa, w szczególności postępowanie cywilne

i sędowo-administracyjne. Podkreślenia przy tym wymaga fakt, że od zasady bezpośredniości, podnoszonej jako uzasadnienie wynikającego z art. 402 § 2 k.p.k. i art. 404 § 2 k.p.k., wymogu prowadzenia rozprawy od początku w przypadku zmiany w składzie orzekającym, przewidziane są w polskim procesie karnym istotne i powszechnie akceptowane, a przy tym radykalne odstępstwa, w postaci dopuszczalności przeprowadzenia dowodu w drodze pomocy prawnej przez sąd wezwany albo przeprowadzenia dowodu przez sędziego wyznaczonego ze składu sądu orzekającego w sprawie (art. 396 k.p.k.). Co więcej, przeprowadzenie dowodu w sposób określony w art. 396 k.p.k. może obejmować szereg różnorodnych czynności dowodowych – zapoznanie się z dowodem rzeczowym (§ 1), przeprowadzenie oględzin, i to zarówno rzeczy, osoby jak i miejsca (§ 1a), przesłuchanie świadka (§ 2), jak i przeprowadzenie innego dowodu, którego potrzeba wyłoni się w toku zapoznawania się z dowodem rzeczowym, oględzinami lub przesłuchaniem świadka (§ 4) – w szczególności takim dowodem może być eksperyment procesowy.¹⁴

Proponowane zmiany w art. 402 i art. 404 k.p.k. przewidują możliwość ograniczonego odstępstwa od zasady niezmienności składu orzekającego. Mianowicie, jeżeli w sprawie rozpoznawanej w składzie wieloosobowym zmianie ulegnie jeden z członków składu, i to wyłącznie z przyczyn o obiektywnym charakterze, a więc przyczyn losowych (np. przejście w stan spoczynku sędziego wobec osiągnięcia określonego w ustawie wieku, długotrwała choroba) lub z powodu przeszkód prawnych (np. wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 k.p.k.), możliwe będzie prowadzenie rozprawy przerwanej lub odroczonej w dalszym ciągu, gdy nie będzie to zagrażało prawidłowości orzekania w sprawie. Zmiana w składzie orzekającym, o której mowa w projektowanych przepisach, będzie mogła dotyczyć każdego z członków składu orzekającego, a więc zarówno sędziego zawodowego jak i ławnika, a także przewodniczącego składu orzekającego.

Projektowane rozwiązanie wsparte jest regulacjami zobowiązującymi nowego członka składu orzekającego do zapoznania się z dotychczasowym przebiegiem postępowania, w tym przeprowadzonymi dowodami, co będzie następowało na podstawie akt sprawy lub odtworzenia zapisu obrazu z dotychczasowego przebiegu rozprawy, jeżeli zapis taki został utrwalony, a następnie złożenia oświadczenia co do potrzeby ponowienia przez skład orzekający z jego udziałem określonych czynności dowodowych, w celu uzupełniającego przeprowadzenia określonych dowodów. Postulowany przez nowego członka składu

¹⁴ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2003 r., II KK 173/02, LEX nr 78389

orzekającego zakres dowodów zgłoszonych do uzupełniającego przeprowadzenia nie będzie w żaden sposób limitowany, zaś jego pisemne albo złożone do protokołu rozprawy oświadczenie postulujące ponowienie czynności dowodowych nie będzie wymagało uzasadnienia.

Ponowne przeprowadzenie czynności procesowych wskazanych przez wstępującego do składu orzekającego sędziego lub ławnika będzie obligatoryjne, a jedyną przyczyną odstępstwa od tego obowiązku będzie zaistnienie niezależnej od sądu okoliczności o obiektywnym charakterze, uniemożliwiającej postulowane uzupełniające przeprowadzenie dowodu.

Konsekwencją omówionego powyżej rozwiązania jest projektowana zmiana art. 439 § 1 k.p.k., określającego bezwzględne przyczyny odwoławcze, w odniesieniu do przesłanki określonej w punkcie 2 – nieobecności któregośkolwiek członka składu orzekającego na całej rozprawie. Zmiana ta ma charakter dostosowawczy, odbierając tej przesłance charakter bezwzględnej przyczyny odwoławczej w przypadkach, gdy „wynika to z prowadzenia w dalszym ciągu na podstawie art. 402 § 2a lub art. 404 § 2a rozprawy przerwanej lub odroczonej”.

Projekt przewiduje wprowadzenie nowych instytucji procesowych dedykowanych jurysdykcyjnemu etapowi procesu karnego, określanych jako narada wstępna i wyrok częściowy, które pozwolą w procesach o obszernym zakresie postępowania dowodowego wynikającym z łączności podmiotowej (wielość oskarżonych) i przedmiotowej (wielość zarzucanych przestępstw) na szybkie rozstrzygnięcie w przedmiocie odpowiedzialności karnej tych oskarżonych, wobec których możliwe będzie przeprowadzenie niezbędnych czynności dowodowych w sposób skoncentrowany. Stosowanie tych instytucji pozwoli na ograniczenie liczby osób uczestniczących w różnych rolach procesowych w długotrwałym postępowaniu, istotne obniżenie kosztów i innych obciążeń ponoszonych przez strony postępowania oraz ograniczenie trudności organizacyjnych, m.in. związanych z rezerwacją odpowiednio dużych sal rozpraw oraz zabezpieczeniem konwojów na rozprawę (proj. art. 404c k.p.k.).

Proponowane rozwiązanie opiera się na oczywistym założeniu, iż pojęcie „przewodu sądowego” nie stanowi instytucji procesowej o charakterze gwarancyjnym, lecz wyłącznie normatywne kryterium wyznaczające etap rozprawy głównej poświęcony merytorycznemu rozpoznaniu wniesionego oskarżenia. Sposób ukształtowania przewodu sądowego, w szczególności wyznaczenia jego momentu początkowego (rozpoczęcie przewodu sądowego) oraz końcowego (zamknięcie przewodu sądowego), należy do ustawodawcy, który może

zdecydować, że w odniesieniu do procesów z wielością oskarżonych dopuszczalne jest, pod określonymi warunkami, zróżnicowane czasowo i zakresowo zamknięcie przewodu sądowego, odnoszące się do określonego oskarżonego (oskarżonych), i nie wywierające wpływu na bieg procesu w odniesieniu do pozostałych oskarżonych. Projekt przewiduje wprowadzenie możliwości zamknięcia przewodu sądowego w odniesieniu do konkretnego oskarżonego (oskarżonych), a więc wyłącznie w odnoszącym się do osoby tego oskarżonego i stawianych mu zarzutów zakresie, w sytuacjach, gdy przeprowadzone na określonym etapie procesu sądowego czynności dowodowe będą wystarczające do rozstrzygnięcia w przedmiocie jego odpowiedzialności karnej, a równocześnie będzie musiało się jeszcze toczyć, niejednokrotnie długotrwałe, postępowanie dowodowe w odniesieniu do objętych aktem oskarżenia zarzutów postawionych pozostałym oskarżonym.

Możliwość rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonego, w odniesieniu do którego materiał dowodowy ujawniony w toku rozprawy głównej będzie miał charakter kompletny, zmniejszy koszty i ograniczy trudności organizacyjne związane z postępowaniem, co wywrze korzystny wpływ na dalszy bieg procesu w odniesieniu do pozostałych oskarżonych, a co najbardziej istotne – służyć będzie realizacji postulatu rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie, przybliżając czas prawomocnego rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonego, w stosunku do którego zostanie wydany wyrok częściowy.

Decyzja o zamknięciu przewodu sądowego w zakresie zarzutu lub zarzutów postawionych konkretnemu oskarżonemu poprzedzona będzie zarządzeniem przez przewodniczącego przerwy w rozprawie na czas niezbędny do przeprowadzenia przez skład orzekający narady wstępnej, której przedmiot stanowić będzie wyłącznie ocena, czy przeprowadzone w toku rozprawy głównej dowody są wystarczające do rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonego (oskarżonych), którzy mieliby zostać objęci wyrokiem częściowym. Przerwa w rozprawie „na czas niezbędny do przeprowadzenia narady wstępnej” oznacza, że sąd powinien niezwłocznie przystąpić do narady wstępnej, a rozprawa powinna być co do zasady kontynuowana w tym samym dniu, niezwłocznie po przeprowadzeniu tej narady.

Jeżeli po naradzie wstępnej, do której odpowiednie zastosowanie znajdować będą odnoszące się do przebiegu narady przepisy zawarte w art. 108, art. 109 i art. 111 k.p.k., sąd uzna, że przeprowadzone w dotychczasowym toku rozprawy dowody pozwalają na rozstrzygnięcie w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonego (oskarżonych), którego

dotyczyła narada wstępna, przewodniczący poinformuje o tym oskarżyciela publicznego oraz stronę (strony), których interesu prawnego dotyczy rozstrzygnięcie w przedmiocie odpowiedzialności karnej tego oskarżonego. Następnie w drodze odpowiedniego stosowania art. 405 k.p.k. zostaną wykonane opisane w tym artykule czynności w zakresie odnoszącym się do oskarżonego, którego dotyczyła narada wstępna.

Zamykając przewód sądowy w odniesieniu do oskarżonego (oskarżonych), którego dotyczyła narada wstępna, przed udzieleniem głosu stronom, w zakresie odnoszącym się do pozostałych oskarżonych przewodniczący zarządzi przerwę w rozprawie albo sąd rozprawę odroczy.

Wyrok częściowy, a więc rozstrzygający w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonego (oskarżonych), którego dotyczyła narada wstępna, będzie wydawany pod dotychczasową sygnaturą sprawy, a jego wydanie, jak również odnoszące się do niego ewentualne późniejsze czynności postępowania międzyinstancyjnego i postępowania odwoławczego, nie będą wpływać na dalszy bieg procesu wobec pozostałych oskarżonych. Do wyroku częściowego znajdować będą odpowiednie zastosowanie regulacje zawarte w Rozdziale 47 Kodeksu postępowania karnego, w tym normujące instytucje wznowienia przewodu sądowego (art. 409 k.p.k.), odroczenia wydania wyroku (art. 411 k.p.k.) oraz uzupełnienia wyroku postanowieniem wydanym na posiedzeniu (art. 420 k.p.k.), z wyłączeniem stosowania art. 411 § 2 k.p.k. nakazującego prowadzenie rozprawy od początku w przypadku uchybienia terminowi wydania wyroku, w miejsce którego przewidziana jest regulacja nakazująca kontynuację rozprawy w zakresie odnoszącym się do wszystkich oskarżonych, a zatem także tego oskarżonego (oskarżonych), którego miał dotyczyć wyrok częściowy.

Aby zagwarantować, że postępowanie odwoławcze związane z apelacją od wyroku częściowego nie będzie utrudniać dalszego biegu postępowania toczącego się wobec pozostałych oskarżonych, projekt przewiduje wprowadzenie przepisu stanowiącego, że w takim przypadku sądowi odwoławczemu przekazywane będą uwierzytelnione kopie dokumentów z akt sprawy w zakresie niezbędnym do rozpoznania apelacji, przy równoczesnym zagwarantowaniu mu możliwości żądania udostępnienia akt sprawy, co będzie następowało na czas oznaczony. Uwzględniając zaś postępującą informatyzację sądownictwa w projekcie przewidziano również, że przekazanie dokumentów, jak i udostępnienie akt sprawy sądowi odwoławczemu będzie mogło nastąpić w postaci elektronicznej (proj. art. 448 § 1a k.p.k.).

Podkreślenia wymaga fakt, że wskazane rozwiązanie będzie znajdowało zastosowanie również w sprawach rozpoznawanych w składzie jednoosobowym, przy stosownej jego modyfikacji związanej z nieprzeprowadzaniem w takich przypadkach narady wstępnej.

Projektowane przepisy określają również negatywne przesłanki zastosowania instytucji wyroku częściowego, mające na celu wyłączenie możliwości wpływu treści rozstrzygnięcia zawartego w wyroku częściowym na rozstrzygnięcie w przedmiocie odpowiedzialności karnej pozostałych oskarżonych, a tym samym zagwarantowanie niezależności wnioskowania i ocen podejmowanych przez sąd w toku postępowania prowadzonego po wydaniu wyroku częściowego (proj. art. 404c § 6 k.p.k.). Przesłanki te stanowią: przestępcze współdziałanie oskarżonego z innym oskarżonym, który nie zostałby objęty wyrokiem częściowym, związek pomiędzy czynami oskarżonego objętego oraz oskarżonych nieobjętych ewentualnym wyrokiem częściowym o takim charakterze, że rozstrzygnięcie zawarte w tym wyroku musiałoby rzutować na ustalenia dotyczące odpowiedzialności karnej tych oskarżonych oraz niemożność objęcia wyrokiem częściowym wszystkich czynów zarzucanych oskarżonemu w toczącym się postępowaniu. Czwartą, lecz niezwykle istotną przesłanką uniemożliwiającą wydanie w sprawie wyroku częściowego, stanowi uniemożliwienie w razie jego wydania ofierze przestępstwa realizacji jej uprawnień procesowych, i to zarówno przynależnych z racji statusu pokrzywdzonego (np. złożenie wniosku o nałożenie na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za krzywdę na podstawie art. 46 § 1 k.k.), jak i wykonywania roli oskarżyciela posiłkowego, w przypadku, gdy pokrzywdzony z takiej możliwości skorzystał.

Przewidziane w projekcie zmiany Kodeksu karnego wykonawczego mają na celu ukształtowanie efektywnego mechanizmu zaliczania mienia objętego zabezpieczeniem majątkowym na poczet zaspokojenia tytułów zabezpieczenia. Mechanizm ten opiera się na wprowadzeniu do porządku prawnego regulacji, które z zabezpieczonego mienia pozwolą *ex lege* wykonać zawarte w wyroku rozstrzygnięcia o charakterze majątkowym.

Regulacje te obejmować będą w szczególności wprowadzenie podstawy do zarządzenia przez sąd o ściągnięciu z objętego zabezpieczeniem majątkowym mienia skazanego orzeczonych względem niego kary grzywny, świadczenia pieniężnego i kosztów sądowych oraz środków kompensacyjnych, przepadku lub zwrotu korzyści majątkowej albo jej równowartości, których przedmiotem jest kwota pieniężna:

- wyłącznie za zawiadomieniem o tym skazanego, w sytuacji, gdy zabezpieczeniu podlegały środki pieniężne (proj. art. 11a k.k.w.), albo
- po bezskutecznym wezwaniu skazanego do ich uregulowania – w sytuacji, gdy zabezpieczone zostało inne niż środki pieniężne mienie skazanego (proj. art. 11b k.k.w.).

Przywołane unormowania znajdą zastosowanie nie tylko w sytuacji, gdy objęte wyrokiem konkretne rozstrzygnięcie o charakterze majątkowym stanowiło tytuł zabezpieczenia, ale także wówczas, gdy tytułu takiego nie stanowiło. W takim jednak przypadku sąd będzie mógł odstąpić od zarządzenia jego wykonania z zabezpieczonego mienia w sytuacji, gdy łącznie spełnione zostaną następujące przesłanki:

- takie wykonanie pociągnęłoby dla skazanego lub jego rodziny wyjątkowo ciężkie skutki,
- nieobjęta zabezpieczeniem grzywna, świadczenie pieniężne, środki kompensacyjne, przepadek, zwrot korzyści majątkowej albo jej równowartości lub koszty sądowe uiszczone zostały co najmniej w połowie, a z okoliczności sprawy wynikać będzie, że pomimo takiego odstąpienia zostaną uiszczone w całości (proj. art. 11c k.k.w.).

Proponowane kompleksowe rozwiązania pozwolą na podwyższenie ściągalności grzywnien i kosztów sądowych, a także należności przysługujących ofiarom przestępstw, na rzecz których zasądzono środki kompensacyjne, a przy tym znacznie ograniczą obciążenie sądów czynnościami związanymi z wykonywaniem zawartych w wyrokach rozstrzygnięć o charakterze finansowym. Brak takich regulacji prowadzi bowiem częstokroć do zwracania zabezpieczonego mienia skazanym, a następnie egzekwowania – nierzadko latami i niekoniecznie skutecznie – zasądzonych grzywnien, świadczeń pieniężnych, środków kompensacyjnych, przepadku, zwrotu korzyści majątkowej albo jej równowartości czy kosztów sądowych. W rezultacie prowadzi to do angażowania w tym obszarze sił i środków, które mogłyby być efektywnie wykorzystywane, np. dla zdynamizowania postępowań karnych czy zwiększenia skuteczności postępowań egzekucyjnych, w tym np. dotyczących świadczeń alimentacyjnych, czy zasądzonych odszkodowań lub zadośćuczynień. Zmniejsza także realną dolegliwość orzeczeń o charakterze majątkowym, a zatem i skuteczność ich prewencyjnego oddziaływania, a równocześnie zwiększa poczucie pokrzywdzenia u ofiar przestępstw, które nierzadko latami oczekują na zaspokojenie zasądzonych na ich rzecz świadczeń w sytuacji, gdy skazany korzysta ze zwróconego mu majątku. Co więcej, bywa, że orzeczone grzywny i koszty sądowe – wobec nieskuteczności egzekucji, która może być następstwem np. ukrycia przez skazanego zwróconego mu mienia – są umarzane. To zaś eliminuje dla skazanego wpisaną w nie dolegliwość, jaką powinien odczuć jako element składowy orzeczonej względem

niego kary i skutkuje następczą nieadekwatnością realnie poniesionej przez skazanego kary do przestępstwa, którego popełnienie mu przypisano i za które karę tę względem niego orzeczono.

Stąd też projektowane rozwiązania mają za zadanie wyeliminować tego typu niepożądane zjawiska nie tylko stwarzając podstawy do wykonywania przez sąd orzeczeń o charakterze majątkowym wprost z zabezpieczonego mienia skazanego, ale także blokując możliwość rozkładania na raty i umarzania grzywny oraz innych rozstrzygnięć o charakterze majątkowym w sprawach, w których w dyspozycji organów wymiaru sprawiedliwości pozostaje zabezpieczone mienie skazanego, i precyzując przesłanki umorzenia grzywny w pozostałych przypadkach, a zatem gdy mienia takowego brak (art. 4 pkt 4–6 i 9 projektu).

Konsekwencją wprowadzenia opisanych podstaw do wykonywania orzeczeń o charakterze majątkowym z zabezpieczonego mienia skazanego są zmiany dostosowawcze w obrębie przepisów art. 11 § 1, art. 12a, art. 187 i art. 195a § 2 k.k.w. (art. 4 pkt 1, 3, 7 i 8 projektu).

Projektowane art. 5–7 zmieniają ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1184, z późn. zm.), ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1166) oraz ustawę z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 303).

W projekcie uregulowano także w sposób rozbudowany problematykę tworzenia i funkcjonowania portalu informacyjnego (proj. art. 53da u.s.p.), co jest konsekwencją wprowadzenia do regulacji kodeksowych możliwości doręczania pism za pośrednictwem tego medium. Uregulowanie tej problematyki od strony ustrojowej pozwoli jednoznacznie określić zasady funkcjonowania portalu informacyjnego oraz podmioty odpowiedzialne za jego funkcjonowanie. Warto jednocześnie nadmienić, że konsekwencją wdrożenia portalu informacyjnego jest wprowadzenie obligatoryjności posiadania kont w tym systemie przez podmioty, które na mocy ustaw procesowych będą zobowiązane z niego korzystać, dotyczy to Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz jednostek organizacyjnych prokuratury (art. 53da § 2 u.s.p.), biegłych sądowych wpisanych na listę prezesa właściwego sądu okręgowego (proj. art. 157 § 1a u.s.p.), jak również adwokatów (art. 6 projektu), radców prawnych (art. 7 projektu) oraz rzeczników patentowych (art. 8 projektu). Przewidziano również usunięcie ich kont w przypadkach wskazanych w proj. art. 157 § 1a *in fine* u.s.p. oraz proj. art. 6–8 *in fine* projektu.

Adwokat, radca prawny czy też rzecznik patentowy wykonujący zawód zobowiązani są posiadać konto w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z późn. zm.). W związku z powyższym zachodzi konieczność nowelizacji trzech wymienionych wyżej ustaw w taki sposób, aby zapewnić technicznie drożenie zmian przepisów o doręczeniach w Kodeksie postępowania karnego. Rzecz jasna, konto takie mogą uzyskać także i inne podmioty, które doręczenie elektroniczne wybrały jako opcję, co jednak nie będzie stanowiło ich obowiązku.

Projektowany art. 9 zmienia ustawę z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1247, z późn. zm.).

Dotychczasowy okres obowiązywania *Prawa o prokuraturze* potwierdził, że wprowadzony jego regulacjami model ustrojowy prokuratury jest trafny. Przyjęte rozwiązania normatywne zwiększyły skuteczność działań prokuratury, a w szczególności stworzyły warunki dla zwiększenia sprawności i szybkości prowadzonych postępowań przygotowawczych, bardziej efektywnego sprawowania przez prokuratorów funkcji oskarżyciela publicznego oraz związanych z realizacją zadań pozakarnych, a także przyczyniły się do zintensyfikowania współpracy pomiędzy prokuraturą a innymi instytucjami państwowymi powołanymi do przeciwdziałania, zapobiegania i zwalczania przestępczości. Tym niemniej okres działania prokuratury w oparciu o unormowania *Prawa o prokuraturze* warunkach organizacyjnych pozwolił na weryfikację niektórych rozwiązań prawnych wpływających na jej funkcjonowanie, unaoczniając potrzebę wprowadzenia w tym obszarze pewnych korekt.

Projektowane zmiany mają z jednej strony charakter dostosowawczy i uzupełniający, a ich zadaniem jest doprecyzowanie przepisów, w odniesieniu do których w trakcie ich stosowania ujawniły się wątpliwości interpretacyjne, z drugiej zaś strony mają na względzie potrzebę uszczegółowienia regulacji prawnych wyznaczających ustrojową oraz odnoszącą się do regulacji określających strukturę organizacyjną prokuratury pozycję podmiotów wchodzących w skład jej kierownictwa, a więc naczelnego jej organu – Prokuratora Generalnego oraz jego zastępców, w tym Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego. Zmiany te polegają na dookreśleniu właściwości wskazanych organów prokuratury oraz sposobu wykonywania wchodzących w ich zakres zadań i obowiązków. Mają one na celu usprawnienie pracy prokuratury oraz zapewnienie większej elastyczności, szybkości i sprawności w podejmowaniu decyzji odnoszących się do realizacji powierzonych jej ustawowo zadań – ścigania przestępstw oraz strzeżenia praworządności.

Do realizacji powyższych założeń w pierwszej kolejności prowadzi wyszczególnienie kompetencji i zadań Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego w zakresie odnoszącym się do tradycyjnego zastępowania przez niego Prokuratora Generalnego przy wykonywaniu przypisanych mu ustawowo uprawnień i obowiązków. Do tej pory, tj. zarówno w okresie istnienia Prokuratury Generalnej, jak i Prokuratury Krajowej Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego – Prokurator Krajowy czynił to wskutek powierzenia mu przez Prokuratora Generalnego decyzji w ww. sprawach mocą stosownego zarządzenia kompetencyjnego, tj. aktu prawnego o wewnętrznym charakterze oddziaływania. W rzeczywistości zatem czynności te wykonywał w ramach stałego zastępstwa Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego – Prokurator Krajowy. Tym niemniej ranga tych decyzji oraz materia, której one dotyczą, przemawiają za tym, aby omawiane zagadnienie było uregulowane na poziomie aktu prawnego powszechnie obowiązującego rangi ustawy. Powyższy zabieg służyć ma więc nie tylko ograniczeniu angażowania Prokuratora Generalnego w sprawy, w których i tak zastępowany jest przez Pierwszego Zastępcę Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego, ale też jednoznaczному uregulowaniu tej problematyki. Powyższe następuje poprzez dodanie do art. 13 *Prawa o prokuraturze* przepisu oznaczonego jako § 3a, tj. unormowania, w którym wprost wskazane zostały, w formie otwartego katalogu, kompetencje i zadania Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego, wykonywane przez niego za Prokuratora Generalnego. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu do kompetencji i zadań tych należeć będzie m.in. podejmowanie czynności związanych z przeprowadzaniem niejawnych działań przez Policję, Straż Graniczną, Inspektora Nadzoru Wewnętrznego, Biuro Nadzoru Wewnętrznego, Żandarmerię Wojskową, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego, Służbę Więzienną, Krajową Administrację Skarbową oraz Służbę Ochrony Państwa, a także podejmowanie decyzji w sprawach osobowych prokuratorów oraz asesorów prokuratury, z wyłączeniem decyzji zarezerwowanych dla kierowników innych jednostek organizacyjnych prokuratury, przy czym przez sprawy osobowe należy rozumieć szeroko ujmowane kwestie kształtujące status zawodowy tych osób oraz wpływające na jego zmianę. Ustawowe wskazanie Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego jako organu prokuratury realizującego zadania z tego zakresu znajduje uzasadnienie w fakcie, że jest on przełożonym wszystkich prokuratorów jednostek organizacyjnych prokuratury, a przy tym podmiotem, który faktycznie kieruje bieżącą działalnością prokuratury, odpowiadając osobiście za prawidłowe jej funkcjonowanie oraz rezultaty jej pracy.

Równocześnie wskazać należy, że z uwagi na potrzeby pragmatyczne, związane z koniecznością zapewnienia sprawności działania prokuratury, projekt przewiduje możliwość scedowania przez Pierwszego Zastępcę Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego powierzonych mu kompetencji i zadań, w określonym w wydanym w tym celu zarządzeniu zakresie, na innego zastępcę Prokuratora Generalnego (proj. art. 13 § 3b).

Podkreśleniu szczególnej pozycji i odpowiedzialności Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego w strukturze prokuratury służy również powierzenie mu sprawowania nadzoru instancyjnego, tzn. rozpoznawania środków odwoławczych od podlegających zaskarżeniu do prokuratora nadrzędnego decyzji prokuratorskich, w sprawach prowadzonych w Prokuraturze Krajowej, a z uwagi na specyfikę przedmiotu postępowania, także w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych (proj. art. 29).

Zoptymalizowaniu działań prokuratury służy przyznanie Prokuratorowi Krajowemu uprawnienia do zwrócenia się do właściwego organu o przeprowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych w sytuacji istnienia bezpośredniego związku pomiędzy tymi czynnościami a toczącym się postępowaniem przygotowawczym, a także do zapoznawania się z materiałami zgromadzonymi w toku takich czynności oraz uprawnienia do zmiany lub zniesienia na potrzeby prowadzonego postępowania przygotowawczego klauzuli tajności nałożonej na dokument lub materiał niejawnym przez inny organ (proj. art. 57 § 3 i 5).

Z przyczyn pragmatycznych uprawnienie do zwrócenia się do właściwego organu o przeprowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych w sytuacji istnienia bezpośredniego związku pomiędzy tymi czynnościami a toczącym się postępowaniem przygotowawczym przysługiwać będzie także zastępcy Prokuratora Generalnego sprawującego nadzór nad departamentem Prokuratury Krajowej właściwym do spraw postępowania przygotowawczego, a w sprawach prowadzonych przez Wydziały Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przeszłości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej – Zastępcy Prokuratora Generalnego do Spraw Przeszłości Zorganizowanej i Korupcji. Analogicznie w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych uprawnienie to przysługiwać będzie Zastępcy Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych. Dodatkowo zastępca Prokuratora Generalnego sprawujący nadzór nad departamentem Prokuratury Krajowej właściwym do spraw postępowania przygotowawczego będzie miał możliwość sprawowania kontroli nad czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi prowadzonymi przez uprawnione do tego instytucje i zapoznawania się z materiałami z tych czynności (proj. art. 57 § 2, § 3a).

Kierując się względami bezpieczeństwa oraz potrzebami ograniczenia ryzyka związanego z ewentualnym zapoznaniem się z materiałami zgromadzonymi w wyniku czynności operacyjno-rozpoznawczych przez osobę do tego nieuprawnioną, projekt przewiduje wprowadzenie unormowania, zgodnie z którym udostępnienie takich materiałów co do zasady będzie możliwe tylko w kancelarii tajnej Prokuratury Krajowej, a w wyjątkowych wypadkach, za zgodą Prokuratora Krajowego, w inny sposób, przy zachowaniu i przestrzeganiu wymogów oraz ograniczeń wynikających z przepisów o ochronie informacji niejawnych (proj. art. 57 § 3b).

Projekt przyznaje Prokuratorowi Krajowemu autonomię decyzyjną w zakresie powoływania w Prokuraturze Krajowej zespołów prokuratorskich do prowadzenia określonej sprawy lub grupy spraw, a także w zakresie przejmowania przez Prokuraturę Krajową do prowadzenia spraw innych jednostek organizacyjnych prokuratury, niezależnie od obowiązujących regulacji prawnych wyznaczających właściwość poszczególnych jednostek organizacyjnych prokuratury (proj. art. 63 § 2 i 4).

W celu podkreślenia szczególnej roli Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego w zakresie kierowania i zarządzania prokuraturą, a także wyłączenia zagrożeń związanych z hipotetyczną możliwością pojawienia się stanowisk o rzekomo występującej niespójności normatywnej pomiędzy proponowanymi rozwiązaniami a obowiązującymi regulacjami prawnymi wprowadza się zastrzeżenie, iż do kompetencji i zadań Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego oraz Prokuratora Krajowego zastosowania nie będzie miał art. 9 § 2 *Prawa o prokuraturze* (proj. art. 13a), a ponadto dookreśla się procedurę wydawania przez Prokuratora Generalnego poleceń podległym mu prokuratorom, precyzując, iż Prokurator Generalny będzie mógł to czynić za pośrednictwem Prokuratora Krajowego, który z ważnych powodów, z uwagi na dobro postępowania lub prawidłowość funkcjonowania prokuratury będzie mógł zwrócić się do Prokuratora Generalnego o zmianę lub uchylene wydanego przez niego polecenia, o ile nie będzie ono dotyczyło wszczęcia postępowania przygotowawczego (proj. art. 7 § 2a i § 2b).

Konsekwencją przyjętych założeń o zwiększeniu odpowiedzialności Prokuratora Krajowego za prawidłową organizację i funkcjonowanie prokuratury jest przewidziane w projekcie poszerzenie jego uprawnień w zakresie kształtowania kadry kierowniczej w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury, delegowania prokuratorów oraz udziału w procedurze powołania na stanowiska rzeczników dyscyplinarnych.

Zgodnie z proponowanymi regulacjami Prokurator Krajowy posiada uprawnienie do powołania i odwoływania prokuratora regionalnego, prokuratora okręgowego i prokuratora rejonowego, a we współdziałaniu z Zastępcą Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych – do powołania i odwoływania zastępcy prokuratora okręgowego do spraw wojskowych oraz zastępcy prokuratora rejonowego do spraw wojskowych (proj. art. 15 § 1, § 2 i § 3). Zapewni to Prokuratorowi Krajowemu niezbędny i rzeczywisty wpływ na politykę personalną w prokuraturze, co stanowić będzie gwarancję skutecznej realizacji przez prokuraturę ciężących na niej zadań. Naturalnym następstwem tej propozycji legislacyjnej są projektowane zmiany art. 139 § 7 i § 8, art. 140 § 6 i art. 154 § 1 *Prawa o prokuraturze*, które przyznają Prokuratorowi Krajowemu prawo do zwrócenia prokuratorowi regionalnemu, prokuratorowi okręgowemu i prokuratorowi rejonowemu uwagi na piśmie, w sytuacji stwierdzenia istotnego uchybienia w zakresie kierowania przez niego określoną jednostką organizacyjną prokuratury albo sprawowania nad nią nadzoru oraz prawo do zwrócenia się do rzecznika dyscyplinarnego z żądaniem o wszczęcie postępowania wyjaśniającego, a także nakładają na prokuratora regionalnego obowiązek zawiadomienia Prokuratora Krajowego o zwróceniu uwagi lub wytknięciu uchybienia podległemu prokuratorowi w przypadku bardziej istotnego uchybienia. Zmiany w obrębie art. 106 *Prawa o prokuraturze* dotyczą kompetencji Prokuratora Krajowego do delegowania prokuratora do innej jednostki organizacyjnej prokuratury.

Zgodnie z projektowanymi regulacjami Prokurator Krajowy będzie uczestniczył, w zakresie w nich przewidzianym, w procedurze powoływania i odwoływania rzeczników dyscyplinarnych – do jego zadań będzie należało przedstawianie Prokuratorowi Generalnemu potrójnej liczby kandydatów na funkcje rzeczników dyscyplinarnych oraz wyrażanie opinii w przedmiocie ich odwołania (proj. art. 153 § 1 i § 4).

Projekt przewiduje ponadto szereg nowych rozwiązań prawnych służących efektywnemu i sprawnemu funkcjonowaniu prokuratury.

Projektowana ustawa przewiduje doprecyzowanie unormowań odnoszących się do powoływania i odwoływania Prokuratora Krajowego oraz pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego, nie odstępując od istoty obowiązującego rozwiązania, zgodnie z którym ich powoływanie i odwoływanie następuje na wniosek Prokuratora Generalnego decyzją Prezesa Rady Ministrów, przy istotnym udziale w tej procedurze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Projekt wskazuje maksymalną liczbę zastępców Prokuratora Generalnego, którzy mogą być powoływani przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia właściwej realizacji zadań prokuratury oraz dookreśla formę wyrażania przez Prezydenta

Rzeczypospolitej Polskiej zgody na odwołanie Prokuratora Krajowego i pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego (proj. art. 14 § 1 i 5).

Projekt przewiduje określenie siedziby Prokuratury Krajowej, co wzmocniając w odbiorze społecznym autorytet centralnej jednostki organizacyjnej prokuratury równocześnie zapobiegnie wątpliwościom związanym z umiejscowieniem Wydziałów Zamiejscowych Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej (proj. art. 17 § 3). Podkreślenia wymaga fakt, że normatywne określenie siedziby organu państwowego nie stanowi *novum*, czego przykładem jest określenie siedziby Sądu Najwyższego w akcie prawa powszechnie obowiązującego, jaki stanowi *rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r.* (Dz. U. poz. 1489), wydane na podstawie art. 4 *ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym*. Równocześnie wskazać należy, iż brak dedykowanego wyłącznie organizacji i funkcjonowaniu Prokuratury Krajowej aktu wykonawczego o charakterze regulaminu (rozporządzenie wydane na podstawie art. 36 § 1 *Prawa o prokuraturze* odnosi się do powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w ogólności), jak również wzgląd na ułatwienie dostępności dla obywateli informacji dotyczącej siedziby Prokuratury Krajowej, przemawia za umiejscowieniem tego unormowania w ustawie.

Objęta ramami projektu nowelizacja art. 19 § 5 *Prawa o prokuraturze* stanowi uzupełnienie regulacji wprowadzonej mocą *ustawy z dnia 27 października 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Prawo o prokuraturze* (Dz. U. poz. 2582), *expressis verbis* wyrażającej w ustawie wynikające również ze stanu prawnego obowiązującego przed dokonaniem tej nowelizacji kompetencje Prokuratora Krajowego, jako kierownika jednostki, w zakresie powoływania i odwoływania do pełnienia funkcji w Prokuraturze Krajowej. Projekt przewiduje dopełnienie tej regulacji poprzez wskazanie, że kompetencje Prokuratora Krajowego w tym zakresie obejmują powoływanie i odwoływanie naczelników Wydziałów Zamiejscowych Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, które to wydziały pod względem strukturalno-organizacyjnym stanowią integralną część Prokuratury Krajowej. Proponowana zmiana stanowi naturalną konsekwencję zasady, iż to kierownik jednostki organizacyjnej prokuratury odpowiada za należyte jej funkcjonowanie, co z kolei wymusza konieczność posiadania przez niego odpowiednich instrumentów prawnych, które zapewnią mu możliwość należytego wypełniania tego obowiązku.

Projekt przewiduje, że prokurator, który przez co najmniej 5 lat pełnił funkcję Zastępcy Prokuratora Generalnego – Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, uzyska możliwość złożenia wniosku o powołanie go na stanowisko prokuratora Prokuratury Krajowej po zakończeniu pełnienia tej funkcji (proj. art. 76 § 6). Proponowane rozwiązanie znajduje uzasadnienie w fakcie, iż zgodnie z art. 14 § 1 *Prawa o prokuraturze* zastępców Prokuratora Generalnego powołuje się z grona prokuratorów Prokuratury Krajowej, za wyjątkiem Zastępcy Prokuratora Generalnego – Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, którym zgodnie z art. 14 § 4 *Prawa o prokuraturze* może zostać wyłącznie osoba będąca prokuratorem Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, oddziałowej komisji ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Biura Lustracyjnego lub oddziałowego biura lustracyjnego. Zgodnie z aktualnym stanem prawnym w razie zakończenia pełnienia funkcji Zastępcy Prokuratora Generalnego – Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu prokurator powraca na poprzednio zajmowane stanowisko służbowe. Tymczasem ranga funkcji Zastępcy Prokuratora Generalnego – Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, znaczenie realizowanych przez niego zadań i wykonywanych kompetencji, a także ponoszona odpowiedzialność i doświadczenie uzyskane podczas wieloletniego pełnienia przez prokuratora tej funkcji powoduje, że powinien mieć on zapewnioną możliwość kontynuowania służby prokuratorskiej w Prokuraturze Krajowej, niezależnie od szczebla jednostki organizacyjnej prokuratury, w której pełnił służbę przed przejściem do Instytutu Pamięci Narodowej. Druga z odnoszących się do Zastępcy Prokuratora Generalnego – Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu projektowanych zmian dotyczy art. 106a § 1a *Prawa o prokuraturze* i sprowadza się do wydłużenia do 6 miesięcy okresu, na jaki Zastępca Prokuratora Generalnego – Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu może zarządzić delegowanie prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej. Zmiana ta będzie służyć sprawnemu zapewnianiu adekwatnej obsady etatowej jednostek wskazanych w powołanym artykule, mocą decyzji zastępcy Prokuratora Generalnego bezpośrednio odpowiedzialnego za realizowanie zadań prokuratorów wykonujących czynności w Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Obowiązujące brzmienie art. 106a § 1a *Prawa o prokuraturze* przyznaje Zastępcy Prokuratora Generalnego – Dyrektorowi Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu uprawnienie do delegowania prokuratora Głównej Komisji Ścigania

Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, prokuratora Biura Lustracyjnego, prokuratora oddziałowej komisji ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i prokuratora oddziałowego biura lustracyjnego do innej komisji albo biura na okres do 2 miesięcy w ciągu roku. Dotychczasowe doświadczenia wskazują jednak, że okres ten jest zbyt krótki. W przypadku długotrwałej choroby prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej albo jego przejścia w stan spoczynku, konieczne jest przejęcie jego zadań przez innego prokuratora, co niejednokrotnie skutkuje potrzebą delegowania prokuratora z innej jednostki, jednak dwumiesięczny okres delegowania zwykle jest niewystarczający do sprawnego realizowania zadań powierzonych prokuratorowi delegowanemu. W takim przypadku Zastępca Prokuratora Generalnego – Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu występuje o przedłużenie delegowania prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej do Prokuratora Generalnego, co stanowi wymóg zbędnie wydłużający procedurę delegowania. Przewidziane w projekcie wydłużenie okresu, na jaki Zastępca Prokuratora Generalnego – Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu będzie uprawniony do delegowania prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej, ułatwi i przyspieszy procedurę delegowania, przyczyniając się tym samym do usprawnienia pracy pionów prokuratorskich Instytutu Pamięci Narodowej.

Analiza prawna art. 135 § 2 i 10 Prawa o prokuraturze uwidacznia pewną - wymagającą interwencji legislacyjnej - niespójność pomiędzy tymi przepisami. Z porównania przywołanych regulacji wynika bowiem, że zwolnienie przez sąd dyscyplinarny prokuratora zatrzymanego na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa, do czego uprawnia § 2, uniemożliwia zastosowanie szczególnego trybu rozpoznania wniosku o uchylenie immunitetu, przewidzianego w § 10, którego warunkiem jest pozostawanie ujętego na gorącym uczynku sprawcy przestępstwa nadal zatrzymanym w czasie podejmowania przez sąd dyscyplinarny uchwały w tym przedmiocie. Ustawa obowiązek rozpoznania wniosków o uchylenie immunitetu w określonych rodzajach spraw w szczególnym trybie wskazanym w § 10 przeciwstawia więc wynikającemu z § 2 uprawnieniu sądu dyscyplinarnego do nakazania niezwłocznego zwolnienia zatrzymanego prokuratora. I choć skorzystanie przez sąd dyscyplinarny z tego uprawnienia nie stoi na przeszkodzie szybkiemu rozpoznaniu wniosku, następuje to wówczas w trybie określonym w art. 135 § 5 Prawa o prokuraturze, który nie przewiduje natychmiastowej wykonalności uchwały zezwalającej na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej lub na jego tymczasowe aresztowanie.

W sprawach, w których z uwagi na charakter czynu lub konieczność zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego niezbędne jest bardzo szybkie przekształcenie postępowania przygotowawczego w fazę in personam, konieczność oczekiwania na uprawomocnienie się decyzji sądu dyscyplinarnego może zagrozić prawidłowemu biegowi tego postępowania, w szczególności w tych przypadkach, gdy z uwagi na obawę matactwa lub inne wskazane w art. 258 k.p.k. okoliczności celowe jest niezwłoczne zastosowanie środka zapobiegawczego.

Z tych względów, jak również z uwagi na postulat zapewnienia spójności rozwiązań prawnych odnoszących się do tożsamej problematyki, uzasadnione jest konstrukcyjne oparcie instytucji zwolnienia prokuratora zatrzymanego na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa na kształcie rozwiązania przewidzianego w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z późn. zm.), gdzie o zwolnieniu zatrzymanego sędziego decyduje prezes sądu apelacyjnego właściwy ze względu na miejsce zatrzymania sędziego, a tym samym przemodelowanie art. 135 § 2 Prawa o prokuraturze. Uwzględniając przy tym strukturę organizacyjną prokuratury, w tym okoliczność istnienia tzw. pionu prokuratorskiego Instytutu Pamięci Narodowej wskazane jest, aby w takiej sytuacji o zwolnieniu zatrzymanego prokuratora Prokuratury Krajowej decydował Prokurator Krajowy, prokuratora prokuratury regionalnej, prokuratora prokuratury okręgowej i prokuratora prokuratury rejonowej – prokurator regionalny właściwy ze względu na miejsce zatrzymania, a o zatrzymaniu prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej - Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu.

Wprowadzenie zmian w art. 191a *Prawa o prokuraturze* jest niezbędne z uwagi na ujawnione wątpliwości odnoszące się do obowiązującego brzmienia tego artykułu, skutkujące rozbieżnością stanowisk co do kwestii, w jakiej relacji pozostają zadania organów nadzorczych określonych w art. 191a *Prawa o prokuraturze* do zadań organu nadzorczego wynikających z ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz. U. z 2019 r. poz. 125). Aktualne brzmienie art. 191a *Prawa o prokuraturze* należy ocenić jako niedostatecznie szczegółowe, nie zawierające adekwatnego do celów tej regulacji określenia zakresu zadań nadzorczych, powierzonych przez ustawodawcę wskazanym w treści tego artykułu podmiotom. Z tych powodów projekt przewiduje doprecyzowanie treści art. 191a *Prawa o prokuraturze*, skutkujące jednoznacznym rozgraniczeniem zakresu zadań i związanych z ich realizacją uprawnień oraz obowiązków, pozostających we właściwości Prokuratora Krajowego oraz

we właściwości Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, co usunie wątpliwości w tym zakresie, służąc efektywnemu nadzorowi nad przetwarzaniem danych osobowych związanym z realizacją celów określonych w ustawie z dnia 14 grudnia 2018 r.

Projektowany art. 11 zmienia ustawę z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm., zwanej dalej „ustawą o COVID-19”) stanowiąc, iż traci moc przepis art. 15zrz¹, a nadto uchyla się art. 15zrs² oraz art. 15zrs⁹.

Ogłoszenie stanu epidemii z powodu COVID-19 wprowadziło szereg ograniczeń, które przekładają się również na postępowania w sprawach karnych. Jednym z tych ograniczeń jest przewidziane w art. 15zrz¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, uregulowanie przedawnienia karalności określające, że w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie 6 miesięcy po ich odwołaniu nie biegnie przedawnienie karalności czynu oraz przedawnienie wykonania kary w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe. Okresy te liczone są od dnia 14 marca 2020 r. – w przypadku stanu zagrożenia epidemicznego, oraz od dnia 20 marca 2020 r. – w przypadku stanu epidemii. Instytucja tzw. spoczywania biegu przedawnienia polega na tym, że w przypadku istnienia okoliczności powodujących spoczywanie termin przedawnienia nie biegnie przez okres występowania tych okoliczności. Po ich ustaniu termin przedawnienia biegnie dalej, a okresu spoczywania nie wlicza się do czasu decydującego o przedawnieniu. Z kolei jeżeli w okresie spoczywania biegu przedawnienia doszło do popełnienia czynu zabronionego to termin przedawnienia karalności nie rozpoczyna się do czasu ustania spoczywania jego biegu. Powszechnie przyjmuje się w doktrynie i orzecznictwie, że przedawnienie karalności nie jest prawem człowieka, lecz stanowi instrument polityki kryminalnej, a więc nie ulega wątpliwości, że ustawodawca może dostosowywać zakres tej instytucji do aktualnej szczególnej sytuacji społecznej, którą z pewnością jest stan epidemii lub zagrożenia epidemicznego. Obywatel nie może oczekiwać korzyści, które dla niego mogłyby wynikać w związku z naruszeniem prawa ze względu na taką a nie inną politykę karną, bo ta – w zależności od istoty zagrożeń związanych z konkretnymi przestępstwami – może podlegać modyfikacjom i zmianom. Jednocześnie należy mieć na względzie funkcję gwarancyjną prawa karnego, w odniesieniu do której niezasadne jest odwlekania w czasie daty, po upływie której

wyrokovanie lub wykonanie kary nie będzie możliwe. Obecnie zawieszenie tych terminów uzależnione jest od czasu trwania stanu epidemii.

Uzasadniona jest zatem utrata mocy przez stanowiący podstawę zawieszenia biegu terminów przedawnienia karalności czynu i przedawnienia wykonania kary w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe art. 15 zzz¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Dostosowane do stanu epidemii i zagrożenia epidemicznego regulacje predestynują obecnie sprawne funkcjonowanie organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości umożliwiające adekwatną reakcję prawnokarną w zakresie pociągnięcia do odpowiedzialności karnej i karnoskarbowej sprawców czynów, bez konieczności zawieszenia okresów przedawnienia w tym zakresie. Użycie sformułowania „traci moc” w odniesieniu do przywołanego przepisu eliminuje wątpliwości interpretacyjne, które wiązałyby się z jego „uchyleniem”. Formuła „uchyla się” mogłaby bowiem prowadzić do przyjmowania sprzecznego z wolą ustawodawcy stanowiska, że skoro przepis został uchylony, to łącznie ze skutkami, jakie wywoływał wówczas, kiedy obowiązywał. Następco powodowałoby to zaś uznawanie biegu – a w konsekwencji także upływu - terminów przedawnienia w czasie, gdy stosownie do treści tego przepisu ich bieg pozostawał wstrzymany.

Dodatkowo z uwagi na rosnące wyszczepienie społeczeństwa wpływające na poprawę sytuacji zdrowotnej w kraju, zminimalizowane jest zagrożenie wystąpienia znacznych przeszkód w sprawnym prowadzeniu tych postępowań. Jest to o tyle istotne, że obecna sytuacja nie powinna dłużej oddziaływać na funkcje gwarancyjne prawa karnego. Zawieszenie biegu terminu przedawnienia karalności czynu oraz przedawnienia wykonania kary w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe w stanie zagrożenia epidemicznego i stanie epidemii na czas nieokreślony jawi się zatem obecnie jako rozwiązanie rażąco nieproporcjonalne.

Utrata mocy przez art. 15zzz¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 w konkretnej dacie (tj. dacie wejścia w życie przepisu ujętego w art. 9 projektu), jednoznacznie wyrazi, że dopiero od tego punktu czasowego rozpoczną bieg lub bieg w dalszym ciągu terminy przedawnienia, których podstawę wstrzymania do tej daty przepis ten stanowił. Rozwiązanie takie nie wymaga zatem rozwiązań przejściowych, gdyż do wspomnianej daty podstawę wstrzymania biegu terminów przedawnienia będzie stanowił art. 15zzz¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem

i zwalczaniem COVID-19, a od niej – wobec utraty przez niego mocy - nastąpi usunięcie przeszkody dla biegu tych terminów, a zatem będą one biegły stosownie do regulujących je przepisów kodeksowych.

Uchylenie przepisu art. 15zsz² wynika z wejścia w życie ustawy z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614).

Uchylenie przepisu art. 15zsz⁹ dotyczącego wymagań formalnych wobec pism w sprawach rozpatrywanych na posiedzeniu zdalnym oraz doręczenia pism za pośrednictwem portalu informacyjnego związana jest natomiast z wprowadzeniem tych rozwiązań na stałe do odpowiednich ustaw procesowych.

Art. 130 zmienia ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700, z późn. zm.). Projektowane zmiany w tym zakresie mają na celu dostosowanie przepisów tej ustawy do zmian wprowadzanych ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw wprowadza w dodawanym art. 44b k.k. instytucję przypadku pojazdu mechanicznego albo przypadku równowartości pojazdu. Celem zachowania spójności systemowej proponuje się uzupełnienie określonego w art. 7 pkt 8 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich środka wychowawczego o przypadek pojazdu mechanicznego albo równowartości pojazdu.

Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw w zmianie art. 10 § 2 k.k. poszerza katalog czynów zabronionych, za które odpowiedzialność karną może ponosić nieletni, który ukończył 15 lat, o art. 197 § 1 i § 5 k.k. oraz dodaje nowy art. 10 § 2a k.k. W związku z powyższym konieczne jest uwzględnienie znowelizowanej treści art. 10 § 2 k.k. i nowego art. 10 § 2a k.k. również w przepisach ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, które odnoszą się do tych przepisów Kodeksu karnego.

Zmiana art. 87 pkt 3 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich ma charakter redakcyjny.

Projektowany art. 14 zmienia ustawę z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600, z późn. zm.).

Projektuje się następujące zmiany uspoźniające w ustawie z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600, z późn. zm.):

– art. 1 pkt 12 – zarówno ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw jak i ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1855) wprowadzają w art. 43a k.k. nowy § 3, dotyczący orzekania świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Zmiany wprowadzone na mocy ustawy z dnia z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw weszły w życie z dniem 1 stycznia 2023 r. W związku z powyższym proponuje się poprawkę redakcyjną polegającą na oznaczeniu dodawanego nowego przepisu w art. 43a k.k. na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw jako § 4;

– art. 1 pkt 26 i 27 – ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1855) wprowadziła, z dniem 1 stycznia 2023 r., zmiany w treści art. 78 § 2 k.k. i art. 79 § 1 k.k. w związku z zaostrzeniem warunków przedterminowego zwolnienia skazanego, wobec którego wydano prawomocne postanowienie stwierdzające, że bezprawnie utrudniał wykonywanie kary pozbawienia wolności. Mając powyższe na uwadze konieczne jest uwzględnienie znowelizowanej treści przepisów art. 78 § 2 k.k. i art. 79 § 1 k.k. zmienianych również na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw;

– art. 1 pkt 36 – na mocy ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. – o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 289) w art. 101 § 4 k.k. dodano nowe typy czynów zabronionych (art. 156a k.k. i art. 191b k.k.), w których przedawnienie karności nie może nastąpić przed ukończeniem przez pokrzywdzonego określonego wieku. Przepis, w brzmieniu nadawanym ww. ustawą wejdzie w życie w dniu 15 sierpnia 2023 r. Natomiast wobec zmian w zakresie *vacatio legis* ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600), która również dokonuje modyfikacji art. 101 § 4 k.k. (jedynie w zakresie wieku pokrzywdzonego – zmiana z 30 na 40 lat), regulacje rozszerzające zakres stosowania tego przepisu na przestępstwa z art. 156a k.k. i art. 191b k.k. zostaną wyeliminowane z porządku prawnego. Dlatego też niezbędne jest dokonanie korekty ustawy zmieniającej rozwiązania Kodeksu karnego, w taki sposób by treść przepisu art. 101 § 4 k.k. uwzględniała jego modyfikacje, wprowadzone obydwoma ww. nowelizacjami.

– art. 1 pkt 69 – na mocy ustawy z dnia 22 lipca 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej (Dz. U. poz. 1726), obowiązujących od dnia 1 września 2022 r., podwyższeniu uległa sankcja z art. 185 § 3 k.k. z zagrożenia karą pozbawienia wolności od lat 2 do 12 na zagrożenie karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3. Równoległe ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw przewiduje nowelizację tego przepisu. Z uwagi jednak na wcześniejsze wejście w życie ustawy z dnia 22 lipca 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej, aktualna treść polecenia nowelizacyjnego zawartego w ustawie z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw stała się bezprzedmiotowa. W celu jego aktualizacji, jak również zachowania systematyki nowelizowanych sankcji przewidzianych w Kodeksie karnym, w którym karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 zastępuje się karą pozbawienia wolności od lat 3 do 20, proponowaną zmianę uznać należy za konieczną;

– art. 10 pkt 7 lit. a – ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1855) wprowadziła, z dniem 1 stycznia 2023 r., w art. 43la § 1 pkt 1 k.k.w. poszerzenie przesłanek do udzielania zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego również wobec skazanego, wobec którego orzeczono karę pozbawienia wolności w wymiarze niższym niż 3 lata i któremu do odbycia w zakładzie karnym pozostała część tej kary w wymiarze nie większym niż 6 miesięcy. Mając powyższe na uwadze konieczne jest uwzględnienie znowelizowanej treści przepisu art. 43la § 1 pkt 1 k.k.w. zmienianego również na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw oraz doprecyzowanie treści tego przepisu poprzez ujęcie wśród przeszkód do udzielenia zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego również „skazań w warunkach określonych w art. 65 § 1 lub 2 k.k.”;

– art. 10 pkt 7 lit. b i art. 10 pkt 7a – ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw wprowadza w dodawanym art. 64a k.k. szczególną postać recydywy dotyczącą zbrodni zabójstwa w związku ze zgwałceniem lub przestępstwa przeciwko wolności seksualnej zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat. Celem zachowania spójności systemowej proponuje się uzupełnienie o art. 64a k.k. także art. 43la § 6 k.k.w. i art. 43lla § 1 pkt 1 k.k.w. znowelizowanych na mocy ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1855);

– art. 10 pkt 7b – ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw wprowadza przepis art. 10 § 2a k.k., który przewiduje możliwość odpowiadania nieletniego po ukończeniu 14 lat, a przed ukończeniem 15 lat, na podstawie Kodeksu karnego za zabójstwa kwalifikowane (art. 148 § 2 i 3 k.k.), jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają oraz zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że stosowanie środków wychowawczych lub poprawczych nie jest w stanie zapewnić resocjalizacji nieletniego. W ocenie projektodawcy konieczne jest uwzględnienie powyższej zmiany również w dodanym na mocy ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1855) art. 85 § 2 k.k.w., regulującym możliwość odbywania kary przez młodocianych skazanych za przestępstwo z art. 10 § 2 k.k. w zakładach karnych dla odbywających karę po raz pierwszy.

Nadto w ustawie z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw wprowadza się zmiany doprecyzowujące regulacje odnoszące się do przypadku równowartości pojazdu oraz warunków orzekania przypadku pojazdu mechanicznego (art. 11 pkt 1 lit. b i f). W szczególności wskazano wprost, że poza sytuacją, gdy pojazd nie stanowił wyłącznej własności sprawcy, przypadek równowartości tego pojazdu orzeka się, gdy sprawca po popełnieniu przestępstwa pojazd zbył, darował lub ukrył (proj. art. 44b § 2 k.k.). Przypadku pojazdu i jego równowartości nie orzeka się zaś wówczas, gdy jest to niemożliwe lub niecelowe z uwagi na jego utratę przez sprawcę, zniszczenie lub znaczne uszkodzenie, a także wtedy, gdy sprawca niestanowiący jego własności pojazd mechaniczny prowadził wykonując czynności zawodowe lub służbowe polegające na prowadzeniu pojazdu, choć w tym ostatnim przypadku sąd orzeka nawiązkę w wysokości co najmniej 5000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Równocześnie rozgranicza się – w zależności od zawartości alkoholu w organizmie sprawcy – obligatoryjność od fakultatywności orzekania przypadku pojazdu mechanicznego w przypadku skazań, o których mowa w art. 178 § 1 i § 1a k.k. w brzmieniu nadanym tym przepisom przywołaną ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw.

Projekt przewiduje również modyfikację objętych przywołaną nowelą zmian przepisów dotyczących subsydiarnego aktu oskarżenia. Ujęta w nim zmiana w treści art. 55 § 2 k.p.k. polega na dodaniu słów „i w § 2b”, co wynika z konieczności dostosowania brzmienia tego

przepisu do wprowadzanego niniejszym projektem w art. 55 k.p.k. nowego przepisu, oznaczonego jako § 2b, który przewiduje obciążający oskarżyciela subsydiarnego wymóg załączenia do aktu oskarżenia otrzymanego zawiadomienia o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia wraz otrzymanym odpisem postanowienia prokuratora nadrzędnego, wydanego na podstawie art. 330 § 2 k.p.k.. Przepis ten ma na celu doprecyzowanie warunków formalnych subsydiarnego aktu oskarżenia oraz, pośrednio, wyeliminowanie ryzyka nieprawidłowych sytuacji, kiedy pokrzywdzony, który dwukrotnie wykorzystał prawo zaskarżenia postanowienia, w razie kolejnego umorzenia postępowania nie zaskarża tej decyzji, lecz kieruje do sądu akt oskarżenia.

W zakresie nowelizacji art. 330 k.p.k. projekt przewiduje w pierwszym rzędzie dodanie przepisu, oznaczonego jako § 2a, zgodnie z którym w razie utrzymania w mocy postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub odmowie jego wszczęcia prokurator nadrzędny przesyła pokrzywdzonemu, który spełnia warunki określone w § 2 zdanie trzecie, zawiadomienie o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia wraz z pouczeniem o treści art. 55 § 1 k.p.k. oraz odpis postanowienia o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia. Innego skarżącego powiadamia się o utrzymaniu w mocy postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub odmowie jego wszczęcia. Przepis ten wprowadza dla pokrzywdzonego uprawnienie do doręczenia mu odpisu postanowienia o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia. Aktualnie, z uwagi na fakt, że postanowienie prokuratora nadrzędnego wydane na podstawie art. 330 § 2 k.p.k. jest niezaskarżalne, nie ma obowiązku jego doręczenia pokrzywdzonemu (art. 100 § 5 k.p.k. w zw. z art. 106 k.p.k.). Pokrzywdzeni, którzy zaskarżyli postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania albo o jego umorzeniu, obecnie otrzymują jedynie zawiadomienie o tym, że postanowienie kończące postępowanie zostało utrzymane w mocy.

Zgodnie z wprowadzanym art. 330 § 2b k.p.k., pokrzywdzony, który ma prawo do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, otrzyma zarówno zawiadomienie, jak i odpis postanowienia kończącego postępowanie. Ponieważ postanowienie takie zawiera uzasadnienie, pokrzywdzony będzie mógł poznać racje, które stały za decyzją prokuratora nadrzędnego, co ma istotne znaczenie w kontekście ewentualnej decyzji o skorzystaniu z przewidzianego w art. 55 § 1 k.p.k. uprawnienia do skierowania subsydiarnego aktu oskarżenia. Równocześnie, w art. 330 § 2 k.p.k. usunięto wyrazy „o czym należy go pouczyć”, ponieważ obowiązek pouczenia został przeniesiony do dodawanego § 2a.

Przepisami regulującymi kwestię reprezentacji Skarbu Państwa w postępowaniu sądowym dotyczącym roszczeń na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2022 poz.2039, dalej ustawa lutowa) pozostają – stosownie do zawartego w art. 8 ust. 3 ustawy lutowej odesłania do odpowiedniego zastosowania przepisów rozdziału 58 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego – art. 554 § 2a i § 2b k.p.k.. Zgodnie z art. 554 § 2a k.p.k. stronami w postępowaniu są: wnioskodawca, prokurator oraz Skarb Państwa. Rozwinięcie powyższego przepisu stanowi zaś art. 554 § 2b k.p.k., zgodnie z którym organem reprezentującym Skarb Państwa jest: 1) prezes sądu, w którym wydano ostateczne orzeczenie kończące postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej, stosowania środka zapobiegawczego, środka zabezpieczającego lub zatrzymania, albo 2) prezes sądu pierwszej instancji, w którym wydano zmienione orzeczenie – jeżeli orzeczeniem, o którym mowa w pkt 1, zmieniono orzeczenie sądu pierwszej instancji i zastosowano środek, w związku z którym nie przysługuje odszkodowanie w myśl niniejszego rozdziału, albo 3) organ, który dokonał zatrzymania – jeżeli sąd uwzględnił zażalenie na zatrzymanie albo jeżeli sąd nie rozpoznawał zażalenia na zatrzymanie.

Powyższy przepis art. 554 § 2b k.p.k. został dodany na mocy nowelizacji, która weszła w życie z dniem 5 października 2019 r. (por. art. 1 pkt 98 lit. a ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. poz. 1694, z późn. zm., dalej nowelizacja). Nie budzi przy tym wątpliwości, że nowelizacja w analizowanym zakresie – na gruncie niejako zasadniczej kategorii spraw, której dotyczą przepisy rozdziału 58 k.p.k. (zatytułowanego: Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie), gdzie roszczenia dochodzone są z reguły w niezbyt odległym czasie od zdarzeń, z których są wywodzone – przyczyniła się zasadniczo do większej możliwości obrony praw Skarbu Państwa przez właściwą jednostkę organizacyjną, z której działalnością wiążą się określone roszczenia. Wynika to chociażby z posiadania przez daną jednostkę organizacyjną (organ), np. organ dokonujący zatrzymania, dokumentacji związanej z okolicznościami sprawy czy też nawet bezpośredniej wiedzy o sprawie posiadanej przez aktualnych pracowników/funkcjonariuszy danego organu/formacji.

Powyższe nie ma jednak co do zasady odpowiedniego przełożenia w odniesieniu do spraw związanych z roszczeniami o odszkodowanie lub zadośćuczynienie na podstawie ustawy lutowej, zwłaszcza z uwzględnieniem znaczącego upływu czasu – są to bowiem w istocie

zdarzenia historyczne dotyczące np. takich formacji jak Urząd Bezpieczeństwa z lat czterdziestych oraz pięćdziesiątych ubiegłego wieku.

W rezultacie ewentualny udział w postępowaniu sądowym aktualnie istniejących organów nie zapewnia Skarbowi Państwa rzeczywistej możliwości obrony jego praw (przez materialno-prawnego reprezentanta ww. osoby prawnej). Zapewnieniu powyższego nie sprzyja w szczególności to, że w analizowanym rodzaju sprawach – które pomimo, że są formalnie sprawami prawnokarnymi rozpoznawanymi w ramach postępowania karnego, mają w istocie charakter spraw cywilnych– SP nie reprezentuje co do zasady PG.

Najbardziej właściwe wydają się zatem zmiany legislacyjne sprowadzające się niejako do „powrotu” w rozpatrywanym zakresie do reprezentacji Skarbu Państwa jedynie na szczeblu prokuratury.

Przedmiotowe zagadnienie wymaga korygującej interwencji ustawodawczej w celu zapewnienia spójnych i skutecznych rozwiązań, mających na celu optymalne zabezpieczenie interesów SP, co koresponduje z koniecznością realizacji słusznych roszczeń działaczy na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Powyższe w szczególności powinno zostać zrealizowane poprzez nowelizację art. 8 ust. 3 ustawy lutowej.

Mając na uwadze powyższe proponowana zmiana ma na celu doprecyzowanie i uporządkowanie istotnych rozbieżności, w tym, co do stosowania na mocy odesłania w ustawie z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego regulacji § 2a i 2b w art. 554 Kpk – zgodnie z ratio legis i intencjami ustawodawcy. Potrzeba proponowanej nowelizacji wynika z zasadności zapewniania jednolitości praktyki orzeczniczej.

Projektowany art. 16 przewiduje, że pracownicy sądów wykonujący zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnieni w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze właściwości danego sądu apelacyjnego z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się pracownikami wykonującymi zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnionymi w tym sądzie apelacyjnym i zachowują ciągłość pracy. Miejsce wykonywania obowiązków służbowych nie ulega zmianie.

Art. 17 projektu ustanawia reguły intertemporalne dotyczące zmian dokonywanych w art. 3 projektu, czyli zmian w Kodeksie postępowania karnego.

Projektowana ustawa zmienia lub uzupełnia przepisy normujące bieg postępowania karnego, m.in. dotyczące wyłączenia sprawy do odrębnego rozpoznania (zmiana w art. 34 k.p.k.), doręczania pism (zmiana w art. 133 § 2a k.p.k., dodanie art. 133a k.p.k.), przesłuchania świadka w trybie wideokonferencji w postępowaniu przygotowawczym (art. 177 § 1a k.p.k.). Stąd też, jeżeli w postępowaniach będących w toku w dniu wejścia w życie regulacji objętych ramami projektu czynności procesowe, w zakresie których modyfikacje projekt przewiduje, zostały już przeprowadzone zgodnie z dotychczasowym stanem prawnym, względy pragmatyczne przemawiają za koniecznością odstępstwa od stosowania zasady *lex nova*, i potwierdzeniem w przepisie przejściowym – dla wyeliminowania ewentualnych wątpliwości – skuteczności tych czynności procesowych.

Art. 18 projektu ustawy reguluje natomiast kwestie intertemporalne związane z wejściem w życie nowych rozwiązań dotyczących wykonywania orzeczeń o grzywnie, świadczeniu pieniężnym, środkach kompensacyjnych, przepadku, przepadku lub zwrocie korzyści majątkowej albo jej równowartości, których przedmiotem jest kwota pieniężna, lub o kosztach sądowych. Projektodawca uznał, że w odniesieniu do orzeczeń niewykonanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy racjonalnym rozwiązaniem będzie stosowanie nowych rozwiązań, które powinny znacznie usprawnić egzekucję należności. Wyjątkiem od zasady stosowania ustawy nowej będzie jednak sytuacja, kiedy egzekucję należności już rozpoczęto, wówczas bowiem w dalszym ciągu będą miały zastosowanie przepisy dotychczasowe. Takie rozwiązanie służy pewności prawa i zasadzie zaufania do prawa. Sąd będzie jednak zobowiązany do poinformowania organu egzekucyjnego o zabezpieczonym w sprawie mieniu skazanego nie później niż w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Projektowany art. 19 zawiera proceduralny przepis przejściowy, który rozstrzyga, że czynności dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zgodnie z art. 15z⁹ ustawy zmienianej w art. 9 uważa się za czynności dokonane zgodnie z art. 131^{1a} ustawy zmienianej w art. 1.

Projekt uspoźnia przepisy w następujących ustawach z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawie z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych. Projekt w zakresie powyższych ustaw ma zapewnić ich spójność z podstawowym materialnym zakresem regulacji i zmian dokonywanych w pozostałych ustawach.

Projekt w zakresie przepisów przejściowych w art. 20 przewiduje, że ustawa wejdzie w życie po upływie 14 od dnia ogłoszenia z wyjątkiem:

- 1) art. 13 pkt 2–5 oraz art. 14, które wchodzi w życie z dniem 1 października 2023 r.;
- 2) art. 1, art. 2 pkt 6 lit. a, pkt 8, 10 i 12, art. 3 pkt 1, 6 i 13–16, art. 4–7, art. 10 pkt 1, art. 11 i art. 19, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia;
- 3) art. 13 pkt 1, który wchodzi w życie z dniem 14 marca 2024 r.;
- 4) art. 8, który wchodzi w życie z dniem 1 października 2029 r.

Zakres projektu ustawy w całości nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie będzie przedstawiany właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnień.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) projektowana ustawa nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny oraz na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych – Prawo ustroju sądów, prokuratury i Służby Więziennej”. Uwag nie zgłoszono.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348), projekt ustawy został skierowany do koordynatora OSR. Uwag nie zgłoszono.

Projekt nie dotyczy warunków określonych w uchwale nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednoczenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. poz. 205).

<p>Nazwa projektu Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości – ministerstwo wiodące</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Marcin Warchoł, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Witold Jakimko – główny Specjalista w Departamencie Legislacyjnym Prawa Karnego w Ministerstwie Sprawiedliwości w tel. 22 52 12 321, e-mail Witold.Jakimko@ms.gov.pl</p> <p>Agnieszka Tomaszewicz-Celińska – główny Specjalista w Departamencie Legislacyjnym Prawa Karnego w Ministerstwie Sprawiedliwości, tel. 22 52-12-756, e-mail: Agnieszka.Tomaszewicz-Celinska@ms.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 5.05.2023 r.</p> <p>Źródło: Inicjatywa własna</p> <p>Nr w wykazie prac: UD262</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Celem projektu jest m.in.:

- trwałe uregulowanie na gruncie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm., dalej: „k.p.c.”), rozwiązań polegających na umożliwieniu przeprowadzania posiedzeń zdalnych za pośrednictwem środków informatycznych pozwalających na komunikowanie się na odległość;
- realizacja postulatów wyrażonych w wyroku z dnia 6 grudnia 2018 r. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Słomka Przeciwko Polsce (skarga nr 68924/12), które poruszają zagadnienie właściwości sądu orzekającego o pozbawieniu wolności w trybie „policji sesyjnej” oraz realizacji prawa ukaranego do skutecznej drogi odwoławczej w związku z tym ukaraniem;
- zwiększenie bezpieczeństwa i porządku publicznego w budynkach sądowych, przy zachowaniu zasad dopuszczających ograniczenie praw i wolności obywatelskich;
- rozszerzenie zakresu funkcjonowania portalu informacyjnego na sprawy karne;
- wprowadzenia do porządku prawnego rozwiązań usprawniających i przyspieszających postępowanie karne na etapie jurysdykcyjnym, zwiększających ochronę interesów uczestników postępowania karnego, jak również podnoszących efektywność i szybkość zaspokojenia tytułów zabezpieczenia majątkowego z mienia stanowiącego przedmiot tego zabezpieczenia po uprawomocnieniu się wyroku;
- uchylenie zawieszenia biegu terminów przedawnienia karalności czynu i przedawnienia wykonania kary w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe wprowadzonego w związku ze stanem epidemii i zagrożenia epidemicznego;
- potrzeba nowelizacji ustawy – Prawo o prokuraturze w zakresie, w jakim ewaluacja jej unormowań wskazuje na konieczność ich doprecyzowania lub uzupełnienia.;
- interwencji ustawodawczej w ustawie o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, w celu zapewnienia spójnych i skutecznych rozwiązań, mających na celu optymalne zabezpieczenie interesów Skarbu Państwa, co koresponduje z koniecznością realizacji słuszných roszczeń działaczy na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

1. Projektowany art. 1 zmienia ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.).

Projekt ma na celu trwałe uregulowanie na gruncie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm., dalej: „k.p.c.”), rozwiązań polegających na umożliwieniu przeprowadzania posiedzeń zdalnych za pośrednictwem środków informatycznych pozwalających na komunikowanie się na odległość. Tego typu rozwiązania funkcjonują obecnie na szerszą skalę na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm., dalej: „ustawa anty-COVID-19”) i mają charakter przejściowy.

2. Projektowany art. 2 zmienia ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289 i 614)

- Inicjatywa legislacyjna, której celem jest zmiana przepisów w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, z późn. zm.), zwanej dalej: „u.s.p.”, dotyczących tzw. „policji sesyjnej”.

stanowi rezultat interwencji Rzecznika Praw Obywatelskich, zwanego dalej: „RPO”. Zgodnie ze stanowiskiem RPO, wyrok w sprawie Słomka przeciwko Polsce (nr skargi 68924/12) oraz w sprawie Lewandowski przeciwko Polsce (nr skargi 66484/09) wskazuje, że sposób ukształtowania mechanizmu wymierzania kar porządkowych przez sądy wymaga zmiany.

Zagadnieniem poruszonym w wyroku z dnia 6 grudnia 2018 r. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: Trybunał) w sprawie Słomka przeciwko Polsce była kwestia właściwości sądu do orzekania o pozbawieniu wolności w trybie „policji sesyjnej” oraz realizacja prawa ukaranego do skutecznej drogi odwoławczej w związku z tym ukaraniem. Trybunał uznał, że kara porządkowa 14 dni pozbawienia wolności dla skarżącego za naruszenie powagi sądu, które nastąpiło w chwili ogłoszenia wyroku, stanowiła naruszenie prawa do wolności wyrażania opinii i mając to na uwadze doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Poza stwierdzeniem ograniczenia swobody wypowiedzi Trybunał zaakcentował kwestię naruszenia prawa do rzetelnego postępowania sądowego wobec skarżącego w postępowaniu powadzonym przed sądem krajowym, wskazując m.in., że:

- 1) nie przeprowadzono odrębnego postępowania przed innym składem, który miałby zdecydować o odpowiedzialności skarżącego za jego zachowanie;
- 2) orzekając pod nieobecność skarżącego, sędziowie nie dali skarżącemu żadnej możliwości ustosunkowania się do poczynionych ustaleń ani złożenia wyjaśnień i oświadczeń w tym zakresie;
- 3) dla oceny sprawy istotne jest odnotowanie, że nałożona na skarżącego kara była najsurowszą z kar przewidzianych w obowiązujących przepisach, w przedmiotowej sprawie (w której zastosowano karę pozbawienia wolności);
- 4) kumulacja ról pokrzywdzonego i sędziego mogła wywołać obiektywnie uzasadnione obawy co do bezstronności sądu.

Podobne stanowisko Trybunał zajął w wyroku z dnia z 3 lipca 2012 r. w sprawie Lewandowski przeciwko Polsce. Skarga w tej sprawie dotyczyła zarzutu braku bezstronności ze strony sądu rozpatrującego sprawę obraży sądu oraz zarzutu naruszenia wolności wyrażania opinii skarżącego. Trybunał uznał, że decyzja sędziego o ukaraniu karą porządkową bezpośrednio po wniesieniu przez skarżącego zażalenia zawierającego krytykę skierowaną przez skarżącego pod adresem tego sędziego, bez możliwości dla skarżącego do obrony lub wyjaśnienia swojego stanowiska, stała w sprzeczności z właściwym podziałem ról procesowych oraz zasadą, w myśl której nikt nie może być sędzią we własnej sprawie. Jednocześnie Trybunał krytycznie ocenił sytuację, w której postępowanie odwoławcze w przedmiocie nałożenia kary porządkowej nie ma żadnego wpływu na sytuację skarżącego z powodu natychmiastowej wykonalności nałożonej postanowieniem sankcji.

Przechodząc na grunt krajowego prawodawstwa zauważyć trzeba, że polski ustawodawca przewidział swoistą gradację środków i kar możliwych do zastosowania przez sądy w ramach „policji sesyjnej”. Zgodnie z art. 48 § 1 u.s.p. przewodniczący składu sądu może upomnieć osobę, która narusza powagę, spokój lub porządek czynności sądowych, a po bezskutecznym upomnieniu sąd może ją wydaląc z sali rozpraw. Warunkiem zastosowania takiej sankcji wobec strony jest uprzedzenie strony o skutkach prawnych jej nieobecności. Tym samym osoba naruszająca powagę, spokój lub porządek czynności sądowych jest uprzedzana o tym, że jej dotychczasowe zachowanie jest do tego stopnia niewłaściwe, że jego kontynuacja może spowodować jej usunięcie z sali rozpraw. Powyższe uprawnienia perswazyjne przewodniczącego i sądu w stosunku do osób uczestniczących w czynnościach sądowych nie zawsze są wystarczające dla utrzymania porządku i zapewnienia spokoju i powagi na sali rozpraw. Z tych względów zasadne i niezbędne jest posiadanie przez sąd uprawnienia do sankcjonowania nieuprawnionych czynności w celu utrzymania i przywrócenia ładu procesowego oraz ochrony praw wszystkich uczestników procesu przed poważniejszymi naruszeniami ich praw. Zgodnie z art. 49 § 1 u.s.p. w razie naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ubliżenia sądowi, innemu organowi państwowemu lub osobom biorącym udział w sprawie, sąd może ukarać winnego karą porządkową grzywny w wysokości do 3000 złotych lub karą pozbawienia wolności do 14 dni; osobie pozbawionej wolności, w tym także tymczasowo aresztowanej, można wymierzyć karę przewidzianą w przepisach o wykonywaniu kary pozbawienia wolności albo w przepisach o wykonywaniu tymczasowego aresztowania.

Sąd Najwyższy w wydanej w składzie 7 sędziów uchwale z dnia 26 października 2011 r., I KZP 8/11 (OSNKW 2011, nr 10, poz. 87) stwierdził, że kary porządkowe określone w art. 49 § 1 u.s.p. mogą być stosowane tylko wobec osób obecnych w czasie i miejscu wykonywania czynności sądowych, gdy osoby te bądź to naruszają powagę, spokój lub porządek tych czynności, bądź to ubliżają sądowi, innemu organowi państwowemu lub osobom biorącym udział w tej czynności, niezależnie od tego, w jakiej formie to czynią. Sąd Najwyższy podkreślił w tej uchwale, że kar tych nie stosuje się do czynów naruszających dobra chronione omawianym przepisem, jeśli dokonane zostały poza miejscem i czasem rozprawy, posiedzenia lub innej czynności sądowej, w tym w szczególności w formie pisma złożonego do sądu.

- Nowelizacja ma na celu także zwiększenie bezpieczeństwa i porządku publicznego w budynkach sądowych, przy zachowaniu zasad dopuszczających ograniczenie praw i wolności obywatelskich.

Podkreślenia wymaga, że budynek sądu, sala rozpraw, stanowią miejsca, w którym ryzyko wystąpienia incydentów, skutkujących narażeniem bezpieczeństwa osób, składu orzekającego, stron i uczestników postępowania jest znacząco wyższe. Nieunikniona jest zatem, podobnie jak to ma miejsce w obiektach o podobnym ryzyku (lotniska, budynki administracji rządowej) kontrola zawartości bagażu, czy też przeglądanie odzieży, mające na celu uniknięcie takiego

ryzyka. O ile jednak na wymienionym jako przykład lotnisku, osoby tam przebywające są „w drodze” i towarzyszącej podróży chwilowości tego pobytu, to osoby, które przybyły do sądu pozostają tam w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie i w niepewności co do swojej sytuacji. To wzmaga napięcie emocjonalne, a w konsekwencji – istotnie zwiększa ryzyko niepożądanych incydentów.

W obecnym stanie prawnym pracownicy ochrony wykonujący zadania w gmachu sądu są pozbawieni prawa do możliwości weryfikacji wnoszonych przedmiotów, w praktyce nie są więc w stanie realizować zadania związanego z zapobieganiem występowania określonych zagrożeń na terenie chronionego obiektu. Należy też zwrócić uwagę, że osoby wnoszące niebezpieczne przedmioty na teren sądu stanowią zagrożenie nie tylko dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, ale także dla wszystkich osób znajdujących się na terenie sądu.

Incydenty skutkujące istotnym narażeniem bezpieczeństwa osób w obiektach sądowych nie należą bowiem do rzadkości: w poszczególnych latach odnotowuje się kilka do kilkunastu zachowań wywołujących zagrożenie życia i zdrowia (jednym z takich przykładów jest sytuacja obłania kwasem siarkowym przez stalkera na sądowym korytarzu w Łodzi), zdarzają się także ucieczki lub próby ucieczki na terenie sądu (w 2017 r. odnotowano 30 zdarzeń stanowiących zagrożenie dla życia, zdrowia i mienia na terenie sądów, w tym 3 stanowiły włamania/kradzieże, 17 stanowiło zagrożenie życie i zdrowia, 10 stanowiło atak słowny/groźbę; w 2018 r. odnotowano 27 incydentów, w tym 7 stanowiło włamania/kradzieże, 10 stanowiło zagrożenie życie i zdrowia, 10 stanowiło atak słowny/groźbę; w 2019 r. odnotowano 22 incydenty, w tym 2 stanowiły włamania/kradzieże, 5 stanowiło zagrożenie życie i zdrowia, 14 stanowiło atak słowny/groźba, 1 incydent obejmował ucieczkę/próby ucieczki z sądu; w 2020 r. odnotowano 21 incydentów, w tym 3 stanowiły włamania/kradzieże, 2 stanowiły zagrożenie życie i zdrowia, 16 stanowiło atak słowny/groźbę).

Uniemożliwienie wniesienia na teren sądu przedmiotów i narzędzi niebezpiecznych takich jak broń palna, nóż, siekiera, substancja żrąca, substancja łatwopalna itp. stanowi sposób ograniczenia lub wyeliminowania zdarzenia stwarzającego w szczególności bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego.

- Obecne przepisy ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych uniemożliwiają skuteczne działania Ministerstwa Sprawiedliwości i sądów powszechnych podejmowane w celu przyspieszenia i usprawnienia rozpoznawania spraw sądowych poprzez stworzenie, wdrożenie i utrzymanie odpowiednich narzędzi informatycznych. Z jednej strony przepisy tej ustawy bardzo niejednoznacznie i wybiórczo wskazują kompetencje Ministerstwa Sprawiedliwości do stworzenia i utrzymania takich narzędzi, posługując się wyłącznie określeniem „system teleinformatyczny obsługujący postępowanie sądowe”, z drugiej natomiast strony każdy z sądów (apelacyjnych, okręgowych, rejonowych) prowadzi samodzielnie sprawy z zakresu informatyzacji oraz obsługi informatycznej tego sądu, co powoduje wysoce nieefektywną i kosztowną sieć narzędzi informatycznych wytwarzanych przez podmioty zewnętrzne oddzielnie dla każdego z sądów.

Z uwagi na olbrzymią różnorodność spraw prowadzonych przez sądy, nie jest możliwe stworzenie w dającym się przewidzieć terminie jednego systemu teleinformatycznego obsługującego wszystkie rodzaje postępowań sądowych, zapewniającego właściwą ewidencję tych spraw, a także wspierającego zarazem funkcjonowanie rejestrów sądowych i działalność administracyjną sądów.

Należy zatem zbudować w resorcie sprawiedliwości potencjał do stopniowego stworzenia takiego systemu oraz integrowania z nim istniejących już rozwiązań informatycznych zarówno na poziomie Ministerstwa Sprawiedliwości, jak i w strukturze sądów apelacyjnych, z równoczesną konsolidacją ich działań na poziomie całej apelacji.

Zapewnienie warunków techniczno-organizacyjnych funkcjonowania sądu obejmuje też zarządzanie systemami teleinformatycznymi użytkowymi w tym sądzie do wsparcia działalności operacyjnej (np. do obsługi postępowań sądowych), jak i do wsparcia działalności administracyjnej: kadrowej (np. zatrudnianie nowych pracowników), finansowej (np. zarządzanie budżetem jednostki) oraz inwestycyjnej (np. zakup środków trwałych). Równocześnie przepisy u.s.p., które weszły w życie 1 grudnia 2021 r. wskazują Ministra Sprawiedliwości jako podmiot odpowiedzialny za utrzymanie systemu teleinformatycznego obsługującego postępowania sądowe, w którym tworzy się i przetwarza akta sprawy (art. 53 § 1a). Zadania nakładane na sądy, w tym potrzeba usprawnienia postępowań, tak by sądy mogły wykonywać swoje zadania niejednokrotnie w warunkach kryzysowych, wywołanych nadzwyczajnymi okolicznościami (przykładowo stan epidemii i zagrożenia epidemicznego, konflikt zbrojny na terytorium Ukrainy), wymagają wprowadzenia rozwiązań pozwalających na wykorzystanie technologii informatycznych. Umożliwienie, przykładowo, wymiany informacji z innymi organami i podmiotami z zastosowaniem systemów teleinformatycznych wymaga zamieszczenia w ustawie ustrojowej przepisów dotyczących przetwarzania danych oraz przypisania ról i odpowiedzialności za zadania w zakresie informatyzacji.

Aktualne rozwiązanie ustrojowe, na podstawie którego dyrektor każdego z 11 sądów apelacyjnych, 47 sądów okręgowych oraz 318 sądów rejonowych odpowiada za utrzymanie i rozwój systemów teleinformatycznych na terenie swojej jednostki (z zastrzeżeniem regulacji, które weszły w życie 1 grudnia 2021 r.), jest nieefektywne i nie zapewnia sprawności funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w obszarze usług informatycznych.

W powiązaniu z innymi przepisami rangi ustawowej, np. art. 158 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2224 i 2707), w szczególności w zakresie umożliwienia sądom dostępu do systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające, podział odpowiedzialności za zaprojektowanie, wdrożenie, utrzymanie i rozwój systemów teleinformatycznych użytkowanych w poszczególnych

jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych wydaje się ponadto niejasny, niespójny i mogący powodować szereg wątpliwości interpretacyjnych.

Niewystarczające są również przepisy prawne w zakresie uprawnień poszczególnych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych do przetwarzania danych (w tym danych osobowych) przy wdrażaniu centralnych, jak i lokalnych (na poziomie obszaru apelacji) rozwiązań informatycznych i podejmowaniu współpracy pomiędzy poszczególnymi sądami, np. w obszarze jednej apelacji.

Nie istnieje przy tym „centralny system teleinformatyczny” przewidujący jednolite rozwiązania informatyczne w sądach powszechnych. Obecne przepisy u.s.p. nie przewidują też jego utworzenia. Natomiast istnieje potrzeba stopniowej integracji istniejących i nowopowstałych narzędzi informatycznych wspierających bądź to poszczególne rodzaje postępowań, bądź to poszczególne usługi elektroniczne udostępniane w ramach tych postępowań na poziomie centralnym (tj. Ministerstwa Sprawiedliwości) oraz regionalnym (na poziomie sądów apelacyjnych).

3. Projektowany art. 3. zmienia ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289, 535 i 818)

Potrzeba dokonania objętej ramami projektu nowelizacji prawa procesowego wynika z celowości wprowadzenia do porządku prawnego rozwiązań usprawniających i przyspieszających postępowanie karne oraz zwiększających ochronę interesów uczestników tego postępowania.

Cel projektowanych zmian stanowi ponadto doprecyzowanie i częściowe przemodelowanie istniejących rozwiązań proceduralnych w tych przypadkach, gdy ich aktualny kształt wskazuje na istnienie sporów interpretacyjnych dotyczących wykładni lub stosowania prawa, a także wyeliminowanie luk normatywnych.

Zaproponowane zmiany mają na celu usunięcie mankamentów aktualnego stanu prawnego oraz wprowadzenie nowych, korzystnych dla sprawnego biegu procesu karnego rozwiązań, poprzez m.in.:

- wprowadzenie regulacji ograniczających przypadki niezasadnego wyłączenia spraw do odrębnego rozpoznania na zaawansowanym etapie postępowania sądowego, poprzez dookreślenie przesłanek takiej decyzji oraz wprowadzenie możliwości jej zaskarżenia przez strony postępowania;
- wprowadzenie unormowań doprecyzowujących przebieg i przesłanki inicjowania postępowania sądowego aktem oskarżenia wniesionym przez oskarżyciela posiłkowego, oraz rozwiązań zapobiegających błędnemu przyjmowaniu do rozpoznania takich spraw zainicjowanych aktem oskarżenia wniesionym przez osoby i podmioty nieposiadające w sprawie statusu pokrzywdzonego;
- doprecyzowanie regulacji dotyczących przeprowadzania przesłuchań świadków przy użyciu urządzeń umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku na etapie postępowania przygotowawczego;
- wprowadzenie możliwości kontynuacji rozprawy w sprawie rozpoznawanej przez sąd w składzie kolegiальnym w przypadku zmiany jednego z członków tego składu, co zmniejszy liczbę spraw prowadzonych od początku w sytuacjach zmian tego rodzaju uzasadnionych względami losowymi, a także ograniczy związane z koniecznością ponawiania przewodu sądowego koszty oraz inne obciążenia dla stron i innych uczestników postępowania, jak również ryzyko przedawnienia karalności niektórych czynów wskutek przedłużającego się postępowania sądowego;
- wprowadzenie nowych instytucji: narady wstępnej oraz wyroku częściowego, co pozwoli na szybsze i ograniczające związane z tym koszty rozstrzygnięcie w przedmiocie odpowiedzialności karnej niektórych oskarżonych, występujących w sprawach wieloosobowych (w przypadkach tzw. łączności podmiotowej);
- przyspieszenie doręczeń pism na etapie jurysdykcyjnym.

4. Projektowany art. 4 zmienia ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 127, z 2022 r. poz. 2600 oraz z 2023 r. poz. 818)

Potrzeba dokonania objętej ramami projektu nowelizacji prawa wykonawczego wynika z celowości wprowadzenia do porządku prawnego rozwiązań podnoszących efektywność i szybkość zaspokojenia tytułów zabezpieczenia majątkowego z mienia stanowiącego przedmiot tego zabezpieczenia po uprawomocnieniu się wyroku.

Zaproponowane zmiany mają w szczególności na celu wprowadzenie nowych, korzystnych dla sprawnego biegu postępowania na tym etapie rozwiązań poprzez precyzyjne uregulowanie sposobu zaliczania mienia objętego zabezpieczeniem majątkowym na poczet tytułów zabezpieczenia.

5. Projektowane art. 5–7 zmieniają ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1184, z późn. zm.), ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1166), ustawę z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 303)

W projekcie uregulowano także w sposób rozbudowany problematykę tworzenia i funkcjonowania portalu informacyjnego (proj. art. 53da u.s.p.), co jest konsekwencją wprowadzenia do regulacji kodeksowych możliwości doręczania pism za pośrednictwem tego medium. Uregulowanie tej problematyki od strony ustrojowej pozwoli jednoznacznie określić zasady funkcjonowania portalu informacyjnego oraz podmioty odpowiedzialne za jego

funkcjonowanie. Konsekwencją wdrożenia portalu informacyjnego jest wprowadzenie obligatoryjności posiadania kont w tym systemie przez podmioty, które na mocy ustaw procesowych będą zobowiązane z niego korzystać, dotyczy to Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz jednostek organizacyjnych prokuratury (art. 53da § 2 u.s.p.), biegłych sądowych wpisanych na listę prezesa właściwego sądu okręgowego (proj. art. 157 § 1a u.s.p.), jak również adwokatów (art. 6 projektu), radców prawnych (art. 7 projektu) oraz rzeczników patentowych (art. 8 projektu).

6. Projektowany art. 8 zmienia ustawę z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 259 i poz. 803).

Zmiany przewidują, iż adwokaci, radcowie prawni, doradcy podatkowi, rzecznicy patentowi i Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej będą doręczać sobie nawzajem pisma na wskazane adresy do doręczeń elektronicznych. W treści pisma procesowego wniesionego do sądu zamieszczone zostanie oświadczenie o doręczeniu pisma drugiej stronie na adres do doręczeń elektronicznych. Pisma niezawierające powyższego oświadczenia będą podlegały zwrotowi bez wzywania do usunięcia tego braku.

7. Projektowany art. 9 zmienia ustawę z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1247, z późn. zm.).

Projektowane zmiany mają z jednej strony charakter dostosowawczy i uzupełniający, a ich zadaniem jest doprecyzowanie przepisów, w odniesieniu do których w trakcie ich stosowania ujawniły się wątpliwości interpretacyjne, z drugiej zaś strony mają na względzie potrzebę uszczegółowienia regulacji prawnych wyznaczających ustrojową oraz odnoszącą się do regulacji określających strukturę organizacyjną prokuratury pozycję podmiotów wchodzących w skład jej kierownictwa, a więc naczelnego jej organu – Prokuratora Generalnego oraz jego zastępców, w tym Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego. Zmiany te polegają na dookreśleniu właściwości wskazanych organów prokuratury oraz sposobu wykonywania wchodzących w ich zakres zadań i obowiązków. Mają one na celu usprawnienie pracy prokuratury oraz zapewnienie większej elastyczności, szybkości i sprawności w podejmowaniu decyzji odnoszących się do realizacji powierzonych jej ustawowo zadań – ścigania przestępstw oraz strzeżenia praworządności.

Projekt przewiduje ponadto szereg nowych rozwiązań prawnych służących efektywnemu i sprawnemu funkcjonowaniu prokuratury.

8. Projektowany art. 10 zmienia ustawę z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2100 oraz z 2023 r. poz. 614).

Projektowane zmiany przewidują nałożenie na Prokuratorię Generalną obowiązku posiadania konta w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289 i 614). Jednocześnie uchylony zostanie ust. 4 art. 50 i ust. 4 art. 51.

9. Projektowany art. 11 zmienia ustawę z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm., zwanej dalej „ustawą o COVID-19”) stanowiąc, iż tracą moc przepisy art. 15zrz¹ oraz art. 15 zsz⁹.

Ogłoszenie stanu epidemii z powodu COVID-19 wprowadziło szereg ograniczeń, które przekładają się również na postępowania w sprawach karnych. Jednym z tych ograniczeń jest przewidziane w art. 15zrz¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, uregulowanie przedawnienia karalności określające, że w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie 6 miesięcy po ich odwołaniu nie biegnie przedawnienie karalności czynu oraz przedawnienie wykonania kary w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe. Okresy te liczone są od dnia 14 marca 2020 r. – w przypadku stanu zagrożenia epidemicznego oraz od dnia 20 marca 2020 r. – w przypadku stanu epidemii. Instytucja tzw. spoczywania biegu przedawnienia polega na tym, że w przypadku istnienia okoliczności powodujących spoczywanie termin przedawnienia nie biegnie przez okres występowania tych okoliczności. Po ich ustaniu termin przedawnienia biegnie dalej, a okresu spoczywania nie wlicza się do czasu decydującego o przedawnieniu.

Z kolei, jeżeli w okresie spoczywania biegu przedawnienia doszło do popełnienia czynu zabronionego to termin przedawnienia karalności nie rozpoczyna się do czasu ustania spoczywania jego biegu. Powszechnie przyjmuje się w doktrynie i orzecznictwie, że przedawnienie karalności nie jest prawem człowieka, lecz stanowi instrument polityki kryminalnej, a więc nie ulega wątpliwości, że ustawodawca może dostosowywać zakres tej instytucji do aktualnej szczególnej sytuacji społecznej, którą z pewnością jest stan epidemii lub zagrożenia epidemicznego. Obywatel nie może oczekiwać korzyści, które dla niego mogłyby wynikać z naruszeniem prawa ze względu na taką a nie inną politykę karną, bo ta – w zależności od istoty zagrożeń związanych z konkretnymi przestępstwami – może

podlegać modyfikacjom i zmianom. Jednocześnie należy mieć na względzie funkcję gwarancyjną prawa karnego, w odniesieniu do której niezasadne jest odwołanie w czasie daty, po upływie której wyrokowanie lub wykonanie kary nie będzie możliwe. Obecnie zawieszenie tych terminów uzależnione jest od czasu trwania stanu epidemii. W związku z powyższym tracą moc przepisy art. 15z¹ oraz art. 15 z⁹.

10. Projektowany art. 12 zmienia ustawę z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 285).

Projektowane zmiany znoszą nałożony na radców Prokuraturii Generalnej obowiązek posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych, powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego oraz zmieniają zasady zamieszczania adresów do doręczeń radców Prokuraturii Generalnej w bazach danych.

11. Projektowany art. 13 zmienia ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700, z późn. zm.).

Projektowane zmiany w tym zakresie mają na celu dostosowanie przepisów tej ustawy do zmian wprowadzanych ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw wprowadza w dodanym art. 44b k.k. instytucję przypadku pojazdu mechanicznego albo przypadku równowartości pojazdu. Celem zachowania spójności systemowej proponuje się uzupełnienie określonego w art. 7 pkt 8 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich środka wychowawczego o wypadek pojazdu mechanicznego albo równowartości pojazdu.

12. Projektowany art. 14 zmienia ustawę z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600, z późn. zm.).

Projekt przewiduje zmiany uspojnijące w ustawie z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600, z późn. zm.) związane z wejściem w życie po uchwaleniu tej ustawy m.in. przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1855) oraz ustawy z dnia 22 lipca 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej (Dz. U. poz. 1726), a także z uchwaleniem ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 289).

13. Projektowany art. 15 zmienia ustawę z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1693).

Projekt na celu doprecyzowanie i uporządkowanie istotnych rozbieżności, w tym, co do stosowania na mocy odesłania w ustawie z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego regulacji § 2a i 2b w art. 554 Kpk – zgodnie z ratio legis i w celu zapewnienia spójnych i skutecznych rozwiązań, mających na celu optymalne zabezpieczenie interesów SP, co koresponduje z koniecznością realizacji słuszych roszczeń działaczy na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Potrzeba proponowanej nowelizacji wynika z zasadności zapewnienia jednolitości praktyki orzeczniczej.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Ad 1.

Projekt ustawy zawiera szczegółowe rozwiązanie określające sposób i przesłanki przeprowadzenia posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość (posiedzenie zdalne), przy czym niektórzy z uczestników mogą przybywać poza budynkiem sądu. Znajdują się one w proj. art. 151 k.p.c. Od możliwości skorzystania z tych rozwiązań przewidziano wyjątki, uwarunkowane dobrem uczestników postępowania lub interesem publicznym (proj. art. 154 § 1, art. 547 § 4).

W związku z powyższym, w projekcie zdecydowano się na uszczegółowienie art. 235 § 2 k.p.c., wskazując, że w ramach posiedzenia zdalnego sąd będzie mógł przeprowadzić dowód na odległość, jeżeli jego charakter się temu nie sprzeciwia. Ponadto zaproponowano wprowadzenie możliwości przeprowadzenia przez mediatora za zgodą stron posiedzenia mediacyjnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość (art. 183¹¹ k.p.c.).

Należy zarazem podkreślić, że celem zmian w obrębie k.p.c. jest także wprowadzenie na stałe możliwości doręczania pism sądowych pełnomocnikom z wykorzystaniem portalu informacyjnego. Aktualnie rozwiązania takie mają charakter szczególny i epizodyczny, gdyż wynikają jedynie z art. 15z⁹ ustawy anty-COVID-19. Dla osiągnięcia powyższych celów niezbędne jest: przemodelowanie przepisów ogólnych dotyczących udostępniania stronom odpisów, kopii lub wyciągów z akt sprawy (proj. art. 9 § 11 k.p.c.), a także kompleksowe uregulowanie zagadnień związanych z doręczaniem pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego (proj. art. 131^{1a} k.p.c., proj. zmiana art. 142 § 1 k.p.c.).

Ad 2.

- W nowelizowanej regulacji wprowadza się sygnalizowane przez Trybunał standardy, zgodnie z którymi wykonanie postanowienia o ukaraniu karą porządkową byłoby możliwe dopiero po jego uprawomocnieniu się. Wprowadzane w ustawie rozwiązanie spowoduje, że osobie ukaranej będzie przysługiwał środek odwoławczy, a wprowadzona suspensywność niezwłocznej wykonalności kary wypełni przesłankę prawa do rzetelnego postępowania sądowego. Prawidłowa wykładnia obowiązujących przepisów krajowych odnoszących się do „policji sesyjnej” i zaproponowany kierunek zmian w tych przepisach będą skutkowały tym, że zachowany zostanie standard wyznaczony przez orzeczenia Trybunału w zakresie art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Celem regulacji przewidzianych w art. 48 - 51 u.s.p. jest tym samym wyposażenie sądu w instrumenty prawne dające możliwość sprawnego i w miarę możliwości bezzwłocznego przeciwdziałania zakłócaniu przebiegu czynności sądowych. Sąd stanowi bowiem miejsce użyteczności publicznej, do którego wstęp – po ogólnej kontroli osobistej – jest wolny dla każdego. Wejść do sądu mogą zatem strony, oczekujące rozstrzygnięcia swojej sprawy, osoby których aktywność spowodowała potrzebę ich ukarania jak i osoby postronne, chcące skorzystać z możliwości obserwowania jawnego procesu sądowego. Rola sądu w wymiarze sprawiedliwości powoduje, że stanowi on miejsce, w którym dochodzi do kolizji interesów stron postępowania, które często nastawione są emocjonalnie do swojej sprawy. Dotyczy to oskarżonych, pokrzywdzonych, powodów, pozwanych. W sądach pojawiają się osoby, które nie tylko chciałyby poszerzyć swoją wiedzę o procedurach sądowych, lecz także takie, które z różnego rodzaju osobistych pobudek przybyły na rozprawę. W sądach dochodzi do nagromadzenia się różnego rodzaju emocji, których uzewnętrznienia uczestnicy i osoby postronne przebywające na sali rozpraw niekiedy nie są w stanie pohamować. Zwykle któraś ze stron nie jest usatysfakcjonowana rozstrzygnięciem, a ten, komu przyszło zostać skazanym także nie wyraża z tego powodu zadowolenia. Wreszcie zdarza się, że działająca w interesie ogólnym widownia nie potrafi pohamować emocji towarzyszących postępowaniu.

Reasumując, wskazać należy, że zakres zmian wprowadzanych w projekcie został przygotowany w oparciu o wzorzec, który określił Trybunał w wyrokach w sprawie Słomka przeciwko Polsce (nr skargi 68924/12) oraz w sprawie Lewandowski przeciwko Polsce (nr skargi 66484/09) z uwzględnieniem zarówno mechanizmu wymierzania kar porządkowych w ramach tzw. policji sesyjnej oraz samej jej istoty służącej przywróceniu zgodnego z prawem zachowania w przypadkach, gdy uczestnicy naruszają przyjęte reguły w sądowym trybie postępowania.

Zmiany zaproponowane w art. 49 u.s.p. polegają na dodaniu § 4 - 6. Przepisy przewidują, że skład sądu, względem którego dopuszczono się obrazy innego uczestnika czynności sądowych albo zakłócenia przebiegu tych czynności, będzie uprawniony do wymierzenia kary porządkowej grzywny (a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kary nagany) lub kary porządkowej pozbawienia wolności (a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kar zwiększających dolegliwość odosobnienia). Zaproponowane w przedmiotowym projekcie rozwiązanie nie tylko będzie właściwie chronić interesy osób dopuszczających się obrazy sądu, ale także należy zanieść zabezpieczy prawidłowy tok postępowania.

Trzeba podkreślić, że obecne przepisy regulujące kary porządkowe za obrazę sądu przewidują gradację środków prawnych. W pierwszej kolejności sąd może upomnieć taką osobę, następnie wydaląc ją z sali rozpraw, w dalszej kolejności ukarać karą porządkową grzywny, a wreszcie karą pozbawienia wolności do 14 dni. Ukazanie karą pozbawienia wolności jest najsurowszym środkiem dyscyplinującym osoby dopuszczające się obrazy sądu. Wejście w życie projektowanych przepisów nie będzie miało negatywnego wpływu na bieg postępowania. Proponowane rozwiązanie usunie również wątpliwości wobec rzetelności postępowania sądowego w stosunku do osób dopuszczających się obrazy sądu i innych uczestników procesu oraz wykluczy sytuację, w której w momencie orzekania kary porządkowej dojdzie do kumulacji roli pokrzywdzonego, oskarżającego i sędziego, co mogłoby rodzić obawy o bezstronność sędziego.

Zmiana wprowadzona w art. 49 § 2 u.s.p. ma charakter dostosowujący do przyjętych systemowych rozwiązań dotyczących żołnierzy w czynnej służbie wojskowej w zakresie, w którym dotyczą osób pełniących terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie.

Zmiana w art. 50 w § 1 u.s.p., polegająca na uchyleniu zapisu o natychmiastowej wykonalności postanowień o ukaraniu karą porządkową stanowi wprowadzenie do rozwiązań krajowych uwag wskazanych przez Trybunał w wyroku Lewandowski przeciwko Polsce. Wprowadzone rozwiązanie wyeliminuje sytuacje, gdy ocena naruszenia przez inny skład sądu niż ten, którego naruszenie dotyczyło, była dokonywana już po wykonaniu nałożonej kary, szczególnie w zakresie najsurowszych środków dyscyplinujących osoby dopuszczające się obrazy sądu (kary pozbawienia wolności, a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kar zwiększających dolegliwość odosobnienia). Odroczenie wykonalności kary do czasu uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie ukarania karą porządkową daje dopuszczającemu się obrazy sądu możliwość skutecznego zaskarżenia orzeczenia sądu. Przyjęte rozwiązanie (w tym sama konstrukcja projektowanego przepisu) polegające na przełamaniu zasady natychmiastowej wykonalności wydanego postanowienia, czyni z jednej strony zadość wytycznym Trybunału, z drugiej jest także znane na gruncie polskiego porządku prawnego tj. przepisów Kodeksu postępowania karnego (por. art. 257 § 3 k.p.k. w odniesieniu do art. 462 § 1 k.p.k.).

- Nowelizacja art. 53c u.s.p. sprowadzająca się do dodania nowej jednostki redakcyjnej (§ 2a) wynika z konieczności wprowadzenia ustawowego upoważnienia na udostępnienie Ministrowi Spraw Zagranicznych dla Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych ds. postępowań przed Trybunałem akt spraw sądowych w zakresie postępowań dotyczących zarzutów naruszenia Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności przez organy polskiego wymiaru

sprawiedliwości, które zostały przedstawione Ministrowi Sprawiedliwości na podstawie art. 53c § 2 u.s.p. W obowiązujących regulacjach krajowych dotyczących czynności związanych z wypożyczeniem akt sprawy znajdujących się w krajowym sądzie powszechnym i udzielenia zgody na wgląd innym organom brak jest *expressis verbis* przepisu, na podstawie którego zgody takiej można udzielić Pełnomocnikowi reprezentującemu Rząd Rzeczypospolitej Polskiej przed Trybunałem. Zgodnie z art. 38 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Trybunał rozpoznaje sprawę z udziałem przedstawicieli stron i jeśli zachodzi potrzeba podejmuje dochodzenie, a zainteresowane Wysokie Układające się Strony udzielają dla jego skutecznego przeprowadzenia wszelkich niezbędnych ułatwień. Obowiązek udzielenia wszelkich niezbędnych ułatwień obejmuje złożenie Trybunałowi dowodów – dokumentów dotyczących sprawy, które mogą zawierać informacje istotne dla rozstrzygnięcia. Norma ta, skierowana do państw – stron konwencji zobowiązuje je do faktycznego wypracowania procedur prawnych pozwalających na wykonanie obowiązku udzielenia Trybunałowi niezbędnych ułatwień do prowadzenia dochodzenia. Zgodnie z obowiązującą treścią art. 53c § 2 u.s.p., żądane akta sprawy sądowej mogą być przedstawione wyłącznie Ministrowi Sprawiedliwości.

W praktyce miały miejsce sytuacje, gdy prezesi sądów powszechnych odmawiali wyrażenia zgody na udostępnienie przesłanych akt postępowań Pełnomocnikowi Ministra Spraw Zagranicznych ds. Postępowań przed Trybunałem powołując się na brak bezpośredniej podstawy prawnej w prawie krajowym. Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych ds. Postępowań przed Trybunałem w sposób wyłączny reprezentuje Polskę w postępowaniu przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka podejmując rozstrzygające decyzje odnośnie taktyki procesowej i zajmowanego w toku postępowania stanowiska oraz jego ewentualnej modyfikacji. Tym samym, opinie przygotowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości w zakresie właściwym do udzielenia odpowiedzi na zarzuty naruszenia Konwencji dotyczące funkcjonowania szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości, pozostają wyłącznie opinią i nie są wiążące dla Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych ds. Postępowań przed Trybunałem. Ustosunkowanie do zarzutów dotyczących np. naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji w zakresie prawa do rzetelnego procesu wymaga wnikliwej i szczegółowej analizy akt w zależności od podniesionego aspektu naruszenia (np. rodzaju ograniczenia prawa dostępu do sądu, zasady kontradyktoryjności, równości stron, prawa do obrony w sprawie karnej, problematyki właściwej oceny dowodów – przesłuchania świadków etc.) oraz okoliczności konkretnej sprawy. Przygotowanie przez Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych ds. Postępowań przed Trybunałem ostatecznego stanowiska w sprawie może i często dotyczy takich technicznych kwestii, poddawanych ocenie przez Trybunał, jak prawidłowość wezwań świadków, zawiadomień stron o czynnościach procesowych, naruszenie terminów do dokonania oznaczonej czynności prawnej czy procesowej.

Projektowana regulacja umożliwi sprawne reagowanie na wystąpienia Trybunału, który w swej praktyce, na różnych etapach postępowania trwającego niekiedy kilka lat od chwili wniesienia skargi oraz jej komunikacji stronie rządowej, na skutek różnych okoliczności np. modyfikacji stanowisk stron w związku z przyjętą taktyką procesową, uzupełnienia materiału dowodowego – domaga się nadesłania nowych informacji, załączenia wyszczególnionej dokumentacji, także tej znajdującej się w aktach kwestionowanych postępowań, w wyznaczonych, często krótkich terminach.

- Nowelizacja w zakresie art. 54 u.s.p. wynika z potrzeby zwiększenia bezpieczeństwa i porządku publicznego w budynkach sądowych, przy zachowaniu zasad dopuszczających ograniczenie praw i wolności obywatelskich.

W myśl art. 54 u.s.p. prezes sądu może zarządzić stosowanie środków zapewniających bezpieczeństwo w budynkach sądowych oraz zapobiegających naruszeniu zakazu wnoszenia do budynków sądów broni, amunicji, materiałów wybuchowych i innych środków niebezpiecznych. W celu zapobieżenia naruszeniu zakazu wynikającego z art. 54 § 1 u.s.p. prezesi sądów mogą stosować środki określone w ustawie z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2021 r. poz. 1995), do których należy między innymi bezpośrednia ochrona fizyczna. Ochrona ta jest realizowana w sądach przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne, czyli wewnętrzne służby ochrony oraz przedsiębiorców, którzy uzyskali koncesje na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia. Pracownicy tych formacji posiadają szereg uprawnień wymienionych w art. 36 ust. 1 ww. ustawy, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej. Katalog ten nie przyznaje im jednak prawa do przeglądania zawartości bagaży i odzieży osób w przypadku podejrzenia, że osoby te wnoszą lub posiadają przedmioty niebezpieczne. Proponowana zmiana zapewni narzędzie zmierzające do przeciwdziałania najcięższym zagrożeniom przeciwko życiu i zdrowiu obywateli na terenie budynków sądów i możliwość wykonywania zadań określonych w art. 2 ust. 4 i 5 ustawy o ochronie osób i mienia z dnia 22 sierpnia 1997 r., które to zadania obejmują: ochronę osób – działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej; ochronę mienia – działania zapobiegające przestępstwom i wykroczeniom przeciwko mieniu, a także przeciwdziałające powstawaniu szkody wynikającej z tych zdarzeń oraz niedopuszczające do wstępu osób nieuprawnionych na teren chroniony.

Celem projektowanych zmian jest zagwarantowanie niedopuszczalności wnoszenia do budynku sądu broni ani amunicji, a także materiałów wybuchowych i innych środków niebezpiecznych.

Chcąc zapewnić realizację powyższych postulatów, w projekcie ustawy proponuje się nadanie nowego brzmienia § 2 w art. 54 u.s.p. oraz dodanie § 3-17, których istota polega na tym, że pracownik ochrony będzie miał prawo do:

- przeglądania zawartości bagaży i odzieży osób wchodzących do budynku sądu;
- odmowy zezwolenia na wejście do budynku sądu osoby odmawiającej poddania się przeglądaniu zawartości bagaży i odzieży;

- odmowy zezwolenia na wejście do budynku sądu osoby posiadającej przy sobie broń, amunicję, a także materiały wybuchowe i inne środki niebezpieczne;
- żądania usunięcia innych przedmiotów i urządzeń lub oddania ich do depozytu.

Stosownie do treści projektowanego art. 54 § 4 u.s.p. pracownik ochrony informuje sekretariat właściwego wydziału sądu o odmowie zezwolenia na wejście do budynku sądu osobie wezwanej na rozprawę lub posiedzenie sądu w sytuacjach, o których mowa w § 3 pkt 2 3. Przepis ten ma na celu zapobiegnięcie sytuacjom, w których osoba wezwana na rozprawę lub posiedzenie sądu, np. w charakterze świadka zostanie ukarana karą grzywny za nieusprawiedliwione niestawiennictwo, pomimo że stawiła się do sądu, ale nie została wpuszczona do budynku sądu.

Zgodnie z art. 54 § 11 projektowanej ustawy, z dokonania czynności, polegających na przeglądaniu zawartości bagażu i przeglądaniu odzieży dokonujący tych czynności pracownik ochrony sporządzi protokół w przypadku, gdy osoba poddana przeglądaniu zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po dokonaniu tych czynności.

Projekt ustawy za uzasadnione uznaje umożliwienie osobie poddanej czynności przeglądania zawartości bagażu czy też przeglądania odzieży zgłoszenia żądania sporządzenia protokołu z przeprowadzonych czynności bezpośrednio po ich dokonaniu, nie zaś w ich trakcie. Powyższa regulacja ma umożliwić sprawne przeprowadzenie czynności dokonywanych przez pracowników ochrony.

Wprowadzenie ustawą dodatkowych uprawnień dla pracowników ochrony jest konsekwencją wyrażonych w art. 31, art. 41 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady poszanowania i ochrony wolności człowieka oraz gwarancji nietykalności i wolności osobistych, które mogą być ograniczone tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie.

Projektowana regulacja zawarta w art. 54 § 15 u.s.p. nakłada na administratora budynku obowiązek umieszczenia, w widocznym miejscu przy wejściu do budynku sądu, informacji o przysługujących osobom wchodzącym do budynku sądowego prawach i obowiązkach związanych z czynnościami pracowników ochrony, podejmowanymi przy wykonywaniu zadań ochrony osób i mienia w budynkach sądowych. Rozwiązanie to wpłynie pozytywnie na świadomość osób wchodzących do sądu i umożliwi im podejmowanie decyzji w optymalny sposób zabezpieczający ich interesy.

- Koncepcja usprawniania procesu zarządzania systemami teleinformatycznymi w Ministerstwie Sprawiedliwości zakłada przeniesienie odpowiedzialności za zapewnienie odpowiednich warunków techniczno-organizacyjnych sądów w zakresie informatyzacji sądów oraz ich obsługi informatycznej na poziom apelacji. W takim układzie dyrektor sądu apelacyjnego odpowiada za zadania z zakresu IT nie tylko w swoim sądzie, lecz na obszarze całej apelacji.

Kompetencje dyrektora sądu zostały w związku z tym uzupełnione poprzez dodanie do art. 31a nowego przepisu – § 1a, zgodnie z którym to dyrektor sądu apelacyjnego kieruje działalnością administracją sądów działających na obszarze apelacji, dotyczącą realizacji zadań z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów. Dyrektor sądu apelacyjnego ponosi w tym zakresie odpowiedzialność, która obejmuje w szczególności kwestie zapewnienia na terenie apelacji odpowiedniej infrastruktury sprzętowej, licencji na używanie seryjnego oprogramowania, odpowiednich warunków przetwarzania danych, bezpieczeństwa teleinformatycznego, organizacji procesów projektowania, wdrożenia, utrzymania i rozwoju systemów teleinformatycznych użytkowanych w poszczególnych sądach tej apelacji, a także systemu szkoleń użytkowników tych systemów, z zastrzeżeniem powierzenia przez Ministra Sprawiedliwości dyrektorom wybranych sądów apelacyjnych niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa realizujących centralne rozwiązania informatyczne w sądownictwie powszechnym.

Wraz z przejściem odpowiedzialności za ww. zadania, dyrektor sądu apelacyjnego dysponowałby również wszelkimi zasobami służącymi do ich realizacji, w szczególności osobowymi, finansowymi oraz materialnymi. Z uwagi na olbrzymią ilość zasobów niezbędnych do realizacji tych zadań, konieczność zapewnienia specjalistycznej wiedzy merytorycznej przy ich realizacji, ich część powinna być realizowana przez pracowników sądownictwa, a nie Ministerstwa Sprawiedliwości, w uporządkowanej strukturze na poziomie sądów apelacyjnych.

Dyrektor sądu apelacyjnego staje się pracodawcą dla wszystkich pracowników sądów wykonujących zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa i obsługi informatycznej sądów w sądach działających na obszarze danej apelacji (np. administrator systemu informatycznego/ administrator systemu teleinformatycznego, inspektor bezpieczeństwa teleinformatycznego, informatyk, menedżer usługi). Jednocześnie zmiany wymagał dotychczasowy art. 31a § 1 pkt 3 u.s.p. poprzez wprowadzenie zastrzeżenia regulowanego wprowadzonym art. 31a § 1b u.s.p. na rzecz dyrektora sądu apelacyjnego. Miejscem wykonywania obowiązków służbowych, czyli miejscem świadczenia pracy np. przez informatyka zatrudnionego w sądzie apelacyjnym może być ten sąd apelacyjny albo sąd okręgowy albo sąd rejonowy. Struktura kadrowa pracowników zajmujących się informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów w sądach powszechnych pozostanie bez zmian, z tą różnicą, że dyrektorzy sądów okręgowych i sądów rejonowych nie będą już zatrudniać informatyków, lecz kompetencja ta będzie należała do dyrektora sądu apelacyjnego.

Projekt dodaje § 4 w art. 175a u.s.p., precyzując, że administratorami danych osobowych przetwarzanych w związku z działalnością administracyjną sądów są prezesi właściwych sądów, dyrektorzy właściwych sądów oraz Minister Sprawiedliwości w ramach realizowanych zadań. Celem tej zmiany jest wprowadzenie wyraźnego przepisu przyznającego status administratora danych osobowych przetwarzanych w ramach czynności administracyjnych sądu prezesom sądów, dyrektorom sądów i Ministrowi Sprawiedliwości, w ramach realizowanych zadań, zwłaszcza w związku z projektowaną zmianą treści art. 175da, konstytuującą system teleinformatyczny wspierający działalność

administracyjną sądów, a także odwołującą się wyraźnie do koncepcji współadministrowania danymi osobowymi przetwarzanymi w sądowych systemach teleinformatycznych (por. art. 175da § 2 i 5 u.s.p.), co może wywoływać wątpliwości co do statusu administratorów danych osobowych przetwarzanych w ramach czynności administracyjnych sądu czy trudność w ustaleniu podmiotu będącego administratorem tego rodzaju danych osobowych.

Projekt określa w art. 175da § 1 u.s.p., że Minister Sprawiedliwości wykonuje zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa polegające w szczególności na projektowaniu, wdrażaniu, eksploatacji, integracji, utrzymaniu, rozwoju, administrowaniu i udostępnianiu sądowych systemów teleinformatycznych, zabezpieczaniu danych osobowych przetwarzanych w tych systemach, koordynowaniu tych działań oraz zapewnieniu możliwości wymiany informacji pomiędzy tymi systemami. W obliczu dalszego rozwoju nowoczesnych technologii we współczesnym społeczeństwie informacyjnym utrudnione i niecelowe jest wskazywanie kazuistycznego i zamkniętego katalogu zadań z obszaru informatyzacji sądownictwa, zadania te będą bowiem dotyczyły technicznych i organizacyjnych aspektów związanych ze stopniową integracją istniejących i nowopowstałych narzędzi informatycznych wspierających bądź to poszczególne rodzaje postępowań, bądź to poszczególne usługi elektroniczne udostępniane w ramach tych postępowań lub poza nimi, zarówno na poziomie centralnym (tj. Ministerstwa Sprawiedliwości), jak i regionalnym (na poziomie sądów apelacyjnych).

Projektowany art. 175da § 2 u.s.p. przewiduje otwarty katalog sądowych systemów teleinformatycznych, które Minister Sprawiedliwości może tworzyć i utrzymywać. Projektowany przepis wyróżnia wobec tego następujące sądowe systemy teleinformatyczne: systemy teleinformatyczne wspierające działalność administracyjną sądów, systemy teleinformatyczne obsługujące postępowania sądowe lub ich części, w tym systemy, w których tworzy się lub przetwarza akta sprawy, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone rejestry sądowe, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone urzędy ewidencyjne lub inne systemy teleinformatyczne wykorzystywane w działalności sądów. Przepis został tak sformułowany, aby obejmował jak najszerszą kategorię systemów teleinformatycznych, które mogą funkcjonować w przyszłości. Projektowane rozwiązania nie powinny bowiem doprowadzić do sytuacji, w której ich obowiązywanie miałyby zastosowanie wyłącznie do zamkniętego katalogu systemów teleinformatycznych wskazanych w aktualnie obowiązującym art. 175da u.s.p. Projektowane przepisy powinny obejmować nie tylko systemy teleinformatyczne określone w art. 175da w dotychczasowym brzmieniu (systemy teleinformatyczne obsługujące postępowania sądowe, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone rejestry sądowe, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone urzędy ewidencyjne), ale również systemy wspierające działalność administracyjną sądów lub inne systemy teleinformatyczne wykorzystywane w działalności sądów. Dostrzegając doniosłość powyższego zagadnienia, racjonalne było takie sformułowanie przepisu, aby obejmował jak najszerszą kategorię systemów teleinformatycznych, które mogą funkcjonować w przyszłości. Nie będzie więc potrzebna każdorazowa nowelizacja u.s.p.

Wyodrębnienie przykładowego katalogu zadań związanych z informatyzacją sądownictwa zostało przewidziane na potrzeby realizacji kompetencji Ministra Sprawiedliwości do przetwarzania danych zawartych w sądowych systemach teleinformatycznych (art. 175da § 6 u.s.p.).

Zaproponowany art. 175da § 6 ma stanowić podstawę prawną dla przetwarzania przez Ministra Sprawiedliwości danych, w tym danych osobowych znajdujących się w sądowych systemach teleinformatycznych, np. danych stron, pełnomocników i innych osób uczestniczących w postępowaniach sądowych, w zakresie niezbędnym do wykonywania ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości, w szczególności związanych z informatyzacją sądownictwa. Zakres i rodzaj przetwarzanych danych będzie uzależniony od tego, jakie dane będą niezbędne dla realizacji poszczególnych zadań. Będzie miało to istotne znaczenie w sytuacjach pojawienia się w systemach teleinformatycznych choćby szątkowych danych, w tym danych osobowych osób będących uczestnikami postępowań.

W projektowanym art. 175da § 5 u.s.p. określono podmioty, które współadministrują danymi osobowymi przetwarzanymi w systemach teleinformatycznych użytkowanych w sądach powszechnych, ponieważ co do zasady ich użytkowanie będzie wykraczało poza obszar jednego sądu.

Minister Sprawiedliwości został uprawniony do powierzenia, w drodze zarządzenia, dyrektorom sądów apelacyjnych wykonywania niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa. Rola Ministra Sprawiedliwości, niezależnie od odpowiedzialności za utrzymanie systemów teleinformatycznych, określonych w art. 175da § 2, polegać ma ponadto na zapewnieniu spójności architektonicznej rozwiązań informatycznych stosowanych w sądach powszechnych oraz ich interoperacyjności na poziomie krajowym i międzynarodowym. Narzędziem służącym do osiągnięcia tego celu jest delegacja ustawowa uprawniająca Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, opisu systemów teleinformatycznych stosowanych w sądach powszechnych (struktura, minimalna funkcjonalność, zakres komunikacji pomiędzy elementami systemu bądź pomiędzy systemami), wymagania standaryzujące w zakresie bezpieczeństwa, wydajności i rozwoju systemów, a także sposób postępowania w zakresie stwierdzania zgodności oprogramowania z opisem systemów (art. 175da § 9 u.s.p.).

Projekt ustawy w dodanym art. 179b § 1 i 2 przewiduje, że niektóre zadania sądów związane z pobieraniem opłat oraz innych kosztów i należności sądowych wnoszonych za pomocą systemów teleinformatycznych mogą być wykonywane przez inne sądy. W tym celu konieczne było wprowadzenie wspólnego rachunku bankowego, tj. umożliwienie wykonywania określonych czynności dokonywanych w odniesieniu do określonego rodzaju należności – przy użyciu

wspólnego rachunku bankowego. W § 2 art. 179b zaprojektowano delegację ustawową, która określi rodzaj należności pieniężnych, które będą obsługiwane przy użyciu rachunku bankowego jednego, wskazanego w tym akcie sądu.

Ad 3.

- Proponowane w projekcie dookreślenie przesłanek uzasadniających wyłączenie sprawy do odrębnego rozpoznania (proj. art. 34 § 3 k.p.k.) wyeliminuje przypadki pochopnego podejmowania takich decyzji, dokonywanego bez dostatecznie wnikliwej analizy charakteru przeszkody i skonfrontowania jej z wpływem na bieg postępowania (np. wyłączenie do odrębnego rozpoznania sprawy pozostającego na zwolnieniu lekarskim oskarżonego bez ustalenia prawdopodobnej długotrwałości jego absencji oraz bez dokonania oceny, czy w okresie absencji tego oskarżonego możliwe jest kontynuowanie przewodu sądowego w zakresie dowodów, które nie dotyczą stawianych mu zarzutów).

Instytucje łączenia i wyłączenia spraw powinny służyć zapewnieniu sprawności postępowań, przy maksymalnym poszanowaniu praw uczestników tych postępowań, a nie stanowić pole do działań oportunistycznych, służących - co niestety się zdarza - pozbywaniu się niewygodnych do prowadzenia spraw z referatu, m.in. w wieloosobowych i obszernych dowodowo postępowaniach. Powyższe uzasadnia wprowadzenie regulacji, która spowoduje utrwalenie właściwości sądu, a nawet skutek dalej idący – względną petryfikację składu orzekającego także w odniesieniu do sprawy, która została przez ten sąd wyłączona do odrębnego rozpoznania, o ile możliwość procedowania przez ten sam skład nie zostanie wyłączona z uwagi na zaistnienie in concreto okoliczności, uzasadniających wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. (projektowany art. 34 § 4 i 5 k.p.k.). Rozwiązanie to zapobiegnie prowadzącemu do multiplikacji czynności sądowych „szatkowaniu” spraw i desygnowaniu do ich rozpoznania różnych, niekiedy licznych sądów, jak również stanowić będzie gwarancję jednolitego, równego traktowania wszystkich oskarżonych w określonym postępowaniu. Pozwoli na kompleksową ocenę zarzucanych oskarżonym czynów w kontekście całokształtu przeprowadzonych przez ten sam skład orzekający dowodów, a w konsekwencji umożliwi urzeczywistnienie zasady trafnej reakcji karnej poprzez wymierzenie, z poszanowaniem dyrektyw określonych w art. 53 k.k., adekwatnych kar za poszczególne czyny, efektywnie realizujących cele karania w zakresie generalnej oraz indywidualnej prewencji.

- Projekt przewiduje dodanie w art. 55 k.p.k. nowego przepisu, oznaczonego jako § 5, dotyczącego sytuacji, gdy prokurator wstępuje do postępowania prowadzonego z oskarżenia subsydiarnego, lecz nie jako oskarżyciel publiczny, ale jako uczestnik postępowania, uznając, że wymaga tego ochrona praworządności lub interes społeczny. Takiej samej sytuacji dotyczą zmiany w zakresie art. 60 k.p.k. Uprawnienie, o którym mowa, już obecnie prokuratorowi przysługuje, jednak Kodeks postępowania karnego nie zawiera szczegółowych regulacji odnoszących się do tego uprawnienia.

- Projektowany art. 133 § 2a k.p.k. rozszerza możliwość odbioru pisma pozostawionego w placówce pocztowej. Rozwiązanie to zbliża procedurę karną do rozwiązań przyjętych w procedurze cywilnej. Pismo pozostawione w placówce pocztowej w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz.U. z 2022 r., poz. 896, z późn. zm.) będzie mogło teraz zostać odebrane także przez osobę upoważnioną na podstawie pełnomocnictwa pocztowego do odbioru przesyłek pocztowych w rozumieniu tej ustawy, co dotychczas nie było możliwe.

Wprowadzenie doręczeń poprzez portal informacyjny pism sądowych oraz pism procesowych, które sąd posiada w wersji elektronicznej, do określonego kręgu osób, to jest głównie radców prawnych i adwokatów, ma na celu przyspieszenie postępowania oraz ułatwienie działania zawodowych pełnomocników. Taki sposób procedowania sprawdził się w oparciu o tzw. „przepisy covidowe” w odniesieniu do spraw cywilnych. Wprowadzenie dwóch różnych funkcjonalności, to jest możliwości osobnego (i nie wywołującego skutku doręczenia) samego informacyjnego zapoznania się z pismem oraz osobnego doręczenia usunęło zastrzeżenia zawodowych pełnomocników, którzy uprzednio często wykorzystywali portal do zapoznania się z pismem sądowym zanim je odebrali drogą pocztową i faktycznie wydłużali sobie czas na reakcję na to pismo. W obecnym modelu pełnomocnicy akceptują doręczenia przez portal, co potwierdzali w ramach prac zespołu problemowego powołanego przez Pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości ds. informatyzacji, w skład którego po stronie społecznej wchodzi przedstawiciele m.in. Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Izby Radców Prawnych, a po stronie resortu przedstawiciel Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa przy Sądzie Apelacyjnym we Wrocławiu i Zastępca Koordynatora Krajowego ds. Informatyzacji Sądownictwa Powszechnego.

Należy wskazać, że średni czas efektywnego doręczania korespondencji (pism sądowych) do pełnomocników przez portal informacyjny wynosi 2,8 dnia, co niewątpliwie pozytywnie wpływa na dynamikę postępowań. Uzyskanie takiego wskaźnika w przypadku ekspedycji korespondencji drogą tradycyjną nie jest natomiast możliwe. Dotychczas przez portal informacyjny zrealizowano co najmniej 6,8 mln doręczeń przesyłek.

Należy również zauważyć, że realizacja doręczeń przez portal informacyjny istotnie usprawnia pracę sądów, redukując czynności sekretariatów w zakresie obsługi korespondencji. Systemy sekretariatów sądowych są zintegrowane z portalem i praktycznie oznaczenie statusu dokumentu jako doręczanego powoduje przesłanie korespondencji. Informacja zwrotna jest automatycznie przekazywana do systemu sądowego. Doręczanie pism przez portal informacyjny ułatwia także pracę adwokatom i radcom prawnym, eliminując konieczność odbierania korespondencji u operatora pocztowego występująca w przypadku doręczeń tradycyjnych i awizowania przesyłek. Trzeba zresztą wskazać, że już obecnie w postępowaniach karnych obrońcy i pełnomocnicy wykorzystywali portal informacyjny jako źródło wiedzy o przesyłce i jej treści. Zdarzały się bowiem przypadki, gdy np. doręczane obrońcy uzasadnienie wyroku karnego wracało do sądu po dwukrotnej awizacji,

a pomimo braku jego odbioru wpływała apelacja sporządzona na podstawie zapoznania się z uzasadnieniem informacyjnie udostępnionym w portalu i tam przez obrońcę odczytanym.

Niniejsza modyfikacja w zakresie regulacji dotyczących doręczeń pism w postępowaniu karnym podyktowana jest także potrzebą umocowania w Kodeksie postępowania karnego zmian zasad doręczeń wynikających z technologicznego postępu i informatyzacji tej sfery oraz dostosowania standardów krajowych do obowiązujących w Unii Europejskiej. Przemawiają za nią również wspomniane już pozytywne doświadczenia związane z periodycznym z efektywnym stosowaniem takich rozwiązań w okresie stanu epidemii Covid.

- Projekt obejmuje uzupełnienie regulacji zawartych w art. 177 k.p.k., w zakresie dotyczącym przesłuchania świadka przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, poprzez wskazanie w treści § 1a osób, które biorą udział w przesłuchaniu świadka w miejscu jego przebywania, jeżeli czynność ta jest przeprowadzana w toku postępowania przygotowawczego. Obecne brzmienie przepisu nie zawiera takiej regulacji, co należy uznać za jego deficyt, jeżeli zważyć, że równocześnie wskazuje osoby biorące udział w przesłuchaniu świadka w miejscu jego przebywania, gdy czynność jest przeprowadzana w postępowaniu przed sądem.

Przewidziane jest również dodanie do art. 177 k.p.k. nowych przepisów, oznaczonych jako § 1c i § 1d, odnoszących się do przesłuchania w toku śledztwa lub dochodzenia przeprowadzanego przez inny niż prokurator organ postępowania przygotowawczego, jak również nakładających na prokuratora i inny organ postępowania przygotowawczego wymóg zapewnienia warunków technicznych przesłuchania świadka w sposób określony w § 1a.

Postulowane w projekcie doprecyzowanie regulacji odnoszących się do przesłuchiwanie świadków na odległość (tzw. wideoprzesłuchań) poprzez usunięcie wątpliwości co do sposobu ich przeprowadzenia w fazie przygotowawczej procesu karnego sprzyjać będzie upowszechnieniu korzystania z tej możliwości, służąc tym samym przyspieszeniu postępowania oraz redukcji kosztów i uciążliwości związanych z koniecznością stawienia świadków w siedzibie organu procesowego, niejednokrotnie znacznie oddalonej od miejsca ich przebywania. Polega ono na uzupełnieniu art. 177 § 1a k.p.k. przez wskazanie w jego treści, że w czynności przesłuchania przeprowadzanego w ten sposób przez prokuratora w postępowaniu przygotowawczym w miejscu przebywania świadka bierze udział aplikant prokuratorski, asystent prokuratora lub urzędnik zatrudniony w prokuraturze.

Równocześnie projekt przewiduje dodanie przepisu odnoszącego się do przesłuchań przeprowadzanych w toku postępowania przygotowawczego przez inny niż prokurator organ prowadzący postępowanie, nakazującego odpowiednie stosowanie regulacji dotyczącej przesłuchania przeprowadzanego przez prokuratora, a ponadto jednoznacznie wskazującego osoby uprawnione do udziału w takiej czynności w miejscu przebywania świadka, którymi w tym przypadku będą funkcjonariusze lub inni pracownicy organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze (proj. art. 177 § 1d k.p.k.).

- Objęta projektem zmiana art. 287 k.p.k. związana jest natomiast z ujawnianymi przypadkami błędnego stosowania zawartych w nim rozwiązań prawnych w odniesieniu do sędziów i prokuratorów w zakresie czynności mieszczących się w obszarze wykonywanych przez nich obowiązków służbowych, co pozostaje w oczywistej sprzeczności z *ratio* leżącym u podstaw funkcjonowania tego unormowania. W celu wyeliminowania ryzyka pojawiania się dalszych nieprawidłowości projekt przewiduje wprowadzenie do art. 287 k.p.k. regulacji, która skutecznie chronić będzie przed tego rodzaju lub podobnymi działaniami i jednoznacznie określać tę kwestię. W związku z powyższym do art. 287 k.p.k. dodaje się § 5, wyłączający możliwość nakładania kar pieniężnych oraz stosowania aresztowania - jako kar porządkowych - na sędziów i prokuratorów w zakresie pozostających w ich kompetencji obowiązków służbowych.

- W zakresie nowelizacji art. 330 k.p.k. projekt przewiduje w pierwszym rzędzie dodanie przepisu, oznaczonego jako § 2a, zgodnie z którym w razie utrzymania w mocy postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub odmowie jego wszczęcia prokurator nadrzędny przesyła pokrzywdzonemu, który spełnia warunki określone w § 2 zdanie trzecie, zawiadomienie o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia wraz z pouczeniem o treści art. 55 § 1 k.p.k. oraz odpis postanowienia o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia. Innego skarżącego powiadamia się o utrzymaniu w mocy postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub odmowie jego wszczęcia. Przepis ten wprowadza dla pokrzywdzonego uprawnienie do doręczenia mu odpisu postanowienia o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia. Aktualnie, z uwagi na fakt, że postanowienie prokuratora nadrzędnego wydane na podstawie art. 330 § 2 k.p.k. jest niezaskarżalne, nie ma obowiązku jego doręczenia pokrzywdzonemu (art. 100 § 5 k.p.k. w zw. z art. 106 k.p.k.). Pokrzywdzeni, którzy zaskarżyli postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania albo o jego umorzeniu, obecnie otrzymują jedynie zawiadomienie o tym, że postanowienie kończące postępowanie zostało utrzymane w mocy.

Zgodnie z wprowadzanym art. 330 § 2b k.p.k., pokrzywdzony, który ma prawo do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, otrzyma zarówno zawiadomienie, jak i odpis postanowienia kończącego postępowanie. Ponieważ postanowienie takie zawiera uzasadnienie, pokrzywdzony będzie mógł poznać racje, które stały za decyzją prokuratora nadrzędnego, co ma istotne znaczenie w kontekście ewentualnej decyzji o skorzystaniu z przewidzianego w art. 55 § 1 k.p.k. uprawnienia do skierowania subsydiarnego aktu oskarżenia. Równocześnie, w art. 330 § 2 k.p.k. usunięto wyrazy „o czym należy go pouczyć”, ponieważ obowiązek pouczenia został przeniesiony do dodawanego § 2a.

Projekt przewiduje ponadto dodanie w art. 330 k.p.k. przepisu oznaczonego jako § 4, dopełniającego regulację zawartą w § 3 tego artykułu, na podstawie którego w przypadku skierowania przez pokrzywdzonego subsydiarnego aktu oskarżenia przez sądu, przesyłając prokuratorowi odpis aktu oskarżenia wzywa go do nadesłania w terminie 14 dni akt postępowania przygotowawczego.

- Projekt przewiduje dokonanie zmian w art. 339 k.p.k., polegających na dodaniu § 3b i zmianie § 5, związanych z postępowaniami sądowymi zainicjowanymi w trybie przewidzianym dla oskarżenia subsydiarnego. Przepis art. 339 § 3b k.p.k. przewiduje dla oskarżonego uprawnienie do złożenia wniosku o skierowanie sprawy na posiedzenie, jeżeli zachodzi wątpliwość czy akt oskarżenia został wniesiony przez osobę spełniającą warunki określone w art. 55 § 1 k.p.k. Dotychczasowa praktyka ujawniła przypadki, gdy postępowanie sądowe jest inicjowane aktem oskarżenia skierowanym przez osobę, której nie przysługuje status pokrzywdzonego. Wprowadzenie projektowanego rozwiązania służyć będzie dokonywaniu prawidłowych ustaleń w tym zakresie, ograniczając możliwość występowania przypadków kontynuacji postępowania sądowego w sytuacji braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Przewidziana w projekcie zmiana art. 339 § 5 k.p.k. jest konsekwencją dodania § 3b, zapewniając stronom prawo udziału w posiedzeniu, o którym mowa w tym ostatnim przepisie. Z takich samych względów projekt przewiduje możliwość złożenia w toku rozprawy głównego wniosku o umorzenie postępowania z uwagi na wniesienie aktu oskarżenia przez osobę nieuprawnioną (proj. art. 368a k.p.k.).
- Projekt przewiduje wprowadzenie nowego rozwiązania służącego zapewnieniu ofierze przestępstwa przesłuchiwanej w postępowaniu sądowym w charakterze świadka możliwości składania zeznań w warunkach wykluczających bezpośredni kontakt z oskarżonym. Będzie ona przysługiwać osobom pokrzywdzonym umyślnymi przestępstwami przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwami przeciwko wolności oraz przestępstwami popełnionymi z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej, a więc takimi kategoriami przestępstw, w przypadku których z uwagi na sposób działania sprawcy i charakter dóbr prawnych, które swoim czynem naruszył lub naraził na niebezpieczeństwo, występuje najwyższe prawdopodobieństwo, że bezpośredni kontakt pokrzywdzonego z oskarżonym w trakcie czynności procesowych wywrze na pokrzywdzonego traumatyzujący wpływ lub będzie krępująco wpływał na jego postawę w trakcie przesłuchania. Projektowany przepis nie odnosi się do przesłuchań pokrzywdzonych w sprawach o przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, gdyż w przypadku tej kategorii przestępstw aktualny stan prawny przewiduje szczególne rozwiązania, określone w art. 185a i art. 185c k.p.k. Projektowane rozwiązanie polega na obligatoryjnym stosowaniu, w przypadku zaistnienia określonych w przepisie przesłanek i złożenia wniosku przez pokrzywdzonego, instytucji z art. 390 § 2 k.p.k. – nakazania oskarżonemu, w drodze zarządzenia przewodniczącego składu orzekającego, aby opuścił salę sądową na czas przesłuchania, z równoczesnym zapewnieniem oskarżonemu możliwości udziału w tej części rozprawy przy użyciu urządzeń technicznych wykorzystywanych do przeprowadzenia przesłuchania na odległość z bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, limitowanym wyłącznie możliwościami technicznymi (brak lub awaria takich urządzeń) albo organizacyjnymi (np. brak w czasie przeprowadzania przesłuchania pokrzywdzonego wolnego innego pomieszczenia wyposażonego w niezbędne urządzenia techniczne).
- Projekt przewiduje obowiązek odpowiedniego stosowania art. 375 § 2 k.p.k., nakazującego powiadomić oskarżonego o przebiegu rozprawy w czasie jego nieobecności i umożliwić mu złożenie wyjaśnień co do przeprowadzonych w tym czasie dowodów, w przypadkach, gdy oskarżonemu nie zostanie umożliwiony udział w rozprawie w tej części przy użyciu urządzeń technicznych wykorzystywanych do przeprowadzenia przesłuchania na odległość z bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. Obowiązek ten z oczywistych względów nie będzie dotyczył sytuacji, gdy oskarżony przy użyciu tych urządzeń brał udział w rozprawie w czasie, gdy przebywał poza salą rozpraw, gdyż w takim przypadku nie tylko będzie mógł śledzić przebieg przesłuchania pokrzywdzonego, ale również zadawać mu pytania i składać wyjaśnienia odnoszące się do okoliczności objętych treścią zeznań pokrzywdzonego.
Zaproponowane rozwiązanie, ukierunkowane na zapobieganie wtórnej wiktyimizacji ofiar przestępstw służyć będzie również czynieniu przez sąd prawidłowych ustaleń faktycznych, ograniczając liczbę przypadków, gdy obecność oskarżonego w bezpośredniej bliskości przesłuchiwanej ofiary przestępstwa mogłaby wpływać na nią krępująco, co mogłoby prowadzić do zniekształcenia treści jej zeznań, umniejszającego ich walor dowodowy.
- Proponowane zmiany w art. 402 i art. 404 k.p.k. przewidują możliwość ograniczonego odstępstwa od zasady niezmienności składu orzekającego. Mianowicie, jeżeli w sprawie rozpoznawanej w składzie wieloosobowym zmianie ulegnie jeden z członków składu, i to wyłącznie z przyczyn o obiektywnym charakterze, a więc przyczyn losowych (np. przejście w stan spoczynku sędziego wobec osiągnięcia określonego w ustawie wieku, długotrwała choroba) lub z powodu przeszkód prawnych (np. wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 k.p.k.), możliwe będzie prowadzenie rozprawy przerwanej lub odroczonej w dalszym ciągu, gdy nie będzie to zagrażało prawidłowości orzekania w sprawie. Zmiana w składzie orzekającym, o której mowa w projektowanych przepisach, będzie mogła dotyczyć każdego z członków składu orzekającego, a więc zarówno sędziego zawodowego jak i ławnika, a także przewodniczącego składu orzekającego.

Projektowane rozwiązanie wsparte jest regulacjami zobowiązującymi nowego członka składu orzekającego do zapoznania się z dotychczasowym przebiegiem postępowania, w tym przeprowadzonymi dowodami, co będzie następowało na podstawie akt sprawy lub odtworzenia zapisu obrazu z dotychczasowego przebiegu rozprawy, jeżeli zapis taki został utrwalony, a następnie złożenia oświadczenia co do potrzeby ponowienia przez skład orzekający z jego

udziałem określonych czynności dowodowych, w celu uzupełniającego przeprowadzenia określonych dowodów. Postulowany przez nowego członka składu orzekającego zakres dowodów zgłoszonych do uzupełniającego przeprowadzenia nie będzie w żaden sposób limitowany, zaś jego pisemne albo złożone do protokołu rozprawy oświadczenie postulujące ponowienie czynności dowodowych nie będzie wymagało uzasadnienia. Ponowne przeprowadzenie czynności procesowych wskazanych przez wstępującego do składu orzekającego sędziego lub ławnika będzie obligatoryjne, a jedyną przyczyną odstępstwa od tego obowiązku będzie zaistnienie niezależnej od sądu okoliczności o obiektywnym charakterze, uniemożliwiającej postulowane uzupełniające przeprowadzenie dowodu.

- Konsekwencją omówionego powyżej rozwiązania jest projektowana zmiana art. 439 § 1 k.p.k., określającego bezwzględne przyczyny odwoławcze, w odniesieniu do przesłanki określonej w punkcie 2 – nieobecności któregośkolwiek członka składu orzekającego na całej rozprawie. Zmiana ta ma charakter dostosowawczy, odbierając tej przesłance charakter bezwzględnej przyczyny odwoławczej w przypadkach, gdy „wynika to z prowadzenia w dalszym ciągu na podstawie art. 402 § 2a lub art. 404 § 2a rozprawy przerwanej lub odroczonej”.

Projekt przewiduje wprowadzenie nowych instytucji procesowych dedykowanych jurysdykcyjnemu etapowi procesu karnego, określanymi jako narada wstępna i wyrok częściowy, które pozwolą w procesach o obszernym zakresie postępowania dowodowego wynikającym z łączności podmiotowej (wielość oskarżonych) i przedmiotowej (wielość zarzucanych przestępstw) na szybkie rozstrzygnięcie w przedmiocie odpowiedzialności karnej tych oskarżonych, wobec których możliwe będzie przeprowadzenie niezbędnych czynności dowodowych w sposób skoncentrowany. Stosowanie tych instytucji pozwoli na ograniczenie liczby osób uczestniczących w różnych rolach procesowych w długotrwałym postępowaniu, istotne obniżenie kosztów i innych obciążeń ponoszonych przez strony postępowania oraz ograniczenie trudności organizacyjnych, m.in. związanych z rezerwacją odpowiednio dużych sal rozpraw oraz zabezpieczeniem konwojów na rozprawę (proj. art. 404c k.p.k.).

Aby zagwarantować, że postępowanie odwoławcze związane z apelacją od wyroku częściowego nie będzie utrudniać dalszego biegu postępowania toczącego się wobec pozostałych oskarżonych, projekt przewiduje wprowadzenie przepisu stanowiącego, że w takim przypadku sądowi odwoławczemu przekazywane będą uwierzytelnione kopie dokumentów z akt sprawy w zakresie niezbędnym do rozpoznania apelacji, przy równoczesnym zagwarantowaniu mu możliwości żądania udostępnienia akt sprawy, co będzie następowało na czas oznaczony. Uwzględniając zaś postępującą informatyzację sądownictwa w projekcie przewidziano również, że przekazanie dokumentów, jak i udostępnienie akt sprawy sądowi odwoławczemu będzie mogło nastąpić w postaci elektronicznej (proj. art. 448 § 1a k.p.k.).

Ad 4.

Proponowane zmiany w zakresie k.k.w. obejmować będą w szczególności wprowadzenie podstawy do zarządzenia przez sąd o ściągnięciu z objętego zabezpieczeniem majątkowym mienia skazanego orzeczonych względem niego kary grzywny, świadczenia pieniężnego i kosztów sądowych oraz środków kompensacyjnych, przepadku lub zwrotu korzyści majątkowej albo jej równowartości, których przedmiotem jest kwota pieniężna:

- wyłącznie za zawiadomieniem o tym skazanego, w sytuacji, gdy zabezpieczeniu podlegały środki pieniężne (proj. art. 11a k.k.w.), albo
- po bezskutecznym wezwaniu skazanego do ich uregulowania - w sytuacji, gdy zabezpieczone zostało inne niż środki pieniężne mienie skazanego (proj. art. 11b k.k.w.).

Przywołane unormowania znajdą zastosowanie nie tylko w sytuacji, gdy objęte wyrokiem konkretne rozstrzygnięcie o charakterze majątkowym stanowiło tytuł zabezpieczenia, ale także wówczas, gdy tytułu takiego nie stanowiło. W takim jednak przypadku sąd będzie mógł odstąpić od zarządzenia jego wykonania z zabezpieczonego mienia w sytuacji, gdy łącznie spełnione zostaną następujące przesłanki:

- takie wykonanie pociągnęłoby dla skazanego lub jego rodziny wyjątkowo ciężkie skutki,
- nieobjęta zabezpieczeniem grzywna, świadczenie pieniężne, środki kompensacyjne, przepadek, zwrot korzyści majątkowej albo jej równowartości lub koszty sądowe uiszczone zostały co najmniej w połowie, a z okoliczności sprawy wynikać będzie, że pomimo takiego odstąpienia zostaną uiszczone w całości (proj. art. 11c k.k.w.).

Proponowane kompleksowe rozwiązania pozwolą na podwyższenie ściągalności grzywien i kosztów sądowych, a także należności przysługujących ofiarom przestępstw, na rzecz których zasądzono środki kompensacyjne, a przy tym znacznie ograniczą obciążenie sądów czynnościami związanymi z wykonywaniem zawartych w wyrokach rozstrzygnięć o charakterze finansowym. Brak takich regulacji prowadzi bowiem częstokroć do zwracania zabezpieczonego mienia skazanym, a następnie egzekwowania - nierzadko latami i niekoniecznie skutecznie - zasądzonych grzywien, świadczeń pieniężnych, środków kompensacyjnych, przepadku, zwrotu korzyści majątkowej albo jej równowartości czy kosztów sądowych. W rezultacie prowadzi to do angażowania w tym obszarze sił i środków, które mogłyby być efektywnie wykorzystywane, np. dla zdynamizowania postępowań karnych czy zwiększenia skuteczności postępowań egzekucyjnych, w tym np. dotyczących świadczeń alimentacyjnych, czy zasądzonych odszkodowań lub zadośćuczynień. Zmniejsza także realną dolegliwość orzeczeń o charakterze majątkowym, a zatem i skuteczność ich prewencyjnego oddziaływania, a równocześnie zwiększa poczucie pokrzywdzenia u ofiar przestępstw, które nierzadko latami oczekują na zaspokojenie zasądzonych na ich rzecz świadczeń w sytuacji, gdy skazany korzysta ze zwróconego mu majątku. Co więcej, bywa, że orzeczone grzywny i koszty

sądowe - wobec nieskuteczności egzekucji, która może być następstwem np. ukrycia przez skazanego zwróconego mu mienia - są umarzone. To zaś eliminuje dla skazanego wpisana w nie dolegliwość, jaką powinien odczuć jako element składowy orzeczonej względem niego kary i skutkuje następczą nieadekwatnością realnie poniesionej przez skazanego kary do przestępstwa, którego popełnienie mu przypisano i za które karę tę względem niego orzeczono.

Stąd też projektowane rozwiązania mają za zadanie wyeliminować tego typu niepożądane zjawiska nie tylko stwarzając podstawy do wykonywania przez sąd orzeczeń o charakterze majątkowym wprost z zabezpieczonego mienia skazanego, ale także blokując możliwość rozkładania na raty i umarzania grzywny oraz innych rozstrzygnięć o charakterze majątkowym w sprawach, w których w dyspozycji organów wymiaru sprawiedliwości pozostaje zabezpieczone mienie skazanego, i precyzując przesłanki umorzenia grzywny w pozostałych przypadkach, a zatem gdy mienia takowego brak (art. 4 pkt 4-6 i 9 projektu). Konsekwencją wprowadzenia opisanych podstaw do wykonywania orzeczeń o charakterze majątkowym z zabezpieczonego mienia skazanego są zmiany dostosowawcze w obrębie przepisów art. 11 § 1, art. 12a, art. 187 i art. 195a § 2 k.k.w. (art. 4 pkt 1, 3, 7 i 8 projektu).

Ad 5.

Adwokat, radca prawny czy też rzecznik patentowy wykonujący zawód zobowiązani są posiadać konto w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z późn. zm.). W związku z powyższym zachodzi konieczność nowelizacji ustaw w taki sposób, aby zapewnić technicznie drożenie zmian przepisów o doręczeniach w Kodeksie postępowania karnego. Konto takie mogą uzyskać także i inne podmioty, które doręczenie elektroniczne wybrały jako opcję, co jednak nie będzie stanowić ich obowiązku.

Ad 6.

Do realizacji założeń wskazanych w pkt. 1 OSR, w pierwszej kolejności prowadzi wyszczególnienie kompetencji i zadań Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego w zakresie odnoszącym się do tradycyjnego zastępowania przez niego Prokuratora Generalnego przy wykonywaniu przypisanych mu ustawowo uprawnień i obowiązków. Do tej pory, tj. zarówno w okresie istnienia Prokuratury Generalnej, jak i Prokuratury Krajowej Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego – Prokurator Krajowy czynił to wskutek powierzenia mu przez Prokuratora Generalnego decyzji w ww. sprawach mocą stosownego zarządzenia kompetencyjnego, tj. aktu prawnego o wewnętrznym charakterze oddziaływania. W rzeczywistości czynności te wykonywał w ramach stałego zastępstwa Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego – Prokurator Krajowy. Tym niemniej ranga tych decyzji oraz materia, której one dotyczą, przemawiają za tym, aby omawiane zagadnienie było uregulowane na poziomie aktu prawnego powszechnie obowiązującego w rangi ustawy. Powyższy zabieg służyć ma więc nie tylko ograniczeniu angażowania Prokuratora Generalnego w sprawy, w których i tak zastępowany jest przez Pierwszego Zastępcę Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego, ale też jednoznaczemu uregulowaniu tej problematyki.

Powyższe następuje poprzez dodanie do art. 13 Prawa o prokuraturze przepisu oznaczonego jako § 3a, tj. unormowania, w którym wprost wskazane zostały, w formie otwartego katalogu, kompetencje i zadania Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego, wykonywane przez niego za Prokuratora Generalnego. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu do kompetencji i zadań tych należeć będzie m.in. podejmowanie czynności związanych z przeprowadzaniem niejawnych działań przez Policję, Straż Graniczną, Inspektora Nadzoru Wewnętrznego, Biuro Nadzoru Wewnętrznego, Żandarmerię Wojskową, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego, Służbę Więzienną, Krajową Administrację Skarbową oraz Służbę Ochrony Państwa, a także podejmowanie decyzji w sprawach osobowych prokuratorów oraz asesorów prokuratury, z wyłączeniem decyzji zarezerwowanych dla kierowników innych jednostek organizacyjnych prokuratury, przy czym przez sprawy osobowe należy rozumieć szeroko ujmowane kwestie kształtujące status zawodowy tych osób oraz wpływające na jego zmianę. Ustawowe wskazanie Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego jako organu prokuratury realizującego zadania z tego zakresu znajduje uzasadnienie w fakcie, że jest on przełożonym wszystkich prokuratorów jednostek organizacyjnych prokuratury, a przy tym podmiotem, który faktycznie kieruje bieżącą działalnością prokuratury, odpowiadając osobiście za prawidłowe jej funkcjonowanie oraz rezultaty jej pracy. Równocześnie wskazać należy, że z uwagi na potrzeby pragmatyczne, związane z koniecznością zapewnienia sprawności działania prokuratury, projekt przewiduje możliwość scedowania przez Pierwszego Zastępcę Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego powierzonych mu kompetencji i zadań, w wydanym w tym celu zarządzeniu, na innego zastępcę Prokuratora Generalnego (proj. art. 13 § 3b). Podkreśleniu szczególnej pozycji i odpowiedzialności Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego w strukturze prokuratury służy również powierzenie mu sprawowania nadzoru instancyjnego, tzn. rozpoznawania środków odwoławczych od podlegających zaskarżeniu do prokuratora nadrzędnego decyzji prokuratorów, w sprawach prowadzonych w Prokuraturze Krajowej, a z uwagi na specyfikę przedmiotu postępowania, także w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych (proj. art. 29).

Zoptymalizowaniu działań prokuratury służy przyznanie Prokuratorowi Krajowemu uprawnienia do zwrócenia się do właściwego organu o przeprowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych w sytuacji istnienia bezpośredniego związku pomiędzy tymi czynnościami a toczącym się postępowaniem przygotowawczym, a także do zapoznawania się z materiałami zgromadzonymi w toku takich czynności oraz uprawnienia do zmiany lub zniesienia na potrzeby prowadzonego

postępowania przygotowawczego klauzuli tajności nałożonej na dokument lub materiał niejawnym przez inny organ (proj. art. 57 § 3 i 5). Z przyczyn pragmatycznych uprawnienie do zwrócenia się do właściwego organu o przeprowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych w sytuacji istnienia bezpośredniego związku pomiędzy tymi czynnościami a toczącym się postępowaniem przygotowawczym przysługiwać będzie także zastępcy Prokuratora Generalnego sprawującego nadzór nad departamentem Prokuratury Krajowej właściwym do spraw postępowania przygotowawczego, a w sprawach prowadzonych przez Wydziały Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej - Zastępcy Prokuratora Generalnego do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji. Analogicznie w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych uprawnienie to przysługiwać będzie Zastępcy Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych. Dodatkowo zastępca Prokuratora Generalnego sprawujący nadzór nad departamentem Prokuratury Krajowej właściwym do spraw postępowania przygotowawczego będzie miał możliwość sprawowania kontroli nad czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi prowadzonymi przez uprawnione do tego instytucje i zapoznawania się z materiałami z tych czynności (proj. art. 57 § 2, § 3a).

Kierując się względami bezpieczeństwa oraz potrzebami ograniczenia ryzyka związanego z ewentualnym zapoznaniem się z materiałami zgromadzonymi w wyniku czynności operacyjno-rozpoznawczych przez osobę do tego nieuprawnioną, projekt przewiduje wprowadzenie unormowania, zgodnie z którym udostępnienie takich materiałów co do zasady będzie możliwe tylko w kancelarii tajnej Prokuratury Krajowej, a w wyjątkowych wypadkach, za zgodą Prokuratora Krajowego, w inny sposób, przy zachowaniu i przestrzeganiu wymogów oraz ograniczeń wynikających z przepisów o ochronie informacji niejawnych (proj. art. 57 § 3b).

Projekt przyznaje Prokuratorowi Krajowemu autonomię decyzyjną w zakresie powoływania w Prokuraturze Krajowej zespołów prokuratorskich do prowadzenia określonej sprawy lub grupy spraw, a także w zakresie przejmowania przez Prokuraturę Krajową do prowadzenia spraw innych jednostek organizacyjnych prokuratury, niezależnie od obowiązujących regulacji prawnych wyznaczających właściwość poszczególnych jednostek organizacyjnych prokuratury (proj. art. 63 § 2 i 4).

W celu podkreślenia szczególnej roli Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego w zakresie kierowania i zarządzania prokuraturą, a także wyłączenia zagrożeń związanych z hipotetyczną możliwością pojawienia się stanowisk o rzekomo występującej niespójności normatywnej pomiędzy proponowanymi rozwiązaniami a obowiązującymi regulacjami prawnymi wprowadza się zastrzeżenie, iż do kompetencji i zadań Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego oraz Prokuratora Krajowego zastosowania nie będzie miał art. 9 § 2 Prawa o prokuraturze (proj. art. 13a), a ponadto dookreśla się procedurę wydawania przez Prokuratora Generalnego poleceń podległym mu prokuratorom, precyzując, iż Prokurator Generalny będzie mógł to czynić za pośrednictwem Prokuratora Krajowego, który z ważnych powodów, z uwagi na dobro postępowania lub prawidłowość funkcjonowania prokuratury będzie mógł zwrócić się do Prokuratora Generalnego o zmianę lub uchylenie wydanego przez niego polecenia, chyba że polecenie to będzie dotyczyło wszczęcia postępowania przygotowawczego (proj. art. 7 § 2a i § 2b).

Konsekwencją przyjętych założeń o zwiększeniu odpowiedzialności Prokuratora Krajowego za prawidłową organizację i funkcjonowanie prokuratury jest przewidziane w projekcie poszerzenie jego uprawnień w zakresie kształtowania kadry kierowniczej w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury, delegowania prokuratorów oraz udziału w procedurze powołania na stanowiska rzeczników dyscyplinarnych.

Zgodnie z proponowanymi regulacjami Prokurator Krajowy posiada uprawnienie do powołania i odwoływania prokuratora regionalnego, prokuratora okręgowego i prokuratora rejonowego, a we współdziałaniu z Zastępcą Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych – do powołania i odwoływania zastępcy prokuratora okręgowego do spraw wojskowych oraz zastępcy prokuratora rejonowego do spraw wojskowych (proj. art. 15 § 1, § 2 i § 3). Zapewni to Prokuratorowi Krajowemu niezbędną i rzeczywistą wpływ na politykę personalną w prokuraturze, co stanowić będzie gwarancję skutecznej realizacji przez prokuraturę ciężących na niej zadań. Naturalnym następstwem tej propozycji legislacyjnej są projektowane zmiany art. 139 § 7 i § 8, art. 140 § 6 i art. 154 § 1 Prawa o prokuraturze, które przyznają Prokuratorowi Krajowemu prawo do zwrócenia prokuratorowi regionalnemu, prokuratorowi okręgowemu i prokuratorowi rejonowemu uwagi na piśmie, w sytuacji stwierdzenia istotnego uchybienia w zakresie kierowania przez niego określoną jednostką organizacyjną prokuratury albo sprawowania nad nią nadzoru oraz prawo do zwrócenia się do rzecznika dyscyplinarnego z żądaniem o wszczęcie postępowania wyjaśniającego, a także nakładają na prokuratora regionalnego obowiązek zawiadomienia Prokuratora Krajowego o zwróceniu uwagi lub wytknięciu uchybienia podległemu prokuratorowi w przypadku bardziej istotnego uchybienia.

Zmiany w obrębie art. 106 Prawa o prokuraturze sprowadzają się do przyznania Prokuratorowi Krajowemu kompetencji odnośnie delegowania prokuratora do innej jednostki organizacyjnej prokuratury.

Zgodnie z projektowanymi regulacjami Prokurator Krajowy będzie uczestniczył w procedurze powoływania i odwoływania rzeczników dyscyplinarnych – do jego zadań będzie należało przedstawianie Prokuratorowi Generalnemu potrójnej liczby kandydatów na funkcje rzeczników dyscyplinarnych oraz wyrażanie opinii w przedmiocie ich odwołania (proj. art. 153 § 1 i § 4).

Projektowana ustawa przewiduje doprecyzowanie unormowań odnoszących się do powoływania i odwoływania Prokuratora Krajowego oraz pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego, nie odstępując od istoty obowiązującego rozwiązania, zgodnie z którym ich powoływanie i odwoływanie następuje na wniosek Prokuratora Generalnego decyzją Prezesa Rady Ministrów, przy istotnym udziale w tej procedurze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Projekt wskazuje maksymalną liczbę zastępców Prokuratora Generalnego, którzy mogą być powoływani przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia właściwej realizacji zadań prokuratury oraz dookreśla formę wyrażania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zgody na odwołanie Prokuratora Krajowego i pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego (proj. art. 14 § 1 i 5).

Projekt przewiduje określenie siedziby Prokuratury Krajowej, co wzmacniając w odbiorze społecznym autorytet centralnej jednostki organizacyjnej prokuratury równocześnie zapobiegnie wątpliwościom związanym z umiejscowieniem Wydziałów Zamiejscowych Departamentu do Spraw Przeszeczności Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej (proj. art. 17 § 3).

Objęta ramami projektu nowelizacja art. 19 § 5 Prawa o prokuraturze stanowi uzupełnienie regulacji wprowadzonej mocą ustawy z dnia 27 października 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz ustawy - Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 2582), *expressis verbis* wyrażającej w ustawie wynikające również ze stanu prawnego obowiązującego przed dokonaniem tej nowelizacji kompetencje Prokuratora Krajowego, jako kierownika jednostki, w zakresie powoływania i odwoływania do pełnienia funkcji w Prokuraturze Krajowej. Projekt przewiduje dopełnienie tej regulacji poprzez wskazanie, że kompetencje Prokuratora Krajowego w tym zakresie obejmują powoływanie i odwoływanie naczelników Wydziałów Zamiejscowych Departamentu do Spraw Przeszeczności Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, które to wydziały pod względem strukturalno-organizacyjnym stanowią integralną część Prokuratury Krajowej. Proponowana zmiana stanowi naturalną konsekwencję zasady, iż to kierownik jednostki organizacyjnej prokuratury odpowiada za należyte jej funkcjonowanie, co z kolei wymusza konieczność posiadania przez niego odpowiednich instrumentów prawnych, które zapewnią mu możliwość należytego wypełniania tego obowiązku.

Projekt przewiduje, że prokurator, który przez co najmniej 5 lat pełnił funkcję Zastępcy Prokuratora Generalnego – Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, uzyska możliwość złożenia wniosku o powołanie go na stanowisko prokuratora Prokuratury Krajowej po zakończeniu pełnienia tej funkcji (proj. art. 76 § 6).

Obowiązujące brzmienie art. 106a § 1a Prawa o prokuraturze przyznaje Zastępcy Prokuratora Generalnego - Dyrektorowi Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu uprawnienie do delegowania prokuratora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, prokuratora Biura Lustracyjnego, prokuratora oddziałowej komisji ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i prokuratora oddziałowego biura lustracyjnego do innej komisji albo biura na okres do 2 miesięcy w ciągu roku. Dotychczasowe doświadczenia wskazują jednak, że okres ten jest zbyt krótki. W przypadku długotrwałej choroby prokuratora Instytutu Pamięi Narodowej albo jego przejścia w stan spoczynku, konieczne jest przejście jego zadań przez innego prokuratora, co niejednokrotnie skutkuje potrzebą delegowania prokuratora z innej jednostki, jednak dwumiesięczny okres delegowania zwykle jest niewystarczający do sprawnego realizowania zadań powierzonych prokuratorowi delegowanemu. W takim przypadku Zastępca Prokuratora Generalnego – Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu występuje o przedłużenie delegowania prokuratora Instytutu Pamięi Narodowej do Prokuratora Generalnego, co stanowi wymóg zbędnie wydłużający procedurę delegowania. Przewidziane w projekcie wydłużenie okresu, na jaki Zastępca Prokuratora Generalnego – Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu będzie uprawniony do delegowania prokuratorów Instytutu Pamięi Narodowej, ułatwi i przyspieszy procedurę delegowania, przyczyniając się tym samym do usprawnienia pracy pionów prokuratorskich Instytutu Pamięi Narodowej.

Z kolei w odniesieniu do unormowań dotyczących zwolnienia prokuratora zatrzymanego na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa projekt zakłada oparcie konstrukcji tej instytucji na rozwiązaniu, jakie w tym obszarze funkcjonuje na gruncie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217 ze zm.), gdzie o zwolnieniu zatrzymanego sędziego decyduje prezes sądu apelacyjnego właściwy ze względu na miejsce zatrzymania sędziego, a tym samym przemodelowanie art. 135 § 2 Prawa o prokuraturze. Uwzględniając przy tym strukturę organizacyjną prokuratury, w tym okoliczność istnienia tzw. pionu prokuratorskiego Instytutu Pamięi Narodowej wskazane jest, aby w takiej sytuacji o zwolnieniu zatrzymanego prokuratora Prokuratury Krajowej decydował Prokurator Krajowy, prokurator prokuratury regionalnej, prokurator prokuratury okręgowej i prokurator prokuratury rejonowej – prokurator regionalny właściwy ze względu na miejsce zatrzymania, a o zatrzymaniu prokuratora Instytutu Pamięi Narodowej - Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Wprowadzenie zmian w art. 191a Prawa o prokuraturze jest niezbędne z uwagi na ujawnione wątpliwości odnoszące się do obowiązującego brzmienia tego artykułu, skutkujące rozbieżnością stanowisk co do kwestii, w jakiej relacji pozostają zadania organów nadzorczych określonych w art. 191a Prawa o prokuraturze do zadań organu nadzorczego wynikających z ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz. U. z 2019 r. poz. 125). Aktualne brzmienie art. 191a Prawa o prokuraturze należy ocenić jako niedostatecznie szczegółowe, nie zawierające adekwatnego do celów tej regulacji określenia zakresu zadań nadzorczych, powierzonych przez ustawodawcę wskazanym w treści tego artykułu podmiotom. Z tych powodów projekt przewiduje

doprecyzowanie treści art. 191a Prawa o prokuraturze, skutkujące jednoznacznym rozgraniczeniem zakresu zadań i związanych z ich realizacją uprawnień oraz obowiązków, pozostających we właściwości Prokuratora Krajowego oraz we właściwości Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, co usunie wątpliwości w tym zakresie, służąc efektywnemu nadzorowi nad przetwarzaniem danych osobowych związanym z realizacją celów określonych w ustawie z dnia 14 grudnia 2018 r.

Ad 7.

Mając na uwadze kwestie przedstawione w pkt 1 OSR, uzasadniona jest utrata mocy przez stanowiący - podstawę zawieszenia biegu terminów przedawnienia karalności czynu i przedawnienia wykonania kary w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe - art. 15 z¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Dostosowane do stanu epidemii i zagrożenia epidemicznego regulacje predestynują obecnie sprawne funkcjonowanie organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości umożliwiające adekwatną reakcję prawnokarną w zakresie pociągnięcia do odpowiedzialności karnej i karnoskarbowej sprawców czynów, bez konieczności zawieszenia okresów przedawnienia w tym zakresie. Dodatkowo z uwagi na rosnące wyszczepienie społeczeństwa wpływające na poprawę sytuacji zdrowotnej w kraju, zminimalizowane jest zagrożenie wystąpienia znacznych przeszkód w sprawnym prowadzeniu tych postępowań. Jest to o tyle istotne, że obecna sytuacja nie powinna dłużej oddziaływać na funkcje gwarancyjne prawa karnego. Zawieszenie biegu terminu przedawnienia karalności czynu oraz przedawnienia wykonania kary w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe w stanie zagrożenia epidemicznego i stanie epidemii na czas nieokreślony jawi się zatem obecnie jako rozwiązanie rażąco nieproporcjonalne. Utrata mocy przepisu art. 15z⁹ dotyczącego wymagań formalnych wobec pism w sprawach rozpatrywanych na posiedzeniu zdalnym oraz doręczenia pism za pośrednictwem portalu informacyjnego związana jest natomiast z wprowadzeniem tych rozwiązań na stałe do odpowiednich ustaw procesowych.

Ad 8.

Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw w zmianie art. 10 § 2 k.k. poszerza katalog czynów zabronionych, za które odpowiedzialność karną może ponosić nieletni, który ukończył 15 lat, o art. 197 § 1 i § 5 k.k. oraz dodaje nowy art. 10 § 2a k.k. W związku z powyższym konieczne jest uwzględnienie znowelizowanej treści art. 10 § 2 k.k. i nowego art. 10 § 2a k.k. również w przepisach ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, które odnoszą się do tych przepisów Kodeksu karnego. Zmiana art. 87 pkt 3 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich ma charakter redakcyjny.

Ad 9.

Projektuje się następujące zmiany uspojnijące w ustawie z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600, z późn. zm.):

- art. 1 pkt 12 – zarówno ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw jak i ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1855) wprowadzają w art. 43a k.k. nowy § 3, dotyczący orzekania świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Zmiany wprowadzone na mocy ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw weszły w życie z dniem 1 stycznia 2023 r. W związku z powyższym proponuje się poprawkę redakcyjną polegającą na oznaczeniu dodawanego nowego przepisu w art. 43a k.k. na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw jako § 4;
- art. 1 pkt 26 i 27 – ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1855) wprowadziła, z dniem 1 stycznia 2023 r., zmiany w treści art. 78 § 2 k.k. i art. 79 § 1 k.k. w związku z zastrzeżeniem warunków przedterminowego zwolnienia skazanego, wobec którego wydano prawomocne postanowienie stwierdzające, że bezprawnie utrudniał wykonywanie kary pozbawienia wolności. Mając powyższe na uwadze konieczne jest uwzględnienie znowelizowanej treści przepisów art. 78 § 2 k.k. i art. 79 § 1 k.k. zmienianych również na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw;
- art. 1 pkt 36 - na mocy ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. – o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 289) w art. 101 § 4 k.k. dodano nowe typy czynów zabronionych (art. 156a k.k. i art. 191b k.k.), w których przedawnienie karności nie może nastąpić przed ukończeniem przez pokrzywdzonego określonego wieku. Przepis, w brzmieniu nadawanym ww. ustawą wejdzie w życie w dniu 15 sierpnia 2023 r. Natomiast wobec zmian w zakresie *vacatio legis* ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600), która również dokonuje modyfikacji art. 101 § 4 k.k. (jedynie w zakresie wieku pokrzywdzonego – zmiana z 30 na 40 lat), regulacje rozszerzające zakres stosowania tego przepisu na przestępstwa z art. 156a k.k. i art. 191b k.k. zostaną wyeliminowane z porządku prawnego. Dlatego też niezbędne jest dokonanie korekty ustawy zmieniającej rozwiązania Kodeksu karnego, w taki sposób by treść przepisu art. 101 § 4 k.k. uwzględniała jego modyfikacje, wprowadzone obydwoma ww. nowelizacjami.
- art. 1 pkt 69 – na mocy ustawy z dnia 22 lipca 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej (Dz. U. poz. 1726), obowiązujących od dnia 1 września 2022 r., podwyższeniu uległa sankcja z art. 185

§ 3 k.k. z zagrożenia karą pozbawienia wolności od lat 2 do 12 na zagrożenie karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3. Równolegle ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw przewiduje nowelizację tego przepisu. Z uwagi jednak na wcześniejsze wejście w życie ustawy z dnia 22 lipca 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej, aktualna treść polecenia nowelizacyjnego zawartego w ustawie z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw stała się bezprzedmiotowa. W celu jego aktualizacji, jak również zachowania systematyki nowelizowanych sankcji przewidzianych w Kodeksie karnym, w którym karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 zastępuje się karą pozbawienia wolności od lat 3 do 20, proponowaną zmianę uznać należy za konieczną;

- art. 10 pkt 7 lit. a – ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1855) wprowadziła, z dniem 1 stycznia 2023 r., w art. 431a § 1 pkt 1 k.k.w., poszerzenie przesłanek do udzielania zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego również wobec skazanego, wobec którego orzeczono karę pozbawienia wolności w wymiarze niższym niż 3 lata i któremu do odbycia w zakładzie karnym pozostała część tej kary w wymiarze nie większym niż 6 miesięcy. Mając powyższe na uwadze konieczne jest uwzględnienie znowelizowanej treści przepisu art. 431a § 1 pkt 1 k.k.w. zmienianego również na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw oraz objęcie tą treścią – dla doprecyzowania zakresu tego przepisu - także takiej przeszkody udzielenia zezwolenia na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego, jak „skazanie w warunkach określonych w art. 65 § 1 lub 2 Kodeksu karnego”;
- art. 10 pkt 7 lit b i art. 10 pkt 7a – ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw wprowadza w dodanym art. 64a k.k. szczególną postać recydywy dotyczącą zbrodni zabójstwa w związku ze zgwałceniem lub przestępstwa przeciwko wolności seksualnej zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat. Celem zachowania spójności systemowej proponuje się uzupełnienie o art. 64a k.k. także art. 431a § 6 k.k.w. i art. 431la § 1 pkt 1 k.k.w. znowelizowanych na mocy ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1855);
- art. 10 pkt 7b – ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw wprowadza przepis art. 10 § 2a k.k., który przewiduje możliwość odpowiadania nieletniego po ukończeniu 14 lat, a przed ukończeniem 15 lat, na podstawie Kodeksu karnego za zabójstwa kwalifikowane (art. 148 § 2 i 3 k.k.), jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają oraz zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że stosowanie środków wychowawczych lub poprawczych nie jest w stanie zapewnić resocjalizacji nieletniego. W ocenie projektodawcy konieczne jest uwzględnienie powyższej zmiany również w dodanym na mocy ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1855) art. 85 § 2 k.k.w., regulującym możliwość odbywania kary przez młodocianych skazanych za przestępstwo z art. 10 § 2 k.k. w zakładach karnych dla odbywających karę po raz pierwszy.

Nadto w ustawie z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw wprowadza się zmiany doprecyzowujące regulacje odnoszące się do przypadku równowartości pojazdu oraz warunków orzekania przypadku pojazdu mechanicznego (art. 11 pkt 1 lit. b i f). W szczególności wskazano wprost, że poza sytuacją, gdy pojazd nie stanowił wyłącznej własności sprawcy, wypadek równowartości tego pojazdu orzeka się, gdy sprawca po popełnieniu przestępstwa pojazd zbył, darował lub ukrył (proj. art. 44b § 2 k.k.). Przypadku pojazdu i jego równowartości nie orzeka się zaś wówczas, gdy jest to niemożliwe lub niecelowe z uwagi na jego utratę przez sprawcę, zniszczenie lub znaczne uszkodzenie, a także wtedy, gdy sprawca niestanowiący jego własności pojazd mechaniczny prowadził wykonując czynności zawodowe lub służbowe polegające na prowadzeniu pojazdu, choć w tym ostatnim przypadku sąd orzeka nawiązkę w wysokości co najmniej 5000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Równocześnie rozgranicza się - w zależności od zawartości alkoholu w organizmie sprawcy - obligatoryjność od fakultatywności orzekania przypadku pojazdu mechanicznego w przypadku skazań, o których mowa w art. 178 § 1 i § 1a k.k. w brzmieniu nadanym tym przepisom przywołaną ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw. Projekt przewiduje również modyfikację objętych przywołaną nowelą zmian przepisów dotyczących subsydiarnego aktu oskarżenia.

Ad 12.

Przepisami regulującymi kwestię reprezentacji Skarbu Państwa w postępowaniu sądowym dotyczącym roszczeń na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2022 poz.2039, dalej ustawa lutowa) pozostają – stosownie do zawartego w art. 8 ust. 3 ustawy lutowej odesłania do odpowiedniego zastosowania przepisów rozdziału 58 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego – art. 554 § 2a i § 2b k.p.k.. Zgodnie z art. 554 § 2a k.p.k. stronami w postępowaniu są: wnioskodawca, prokurator oraz Skarb Państwa. Rozwinięcie powyższego przepisu stanowi zaś art. 554 § 2b k.p.k., zgodnie z którym organem reprezentującym Skarb Państwa jest: 1) prezes sądu, w którym wydano ostateczne orzeczenie kończące postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej, stosowania środka zapobiegawczego, środka zabezpieczającego lub zatrzymania, albo 2) prezes sądu pierwszej instancji, w którym wydano zmienione orzeczenie – jeżeli orzeczeniem, o którym mowa w pkt 1, zmieniono orzeczenie sądu pierwszej instancji i zastosowano środek, w związku z którym nie przysługuje odszkodowanie w myśl niniejszego rozdziału, albo 3) organ, który dokonał zatrzymania – jeżeli sąd

uwzględnił zażalenie na zatrzymanie albo jeżeli sąd nie rozpoznawał zażalenia na zatrzymanie. Przepis art. 554 § 2b k.p.k. został dodany na mocy nowelizacji, która weszła w życie z dniem 5 października 2019 r. (por. art. 1 pkt 98 lit. a ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. poz. 1694, z późn. zm.). Nie budzi przy tym wątpliwości, że nowelizacja w analizowanym zakresie – na gruncie niejako zasadniczej kategorii spraw, której dotyczą przepisy rozdziału 58 k.p.k. gdzie roszczenia dochodzone są z reguły w niezbyt odległym czasie od zdarzeń, z których są wywodzone – przyczyniła się zasadniczo do większej możliwości obrony praw Skarbu Państwa przez właściwą jednostkę organizacyjną, z której działalnością wiążą się określone roszczenia. Wynika to chociażby z posiadania przez daną jednostkę organizacyjną (organ), np. organ dokonujący zatrzymania, dokumentacji związanej z okolicznościami sprawy czy też nawet bezpośredniej wiedzy o sprawie posiadanej przez aktualnych pracowników/funkcjonariuszy danego organu/formacji. Powyższe nie ma jednak co do zasady odpowiedniego przełożenia w odniesieniu do spraw związanych z roszczeniami o odszkodowanie lub zadośćuczynienie na podstawie ustawy lutowej, zwłaszcza z uwzględnieniem znaczącego upływu czasu – są to bowiem w istocie zdarzenia historyczne dotyczące np. takich formacji jak Urząd Bezpieczeństwa z lat czterdziestych oraz pięćdziesiątych ubiegłego wieku. W rezultacie ewentualny udział w postępowaniu sądowym aktualnie istniejących organów nie zapewnia Skarbowi Państwa rzeczywistej możliwości obrony jego praw (przez materialno-prawnego reprezentanta ww. osoby prawnej). Zapewnieniu powyższego nie sprzyja w szczególności to, że w analizowanego rodzaju sprawach – które pomimo, że są formalnie sprawami prawnokarnymi rozpoznawanymi w ramach postępowania karnego, mają w istocie charakter spraw cywilnych – SP nie reprezentuje co do zasady PG. Właściwe wydają się zmiany legislacyjne sprowadzające się niejako do „powrotu” w rozpatrywanym zakresie do reprezentacji Skarbu Państwa jedynie na szczeblu prokuratury. Zaproponowana zmiana nowelizacji art. 8 ust. 3 ustawy lutowej ma na celu doprecyzowanie i uporządkowanie istotnych rozbieżności, w tym, co do stosowania na mocy odesłania w ustawie z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego regulacji § 2a i 2b w art. 554 Kpk – zgodnie z ratio legis i intencjami ustawodawcy. Potrzeba proponowanej nowelizacji wynika z zasadności zapewnienia jednolitości praktyki orzeczniczej.

Przepisy przejściowe

Projektowany art. 16 przewiduje, że pracownicy sądów wykonujący zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnieni w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze właściwości danego sądu apelacyjnego z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się pracownikami wykonującymi zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnionymi w tym sądzie apelacyjnym i zachowują ciągłość pracy. Miejsce wykonywania obowiązków służbowych nie ulega zmianie.

Art. 17 ustanawia reguły intertemporalne dotyczące zmian dokonywanych w art. 3 projektu, czyli zmian w Kodeksie postępowania karnego.

Art. 18 reguluje natomiast kwestie intertemporalne związane z wejściem w życie nowych rozwiązań dotyczących wykonywania orzeczeń o grzywnie, świadczeniu pieniężnym, środkach kompensacyjnych, przepadku, przepadku lub zwrocie korzyści majątkowej albo jej równowartości, których przedmiotem jest kwota pieniężna, lub o kosztach sądowych. Projektodawca uznał, że w odniesieniu do orzeczeń niewykonanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy racjonalnym rozwiązaniem będzie stosowanie nowych rozwiązań, które powinny znacznie usprawnić egzekucję należności. Wyjątkiem od zasady stosowania ustawy nowej będzie jednak sytuacja, kiedy egzekucję należności już rozpoczęto, wówczas bowiem w dalszym ciągu będą miały zastosowanie przepisy dotychczasowe. Takie rozwiązanie służy pewności prawa i zasadzie zaufania do prawa. Sąd będzie jednak zobowiązany do poinformowania organu egzekucyjnego o zabezpieczonym w sprawie mieniu skazanego nie później niż w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Projektowany art. 19 zawiera proceduralny przepis przejściowy, który rozstrzyga, że czynności dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zgodnie z art. 15^{zzs} ustawy zmienianej w art. 9 uważa się za czynności dokonane zgodnie z art. 131^{1a} ustawy zmienianej w art. 1.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Szwecja

Zgodnie z rozdziałem 5. Kodeksu postępowania sądowego, sędzia przewodniczący jest odpowiedzialny za utrzymanie porządku. Osoba naruszająca posiedzenie lub zachowująca się nieodpowiednio na sali sądowej może zostać przez sędziego przewodniczącego usunięta z sali, a także zostać ukarana grzywną. Grzywna jest wymierzana na tym samym posiedzeniu, a decyzja staje się prawomocna po upływie terminu na wniesienie odwołania. Odwołanie jest rozpatrywane przez trzech sędziów i dwóch ławników w sprawach karnych.

Słowenia

Osoba naruszająca porządek na sali sądowej otrzymuje najpierw ostrzeżenie, a następnie jest z sali usuwana. Może zostać również ukarana grzywną, z wyjątkiem oskarżycieli publicznych i podejrzanych. Jeśli obrońca publiczny narusza porządek, izba, do której należy, jest o tym informowana. Jeśli porządek narusza prokurator, poinformowana zostaje o tym Prokuratura

Generalna. Wysokość grzywny wynosi minimalnie 1/5, a maksymalnie trzykrotność ostatniego miesięcznego wynagrodzenia netto. Jeśli zapłata grzywny jest niemożliwa do wyegzekwowania, sąd może ukarać sprawcę 1 dniem aresztu za każde 42 euro, ale nie dłużej niż 10 dni.

Decyzja o nałożeniu grzywny jest podejmowana przez sędziego w danej sprawie. Jednak w przypadku znieważenia sędziego, decyzję podejmuje inny sędzia, niezwiązany ze sprawą. Osoba, której grozi ukaranie, ma prawo do wysłuchania. Możliwe jest odwołanie do sądu apelacyjnego. Jeśli doszło do znieważenia sędziego sądu apelacyjnego, odwołanie jest rozpatrywane przez Sąd Najwyższy.

Rumunia

Zgodnie z art. 217 § 1C Kodeksu postępowania cywilnego, policję sesyjną sprawuje przewodniczący składu sędziowskiego, który może usunąć z sali osobę naruszającą porządek obrad po wcześniejszym pouczeniu. W postępowaniu karnym przewodniczący odczytuje później usuniętej stronie zeznania złożone pod jej nieobecność, w celu zapewnienia jej prawa do obrony. Jeśli osoba ponownie zakłóca przebieg posiedzenia, może zostać ponownie usunięta.

Zakazane jest wnoszenie na salę sądową broni, z wyjątkiem sytuacji, gdy wynika to z obowiązków służbowych danej osoby.

Irlandia

Sędzia może nałożyć karę pozbawienia wolności na osobę, która zakłóca przebieg posiedzenia. Z reguły dotyczy to sytuacji, gdy odmawia odpowiedzi, składa fałszywe zeznania pod przysięgą, ukrywa dowody lub odmawia opuszczenia sali sądowej. Jeśli zachowanie osoby stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa osób obecnych na sali, sędzia może wezwać policję w celu usunięcia danej osoby z sali. Postępowanie karne w sprawie takiego zachowania jest następnie prowadzone przez sąd karny, przez innego sędziego.

Francja

Policja sesyjna jest uregulowana w rozdziale VIII księgi IV Kodeksu postępowania karnego. Zgodnie z art. 675, w razie wykroczenia na posiedzeniu sądowym, sąd sporządza odpowiedni protokół, wysłuchuje oskarżonego, świadków, oskarżyciela publicznego i obrońcy, a następnie wymierza karę przewidzianą prawem za dane wykroczenie. Jeśli dojdzie do występku, postępowanie jest analogiczne. Wyjątek stanowi znieważenie sądu, oskarżyciela lub ławnika – w takiej sytuacji przewodniczący składu sędziowskiego sporządza protokół, który przekazuje właściwemu miejscowo prokuratorowi, który następnie wnosi sprawę do sądu. Sędzia biorący udział w posiedzeniu, na którym doszło do znieważenia, nie może prowadzić postępowania w sprawie tego znieważenia. Jeśli na posiedzeniu dojdzie do zbrodni, sąd zatrzymuje i przesłuchuje sprawcę, sporządza protokół i przekazuje sprawę właściwemu miejscowo prokuratorowi w celu prowadzenia postępowania w tej sprawie.

Niemcy

Policja sesyjna została uregulowana w art. 176-183 ustawy o ustroju sądów (Gerichtsverfassungsgesetz). Za utrzymanie porządku na sali obrad odpowiada sędzia przewodniczący. Osoby uczestniczące w posiedzeniu nie mogą zasłaniać twarzy, choć sędzia przewodniczący może zastosować pewne wyjątki, gdy odsłonięcie twarzy nie jest konieczne dla identyfikacji osoby lub ujawnienia dowodów. Osoby zakłócające porządek mogą zostać usunięte z sali sądowej lub zatrzymane na czas nie dłuższy niż 24 godziny. Decyzję podejmuje sędzia przewodniczący.

Sąd karny może podjąć decyzję o ukaraniu osoby zakłócającej porządek karą grzywny w wysokości do 1000 euro lub pozbawienia wolności do tygodnia. Jeśli w czasie posiedzenia dojdzie do przestępstwa, sąd ustala okoliczności faktyczne i przekazuje sprawę odpowiedniej instytucji. Wobec sprawcy może zostać zastosowane tymczasowe aresztowanie.

W przypadku kary grzywny lub pozbawienia wolności za zakłócanie porządku, możliwe jest odwołanie się w ciągu tygodnia. W przypadku usunięcia danej osoby z sali, odwołanie się nie jest możliwe, ale nieuzasadnione usunięcie strony z Sali może być podstawą do apelacji w całej sprawie.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Sądy powszechne	376 w tym: sądy apelacyjne – 11 sądy okręgowe – 47 sądy rejonowe – 318	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zmiana zasad wymierzania kar porządkowych. Rozpatrywanie przez prezesa sądu skarg na czynność przeglądania bagażu i odzieży przez ochronę sądu. Przeniesienie odpowiedzialności za systemy teleinformatyczne sądów powszechnych na terenie danej apelacji z sądów okręgowych i rejonowych na sądy apelacyjne. Zatrudnianie przez dyrektora sądów apelacyjnych wszystkich pracowników sądów wykonujących

			<p>zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów w sądach działających na obszarze apelacji.</p> <p>Pracownicy sądów wykonujący zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnieni dotychczas w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze właściwości danego sądu apelacyjnego staną się pracownikami wykonującymi zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnionymi w tym sądzie apelacyjnym i zachowają ciągłość pracy. Miejsce wykonywania obowiązków służbowych nie ulegnie zmianie.</p> <p>Wprowadzenie dla sądów wspólnego rachunku bankowego, umożliwiającego wykonywanie niektórych zadań związanych z pobieraniem opłat oraz innych kosztów i należności sądowych wnoszonych za pomocą systemów teleinformatycznych.</p> <p>Powierzenie funkcji współadministratora danych osobowych przetwarzanych w systemach teleinformatycznych w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości albo realizacji zadań z zakresu ochrony prawnej.</p> <p>Określenie zasad przekazywania poprzez Portal Informacyjny korespondencji dotyczącej postępowania karnego.</p> <p>Określenie możliwości i zasad prowadzenia w dalszym ciągu przerwanej lub odroczonej rozprawy w przypadku zmiany z przyczyn losowych lub z powodu przeszkód prawnych nie więcej niż jednego z członków składu.</p> <p>Określenie zasad ściągania z objętych zabezpieczeniem majątkowym środków pieniężnych lub mienia skazanego orzeczonej grzywny, kosztów sądowych, nawiązek, przepadku i świadczenia pieniężnego.</p> <p>Określenie zasad przeprowadzania posiedzeń zdalnych za pośrednictwem środków informatycznych pozwalających na komunikowanie się na odległość oraz doręczania pism sądowych pełnomocnikom z wykorzystaniem portalu informacyjnego.</p>
Mediatorzy	Okolo 5 000 osób	Ministerstwo Sprawiedliwości	Mediator może przeprowadzić posiedzenie mediacyjne przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość, jeżeli strony wyrażą na to zgodę.
Obywatele	38 244 tys. (stan na styczeń 2021 r.)	Główny Urząd Statystyczny	Zmiana zasad wymierzania kar porządkowych uczestnikom postępowania przez sąd oraz obowiązek poddania się czynności przeglądania bagażu i odzieży podczas wejścia do budynku sądu.
Żołnierze w czynnej służbie wojskowej, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej	105 329 osób (stan na 2020 r.)	Budżet Ministerstwa Obrony Narodowej	Zwrócenie się przez sąd właściwego dowódcy jednostki wojskowej o zastosowanie odpowiednich środków wobec żołnierza, który naruszy powagę sądu.

Podmioty odpowiedzialne za fizyczną ochronę sądu	Dokładna liczba podmiotów jest niemożliwa do ustalenia		Nadanie uprawnień do przeglądania bagażu i odzieży osób wchodzących do budynku sądu.
Minister Sprawiedliwości	1	Informacja ogólnodostępna	<p>Minister Sprawiedliwości:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w drodze obwieszczenia, podaje na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej informacje o standardach technicznych oprogramowania i wymaganiach sprzętowych niezbędnych do uczestniczenia w posiedzeniu zdalnym. - określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urządzeń i środków technicznych wykorzystywanych w budynku sądu do przeprowadzenia dowodu w ramach posiedzenia zdalnego, sposób korzystania z tego rodzaju urządzeń i środków, jak również sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów dokonanych podczas jego przeprowadzenia, mając na względzie konieczność właściwego zabezpieczenia utrwalonego obrazu lub dźwięku przed utratą dowodu, jego zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem; - może żądać udostępnienia akt sprawy, ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych na jego wniosek, w celu wykonywania zadań związanych z reprezentowaniem Rzeczypospolitej Polskiej przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka lub innym organem międzynarodowym; - w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia, tryb zakładania, udostępniania i likwidacji konta w portalu informacyjnym, z uwzględnieniem sprawności postępowania, ochrony praw stron postępowania oraz zasad wykonywania zawodu przez adwokatów i radców prawnych; - określi, w drodze rozporządzenia wzór protokołu oraz sposób, miejsce i okresy przechowywania protokołu (kontrola bagażu i odzieży osób wchodzących do sądu); - jest Administratorem danych osobowych przetwarzanych w związku z działalnością administracyjną sądów; - wykonuje zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa polegające w szczególności na projektowaniu, wdrażaniu, eksploatacji, integracji, utrzymaniu, rozwoju, administrowaniu i udostępnianiu sądowych systemów teleinformatycznych, zabezpieczaniu danych osobowych przetwarzanych w tych systemach, koordynowaniu tych działań oraz zapewnieniu możliwości wymiany informacji pomiędzy tymi systemami; - może tworzyć i utrzymywać systemy teleinformatyczne wspierające działalność administracyjną sądów, systemy teleinformatyczne obsługujące postępowania sądowe lub ich części, w tym systemy, w których tworzy się lub przetwarza akta sprawy, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone rejestry sądowe, systemy teleinformatyczne, w których są prowadzone

			<p>urządzenia ewidencyjne lub inne systemy teleinformatyczne wykorzystywane w działalności sądów, w tym portal informacyjny (sądowe systemy teleinformatyczne); jest także ich Administratorem, przy czym nie ma dostępu do akt postępowania;</p> <ul style="list-style-type: none"> - jest współadministratorem danych osobowych przetwarzanych w systemach teleinformatycznych (art. 175da); - może, w drodze zarządzenia, powierzyć dyrektorom sądów apelacyjnych wykonywanie niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa, mając na uwadze efektywność wymiaru sprawiedliwości oraz możliwości techniczne i organizacyjne sądów, a także potrzebę sprawnego działania systemu teleinformatycznego przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa; - może, w drodze porozumienia, powierzyć bez stosowania ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych innym niż dyrektorzy sądów apelacyjnych podmiotom realizującym zadania publiczne, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 57), wykonywanie niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa; - w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia, tryb i sposób dokonywania doręczeń elektronicznych w postępowaniu karnym, mając na względzie zapewnienie skuteczności doręczeń oraz ochronę praw osób, którym pisma są doręczane; - może wyznaczyć, w drodze rozporządzenia, sąd apelacyjny właściwy do dysponowania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku, o którym mowa w § 1, oraz określić rodzaj należności pieniężnych, które będą obsługiwane przy użyciu tego rachunku, mając na względzie przygotowanie techniczne i organizacyjne sądu apelacyjnego (art. 179b);
Minister właściwy do spraw zagranicznych	1	Informacja ogólnodostępna	Możliwość wypożyczenia akt spraw sądowych w celu wykonywania zadań związanych z reprezentowaniem Rzeczypospolitej Polskiej przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka lub innym organem międzynarodowym.
Organy administracji rządowej	Prezes Rady Ministrów Rada Ministrów 16 ministerstw 16 wojewodów 46 pozostałych organów administracji rządowej	Informacja ogólnodostępna	Możliwość powierzenia przez Ministra Sprawiedliwości w drodze porozumienia, innym niż dyrektorzy sądów apelacyjnych podmiotom realizującym zadania publiczne, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2070 oraz z 2022 r. poz. 1087), niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa.
Organy kontroli państwowej i ochrony prawa	Najwyższa Izba Kontroli Rzecznik Praw Obywatelskich Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	Rozdział IX Konstytucji RP	

Jednostki organizacyjne prokuratury	11 prokuratur regionalnych 46 prokuratur okręgowych 358 prokuratur rejonowych	Ministerstwo Sprawiedliwości	
Jednostki samorządu terytorialnego	16 województw, 314 powiatów i 66 miast na prawach powiatu, 2477 gmin	Główny Urząd Statystyczny	
Adwokaci i radcowie prawni	Adwokaci wykonujący zawód 21 022 Radcy prawni wykonujący zawód 40 030		Obowiązek posiadania kont w portalu informacyjnym w celu odbierania korespondencji elektronicznej w postępowaniu karnym. Obowiązek posiadania kont instytucjonalnych w portalu informacyjnym." Obowiązek doręczania pism adwokatom, radcom prawnym, doradcom podatkowym, rzecznikom patentowym i Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej na wskazane adresy do doręczeń elektronicznych.
Prokuratoria Generalna jednostki organizacyjne prokuratury, biegłi sądowi wpisani na listę, rzecznicy patentowi	1 Prokuratury regionalne 11 Prokuratury okręgowe 46 Prokuratury rejonowe 358 898	Informacje ogólne Polska Izba Rzeczników Patentowych (2021 r.)	Obowiązek posiadania kont instytucjonalnych w portalu sądownictwa powszechnego. Określenie zasad przeprowadzania posiedzeń zdalnych za pośrednictwem środków informatycznych pozwalających na komunikowanie się na odległość oraz doręczania pism sądowych pełnomocnikom z wykorzystaniem portalu informacyjnego. Powrót w zakresie roszczeń na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego do reprezentacji Skarbu Państwa jedynie na szczeblu prokuratury. Obowiązek doręczania pism adwokatom, radcom prawnym, doradcom podatkowym i rzecznikom patentowym i na wskazane adresy do doręczeń elektronicznych.
Strony postępowań sądowych w sprawach cywilnych	9 095 998 wpływ spraw cywilnych do sądów w 2021 r.	Ewidencja spraw według działów prawa w Polsce W roku 2020 i w roku 2021 MS	Określenie zasad przeprowadzania posiedzeń zdalnych za pośrednictwem środków informatycznych pozwalających na komunikowanie się na odległość oraz doręczania pism sądowych pełnomocnikom z wykorzystaniem portalu informacyjnego.
Prokuratorzy	5 882 Stan na 31.12.2021 r.	Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2022 r. GUS	Możliwość wstąpienia w charakterze uczestnika do postępowania karnego zainicjowanego prywatnym lub subsydiarnym aktem oskarżenia w sytuacji uznania, że wymaga tego ochrona praworządności lub interes społeczny.
Dziekani okręgowych izb adwokackich i izb radców prawnych	24 izby adwokackie 19 okręgowych izb radców prawnych	https://www.adwokatura.pl/izby-adwokackie/ https://kirp.pl/o-samorządzie/okręgowie-izby-radcow-prawnych/	Obowiązek wystąpienia do Ministra Sprawiedliwości o usunięcie konta w portalu informacyjnym w określonych ustawą przypadkach.

Pokrzywdzeni w sprawie o umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności lub przestępstwo z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej	Brak danych	Brak danych	Możliwość złożenia wniosku o to, aby na czas jego przesłuchania oskarżony opuścił salę sądową.
Prokurator Krajowy	1	Informacja ogólnodostępna	Uszczegółowienie regulacji dotyczących obowiązków i uprawnień zastępców Prokuratora Generalnego, w tym Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratora Krajowego. Doprecyzowanie zasad nadzoru nad powszechnymi jednostkami prokuratury w zakresie przetwarzania danych osobowych.
Prokuratura Krajowa	1	Informacja ogólnodostępna	Określenie siedziby Prokuratury Krajowej.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2022 r. poz. 348) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

Czas trwania opiniowania i konsultacji publicznych Od 14 do 21 dni.

Pisma w tej sprawie skierowano do związków zawodowych (termin 21 dni):

1. Pan Piotr Duda – Przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” (legislacja@solidarność.org.pl);
2. Pani Dorota Gardias – Przewodnicząca Forum Związków Zawodowych (biuro@fzz.org.pl);
3. Pan Andrzej Radzikowski – Przewodniczący Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych (opzz@opzz.org.pl);
4. Krajowa Rada Związku Zawodowego Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej (Krajowa_Rada_ZZPWS_RP@ms.gov.pl);
5. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej (kontakt@nszppwsrp.pl);
6. Międzyzakładowa Organizacja Związkowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” Pracowników Sądownictwa i Prokuratury (sekretariat@ps-solidarnosc.org.pl);
7. Prezydium Rady Głównej Związku Zawodowego Prokuratorów i Pracowników Prokuratury Rzeczypospolitej Polskiej, Biuro Rady Głównej ZZPiPP RP (biuro@prokuratura-zz.pl);
8. Pan Konrad Góralczyk – Przewodniczący Prezydium Krajowego Zarządu Krajowego Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Ad Rem” (k.goralczyk@knszadrem.org.pl);
9. Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej (sekretariat@pracodawcyrp.pl);
10. Związek Pracodawców Business Centre Club (instytu@bcc.org.pl);
11. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców (biuro@zpp.net.pl);
12. Konfederacja „Lewiatan”(recepca@konfederacjalewiatan.pl);
13. Krajowa Rada Związku Zawodowego Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej (Krajowa_Rada_ZZPWS_RP@ms.gov.pl);
14. Związek Rzemiosła Polskiego (zrp@zrp.pl);
15. Federacja Przedsiębiorców Polskich (biuro@federacjaprzedsiebiorcow.pl);
16. Związek Zawodowy Prokuratorów i Pracowników Prokuratury (biuro@prokuratura-zz.pl);
17. Zarząd Główny NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa (nszpfipw@nszpfipw.org.pl);
18. Rada Krajowa Sekcji Służby Więziennej NSZZ „Solidarność”;

19. Ogólnopolski Związek Zawodowy Kuratorów Sądowych (zarzad@ozzks.pl);
20. Międzyzakładowa Organizacja Związkowa Kuratorów Sądowych KNSZZ "Ad Rem".

Konsultacje publiczne (21 dni):

1. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”;
2. Stowarzyszenie Sędziów „Themis”;
3. Helsińska Fundacja Praw Człowieka;
4. Niezależne Stowarzyszenie Prokuratorów „Ad Vocem”;
5. Stowarzyszenie Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej;
6. Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”;
7. Dolnośląskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych FRONTIS;
8. Wielkopolskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych;
9. Śląskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych AUXILIUM;
10. Krajowe Stowarzyszenie Zawodowych Kuratorów Sądowych;
11. Komitet Ochrony Praw Dziecka;
12. Stowarzyszenie Wspierania Aktywności „Bona Fides”;
13. Centrum Ochrony Dziecka;
14. Fundacja Dziecko w Centrum;
15. Polska Izba Rzeczników Patentowych;
16. Stowarzyszenie „Mediatorzy Polscy”;
17. Polskie Stowarzyszenie Rzeczników i Biegłych Sądowych;
18. Polskie Towarzystwo Ekspertów i Biegłych Sądowych;
19. Stowarzyszenie Sędziów Rodziny w Polsce;
20. Stowarzyszenia Sędziów Rodziny Pro Familia;
21. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych;
22. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych Rzeczypospolitej Polskiej;
23. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych LEX IUSTA;
24. Porozumienie Samorządów Zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych;
25. Stowarzyszenie Doradców Prawnych;
26. Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury;
27. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości;
28. Fundacja Court Watch Polska;
29. Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris;
30. Fundacja Panoptykon;
31. Fundacja Polskie Towarzystwo Prawnicze OPUS IURIS;
32. Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych;
33. Centrum Aktywności Społecznej Pryzmat;
34. Fundacja Wspierania Praworządności Zdażyć z Pomocą;
35. Sieć Obywatelskiej Watchdog Polska;
36. Towarzystwo Wiedzy Powszechnej;
37. SABI – Stowarzyszenie Inspektorów Ochrony Danych.

Do opiniowania (21 dni):

1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego;
2. Rzecznik Praw Obywatelskich;
3. Rzecznik Praw Dziecka;
4. Krajowa Rada Sądownictwa;
5. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
6. Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej;
7. Naczelna Rada Adwokacka;
8. Krajowa Rada Notarialna;
9. Krajowa Izba Radców Prawnych;
10. Krajowa Rada Komornicza;
11. Krajowa Rada Kuratorów.

W ramach uzgodnień międzyresortowych (14 dni):

1. Pan Mateusz Morawiecki – Prezes Rady Ministrów, Minister Cyfryzacji;
2. Pan Mariusz Błaszczak – Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Obrony

- Narodowej;
3. Pan Piotr Gliński – Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
 4. Pan Henryk Kowalczyk – Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
 5. Pan Jacek Sasin – Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Aktywów Państwowych;
 6. Minister Infrastruktury;
 7. Minister Sportu i Turystyki;
 8. Minister Rozwoju i Technologii;
 9. Minister Edukacji i Nauki;
 10. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Koordynator Służb Specjalnych;
 11. Minister Rodziny i Polityki Społecznej;
 12. Minister Klimatu i Środowiska;
 13. Minister Zdrowia;
 14. Minister Funduszy i Polityki Regionalnej;
 15. Minister Spraw Zagranicznych;
 16. Minister Finansów;
 17. Pan Michał Dworczyk – Minister – członek Rady Ministrów;
 18. Pan Zbigniew Hoffman – Minister – członek Rady Ministrów;
 19. Pan Łukasz Schreiber – Minister – członek Rady Ministrów;
 20. Pan Marek Kuchciński – Minister – członek Rady Ministrów, wykonujący zadania Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów;
 21. Pan Szymon Szynkowski vel Sęk – Minister do spraw Unii Europejskiej;
 22. Pani Agnieszka Ścigaj – Minister – członek Rady Ministrów;
 23. Pan Włodzimierz Tomaszewski – Minister – członek Rady Ministrów;
 24. Pan Michał Wójcik – Minister – członek Rady Ministrów;
 25. Koordynator Oceny Skutków Regulacji;
 26. Prezes Rządowego Centrum Legislacji.
 27. Pan Wiesław Włodek Wiceprezes Poczty Polskiej.

W ramach konsultacji rozesłano projekt ustawy do Sądów Apelacyjnych.

Zestawienie przedstawionych dotychczas uwag wraz z odniesieniem Ministra Sprawiedliwości zawiera odrębna tabela.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2023 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Źródła finansowania	Zakłada się, że realizacja zadań wynikająca z projektowanych regulacji zostanie sfinansowana w ramach środków części 15 – Sądy powszechne i nie będzie stanowił podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa w roku wejścia w życie ustawy i w latach kolejnych.											

	<p>Wejście w życie proponowanych rozwiązań w zakresie zmiany ustawy – Prawo o prokuraturze nie spowoduje dodatkowych wydatków dla sektora finansów publicznych. Ewentualne skutki finansowe wynikające z tych zmian zostaną sfinansowane w ramach dotychczasowych środków z części 88 budżetu państwa – Powszechnie jednostki organizacyjne prokuratury i nie będą stanowić podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa w roku wejścia w życie ustawy i w latach kolejnych.</p>
<p>Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń</p>	

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
<p>W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2023 r.)</p>	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
<p>W ujęciu niepieniężnym</p>	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	<p>Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2023 r. poz. 221).</p>						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe w szczególności osoby niepełnosprawne i starsze	<p>Zmiana zasad wymierzania kar porządkowych uczestnikom postępowania przez sąd oraz obowiązek poddania się czynności przeglądania bagażu i odzieży podczas wejścia do budynku sądu.</p> <p>Projekt przewiduje wprowadzenie podstawy do kontynuacji przewodu sądowego w przypadku, gdy w sprawie rozpoznawanej w składzie kolegiatnym ulegnie zmianie jeden z członków składu orzekającego, co wpłynie na zapewnienie ciągłości postępowania.</p> <p>Wprowadzenie nowego rozwiązania służącego zapewnieniu ofierze przestępstwa przesłuchiwanej w postępowaniu sądowym w charakterze świadka możliwości składania zeznań w warunkach wykluczających bezpośredni kontakt z oskarżonym.</p> <p>Trwałe unormowanie rozwiązań polegających na umożliwieniu przeprowadzania posiedzeń zdalnych za pośrednictwem środków informatycznych pozwalających na komunikowanie się na odległość pozwoli na łatwiejszy dostęp obywateli do sądownictwa oraz zmniejszy uciążliwość w postaci np. dojazdów do siedziby sądu.</p> <p>Pełnomocnicy stron będą mogli szybciej zapoznać się z dokumentami, które będą przesyłane w portalu informacyjnym.</p>						
	(dodaj/usuń)							
<p>Niemierzalne</p>	(dodaj/usuń)							
	(dodaj/usuń)							

<p>Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń</p>	<p>Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało negatywnego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, jak również nie będzie miało negatywnego wpływu na sytuację i rozwój regionalny.</p>
---	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☒ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☒ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz:

Minister Sprawiedliwości, w drodze obwieszczenia, podaje na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej informacje o standardach technicznych oprogramowania i wymaganiach sprzętowych niezbędnych do uczestniczenia w posiedzeniu zdalnym.

Projekt przewiduje wprowadzenie procedury przeglądania bagażu i odzieży osób wchodzących do budynku sądu oraz rozpatrywania przez prezesa sądu skarg na tę procedurę.

Projekt precyzuje podstawę prawną dla przetwarzania przez Ministra Sprawiedliwości danych, w tym danych osobowych znajdujących się w sądowych systemach teleinformatycznych, np. danych stron, pełnomocników i innych osób uczestniczących w postępowaniach sądowych, w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań związanych z informatyzacją sądownictwa. Zakres i rodzaj przetwarzanych danych będzie uzależniony od tego, jakie dane będą niezbędne dla realizacji poszczególnych zadań.

Projekt przewiduje rozszerzenie zakresu funkcjonowania portalu informacyjnego na sprawy karne tj. wprowadzenie doręczeń pism sądowych oraz pism procesowych, które sąd posiada w wersji elektronicznej, do określonego kręgu osób. Takie działanie ma na celu przyspieszenie postępowania oraz ułatwienie działania zawodowych pełnomocników.

Projekt przewiduje zwiększenie liczby dokumentów poprzez dodanie obowiązku załączenia oświadczenia o doręczeniu pisma drugiej stronie na adres do doręczeń elektronicznych.

9. Wpływ na rynek pracy

Brak wpływu.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne

sytuacja i rozwój regionalny

sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe

demografia

mienie państwowe

inne:

informatyzacja

zdrowie

Omówienie wpływu

Zmiana zasad wymierzania kar porządkowych uczestnikom postępowania oraz procedury przeglądania bagażu i odzieży osób wchodzących do budynku sądu oraz rozpatrywania przez prezesa sądu skarg na tę procedurę.

Projekt ma wpływ na sprawy dotyczące obronności i bezpieczeństwa państwa. Projektowane zmiany w zakresie nowelizacji art. 54 u.s.p. dotyczą zachowania zasad bezpieczeństwa w sądach, stosowanych środków bezpieczeństwa, czy też określenia podstawy prawnej do działań podejmowanych przez pracowników ochrony w zakresie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa w budynkach sądu.

Wpływ na sądy i informatyzację został omówiony w pkt 2. i 4. Projekt precyzuje podstawę prawną dla przetwarzania przez Ministra Sprawiedliwości danych, w tym danych osobowych znajdujących się w sądowych systemach teleinformatycznych, np. danych stron, pełnomocników i innych osób uczestniczących w postępowaniach sądowych, w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań związanych z informatyzacją sądownictwa. Zakres i rodzaj przetwarzanych danych będzie uzależniony od tego, jakie dane będą niezbędne dla realizacji poszczególnych zadań.

Projekt przewiduje rozszerzenie zakresu funkcjonowania Portalu Informacyjnego na sprawy karne, tj. wprowadzenie doręczeń pism sądowych oraz pism procesowych, które sąd posiada w wersji elektronicznej, do określonego kręgu osób. Takie działanie ma na celu przyspieszenie postępowania oraz ułatwienie działania zawodowych pełnomocników.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przewiduje się, że ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 13 pkt 2–5 oraz art. 14, które wchodzi w życie z dniem 1 października 2023 r.;
- 2) art. 1, art. 2 pkt 6 lit. a, pkt 8, 10 i 12, art. 3 pkt 1, 6 i 13–16, art. 4–7, art. 10 pkt 1, art. 11 i art. 19, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia;
- 3) art. 13 pkt 1, który wchodzi w życie z dniem 14 marca 2024 r.;
- 4) art. 8, który wchodzi w życie z dniem 1 października 2029 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Efekty wejścia w życie projektowanego rozporządzenia będą natychmiastowe i nie wymagają pomiaru.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Raport z konsultacji

projektu o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (UD262)

W ramach opiniowania projekt został przekazany następującym podmiotom:

1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego;
2. Rzecznik Praw Obywatelskich;
3. Rzecznik Praw Dziecka;
4. Krajowa Rada Sądownictwa;
5. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
6. Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej;
7. Naczelna Rada Adwokacka;
8. Krajowa Rada Notarialna;
9. Krajowa Izba Radców Prawnych;
10. Krajowa Rada Komornicza;
11. Krajowa Rada Kuratorów.;
12. Prokuratura Krajowa.

Uwagi do projektu dotychczas przedstawił: Sąd Najwyższy, Prokurator Krajowy, Rzecznik Praw Obywatelskich, Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych i Naczelna Rada Adwokacka. Zestawienie przedstawionych uwag wraz z odniesieniem Ministra Sprawiedliwości zawiera odrębna tabela.

W ramach konsultacji publicznych projekt został przekazany następującym podmiotom:

1. Prezesi sądów apelacyjnych (wszystkich);
2. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”;
3. Stowarzyszenie Sędziów „Themis”;
4. Helsińska Fundacja Praw Człowieka;
5. Niezależne Stowarzyszenie Prokuratorów „Ad Vocem”;
6. Stowarzyszenie Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej;
7. Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”;
8. Dolnośląskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych FRONTIS;
9. Wielkopolskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych;
10. Śląskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych AUXILIUM;
11. Krajowe Stowarzyszenie Zawodowych Kuratorów Sądowych;
12. Komitet Ochrony Praw Dziecka;

13. Stowarzyszenie Wspierania Aktywności „Bona Fides”;
14. Centrum Ochrony Dziecka;
15. Fundacja Dziecko w Centrum;
16. Polska Izba Rzeczników Patentowych;
17. Stowarzyszenie „Mediatorzy Polscy”;
18. Polskie Stowarzyszenie Rzecznawców i Biegłych Sądowych;
19. Polskie Towarzystwo Ekspertów i Biegłych Sądowych;
20. Stowarzyszenie Sędziów Rodziny w Polsce;
21. Stowarzyszenia Sędziów Rodziny Pro Familia;
22. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych;
23. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych Rzeczypospolitej Polskiej;
24. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych LEX IUSTA;
25. Porozumienie Samorządów Zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych;
26. Stowarzyszenie Doradców Prawnych;
27. Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury;
28. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości;
29. Fundacja Court Watch Polska;
30. Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris;
31. Fundacja Panoptykon;
32. Fundacja Polskie Towarzystwo Prawnicze OPUS IURIS;
33. Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych;
34. Centrum Aktywności Społecznej Pryzmat;
35. Fundacja Wspierania Praworządności Zdążyć z Pomocą;
36. Sieć Obywatelskiej Watchdog Polska;
37. Towarzystwo Wiedzy Powszechnej;
38. Poczta Polska S.A.
39. SABI – Stowarzyszenie Inspektorów Ochrony Danych;
40. Pan Piotr Duda – Przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”
(legislacja@solidarność.org.pl);
41. Pani Dorota Gardias – Przewodnicząca Forum Związków Zawodowych (biuro@fzz.org.pl);
42. Pan Andrzej Radzikowski – Przewodniczący Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych (opzz@opzz.org.pl);
43. Krajowa Rada Związku Zawodowego Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej (Krajowa_Rada_ZZPWS_RP@ms.gov.pl);

44. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej (kontakt@nszpzpwsrp.pl);
45. Międzyzakładowa Organizacja Związkowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” Pracowników Sądownictwa i Prokuratury (sekretariat@ps-solidarnosc.org.pl);
46. Prezydium Rady Głównej Związku Zawodowego Prokuratorów i Pracowników Prokuratury Rzeczypospolitej Polskiej, Biuro Rady Głównej ZZPiPP RP (biuro@prokuratura-zz.pl);
47. Pan Konrad Góralczyk – Przewodniczący Prezydium Krajowego Zarządu Krajowego Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Ad Rem” (k.goralczyk@knszadrem.org.pl);
48. Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej (sekretariat@pracodawcyrp.pl);
49. Związek Pracodawców Business Centre Club (instytu@bcc.org.pl);
50. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców (biuro@zpp.net.pl);
51. Konfederacja „Lewiatan”(repcja@konfederacjalewiatan.pl);
52. Krajowa Rada Związku Zawodowego Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej (Krajowa_Rada_ZZPWS_RP@ms.gov.pl);
53. Związek Rzemiosła Polskiego (zrp@zrp.pl);
54. Federacja Przedsiębiorców Polskich (biuro@federacjapredsiobiorcow.pl).

Dotychczas Prezes SA w Warszawie przekazał uwagi Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, Sądu Rejonowego dla Warszawy- Śródmieścia w Warszawie, Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie; prezes Sądu Apelacyjnego w Lublinie przekazał uwagi Menadżera usługi Elektroniczne Postępowanie Upominawcze Sądu Apelacyjnego w Lublinie oraz SO w Radomiu; Prezes SA w Krakowie przekazał uwagi Sądu Okręgowego w Kielcach, Sądu Okręgowego w Krakowie i Sądu Okręgowego w Tarnowie; Prezes SA w Rzeszowie przekazał uwagi SO w Rzeszowie, prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach przekazał uwagi Sądu Okręgowego w Gliwicach. Uwagi do projektu przedstawił również SA we Wrocławiu, SA w Szczecinie, SO we Wrocławiu oraz SO w Szczecinie. Zostały również przekazane uwagi przez Poczta Polska S.A., Polską Izbę Rzeczników Patentowych, Centrum Oceny Skutków Regulacji Uniwersytetu Warszawskiego, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia, Komisję Krajową NSZZ „Solidarność”.

Zestawienie przedstawionych uwag wraz z odniesieniem Ministra Sprawiedliwości zawiera odrębna tabela.

Projekt nie był przedstawiany właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnień, gdyż materia stanowiąca przedmiot projektu nie dotyczy przepisów UE.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad tym projektem ustawy w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

**UWAGI ZGŁOSZONE W RAMACH KONSULTACJI
DO PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY - KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO, USTAWY - PRAWO O USTROJU
SĄDÓW Powszechnych, USTAWY - KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO ORAZ NIEKTÓRYCH INNYCH USTAW
z dnia 25 kwietnia 2023 r. (UD 262)**

Lp.	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
1.	Ogólne	<p>Analizowany projekt należy ocenić krytycznie pod względem ogólnym: 1) niedawno Sejm uchwalił znaczne zmiany kpc, a obecnie proponuje się kolejne zmiany tej ustawy, co oznacza, że MS nie panuje nad procesem legislacyjnym w zakresie kluczowej ustawy procesowej</p> <p>2) projekt dotyczy nie tylko kwestii ustaw procesowych, ale również kwestii ustrojowych związanych z ustawą o prokuraturze, co powoduje, że dotyczy on różnych materii ustawowych, co jest sprzeczne z § 92 ZTP;</p> <p>3) kwestie uregulowane w art. 11 projektu, są sprzeczne z § 91 ust. 1 ZTP, a nie zachodzą przesłanki określone w ust. 2 tego przepisu.</p>	SO Tarnów	Z uwagi na ogólny charakter uwag, nie zostały one uwzględnione.
2.	Uwagi ogólne – brak dodatkowych funkcjonalności w PI	<p>Brak wprowadzenia do PI dodatkowych funkcjonalności tj.</p> <p>1) <u>kalendarz zawodowego pełnomocnika,</u></p> <p>2) wprowadzenie możliwości składania <u>niektórych pism (np. apelacji) drogą elektroniczną</u> czy</p> <p>3) też wprowadzenia rozwiązań przewidujących <u>doręczanie pism między pełnomocnikami na zasadzie art. 132 § 1</u></p>	Prezes SO we Wrocławiu	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Ad. 1 – polecono Oddziałowi Informatycznemu – Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu podjęcie prac nad stworzeniem i umiejscowieniem, wyłącznie w PI, nowej funkcjonalności w postaci kalendarza zawodowego pełnomocnika, umożliwiającej odnotowywanie dłuższych nieobecności takiego pełnomocnika (pismo z dnia 17 marca 2023 r. o znaku: DIRS-XVI.5417.2.2023).</p>

		<u>k.p.c.</u>		Ad. 2 i 3 – do rozważenia na kolejnych etapach informatyzacji postępowania cywilnego.
3.	Uwagi ogólne – niespójność między zapisami i k.p.c. i k.p.k.	Niespójność między zapisami k.p.c. i k.p.k. <u>w zakresie doręczania przez PI pism sądowych</u> (wytwarzanych przez sąd), <u>ale także pism procesowych</u> (odpisów pism stron postępowania). W przepisach k.p.c. wskazano wyłącznie na możliwości doręczania tą drogą przez PI pism procesowych, w art. 131 ^{1a} § 1 k.p.c. wskazano bowiem wyłącznie na pisma sądowe, a w zd. 2 na to, że nie dotyczy to pism doręczanych z odpisami pism stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu. Natomiast w zmianie art. 133 § 2 k.p.k. wskazano, że sąd może w postępowaniu karnym doręczyć przez PI, także „pismo procesowe lub inne pismo, jeżeli dysponuje nim w postaci elektronicznej”. Komplikuje ten zapis z kolei zdanie 2 takie samo jak w nowelizacji k.p.c., które brzmi: „Nie dotyczy to pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu”.	Prezes SA we Wrocławiu Prezes SO we Wrocławiu	Uwaga nieuwzględniona – odmienność obu regulacji. Na gruncie k.p.c. doręczanie pism pełnomocników za pośrednictwem PI jest w pełni intencjonalne i wynika z praktyki funkcjonowania ustawy anty-COVID-19.
4.	Uwagi ogólne – niespójność	Niespójność między zapisami k.p.c. i k.p.k., <u>co do adresatów doręczeń pism przez PI</u> . W zakresie k.p.c. reguluje się doręczenia przez PI dla zawodowych pełnomocników, natomiast zmiana k.p.k. daje możliwość w art. 133 § 1 doręczeń przez PI, także	Prezes SO we Wrocławiu	Uwaga nieuwzględniona – odmienność obu regulacji.

	między k.p.c. i k.p.k.	„adresatowi będącemu osobą fizyczną, który dokonał wyboru takiego sposobu doręczania mu pism sądowych, poprzez umieszczenie ich treści w PI”.		
5.	Art. 1 pkt 2 (proj. art. 131 ^{1a} k.p.c.)	<p>1) Projektowany art. 131^{1a} k.p.c. dotyczący doręczeń przez PI powinien przewidywać również doręczenia w ten sposób <u>dla biegłych sądowych</u>. Rozwiązanie w tym zakresie stanowiłoby przy tym wykorzystanie regulacji proj. art. 157 § 1a u.s.p., który przewiduje obowiązek posiadania konta w PI przez biegłych sądowych wpisanych na listę biegłych sądowych. Regulacja ta pozwoliłaby na przyspieszenie procedury związanej z uprawomocnieniem postanowień w przedmiocie wynagrodzenia i zwrotu kosztów biegłym sądowym.</p> <p>2) Dodatkowo doręczenia w ten sposób powinny być dopuszczalne również <u>dla stron lub uczestników postępowania na ich wniosek</u> co do takiego sposobu doręczania pism sądowych (takie rozwiązanie przyjęto w projektowanym art. 133 § 1 k.p.k.)</p> <p>3) Ponadto zastrzeżenia budzą proj. postanowienia art. 131^{1a} § 1 k.p.c. w zakresie, w którym wyłączają możliwość doręczenia <u>pełnomocnikom stron</u> z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego <u>pism procesowych</u>. Nie wydaje się, aby dużym obciążeniem dla urzędników sądowych byłoby skanowanie pisma na potrzeby umieszczenia go w systemie, a następnie jego doręczenia pełnomocnikowi przeciwnika. Należy zważyć, że z</p>	Prezes SO we Wrocławiu	<p>Uwagi nieuwzględnione.</p> <p>Ad. 1 – specregulację adresowaną do biegłych zawiera projektowany przepis art. 282 § 2 k.p.c. „Przedstawienie akt sprawy lub ich kopii biegłemu wpisanemu na listę biegłych sądowych może nastąpić za pośrednictwem PI”.</p> <p>Ad. 2 – na chwilę obecną przewiduje się doręczenia za pośrednictwem PI tylko profesjonalnym pełnomocnikom</p> <p>Ad. 3 – argumentacja j/w</p>

		uwagi na stale postępującą informatyzację pracy sądów, odpadło szereg obowiązków dotychczas obciążających urzędników sądowych.		
6.	Art. 1 pkt 2) (proj. art. 131 ^{1a} § 1 k.p.c.)	Zmiana w zakresie proponowanego art. 131 ^{1a} § 1 k.p.c., nie jest wystarczająca, gdyż <u>nie ma przeszkód aby dokonywać skanów pism lub zobowiązać biegłych do przedstawiania opinii w formie elektronicznej i w taki sposób doręczać je pełnomocnikom.</u> Sposób ten stosowany jest obecnie – za zgodą pełnomocników – co znacznie przyspiesza postępowanie oraz obniża koszty.	Prezes SO w Tarnowie	Uwaga nieuwzględniona. Na chwilę obecną proj. ustawa przewiduje doręczenia przez PI wyłącznie pism sądowych. Zgłoszony postulat jest możliwy do uwzględnienia na kolejnych etapach informatyzacji postępowania cywilnego.
7.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 2 k.p.c.)	Ograniczenie zastosowania zdalnej formy komunikacji jedynie do prowadzenia posiedzeń jawnych. W niektórych posiedzeniach niejawnych uczestniczą poza sądem także osoby wezwane, w tym strony. Przykładem może być <u>posiedzenie przygotowawcze</u> , które stosownie do art. 205 ⁵ k.p.c. prowadzone jest zgodnie z przepisami o posiedzeniu niejawnym. Stąd też zasadnym jest rozważenie wykreślenia we wskazanym przepisie określenia „jawnego” i pozostawienie możliwości zastosowania narzędzi wideokonferencyjnych również do posiedzeń niejawnych.	Prezes SA we Wrocławiu	Uwaga wyjaśniona. Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – k.p.c. oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) rozwiązuje tę wątpliwość w art. 1 pkt 33 lit b, którym zmieniono 205 ⁵ § 2 k.p.c., który to przepis wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2023 r.

8.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 k.p.c.)	Przedstawiony projekt zmiany art. 151 k.p.c. <u>nie podejmuje kwestii zawierania ugody na posiedzeniach zdalnych</u> . W projektowanym § 4 nadal jest wyłączenie dla czynności procesowej w formie pisemnej. Wydaje się, że w tym zakresie należałoby wprost zastrzec, że możliwym jest zawarcie ugody w <u>formie pisemnej obiegowo</u> , bądź też wprost stwierdzenie, że w takim wypadku <u>treść ugody jest odczytywana stronom, jej zatwierdzenie jest utrwalane w protokole elektronicznym, a sędzia przewodniczący niemożność podpisania ugody stwierdza w protokole skróconym, wciągając ośnowę ugody do jego treści</u> .	Prezes SA we Wrocławiu	Uwaga wykracza poza przedłożenie.
9.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 k.p.c.)	Projektowany art. 151 k.p.c. powinien przewidywać <u>dotatkową regulację, zgodnie z którą zarządzenie przeprowadzenia posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość (posiedzenie zdalne) nie wyłącza możliwości uczestnictwa w posiedzeniu jawnym osób o nim zawiadomionych lub wezwanych w budynku tego sądu (dotyczy posiedzenia hybrydowego, w którym część osób uczestniczy w posiedzeniu zdalnym, a część jest obecna na sali rozpraw)</u> .	Prezes SO we Wrocławiu	Uwaga nieuwzględniona. Powyższe wynika z brzmienia zaproponowanego przepisu, tj. art. 151 § 2 zd. 2 k.p.c.: „W takim przypadku osoby uczestniczące w posiedzeniu, z wyłączenie sądu i protokolanta, nie muszą przebywać w budynku sądu (...)”
10.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 4 k.p.c.)	<u>Potrzeba wyraźnego uregulowania zawierania ugód sądowych w razie rozprawy zdalnej przez odpowiedni zapis w art. 223 k.p.c. bądź w innym przepisie. Obecnie art. 223 k.p.c. wyraźnie wymaga podpisania ugody. Zarazem jednak zd. 2 tego przepisu wskazuje, że niemożność podpisania ugody</u>	Prezes SO we Wrocławiu	Uwaga wykracza poza przedłożenie.

	<p>sąd stwierdza w protokole. W praktyce dziś pojawiają się dwie konkurencyjne wykładnie. Jedna wskazuje, że ugoda musi być podpisana, bowiem przy rozprawie zdalnej nie występuje obiektywny brak możliwości podpisania w ogóle, a zatem brak możliwości podpisu, a jedynie z uwagi na sposób udziału w rozprawie w tej chwili nie można podpisać ugody co jednak nie oznacza w ogóle braku możliwości podpisu. Druga zakłada szerszą interpretację i przyjmuje, że rozprawa zdalna stwarza możliwość stosowania art. 223 k.p.c. Wątpliwości praktyczne tego rodzaju są faktem i projektodawca powinien zaproponować ich rozwiązanie, niezależnie od jaką z tych wykładni sam przyjmuje. Problemem nie jest bowiem to co można uzasadnić w danej sprawie, a usunięcie możliwych i rozbieżnych wykładni. Proponowana regulacja rozpraw zdalnych nie rozwiązuje tych wątpliwości, a wręcz je pogłębia. Należy bowiem wskazać, że proponowana w projekcie treść art. 151 § 4 k.p.c. zgodnie z którą „Czynności procesowe dokonane w trakcie posiedzenia zdalnego przez strony i innych uczestników przebywających poza salą sądu prowadzącego postępowanie są skuteczne, chyba, że ustawa wymaga ich dokonania w formie pisemnej.” mogą dać asumpt do wykładni, że skoro ugoda zgodnie z art. 223 k.p.c. ma być podpisana to nie jest możliwe stwierdzenie z mocy zdania 2 tego przepisu stwierdzenie braku możliwości podpisania bowiem art. 151 § 4 k.p.c. wyraźnie wskazuje, że czynność</p>		
--	---	--	--

		<p>wymagająca podpisu (zawarcie ugody) nie może być skutecznie dokonana w sytuacji gdy ma miejsce rozprawa zdalna z udziałem stron i uczestników poza salą sądową i to sadu prowadzącego postępowanie. Sprawa ta wymaga jednoznacznego rozstrzygnięcia, a projektodawca powinien wyraźnie wskazać jaki ma zamiar to jest czy przyjmuje, że ugoda musi być zawsze własnoręcznie podpisana. Wypada zauważyć, że nie jest w razie czego problemem stworzenie osobnego modułu systemów sądowych dającego możliwość podpisania ugody podpisami w formie dokumentowej czy też nawet korzystając z zaawansowanego rodzaju podpisu elektronicznego. Brak możliwości podpisu ugody podczas wskazanej wyżej rozprawy zdalnej jest przy tym regresem i jeżeli taki jest zamiar projektodawcy to należy go ocenić krytycznie.</p> <p><u>W zakresie regulacji art. 151 § 4 k.p.c. celowe byłoby dodanie zdania drugiego o treści: „art. 223 § 1 zd. 3 stosuje się odpowiednio”, co uzupełniałoby tę regulację w zakresie zawarcia ugody na posiedzeniu zdalnym.</u></p>		
11.	Art. 1 pkt 5 (projektowany art. 151 § 2 i 4 k.p.c.	Zgłaszający uwagę w sposób opisowy wskazuje, że zachodzą wątpliwości czy nowoprojektowany art. 151 §2 i 4 k.p.c. gwarantują pełną ochronę praw procesowych strony i prawidłowego toku postępowania.	SA w Rzeszowie przekazana przez SO w Rzeszowie	Nieuwzględniona

12.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 5 k.p.c.)	W proj. art. 151 § 5 k.p.c. wątpliwości może budzić, czy regulacja ta stanowi wystarczającą podstawę prawną do żądania od osoby biorącej udział w posiedzeniu (np. świadka) <u>udzielenia informacji o miejscu, w którym się znajduje, a to w kontekście prawa do prywatności</u> (art. 47 Konstytucji RP). Brak również regulacji wskazującej <u>skutki odmowy udzielenia informacji w tym zakresie przez świadka.</u>	Prezes SO we Wrocławiu	Uwaga nieuwzględniona. Niejasne jest, w jakim zakresie informacja o miejscu, w którym świadek się znajduje miałyby naruszać prawo do prywatności w większym stopniu niż np. odpowiedź na pytania „co do osoby świadka” (art. 266 § 1 k.p.c.). Informacja z jakiego miejsca podejmuje się czynność procesową, a więc czynność publiczną, stanowi ciężar procesowy proporcjonalny do swego rodzaju korzyści jaką jest możliwość składania zeznań w tej formie, możliwy do uniknięcia poprzez obecność osobistą w sądzie oraz relewantną dla celu tej czynności podejmowanej w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy.
13.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 6 k.p.c.)	W proj. § 6 art. 151 k.p.c. w zd. 2 wskazano na odesłanie do art. 226 ¹ pkt 2 lit b. k.p.c. O ile odesłanie dotyczy aktualnie obowiązującego art. 226 ¹ k.p.c., to w tym przepisie nie ma pkt 2 lit. b.	Prezes SO we Wrocławiu	Uwaga nieuwzględniona. Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – k.p.c. oraz niektórych ustaw (Dz. U. poz. 614), w art. 1 pkt 38 nadaje nową redakcję art. 226 ¹ k.p.c., która wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2023 r.
14.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 7 k.p.c.)	W proj. art. 151 § 7 zd. 2 k.p.c. adres poczty powinien wprost wskazywać, że chodzi o pocztę elektroniczną.	Prezes SO we Wrocławiu	Uwaga uwzględniona. Przepis zostanie doprecyzowany. Możliwe jest też brzmienie: <i>„W braku zawiadomienia, o którym mowa w § 6, strona lub inna osoba zawiadomiona albo wezwana na posiedzenie może złożyć wniosek o przeprowadzenie czynności z jej udziałem w formie zdalnej najpóźniej na 7 dni przed wyznaczonym terminem posiedzenia, wskazując adres poczty elektronicznej. Wniosek niezawierający wskazania <u>tego adresu</u> lub złożony po upływie wskazanego terminu jest bezskuteczny, o jego</i>

				<i>bezsukteczności informuje się osobę składającą wniosek w sposób przewidziany w art. 149¹.”</i>
15.	Art. 1 pkt 6 (proj. art. 154 § 1 zd. 2 k.p.c.)	Propozycja zapisu art. 154 § 1 zd. 2 k.p.c. wskazująca, że w razie prowadzenia posiedzenia odbywającego się przy drzwiach zamkniętych przepisów o posiedzeniu zdalnym nie stosuje się, chyba że wszyscy uczestnicy czynności przebywają w budynkach sądowych, <u>powoduje, że nie pozostawia się decyzji sądowi, a narzuca się jeden wzorzec procedowania.</u> O ile zresztą posiedzeń przy drzwiach zamkniętych w szeregu zwykłych spraw cywilnych i gospodarczych nie będzie w dużej ilości to jest to jednak liczna kategoria spraw w ten sposób prowadzonych to jest spraw ze stosunków małżeńskich, a konkretnie głównie rozstrzyganych w sądach okręgowych sprawach rozwodowych. Dla takich spraw w projekcie proponuje się zmianę art. 427 k.p.c. przez dodanie zd. 2 w brzmieniu „Odbycie posiedzenia przy drzwiach zamkniętych nie stoi na przeszkodzie przeprowadzeniu dowodu na odległość w ramach posiedzenia zdalnego, jeżeli w istotny sposób przyspieszy to rozpoznanie sprawy lub przyczyni się znacznie do zaoszczędzenia kosztów”. Problem w tym zapisie to jednak po pierwsze, nie wiadomo jak ma się on do art. 154 § 1 zd. 2 k.p.c., a zatem czy w art. 427 zd. 2 k.p.c. mowa jest tylko o takim posiedzeniu zdalnym, które dopuszcza art. 154 § 1 zd. 2 k.p.c. czy też każdym posiedzeniu	Prezes SO we Wrocławiu	Uwag nieuwzględniona. Odnosnie do rzekomej niezgodności art. 154 § 1 pkt 2 i art. 427 zd. 2 k.p.c., to z tego drugiego przepisu wynika, że znajduje on zastosowanie jeżeli odbycie posiedzenia przy drzwiach zamkniętych stoi na przeszkodzie zastosowaniu przepisów o posiedzeniu zdalnym, czyli nie w sytuacjach, w których spełnione są zaostżone warunki co do przeprowadzenia takiego posiedzenia przy drzwiach zamkniętych, tj. pobytu uczestników w budynku sądu. W takim przypadku stosuje się do wszystkich, w tym do świadków, przepisy o posiedzeniu zdalnym, ale wynika to już z art. 154 § 1 pkt 2 k.p.c., a zastosowanie art. 427 zd. 2 będzie zbędne. Stąd art. 427 zd. 2 k.p.c. należy stosować do takiej formy zdalnego uczestnictwa w posiedzeniu odbywającym się przy drzwiach zamkniętych, której kodeks nie dopuszcza. W ocenie projektodawcy wprowadzana regulacja gwarantuje w najwyższym stopniu zachowanie kontroli nad nagrywaniem posiedzeń przez strony i świadków wbrew art. 9 ¹ k.p.c., bez kontroli sądu. Niezasadne jest, wyrażone w uwadze, stanowisko o regresie wobec stanu tymczasowego, uregulowanego fragmentarycznie w ustawie anty-COVID-19. Także odstępianie od zasady, że zdalnością objęty jest sąd, można traktować jako regres, wszak ogranicza spektrum sytuacji, w których

	<p>zdalnym, a zatem takim jakiego nie dopuszcza art. 154 § 1 zd. 2. Literalnie wydaje się właściwy pogląd pierwszy, natomiast względy wykładni funkcjonalnej, zmierzającej do zapewnienia sprawnego postępowania, mogą wskazywać na potrzebę przyjęcia, że chodzi o pojęcie postępowania zdalnego z udziałem uczestników poza budynkami sądu. Po drugie jednak wypada zauważyć, że w każdej sytuacji art. 427 zd. 2 k.p.c. wskazywać będzie na dopuszczalność w ramach posiedzenia zdalnego wyłącznie dowodu na odległość, a zatem może pojawić się dyskusja czy strona/pełnomocnik może w ten sposób uczestniczyć w posiedzeniu zdalnym. W końcu w ramach posiedzenia zdalnego według tej propozycji może być przeprowadzony dowód na odległość (zob. art. 235 § 2 k.p.c.), a nie uczestniczyć zdalnie strona/pełnomocnik. Taki zapis może zatem stać się podstawą do kwestionowania możliwości udziału zdalnie strony czy pełnomocnika, choć względy funkcjonalne wskazują, że celowe jest umożliwienie udziału zdalnego w takiej rozprawie jak w każdej innej.</p> <p>Uzasadnione jest zapewnienie możliwości udziału w rozprawie w sprawach małżeńskich stron i pełnomocników jak też prowadzenie dowodów przy wykorzystaniu posiedzenia zdalnego i to bez ograniczenia wyłącznie do sytuacji przebywania osób uczestniczących w budynku sądu. Innymi słowy uzasadnione jest pełne wykorzystanie przepisów o rozprawie zdalnej w sprawach małżeńskich. Inne rozwiązanie będzie regresem</p>		<p>takie posiedzenie się odbywa. Wreszcie – regulacja dotyczy wszystkich kategorii postępowań, w których rozprawa toczy się przy drzwiach zamkniętych, nie może być więc odczytywana jako „istotne utrudnienie postępowań rozwodowych”, nie wymaga zatem odrębnego uzasadnienia, zgodnie z postulatem wnoszącego uwagę.</p>
--	---	--	---

		wobec stanu obecnego i oznaczać będzie istotne utrudnienie dla stron/pełnomocników/świadków jak i dla sądów. Jeżeli natomiast celem propozycji ma być istotnie utrudnienie prowadzenia postępowań rozwodowych powinno to być wyraźnie wskazane, aby można było sięgnąć przy wykładni proponowanych przepisów do analizy zamiaru projektodawcy (ustawodawcy).		
16.	Art. 1 pkt 7 (proj. art. 183 ¹¹)	Proj. art. 183 ¹¹ k.p.c. <u>wprost wprowadza zdalne posiedzenia mediacyjne, jednak nie rozwiązuje kwestii zawarcia ugody w trakcie takiego posiedzenia.</u>	Prezes SA we Wrocławiu	Uwaga nieuwzględniona. Posiedzenie mediacyjne jako takie jest wstępem do ugody, której podpisanie nie musi nastąpić na tym samym posiedzeniu. Problematykę tą reguluje art. 183 ¹² k.p.c. w sposób wystarczający.
17.	Art. 1 pkt 9 (proj. art. 235 § 3 k.p.c. i proj. art. 151 § 8 k.p.c.)	Wątpliwości budzi propozycja wydania obwieszczenia w przypadku, o którym mowa w proj. art. 151 § 8 k.p.c. oraz wydania rozporządzenia w przypadku, o którym mowa w proj. art. 235 § 3 k.p.c. w sytuacji, gdy na potrzeby posiedzeń zdalnych i dowodu na odległość wykorzystuje się dokładnie te same urządzenia i standardy.	Prezes SA we Wrocławiu	Uwaga nieuwzględniona. Rozporządzenie jest aktem prawa powszechnie obowiązującego, które w granicach upoważnienia ustawowego, może bezpośrednio wpływać na prawa i obowiązki podmiotów prawa. Ma ono charakter ramowy i odpowiada zasadzie neutralności technologicznej aktów prawnych. Natomiast obwieszczenie jest sposobem informowania stron o szczegółowych rozwiązaniach technicznych i wymaganiach sprzętowych, aby udział w posiedzeniu zdalnym przebiegał bez problemów technicznych. Trudno oczekiwać, by np. każdorazowa aktualizacja dostępnego oprogramowania wymagała zmiany rozporządzenia.

18.	Art. 1 pkt 2 (proj. art. 130 ^{1a} k.p.c.)	Art. 131 ^{1a} k.p.c. powinien zawierać delegację dla <u>Ministra Sprawiedliwości do ustalenia trybu i sposobu dokonywania doręczeń poprzez PI</u> , mając na względzie zapewnienie skuteczności doręczeń oraz ochronę praw osób, którym pisma są doręczane. Z rozporządzenia powinno jasno i jednoznacznie wynikać np., że „zapoznanie się” wymaga skorzystania z odpowiedniej zakładki do doręczeń w portalu [to obecnie wynika z instrukcji korzystania z portalu, która nie jest aktem prawa powszechnie obowiązującego - skoro zwykle doręczenia pocztowe zostały uregulowane szczegółowo w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 maja 2020 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz. U. 2020 r. poz. 819), to doręczenia przez PI również powinny w istotnym zakresie zostać uregulowane w akcie normatywnym tego samego rzędu].	SA w Warszawie Przekazane przez Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia	Uwaga nieuwzględniona. Przepis ustawy określa skutek doręczenia. Następuje ono albo po zapoznaniu się z pismem po zalogowaniu na konto, albo na skutek bezczynności. To nie jest kwestia skorzystania z odpowiedniej zakładki. Zakładka służy jedynie ułatwieniu pełnomocnikowi filtrowania doręczanych pism od pozostałych zawiadomień z PI, a obowiązki w tym zakresie spoczywają na sędziach i wynikają już z zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS z 2019 r. poz. 138) – w tym bowiem zakresie to sądy są jej adresatem.
19.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 2 k.p.c.)	Art. 151 § 2 k.p.c. - <u>ograniczenie możliwości prowadzenia posiedzenia online do posiedzeń jawnym</u> oznacza, że nie będzie możliwe prowadzenie online posiedzenia przygotowawczego, które prowadzone jest według przepisów o posiedzeniu niejawnym.	SA w Warszawie przekazane przez SR dla M. St. Warszawy	Uwaga nieuwzględniona. W świetle brzmienia przepisu art. 205 ⁵ § 2 k.p.c. w brzmieniu nadanym nowelą z 9 marca 2023 r.

20.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 2 k.p.c.)	<u>Za prostsze rozwiązanie</u> , należałoby uznać za regułę zarządzanie rozpraw tradycyjnych, z możliwością udziału w trybie zdalnym poszczególnych uczestników, gdy złożą stosowny wniosek (o czym byłoby pouczeni). Mogłaby również zostać przewidziana zasada, iż sąd wyznacza od początku rozprawę jako zdalną dla wszystkich, ale powinno to mieć charakter wyjątku zależnego od okoliczności.	SO w Szczecinie	Uwaga nieuwzględniona , stanowi wyraz odmiennej wizji instytucji rozprawy zdalnej.
21.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 2 k.p.c.)	Ważnym jest, aby przeprowadzenie posiedzenia sądowego w takim <u>trybie uzależnione było wyłącznie od swobodnej decyzji sądu orzekającego.</u>	SA w Szczecinie	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane przepisy zawierają właśnie taką konstrukcję, co wynika wprost ze zwrotu „Przewodniczący może zarządzić przeprowadzenie posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość (posiedzenie zdalne)”.
22.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 4 k.p.c.)	<u>Art. 151 § 3 k.p.c. wydaje się być przepisem zbędnym (superfluum).</u> Skoro w art. 151 § 2 k.p.c. umożliwiono stronom i innym uczestnikom uczestnictwo w rozprawie w trybie zdalnym, to ich czynności dokonane online wywołują skutek. Poza tym wszelkiego rodzaju czynności i tak dokonywane są w formie ustnej, a prowadzenie rozprawy online tego nie zmienia. Natomiast zachowanie przepisu w takim kształcie oznaczałoby, że np. złożenie wniosku na tzw. czacie (aplikacja MSTeams to umożliwia) oznaczałoby dokonanie skutecznej czynności procesowej. Jest to niezwykle niebezpieczne, gdyż śledzenie czatu nie jest czymś, co jest standardem przy prowadzeniu rozpraw	SA w Warszawie przekazane przez SR dla M. St. Warszawy	Uwaga nieuwzględniona. Projektowany przepis nie wprowadza dowolności formy czynności procesowych dokonywanych przez stronę łączącą się z sądem zdalnie. Przepis przenosi do § 4 obecną normę przewidującą, że strony mogą dokonywać czynności procesowych przebywając w budynku innego sądu. Celowe jest zawarcie normy analogicznej, tak by jasnym było, że strona biorąc udział zdalnie może dokonywać czynności procesowych, ograniczonych wszelako, ze względów na naturę swojego udziału, do innych niż pisemna dopuszczalnych form czynności. Przepis przesądza ponadto, że czynność pisemna nie może być dokonana w sądzie użyczającym sali na potrzeby rozprawy zdalnej, na podstawie § 3. W żadnym

		online. Nadto z treści art. 151 § 4 k.p.c. wynika, że niedopuszczalne byłoby zawarcie ugody w formie online. Obecnie sądy stosują możliwość zawierania ugody online odwołując się do regulacji wyrażonej w art. 223 § 1 zd. 3 k.p.c., ponieważ w art. 151 § 3 k.p.c. znajduje się zastrzeżenie „chyba że ustawa wymaga formy pisemnej”, wątpliwe jest, aby ta praktyka została podtrzymana. Ewentualnie należałoby wyraźnie uregulować możliwość zawarcia ugody w formie online.		wypadku przepisu nie można odczytywać jako wprowadzającego nowe rodzaje form czynności procesowej.
23.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 4 k.p.c.)	Art. 151 § 4 k.p.c. - <u>ustawa milczy, kiedy i w jaki sposób osoba wezwana powinna poinformować o tym, gdzie będzie przebywać w trakcie rozprawy online</u> , a także jakie są skutki i jakie czynności należałoby podjąć, gdyby przewodniczący nie zgodził się na uczestnictwo w danym miejscu i czy w ogóle przewodniczący miałby w tym zakresie jakąkolwiek władzę, aby zabronić uczestnikowi udziału w rozprawie online.	SA w Warszawie przekazane przez SR dla M. St. Warszawy	Uwaga nieuwzględniona. Ze wskazanych na końcu uwagi powodów odstąpiono od obligatoryjnego weryfikowania miejsca, w którym uczestnik czynności się znajduje. Oczywiście odmowa wskazania np. przez świadka, gdzie się znajduje, może rzutować na dokonywaną ocenę dowodu.
24.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 5 k.p.c.)	Projektowany art. 151 § 5 <u>powinien wyraźnie przewidywać, że w razie niespełnienia przez daną osobę warunków wymienionych w tym przepisie</u> (przebywanie w miejscu licującym z powagą sądu) <u>sąd może (fakultatywnie, w zależności od swojej oceny) odmówić przeprowadzenia czynności i uznać nieobecność danej osoby za nieusprawiedliwioną.</u> Fakultatywność, a nie obligatoryjność takiego skutku, wynika z różnorodności sytuacji życiowych, w jakich mogą się znaleźć osoby łączące się z sądem.	SA w Warszawie przekazane przez SR dla Warszawy - Śródmieścia	Uwaga nieuwzględniona. Brak wskazania miejsca, w którym uczestnik czynności przebywa, nie dyskwalifikuje sam przez się takiego dowodu i to sąd w ramach swobodnej oceny dowodów powinien zważyć okoliczności sprawy. Nie wyklucza to oczywiście możliwości ponownego wezwania świadka i zażądania złożenia zeznań bezpośrednio przed sądem.

		Inaczej należałoby ocenić osobę, która chce łączyć się z sądem na stoku narciarskim w trakcie urlopu, a inaczej osobę, która łączy się ze szpitala, do którego niespodziewanie trafiła przed rozprawą.		
25.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 5 k.p.c.)	Wydaje się, że <u>przepis można doprecyzować poprzez wskazanie, że ma to być pomieszczenie oraz że w pomieszczeniu tym nie powinno być osób postronnych, zakłócających przebieg czynności.</u> Celowe wydaje się także doprecyzowanie jakie obowiązki spoczywają na uczestniku zdalnym (np. czy ma wstawać w czasie ogłoszenia wyroku lub odbierania przyrzeczenia), czy skuteczne jest zawarcie ugody sądowej na odległość itp.	SO w Szczecinie	Uwaga nieuwzględniona. Wszelkie próby doprecyzowania tej normy, ze względu na różnorodność sytuacji mogących zajść, stanowiąc będą przykład nadmiernej kazuistyki. Przepis w swojej naturze nawiązuje do przepisów regulujących porządek czynności procesowych i sankcje za jego naruszenie, przewidzianych w ustawie ustrojowej (tzw. policja sesyjna). Przepisy te posługują się klauzulami generalnymi, właśnie ze względu na niemożność skatalogowania sytuacji, z którymi przewodniczący może mieć do czynienia w trakcie rozprawy.
26.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 6 k.p.c.)	Art. 151 § 6 k.p.c.: 1) ponieważ uczestnictwo w rozprawie online obwarowano warunkiem uprzedniego wniosku, który należy złożyć w określonym terminie, to <u>do pouczeń należałoby dołączyć art. 167 k.p.c.</u> 2) <u>powinien znaleźć się zapis, aby strony postępowania, uczestnik, osoby trzecie, np. świadek, biegły itp. wskazywały w pismach kierowanych do sądu swój adres e-mail oraz numer telefonu.</u> Z dotychczasowej praktyki przebiegu rozpraw zdalnych wynika, iż nie tylko adres e-mail jest potrzebny, ale także numer telefonu, aby w	SA w Warszawie przekazane przez SO Warszawa oraz przekazane przez SR dla M. St. Warszawy	Uwagi nieuwzględnione. Ad. 1 – Należy zwrócić uwagę, że to sąd ostatecznie decyduje o tym, jaki skutek przyznać w tym przypadku spóźnionemu wnioskowi. To sąd uznając wniosek za spóźniony powinien przede wszystkim uznać nieobecność wezwanego na posiedzenia za nieusprawiedliwioną. Ad. 2 – Wskazywanie numeru telefonu wydaje się być zbędne, gdyż adres poczty elektronicznej jest niezbędny do udostępnienia hiperłącza do posiedzenia. Numer telefonu jest z tej perspektywy tylko dodatkową

		przypadku awarii Internetu w sądzie poinformować strony o problemie i opóźnieniu		informacją i nie jest niezbędny do zagwarantowania prawidłowego przebiegu posiedzenia zdalnego.
27.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 6 k.p.c.)	<u>Brakuje obowiązku podania numeru telefonu.</u> W dotychczasowej praktyce rozpraw zdalnych często niezbędny okazywał się kontakt telefoniczny z osobą uczestniczącą w posiedzeniu zdalnie, w sytuacji, gdy były problemy z połączeniem.	SO w Szczecinie	Uwagi nieuwzględnione.
28.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 7 k.p.c.)	Art. 151 § 7 k.p.c. – <u>z przepisu wynika, że jest to wniosek o przeprowadzenie rozprawy online, mimo braku uprzedniego zarządzenia przewodniczącego o takim trybie posiedzenia.</u> Przepis nie reguluje przesłanek uwzględnienia wniosku, formy odmowy. Sugerowałoby to, że przewodniczący jest takim wnioskiem związany, mimo że to od dyskrecjonalnej władzy przewodniczącego winna zależeć ta decyzja. Przewodniczący może mieć ważne przyczyny, by przeprowadzić rozprawę stacjonarnie. <u>Przepis winien zawierać uregulowanie wskazujące w jakim terminie, w jakiej formie oraz w jakiej drodze (np. mailowej) przewodniczący może poinformować o nieuwzględnieniu wniosku i że ta decyzja nie podlega zaskarżeniu, chyba że uczestnik nie może stawić się na posiedzenie z przyczyn opisanych w art. 214 § 1 k.p.c.</u>	SA w Warszawie przekazane przez SR dla M. St. Warszawy	Uwaga nieuwzględniona.

29.	Art. 1 pkt 9 (proj. art. 235 § 2 i 3 k.p.c.)	1) podczas posiedzeń zdalnych <u>nie powinno przeprowadzać się dowodów osobowych</u> , gdyż dotychczasowa praktyka wskazuje na to, że można mieć wątpliwości co do wiarygodności oraz mocy dowodowej zeznań i wyjaśnień złożonych przez osoby pozostające poza kontrolą sądu orzekającego, co nie wyklucza potencjalnego wpływu na treść wypowiedzi osób przesłuchiowanych ze strony innych podmiotów. 2) szczególnej regulacji wymagałaby również <u>kwestia dokonywania zdalnych czynności sądowych z osobami przebywającymi poza granicami Polski</u> .	SA w Szczecinie	Uwagi nieuwzględnione. Ad. 1. – Skoro można wysłuchać świadka na piśmie, to tym bardziej nie ma przeszkód do wysłuchania zdalnego. Ostateczna decyzja powinna należeć do przewodniczącego. Przepis art. 9 rozporządzenia (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, przewiduje taką formę dowodu. Niżej powołane prace nad wydaniem rozporządzenia, także przewidują taką formę dowodu. Ocena wiarygodności i mocy dowodu winna należeć do sądu orzekającego. Ad. 2. – Uregulowaniu posiedzeń zdalnych za granicą stoją na przeszkodzie przepisy prawa międzynarodowego i zasada suwerenności poszczególnych państw. Z drugiej strony, w UE trwają już prace nad wydaniem stosownego rozporządzenia i w tym zakresie interwencja ustawodawcy byłaby niepożądana na obecnym etapie.
30.	Art. 2 (proj. art. 53da u.s.p.)	Art. 53da § 1 u.s.p. - z przepisu tego wynika, że <u>doręczenie wymienionym w tym przepisie podmiotom możliwe jest tylko za pośrednictwem indywidualnych kont w PI, czyli a contrario nie jest możliwy inny sposób doręczenia przy użyciu PI</u> , oznacza to, że pełnomocnikowi, któremu nie założył konta w portalu nie da się doręczyć w ten sposób pisma, należałoby przyjąć, że w takiej sytuacji doręczenie pisma następuje po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w PI, już „poza kontem indywidualnym” (zakładka „doręczenia”) ale w tzw.	SA w Warszawie przekazane przez SR dla M. St. Warszawy	Uwaga nieuwzględniona. Dlatego też przewiduje się zmiany w ustawach dot. poszczególnych zawodów prawniczych, przewidujące obowiązek posiadania stosownych kont. Brak konta powinien właśnie wywołać opisany skutek.

		zakładce „dokumenty”.		
31.	Art. 2 pkt 8	<p><u>Niezbędne jest rozszerzenie delegacji ustawowej zawartej w art. 53da u.s.p.</u> Niewystarczająca jest delegacja ustawowe do wydania przez MS rozporządzenia, którą zawarto w projektowanej zmianie art. 53da u.s.p., ograniczono ją bowiem wyłącznie do „trybu zakładania, udostępniania i likwidacji konta w PI, z uwzględnieniem sprawności postępowania, ochrony praw stron postępowania oraz zasad wykonywania zawodu przez adwokatów i radców prawnych”.</p> <p>Zarówno w kwestii doręczeń przez PI, jak i w kwestiach informacyjnych nie jest kluczowe zakładanie konta w PI, ale działanie sądów w zakresie sposobu i terminu udostępniania danej osobie danej sprawy w PI, co wymaga działania pracownika sądu w systemie repertoryjno-biurowym. Kluczowe jest zatem to <u>czy sprawa będzie udostępniana na wniosek czy też co do pełnomocników zawodowych z urzędu, terminy na załatwienie wniosków o udzielenie dostępu do sprawy w PI, zakres danych publikowanych w PI (jeżeli chodzi o funkcje informacyjną) jak również</u></p>	Prezes SO we Wrocławiu	Uwaga nieuwzględniona. Pozostałe elementy można umieścić w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1141) i zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS z 2019 r. poz. 138)

		<p>obowiązki związane z cofaniem dostępu do sprawy. Obecnie są w tym zakresie równe praktyki lokalne w sądach i kwestia ta powinna być ujednoczona, tymczasem zagadnienia te nie mieszczą się w delegacji ustawowej.</p> <p>W projektowanym art. 53da w § 1 u.s.p., <u>zasadnym</u> byłoby wskazanie także na pisma procesowe, choćby z uwagi na projektowane postanowienia art. 133 § 2 k.p.k., z ewentualnym doprecyzowaniem jak w zd. 2 art. 133 § 2 k.p.k. art. 52a ust. 1 u.s.p. w zakresie odwołującym się do odpowiedniego stosowania art. 48 § 1 i 2 dotyczy tylko osób uczestniczących w posiedzeniu zdalnym przebywających poza budynkiem sądu, powinien dotyczyć również osób uczestniczących w posiedzeniu zdalnym ale w budynku innego sądu (por. proj. art. 151 § 3 k.p.c.)</p> <p>Art. 53da § 1 u.s.p. powinien dotyczyć również biegłych sądowych. Rozwiązanie w tym zakresie stanowiłoby przy tym konsekwencję projektowanego art. 157 § 1a u.s.p., który przewiduje obowiązek posiadania konta w PI przez biegłych sądowych wpisanych na listę biegłych sądowych.</p>		
32.	Art. 2 pkt 10) (proj. art. 157 § 1a u.s.p.)	Negatywna opinia dot. sytuacji, kiedy zapis proj. art. 157 § 1a, stanowiący, że biegły wpisany na listę biegłych sądowych ma obowiązek posiadania konta na PI.; w przypadku skreślenia biegłego z listy prezes właściwego sądu okręgowego występuje do MS o usunięcie konta w systemie informacyjnym - będzie rozumiany w ten sposób, że jeżeli biegły nie	Prezes SO w Krakowie	Uwaga nieuwzględniona – treść przepisu jest kompletna i wyczerpująca.

		<p>wypełni obowiązku i nie założy konta na PI, zostanie skreślony z listy biegłych. Z proj. przepisu nie wynika to wprost ale też <u>nie ma zapisu, który sankcjonuje sposób kontaktowania się sądu z biegłym oraz biegłego z sądem w dotychczasowej formie</u>, co może prowadzić do takiej jego interpretacji, jak zaprezentowana wyżej.</p> <p>Jeżeli brak konta na PI będzie skutkował skreśleniem biegłego z listy biegłych, może to pociągnąć za sobą negatywne skutki dla pracy sądów.</p> <p>Wobec braku biegłych różnych specjalności często zdarza się <u>powołanie biegłego ad hoc</u>. Sąd w takiej sytuacji stoi na pozycji proszącego o sporządzenie opinii. Stawianie zatem przed takim biegłym jakichkolwiek obowiązków, szczególnie w postaci konieczności założenia konta na PI, sądu <u>uczyni instytucję biegłego ad hoc instytucją martwą</u>.</p>		
33.	Art. 5 (proj. art. 37 ust. 1 prawa o adw.)	<p><u>Zmiana nakładająca na profesjonalnych pełnomocników obowiązek posiadania konta w PI oceniana jest jako niewystarczająca</u>. Przyjmuje się, że to sąd ma udzielać dostępu pełnomocnikowi do konkretnej sprawy niezwłocznie i bez jego wniosku, ale nie jest wskazane o jakie kryteria. Zdarzają się sytuacje, że w pozwie, czy innym piśmie procesowym pełnomocnik podaje inny adres niż widnieje w portalu przy zakładaniu konta i nie podaje numeru PESEL. Wówczas istnieją wątpliwości czy pełnomocnik, który założył konto w PI jest osobą tożsamą z występującą w danej</p>	SO w Szczecinie	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Opisana materia może zostać uregulowana w akcie wykonawczym. Wystarczający dla identyfikacji pełnomocnika może być obowiązek wskazania adresu prowadzenia działalności.</p>

		<p>sprawie. Samo imię i nazwisko mogą niedostatecznie identyfikować daną osobę, a wówczas istnieje ryzyko wysłania korespondencji do niewłaściwej osoby, skutkiem czego może być choćby naruszenie ochrony danych osobowych.</p>		
34.	Przepisy nieobjęte projektem.	<p>Jednocześnie w ramach wprowadzanych projektowanym aktem rozwiązań, celowym byłoby również znowelizowanie przepisów, które wiążą się bezpośrednio z posiedzeniami - w tym posiedzeniami zdalnymi - niewymienionymi w projekcie, a mianowicie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • art. 237 k.p.c. stanowiący, że niestawiennictwo stron na termin nie wstrzymuje przeprowadzenia dowodu, chyba że obecność stron lub jednej z nich okaże się konieczna, <u>poprzez dodanie, że przepis ten ma zastosowanie również w razie nieobecności na posiedzeniu zdalnym;</u> • art. 242¹ k.p.c. stanowiący, że strona, która wniosła o wezwanie na rozprawę świadka, biegłego lub innej osoby, powinna dołożyć starań, by osoba ta stawiała się w wyznaczonym czasie i miejscu, w szczególności zawiadomić ją o obowiązku, czasie i miejscu stawiennictwa, <u>poprzez dodanie, że przepis ten ma zastosowanie również w razie przeprowadzenia dowodu na posiedzeniu zdalnym;</u> 	Prezes SO we Wrocławiu	<p>Odnosnie do art. 237 k.p.c. – uwaga nieuwzględniona – przepis ten ma charakter zasadniczy, abstrahuje od rodzaju forum oraz środków technicznych służących jego przeprowadzeniu. Posiedzenie zdalne nie jest odrębnym rodzajem posiedzenia a jego wyróżnienie polega na specyficznej formie udziału uczestników w posiedzeniu jawnym, a zatem przepis o charakterze ogólnym jakim jest art. 237 obejmuje również taką formę organizacji posiedzenia. W obecnym stanie kodeksu, w którym przecież funkcjonuje posiedzenie zdalne (art. 151 § 2 i art. 235 § 2 k.p.c.) przepis nie odwołuje się do tego sposobu przeprowadzenia czynności i nie jest to zaniechanie stwarzające lukę.</p> <p>Odnosnie do art. 242¹ k.p.c. – uwaga nieuwzględniona – projektodawca nie dostrzega kolizji, o której mowa w uwadze, zwłaszcza, że przepis nakazuje stronie dołożyć starań, by osoba wezwana na świadka lub biegłego stawiała się w wyznaczonym czasie i miejscu, co niekoniecznie oznacza salę sądu prowadzącego postępowanie.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • art. 269 § 1 k.p.c. stanowiący, że świadek składa przyrzeczenie, powtarzając za sędzią lub odczytując na głos tekst przyrzeczenia, przy czym wszyscy - z wyjątkiem sędziów – stoją, <u>poprzez dodanie, że w razie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka w ramach posiedzenia zdalnego, przewodniczący może zezwolić na złożenie przyrzeczenia przez świadka w sposób umożliwiający prawidłowe utrwalenie zapisu obrazu i dźwięku tej czynności:</u> <ul style="list-style-type: none"> • art. 274 § 1 k.p.c. stanowiący, że za nieusprawiedliwione niestawiennictwo sąd skáže świadka na grzywnę, po czym wezwie go powtórnie, a w razie ponownego niestawiennictwa skáže go na ponowną grzywnę i może zarządzić jego przymusowe sprowadzenie, <u>poprzez dodanie, że przepis § 1 stosuje się odpowiednio w razie nieusprawiedliwionej nieobecności świadka w posiedzeniu zdalnym.</u> 		<p>Odnosnie do art. 269 k.p.c. – uwaga nieuwzględniona. Odnosnie do art. 274 k.p.c. – uwaga nieuwzględniona – por. jak w uwadze do art. 237, projektodawca nie dostrzega tu luki, którą trzeba by wyeliminować.</p>
35.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	<p>Uwaga ogólna: „W zakresie art. 12 ustawy zmieniającej, dotyczącego przejęcia pracowników wykonujących zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnionych w sądach okręgowych i sądach rejonowych przez sąd apelacyjny, to regulacja ta budzi wątpliwości co do efektywności zarządzania kadrami tj. możliwości skutecznego nadzoru pracy tych osób i egzekwowania szybkiego reagowania na zgłaszane w dotychczasowym miejscu problemy przez osoby, które nie będą już przełożonymi tych osób. Uwagi w</p>	Prezesi i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	<p>Niezasadna.</p> <p>W toku uzgodnień międzyresortowych, konsultacji publicznych i opiniowania projektu ustawy UD385 (link: https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12359152/katalog/12874725#12874725) - podniesione zostały uwagi zbieżne z przedstawionymi obecnie w piśmie Prezesa Sądu Okręgowego we Wrocławiu. Projektodawca odnosząc się do nich w raporcie z konsultacji wskazał m.in., że:</p> <p>1) Aktualne rozwiązanie ustrojowe, na podstawie którego dyrektor każdego z 11 sądów apelacyjnych, 47 sądów okręgowych oraz 318 sądów rejonowych</p>

		<p>tym zakresie zgłaszają przy tym zarówno prezesi i dyrektorzy sądów jak też przewodniczący wydziałów, są one zatem dość szeroko artykułowane.”.</p> <p>Reasumując należy wskazać, że proponowana centralizacja służb informatycznych może wywołać poważne perturbacje w pracy sądów okręgowych i rejonowych.</p>	<p>odpowiada za utrzymanie i rozwój systemów teleinformatycznych na terenie swojej jednostki (z zastrzeżeniem regulacji, które weszły w życie 1 grudnia 2021 r.), jest nieefektywne i nie zapewnia sprawności funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w obszarze usług informatycznych. Taka organizacja zarządzania zakłada konieczność tworzenia narzędzi informatycznych przez podmioty zewnętrzne oddzielnie dla każdego z sądów, co jest wysoce nieefektywne i kosztowne. W powiązaniu z innymi przepisami rangi ustawowej, np. art. 158 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych, w szczególności w zakresie umożliwienia sądom dostępu do systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające, podział odpowiedzialności za zaprojektowanie, wdrożenie, utrzymanie i rozwój systemów teleinformatycznych użytkowanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych wydaje się ponadto niejasny, niespójny i mogący powodować szereg wątpliwości interpretacyjnych. Niewystarczające są również przepisy prawne w zakresie uprawnień poszczególnych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych do przetwarzania danych (w tym danych osobowych) przy wdrażaniu centralnych, jak i lokalnych (na poziomie obszaru apelacji) rozwiązań informatycznych i podejmowaniu współpracy pomiędzy poszczególnymi sądami, np. w obszarze jednej apelacji. Nie istnieje przy tym „centralny system</p>
--	--	--	---

				<p>teleinformatyczny” przewidujący jednolite rozwiązania informatyczne w sądach powszechnych. Obecne przepisy u.s.p. nie przewidują też jego utworzenia. Natomiast istnieje potrzeba stopniowej integracji istniejących i nowopowstałych narzędzi informatycznych wspierających bądź to poszczególne rodzaje postępowań, bądź to poszczególne usługi elektroniczne udostępniane w ramach tych postępowań na poziomie centralnym (tj. Ministerstwa Sprawiedliwości) oraz regionalnym (na poziomie sądów apelacyjnych).</p> <p>Usprawnianie procesu zarządzania systemami teleinformatycznymi w Ministerstwie Sprawiedliwości uzasadnia przeniesienie odpowiedzialności za zapewnienie odpowiednich warunków techniczno-organizacyjnych sądów w zakresie informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów na poziom apelacji. W takim układzie dyrektor sądu apelacyjnego odpowiada za zadania z zakresu IT nie tylko w swoim sądzie, lecz także we wszystkich sądach na obszarze całej apelacji. Odpowiedzialność dyrektora sądu apelacyjnego obejmuje w szczególności kwestie zapewnienia na terenie apelacji odpowiedniej infrastruktury sprzętowej, licencji na używanie seryjnego oprogramowania, odpowiednich warunków przetwarzania danych, bezpieczeństwa teleinformatycznego, organizacji procesów projektowania, wdrożenia, utrzymania i rozwoju systemów teleinformatycznych użytkowanych w poszczególnych sądach tej apelacji, a także systemu szkoleń użytkowników tych systemów, z zastrzeżeniem</p>
--	--	--	--	--

			<p>powierzenia przez Ministra Sprawiedliwości dyrektorom wybranych sądów apelacyjnych niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa realizujących centralne rozwiązania informatyczne w sądownictwie powszechnym.</p> <p>Wraz z przejęciem odpowiedzialności za ww. zadania, dyrektor sądu apelacyjnego dysponowałby również wszelkimi zasobami służącymi do ich realizacji, w szczególności osobowymi, finansowymi oraz materialnymi. Z uwagi na olbrzymią ilość zasobów niezbędnych do realizacji tych zadań, konieczność zapewnienia specjalistycznej wiedzy merytorycznej przy ich realizacji, ich część powinna być realizowana przez pracowników sądownictwa, a nie Ministerstwa Sprawiedliwości, w uporządkowanej strukturze na poziomie sądów apelacyjnych;</p> <p>2) Uwagi w zakresie określenia formalnych relacji pomiędzy dyrektorami sądów apelacyjnych a pracownikami sądów działających na obszarze apelacji. Zgodnie z projektowanym art. 31a § 1b u.s.p., dyrektor sądu apelacyjnego jest zwierzchnikiem służbowym i dokonuje czynności z zakresu prawa pracy oraz reprezentuje sąd w tym zakresie wobec pracowników sądu wykonujących zadania, o których mowa w § 1a, w sądach działających na obszarze właściwości danej apelacji. Wobec brzmienia projektowanego przepisu każdy pracownik, któremu zostaną powierzone obowiązki dotyczące informatyzacji sądownictwa i obsługi informatycznej sądów, będzie podlegał dyrektorowi sądu apelacyjnego w ramach stosunku pracy. Projektowany przepis jest konieczny z uwagi na</p>
--	--	--	---

			<p>zapewnienie możliwości egzekwowania przez dyrektora sądu apelacyjnego realizacji zadań przez tych pracowników. Ponadto dyrektor sądu apelacyjnego będzie miał bezpośredni wpływ na wynagrodzenia pracowników sądów działających na obszarze apelacji. Dyrektor sądu apelacyjnego staje się pracodawcą dla wszystkich pracowników sądów wykonujących zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa i obsługi informatycznej sądów w sądach działających na obszarze danej apelacji (np. administrator systemu informatycznego/ administrator systemu teleinformatycznego, inspektor bezpieczeństwa teleinformatycznego, informatyk, menedżer usługi).</p> <p>Miejscem wykonywania obowiązków służbowych, czyli miejscem świadczenia pracy np. przez informatyka zatrudnionego w sądzie apelacyjnym może być ten sąd apelacyjny albo sąd okręgowy albo sąd rejonowy. Struktura kadrowa pracowników zajmujących się informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów w sądach powszechnych pozostanie bez zmian, z tą różnicą, że dyrektorzy sądów okręgowych i sądów rejonowych nie będą już zatrudniać informatyków, lecz kompetencja ta będzie należała do dyrektora sądu apelacyjnego. Bieżąca obsługa incydentów związanych z funkcjonowaniem systemów teleinformatycznych, potencjalne błędy w funkcjonowaniu tych systemów, luki w programach, wymiana sprzętu komputerowego i inne interwencje dotyczące obsługi informatycznej danego sądu okręgowego lub sądu rejonowego będą zgłaszane pracownikom sądu apelacyjnego wykonującym zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi</p>
--	--	--	--

				<p>informatycznej sądów, np. informatykom sądu apelacyjnego świadczącym pracę „na miejscu”, tj. w siedzibie danego sądu okręgowego lub sądu rejonowego – dotychczasowe miejsce świadczenia pracy przez tych pracowników pozostanie bez zmian; wszyscy ww. pracownicy sądów okręgowych i sądów rejonowych, którzy wyrażą na to wyraźną bądź dorozumianą zgodę staną się pracownikami sądów apelacyjnych.</p> <p>Projektowany przepis dotyczący zwierzchnictwa służbowego dyrektora sądu apelacyjnego nad pracownikami sądu wykonującymi zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa i obsługi informatycznej sądów jest konieczny z uwagi na zapewnienie możliwości egzekwowania realizacji zadań przez tych pracowników, a przez to zadań samego dyrektora sądu apelacyjnego. Ponadto dyrektor właściwego sądu apelacyjnego będzie miał bezpośredni wpływ na wynagrodzenia ww. pracowników sądów na obszarze podległej mu apelacji.</p> <p>Praktyczna realizacja koncepcji zatrudnienia pracowników zajmujących się informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów przez dyrektora sądu apelacyjnego wymaga określenia sytuacji tych pracowników po wejściu w życie projektowanego art. 31a § 1b u.s.p. Zagadnienie to wyjaśnia wprowadzany przepis art. 12 ustawy zgodnie, z którym pracownicy sądów wykonujący zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnieni w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze właściwości danego sądu apelacyjnego z dniem wejścia w życie</p>
--	--	--	--	--

				niniejszej ustawy stają się pracownikami wykonującymi zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnionymi w tym sądzie apelacyjnym i zachowują ciągłość pracy. Miejsce wykonywania obowiązków służbowych nie ulega zmianie.
36.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Niecelowość ustanawiania przełożonym pracowników oddziału informatycznego sądów okręgowych czy rejonowych dyrektora sądu apelacyjnego. Może to znaczenie utrudnić bieżące funkcjonowanie sądu w przypadkach wymagających natychmiastowej interwencji informatyka. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, iż każde wyłączenie podporządkowania organizacyjnego w określonej strukturze zwiększa ryzyko bezwładu decyzyjnego. Stąd konieczne jest, aby w dalszym ciągu informatycy pozostawali w strukturze organizacyjnej danego sądu, z podporządkowaniem dyrektorowi sądu, w którym faktycznie pracują. Z tego względu należy stanowczo zaoponować przeciwko projektowanym zmianom w tym zakresie, a tym samym za bezzasadną należy uznać zmianę art. 31 a § 1 b ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, a także art. 12 ustawy. Wskazywano, że i tak trzeba będzie albo płacić komuś z zewnątrz za to co do tej pory robią informatycy sądów, albo i tak pozatrudniać w sądzie kogoś, kto będzie to robił, bo nie będzie można zlecić pewnych rzeczy pracownikom obcej jednostki, swoich z kwalifikacjami technicznymi	Prezesa i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw. Dodatkowo, nawiązując do <i>ratio legis</i> wyrażonego w uzasadnieniu projektowanej ustawy - <i>kompetencje dyrektora sądu zostały uzupełnione poprzez dodanie do art. 31a nowego przepisu – § 1a, zgodnie z którym to dyrektor sądu apelacyjnego kieruje działalnością administracją sądów działających na obszarze apelacji, dotyczącą realizacji zadań z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów (...)</i> Wraz z przejęciem odpowiedzialności za ww. zadania, dyrektor sądu apelacyjnego dysponowałby również wszelkimi zasobami służącymi do ich realizacji, w szczególności osobowymi, finansowymi oraz materialnymi. Z uwagi na olbrzymią ilość zasobów niezbędnych do realizacji tych zadań, konieczność zapewnienia specjalistycznej wiedzy merytorycznej przy ich realizacji, ich część powinna być realizowana przez pracowników sądownictwa, a nie Ministerstwa Sprawiedliwości, w uporządkowanej strukturze na poziomie sądów apelacyjnych.

		<p>będzie brak, a scentralizowani będą na koniec nie zajmować się zleceniami sądów dotychczasowych, bo nie od nich będą zależeć. Pod znakiem zapytania stanie zatem rozwiązanie tak prozaicznych chyba dla IT, ale w rzeczywistości kluczowych w codziennej pracy kwestii, jak zawieszenie się systemu nagrywania na sali albo brak możliwości połączenia się z kimś na zdalnej rozprawie. Zauważyć, trzeba przy tym, że ze wszystkim roszczeniami i skargami dotyczącymi działania IT sędziowie i pracownicy przyjdą do dyrektorów i prezesów sądów rejonowych okręgowych, a nie do apelacji. Dla sądów rejonowych i okręgowych propozycja nie wprowadza żadnych korzyści, za to mnóstwo dodatkowej pracy i problemów.</p>		
37.	<p>Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12</p>	<p>Uwaga szczegółowa: Oddział Informatyczny i jego pracownicy realizują szereg innych istotnych zadań i funkcji poza stricte informatycznymi. Przygotowują SIWZ-y i zamówienia do zakupów informatycznych i około informatycznych, przygotowują umowy, nadzorują ich realizację, odbierają wykonanie prac, opisują faktury. Dyskusyjna jest (organizacyjnie i prawnie) możliwość powierzenia i wykonywania takich zadań pracownikowi innego sądu (bo przecież będzie to pracownik SA, nie SO czy SR);</p>	<p>Prezesi i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu</p>	<p>jw.</p>

38.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Pracownicy OI pełnią inne funkcje (np. Administratora Infrastruktury Informatycznej w Kancelarii Tajnej), są też powoływani do określonych czynności (komisji przetargowych, komisji odbiorowych, komisji inwentaryzacyjnych itp.). Kto będzie pełnił te funkcje, skoro do takich zadań i czynności powołuje/powierza/wyznacza prezes i dyrektor danego sądu? Często z odrębnych przepisów wynika, że prezes/dyrektor wyznacza spośród pracowników jednostki, są tu też niezbędne określone uprawnienia i poświadczenia. Nie będzie mógł przecież powierzać funkcji pracownikowi SA, bo nie ma takiej możliwości. Nie będzie mógł też takich funkcji powierzyć dyrektor SA na wniosek SO czy SR, bo nie ma takich uprawnień. Wystąpi brak możliwości działania albo konieczność zatrudnienia ludzi w sądzie, którzy przejmą obowiązki dotychczas realizowane przez oddział informatyczny	Prezesi i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.
39.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Oddział informatyczny realizuje szereg zadań doraźnych (również pozainformatycznych) zleczanych przez prezesa i dyrektora. Kto będzie je realizował po centralizacji służb? Kto zajmie się sferą administracyjną Oddziału Informatycznego (obecnie zajmuje się tym pracownik, który jest na stanowisku samodzielnym i nie zostanie „scentralizowany”).	Prezesi i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.

40.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	<p>Uwaga szczegółowa: Pracownicy Oddziału Informatycznego nadzorują zakupy informatyczne i „techniczne”, odbiory, realizację umów z tego zakresu. Przygotowują OPZ-y i pracują przy SIWZ. Są to często przetargi i umowy na ogromne pieniądze. Jaką dyrektorzy sądów mają gwarancję, że niezależny od tych sądów pracownik wykona tę pracę rzetelnie, zabezpieczając interesy sądu? Zwłaszcza, że to nie te sądy będą mieć wpływ na nabór i na to, kto zostanie zatrudniony (rekrutację będzie prowadzić SA, nie będziemy znać przebiegu pracy pracownika i oceniać jej jakości, nie będziemy mieć możliwości wynagrodzenia czy zdyscyplinowania takiego pracownika). Nie będzie można jasno przypisać odpowiedzialności, czy wyciągnąć konsekwencji w przypadku błędu. Kto przygotowuje taki OPZ jeśli pracownik „scentralizowany” odmówi jego wykonania? Obawiać można się, że skończy się zlecaniem tego na zewnątrz i wydawaniem dodatkowych pieniędzy – nie mam bowiem innych pracowników z kwalifikacjami informatycznymi i technicznymi, którzy byliby w stanie to zrobić. Kto będzie odpowiadał na techniczne pytania do postępowań?</p>	Prezesa i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.
-----	---	--	---	-----

41.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Informatycy zajmują się też innymi rzeczami nie stricte informatycznymi (telefonii, systemy kolejkowe, opłatomaty, inne urządzenia w danym sądzie.	Prezesi i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.
42.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Pracownicy OI są koordynatorami ds. ewakuacji, pierwszą pomocą przedmedyczną itp. Są do tego przeszkoleni, znają budynek, pracowników itd. Trzeba będzie przeszkolić i wyznaczyć innych pracowników do tych zadań, ponieważ nie możemy do tego wyznaczyć pracowników innej jednostki.	Prezesi i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.
43.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Co z cyberbezpieczeństwem i stopniami alarmowymi? Za wdrożenie i realizację zadań z tego zakresu odpowiada prezes i dyrektor danego sądu. Nie można wyznaczyć do tego pracowników innej jednostki (scentralizowanych). Nawet jeśli SA przejmie to zadanie i informatycy będą je realizować, to odpowiedzialność ponosimy my jako kierownictwo. Co w przypadku jeśli coś się wydarzy	Prezesi i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego	jw.

		albo ktoś nie dopełni obowiązków? W jaki sposób my wykażemy dopełnienie obowiązków w tym zakresie w naszej jednostce?	o we Wrocławiu	
44.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Czy i w jaki sposób prezes i dyrektor będą mogli powierzyć jakieś czynności i zadania „scentralizowanym” pracownikom – ani tekst projektu ani uzasadnienie niczego w tej materii nie wyjaśniają.	Prezesa i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego o we Wrocławiu	jw.
45.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Jak będzie wyglądał obieg pism i korespondencji? W tej chwili korespondencja do OI przechodzi przez prezesa i dyrektora, dzięki czemu mamy wiedzę o tym co się dzieje u nas w sądzie, realizowanych zadaniach itp. W przypadku bezpośredniej podległości SA będzie mogło przekazywać szereg informacji bezpośrednio i będzie tak zapewne czynić, nie w złych zamiarach, ale po prostu zawsze korzysta się z prostszego przekazu. Nie będziemy mieć zatem pełnej informacji o tym co się dzieje w sądzie.	prezesa i dyrektorzy sądów, przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego o we Wrocławiu	jw.

46.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Co z korespondencją, która do tej pory była przez prezesa i dyrektora dekretowana na OI? Będą to przecież pracownicy innego sądu	prezesa i dyrektorzy sądów, przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.
47.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Kwestie prawa pracy – BHP, szkolenia, warunki, rozliczanie czasu pracy, ewentualnych nadgodzin. Z jednej strony nie będą to nasi pracownicy, więc nie będziemy się tym zajmować (bo nie możemy), z drugiej – musimy wiedzieć ze względów bezpieczeństwa kto i kiedy jest w budynku.	Prezesa i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.
48.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a	Uwaga szczegółowa: Powstaje problem dostępu do budynku, pomieszczeń, dokumentów itp. – w tej chwili informatycy sądu mają na określonych zasadach dostęp praktycznie do wszystkich pomieszczeń w sądzie, po to, żeby mogli wykonywać pewne prace,	Prezesa i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów	jw.

	u.s.p. w związku z art. 12	kiedy pracownicy są nieobecni. Mogą wejść również po godzinach pracy, nawet w nocy (zdarzają się takie sytuacje w przypadku alarmów w serwerowni). Trudno sobie wyobrazić taką możliwość, w przypadku kiedy nie jest to pracownik naszego sądu.	z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	
49.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Dostęp do informacji i danych – siłą rzeczy informatycy mają dostęp do bardzo szczegółowych, wrażliwych danych (również do systemu monitoringu i jego zapisów). Są to dane naszej jednostki, za które prezes i dyrektor jako administratorzy odpowiadają. Pomijając kwestie wszelkich papierów i upoważnień, znowu mamy tu sytuację, że trzeba powierzyć ogromną odpowiedzialność pracownikowi, który od nas nie zależy, na którego nie mamy wpływu, a w przypadku naruszeń to my ponosimy konsekwencje (i jako sąd i jako administratorzy).	Prezesa i Dyrektora sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.

50.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: OI odpowiada m.in. za wyrabianie pracownikom podpisów kwalifikowanych. Trzeba tam podać bardzo szczegółowe dane (m. in. Pesel). Obawiam się zastrzeżeń pracowników (głównie sędziów) przed przekazywaniem pracownikom innego sądu takich danych.	Prezesa i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.
51.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Co z pracownikami funkcyjnymi (kierownik, zastępca, administrator)? Stracą funkcję? W jaki sposób i kiedy uzupełnione zostaną ewentualne braki kadrowe (część pracowników może nie przyjąć nowych warunków pracy, w tym niektórzy kluczowi)? Kto będzie ustalał obsadę takiej „scentralizowanej” komórki informatycznej, tak, aby była ona adekwatna do potrzeb sądu?	Prezesa i Dyrektorzy sądów, przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.
52.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a	Uwaga szczegółowa: Na jakich zasadach pracownicy będą się przemieszczać pomiędzy budynkami sądów? Kto będzie im zapewniał zwrot kosztów przejazdów na przykład.	Prezesa i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów	jw.

	u.s.p. w związku z art. 12		z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	
53.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Informatycy realizują szkolenia wewnętrzne i doraźne dla pracowników (excel, sędzia2, inne jeśli jest potrzeba). Z tym również będzie problem po centralizacji.	Prezesi i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.
54.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: W jaki sposób będzie wyglądało zarządzanie sprzętem informatycznym i kto miałby to robić. Cały sprzęt komputerowy jest jako majątek naszej jednostki, na naszym stanie środków trwałych. Informatycy nadzorują jego zużycie, przygotowują zapotrzebowania na sprzęt komputerowy - to oni wiedzą najlepiej kiedy i w których komórkach organizacyjnych go wymieniać. Poza tym na bieżąco weryfikują sprzęt i jeśli jest konieczność jego utylizacji i przeprowadzenia likwidacji to są powoływani do komisji. Poza tym w jednostce to informatyk odpowiada i zarządza sprzętem komputerowym. Takie czynności trudno zlecać pracownikowi innego sądu.	Prezesi i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.

55.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: Informatycy są w niektórych sądach odrębną komórką organizacyjną, która wydaje pracownikom laptopy i inny sprzęt przenośny - ewidencjonuje to na kartach imiennych pracowników i w razie zwolnienia się pracownika pilnuje zwrotu sprzętu i sprawdza w jakim stanie został zwrócony. Te czynności w sytuacji centralizacji trzeba będzie przekazać np. do gospodarczego co dodatkowo obciążą oddział gospodarczy. Konieczne będzie zatem zwiększenie zatrudnienia w innych komórkach.	Prezesi i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.
56.	Art. 2 pkt 1 dodawane § 1a-1b w art. 31a u.s.p. w związku z art. 12	Uwaga szczegółowa: W jednym z sądów jeden z informatyków pełni rolę Głównego Administratora Bezpieczeństwa Systemów – po przejściu pracownika do innego sądu powstanie problem kogo wyznaczyć na taką osobę jeśli nastąpi centralizacja służb informatycznych. W innej jednostce wszyscy informatycy mają uprawnienia elektryczne (sąd opłacał kursy), bo zarządzają siecią elektryczną w budynkach.	Prezesi i Dyrektorzy sądów, Przewodniczący wydziałów z obszaru Sądu Okręgowego we Wrocławiu	jw.
57.	art. 2 pkt 2 i 3 w zw. z projektowanymi art. 49-50 u.s.p.	Wydłużona i pracochłonna procedura dotycząca kar porządkowych bardziej skłoni do zaniechania jej stosowania, co nie jest dobre jeśli faktycznie należy dbać o powagę sądu. O ile stanowcza reakcja sądu na zachowanie oskarżonego może wywoływać w konsekwencji wątpliwości, co do bezstronności sądu, to już takiej wątpliwości nie powinno być, jeśli dyscyplinowanie porządkowe dotyczy innego	Prezes Sądu Okręgowego w Szczecinie	Niezasadna. Kwestie powinności wysłuchania przed zastosowaniem kary porządkowej oraz zapewnienie wymagań co do składu sądu orzekającego w przedmiocie nakładanych kar i środków odwoławczych od postanowień w tym przedmiocie stanowiły przedmiot postulatów RPO i istotę rozstrzygnięcia we wcześniejszych dwóch orzeczeniach ETPCz.

		uczestnika postępowania np. świadka.		W toku uzgodnień międzyresortowych, konsultacji publicznych i opiniowania projektu UD262, które miały miejsce do 24 sierpnia 2022 r. (por. tabela uwag s. 14 i nast., w szczególności uwagi KRS, SN, uwagi przekazane przez prezesów sądów apelacyjnych, uwagi Prezesa UODO, Prokuratora Krajowego i in., link: https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12354100/katalog/12835408#12835408) wypracowano optymalne z punktu widzenia konieczności implementacji wyroku ETPCz (Słomka przeciwko Polsce, nr skargi 68924/12 oraz w sprawie Lewandowski przeciwko Polsce, nr skargi 66484/09) rozwiązania prawne, które objęte są aktualnie przedkładaną wersją projektu ustawy.
58.	Art. 2 pkt 9 dot. zmian w art. 54 u.s.p.	Realizacja zapisu § 4 możliwa będzie wyłącznie w przypadku podania przez osobę wezwaną niezbędnych danych (imię i nazwisko, oznaczenie wydziału, sygnatura akt sprawy), czyli de facto na żądanie osoby wezwanej. Przepis ten należałoby doprecyzować w następujący sposób: „Pracownik ochrony informuje sekretariat właściwego wydziału sądu o odmowie zezwolenia na wejście do budynku sądu osobie wezwanej na rozprawę lub posiedzenie sądu w sytuacjach, o których mowa w § 3 pkt 2-3, na żądanie tej osoby oraz po podaniu przez nią niezbędnych danych umożliwiających zawiadomienie sekretariatu właściwego wydziału”	Sąd Apelacyjny w Warszawie – uwaga przekazana przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie	Niezasadna. Jw.

59.	Art. 2 pkt 9 dot. zmian w art. 54 u.s.p.	Proponuje się uzupełnienie § 5 pkt 1 oraz § 8 pkt 1 o następujący zapis „w przypadku braku środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń zabronionych bądź w przypadku wątpliwości powstałych w wyniku sprawdzenia przy użyciu środków technicznych	Sąd Apelacyjny w Warszawie – uwaga przekazana przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie	Niezasadna. jw.
60.	Art. 2 pkt 9 dot. zmian w art. 54 u.s.p.	W § 7 proponuje się usunięcie słów „w miarę możliwości” oraz dodanie zapisu „W przypadku ryzyka uszkodzenia bagażu bądź jego zawartości pracownik ochrony uzyskuje prawo udzielenia odmowy wstępu do budynku sądu. W tym przypadku odpowiednie zastosowanie ma § 4”.	Sąd Apelacyjny w Warszawie – uwaga przekazana przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie	Niezasadna. jw.

61.	Art. 2 pkt 9 dot. zmian w art. 54 u.s.p.	W § 8 proponuje się zmianę słowa „manualny” na „wzrokowy”. Manualny równoznaczny jest z dotykaniem	Sąd Apelacyjny w Warszawie – uwaga przekazana przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie	Niezasadna. Jw.
62.	Art. 2 pkt 9 dot. zmian w art. 54 u.s.p.	W § 10 proponuje się zmianę słów „możliwie najmniej naruszający dobra osobiste” na „niepowodujący naruszenia dóbr osobistych”.	Sąd Apelacyjny w Warszawie – uwaga przekazana przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie	Niezasadna. Jw.

63.	Art. 2 pkt 9 dot. zmian w art. 54 u.s.p.	W § 11 pkt 1 sugeruje się zmniejszenie zakresu danych osobowych jakie będą zawarte w protokole.	Sąd Apelacyjny w Warszawie – uwaga przekazana przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie	Niezasadna. Jw.
64.	Art. 2 pkt 9 dot. zmian w art. 54 u.s.p.	W § 11 pkt 3 sugeruje się wykreślenie słów „lub przedsiębiorcy”.	Sąd Apelacyjny w Warszawie – uwaga przekazana przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie	Niezasadna. Jw.

65.	Art. 2 dot. zmian w art. 54 u.s.p.	Proponuje się zmianę słowa „przeglądanie” na „kontrola”. Słowo „kontrola” wydaje się bardziej adekwatne niż słowo „przeglądanie”, które z punktu widzenia osoby poddawanej kontroli ma negatywny wydźwięk.	Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie	Niezasadna, j.w..
66.	Art. 2 pkt 9 dot. zmian w art. 54 u.s.p.	W zakresie § 11 pkt 5 pojawia się pytanie na jakiej podstawie przedmioty miałyby zostać odebrane? W projektowanych przepisach brak jest uregulowania dotyczącego odebrania przedmiotów.	Sąd Apelacyjny w Warszawie – uwaga przekazana przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie	Niezasadna. jw.
67.	Art. 2 pkt 9 dot. zmian w art. 54 u.s.p.	Wątpliwości budzi czemu ma służyć zapis § 12. W takiej sytuacji osoba poddana czynnościom kontrolnym ma możliwość złożenia przedmiotów do depozytu bądź odmawia się jej wstępu do budynku sądu. Czy pracownicy ochrony będą zobowiązani do sporządzania notatek w każdej sytuacji ujawnienia przedmiotów niebezpiecznych nawet kiedy zostały złożone do depozytu bądź odmówiono wstępu do budynku sądu? W takiej sytuacji znacznie wydłużyłoby to kontrolę.	Sąd Apelacyjny w Warszawie – uwaga przekazana przez Sąd Rejonowy dla	Niezasadna. jw.

			Warszawy Śródmieścia w Warszawie	
68.	Art. 2 pkt 9 dot. zmian w art. 54 u.s.p.	W § 14 po słowie „Policji” proponuje się dodanie zapisu „lub Policji Sądowej”.	Sąd Apelacyjny w Warszawie – uwaga przekazana przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie	Niezasadna. Jw.
69.	Art. 2 pkt 9 dot. zmian w art. 54 § 16 pkt 13 u.s.p.	Krytycznie należy ocenić propozycje zmiany art. 54 § 16 pkt 13 u.s.p. poprzez wskazanie tam alternatywnie prezesa sądu albo dyrektora, pojawia się pytanie kto odpowiada za porządek i bezpieczeństwo w sądzie czy projektodawca zakłada, że dyrektor sądu niezależnie od prezesa sądu albo wbrew jego decyzji ma pozwalać na wchodzenie do budynków sądu.	Prezes SO we Wrocławiu	Niezasadna Przepis ustanawia kompetencje rozłączne między 2 organami sądu to jest jego prezesem i dyrektorem, z których pierwszy zgodnie z art. 9a § 1 u.s.p. sprawuje wewnętrzny nadzór administracyjny nad działalnością sądów, o której mowa w art. 8 pkt 2 u.s.p. Natomiast Dyrektorzy Sądów stosownie do art. 31a § 1 pkt 1 u.s.p. kieruje działalnością administracyjną sądu, w zakresie wskazanym w art. 8 pkt 1. Dodatkowo można dodać, że dotychczas w praktyce wykładnia przepisów

				Regulaminu w zakresie kompetencji prezesa i dyrektora sądu w odniesieniu do kwestii bezpieczeństwa i porządku w budynkach sądowych nie budziły wątpliwości interpretacyjnych (§ 30 ust. 1 pkt 6 i § 31 ust. 2 pkt 3 Regulaminu)
70.	Art. 2 pkt 12 dot. zmiany art. 175da § 7 u.s.p.	Powierzenie dyrektorom sądów apelacyjnych wykonywania niektórych zadań związanych z tworzeniem i utrzymywaniem systemów teleinformatycznych powinno opierać się o akt prawny w randze rozporządzenia, a nie zarządzenia. Zarządzenie nie stanowi źródła powszechnie obowiązującego prawa, ani nie jest podstawą decyzji <i>erga omnes</i> . Rozporządzenie jest powszechnie obowiązujące, jeśli wynika z delegacji ustawowej. Takie rozwiązanie byłoby spójne z treścią projektowanych: art. 175da § 5, art. 175da § 9 i art. 179b. Dlatego też projektowany art. 175da § 7 powinien otrzymać brzmienie: „§ 7. Minister Sprawiedliwości może, w drodze rozporządzenia, powierzyć dyrektorom sądów apelacyjnych wykonywanie niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa, mając na uwadze efektywność wymiaru sprawiedliwości oraz możliwości techniczne i organizacyjne sądów, a także potrzebę sprawnego działania systemu teleinformatycznego przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa.”	Prezes Sądu Apelacyjnego w Lublinie - Menedżer usługi Elektroniczne Postępowanie Upominawcze Sądu Apelacyjnego w Lublinie	Niezasadna. Konstrukcja zarządzenia jako aktu wewnętrznego (a nie rozporządzenia jako aktu prawa powszechnie obowiązującego) uzasadniona jest zarówno pod względem podmiotowym, gdyż regulacja podustawowa będzie miała zastosowanie w stosunku do adresatów pozostających w wewnętrznej strukturze organizacyjnej podlegającej nadzorowi Ministra Sprawiedliwości (por. obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych (M.P. poz. 693) wydane na podstawie art. 33 ust. 1d ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1188). Ponadto pod względem przedmiotowym, materia przekazana do objęcia aktem podustawowym to powierzenie dyrektorom sądów apelacyjnych wykonywanie niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa. Z tego względu proponowana regulacja otrzymała brzmienie: „§ 7. Minister Sprawiedliwości może, w drodze zarządzenia, powierzyć dyrektorom sądów

				<p><i>apelacyjnych wykonywanie niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa, mając na uwadze efektywność wymiaru sprawiedliwości oraz możliwości techniczne i organizacyjne sądów, a także potrzebę sprawnego działania systemu teleinformatycznego przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa.”.</i></p> <p>Uwag w ww. zakresie nie zgłosiło Rządowe Centrum Legislacji.</p>
71.	Art. 2 pkt 9 dot. nowelizacji art. 54 u.s.p.:	Rozszerzenie uprawnień pracownika ochrony o prawo do badania trzeźwości osób wchodzących do budynku sądu, o ile okoliczności i zachowanie osoby wskazuje, iż może być pod wpływem alkoholu, jak również do badania na zawartość środków psychoaktywnych.	Prezes Sądu Apelacyjnego w Lublinie - Przewodniczącego III Wydziału Penitencjarnego Sądu Okręgowego w Radomiu	Niezasadna. Ze względu na zasadę proporcjonalności przy doborze środków prawnych służących realizacji celu interwencji legislacyjnej oraz możliwości technicznych wykonania nowych rozwiązań i kosztów wdrożenia nowych regulacji.

72.	Art. 2 pkt 12 w zakresie dot. zmian w art. 175da i nast. u.s.p.	Poważne zastrzeżenia wywołuje natomiast propozycja powierzenia Ministrowi Sprawiedliwości centralnego zarządzania systemami informatycznymi w sądach powszechnych. Stwarza to bowiem ryzyko wglądu w czynności proceduralne przez osoby do tego nieuprawnione, a jak uczy doświadczenie może to służyć zbieraniu informacji, które będą wykorzystywane w walce politycznej, czy w celu deprecjonowania osób krytycznych wobec funkcjonariuszy władzy wykonawczej i ustawodawczej. Poza tym systemowo jest to rozwiązanie nie do pogodzenia z kompetencjami Ministra Sprawiedliwości.	Przewodniczący Wydziału I Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Szczecinie	W toku uzgodnień projektu UD385 projektodawca zajął następujące stanowisko: 1) Uwagi wskazujące na nieuzasadnione uchylenie § 1c w art. 53 u.s.p. przewidującego zakaz dostępu przez Ministra Sprawiedliwości jako administratora systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe do akt postępowania. W związku z uwzględnieniem zgłoszonych uwag uchylenie § 1c w art. 53 u.s.p. oraz § 1a-1b i § 5, ma charakter porządkujący i dostosowawczy do propozycji doprecyzowania zagadnień wskazanych w projektowanym art. 175da u.s.p., dotyczących rodzajów sądowych systemów teleinformatycznych, tworzonych i utrzymywanych przez Ministra Sprawiedliwości, jednoznacznego wskazania podmiotu odpowiedzialnego za administrowanie tymi systemami, współadministrowania danymi, w tym danymi osobowymi znajdującymi się w tych systemach czy również możliwości określenia przez Ministra Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, opisu systemów teleinformatycznych stosowanych w sądach powszechnych, wymaganiach standaryzujących w zakresie bezpieczeństwa, wydajności i rozwoju systemu lub sposobu postępowania w zakresie stwierdzenia zgodności oprogramowania z opisem systemu. Celem takiego rozwiązania było przeniesienie części rozwiązań z uchylanych przepisów do działu IVA u.s.p. „Przetwarzanie danych osobowych, telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych oraz informatyzacja sądów powszechnych”. Uchylane przepisy definiowały system teleinformatyczny
-----	---	--	--	---

				<p>obsługujący postępowanie sądowe jako system do tworzenia i przetwarzania akt sprawy (§ 1a) oraz wskazywały Ministra Sprawiedliwości jako jego administratora (§ 1b), który jako administrator nie miał dostępu do akt postępowania (§ 1c). Projekt przewiduje nowy katalog sądowych systemów teleinformatycznych (art. 175da § 1 u.s.p.), który nie ogranicza się do jednego systemu obsługującego postępowanie sądowe. Administratorem sądowych systemów teleinformatycznych będzie Minister Sprawiedliwości na podstawie projektowanego art. 175da § 2 i 3 u.s.p., właściwy dyrektor sądu apelacyjnego na podstawie projektowanego art. 175da § 7 u.s.p., sąd lub inny podmiot realizujący zadania publiczne, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 57) na podstawie projektowanego art. 175da § 8 u.s.p. Proponowane rozwiązanie będzie spójne z art. 175c § 1 u.s.p., który określa, że administratorem systemu służącego do przetwarzania danych osobowych uzyskanych z systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 213 § 1a Kodeksu postępowania karnego, jest Minister Sprawiedliwości. Ponadto na podstawie projektowanego art. 175da § 9 u.s.p. Minister Sprawiedliwości nie będzie już zobowiązany, lecz uprawniony do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, opisu systemów teleinformatycznych stosowanych w sądach powszechnych (struktura, minimalna funkcjonalność, zakres komunikacji pomiędzy elementami systemu bądź</p>
--	--	--	--	--

			<p>między systemami), wymagań standaryzujących w zakresie bezpieczeństwa, wydajności i rozwoju systemów, a także sposobu postępowania w zakresie stwierdzania zgodności oprogramowania z opisem systemów.</p> <p>Zgodnie z podniesionymi uwagami projektodawca zdecydował się pozostawić przepis stanowiący, że Minister Sprawiedliwości nie ma dostępu do akt postępowania (uchylony art. 53 § 1c u.s.p.). Stosownie z art. 175da § 4 u.s.p. Minister Sprawiedliwości jako administrator systemów teleinformatycznych, o których mowa w § 2, nie ma dostępu do akt postępowania. Minister Sprawiedliwości wyłącznie w ramach realizacji ustawowych zadań związanych w szczególności z informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów będzie mógł przetwarzać np. dane dotyczące nazw stron zawarte w pismach sądowych niewymagających podpisu doręczanych za pomocą usługi wydruku centralnego, znajdujących się w sądowych systemach teleinformatycznych administrowanych przez Ministra Sprawiedliwości i wyłącznie w tym celu. Z uwagi na rozszerzenie rodzajów sądowych systemów teleinformatycznych uchylany art. 53 § 1c u.s.p. został zmodyfikowany i wskazuje, że Minister Sprawiedliwości, gdy występuje jako administrator określonych sądowych systemów teleinformatycznych, nie będzie miał dostępu do akt postępowania. Dotyczy to nie tylko systemów teleinformatycznych obsługujących postępowania sądowe lub ich części, które ściśle najczęściej stwarzają niebezpieczeństwo dostępu do akt postępowania, ale nie można wykluczyć istnienia takiego</p>
--	--	--	---

			<p>zagrożenia w przypadku systemów teleinformatycznych, w których prowadzone są rejestry sądowe, czy w których prowadzone są urzędzenia ewidencyjne.</p> <p>2) Uwagi w zakresie dopuszczalności przetwarzania przez Ministra Sprawiedliwości danych osobowych uczestników powstępowania oraz niewskazanie zakresu przetwarzania danych osobowych przez Ministra Sprawiedliwości.</p> <p>Zadania Ministra Sprawiedliwości z zakresu informatyzacji sądownictwa zostały wskazane w art. 175da § 1 u.s.p., zgodnie z którym „§ 1. Minister Sprawiedliwości wykonuje zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa polegające w szczególności na projektowaniu, wdrażaniu, eksploatacji, integracji, utrzymaniu, rozwoju, administrowaniu i udostępnianiu sądowych systemów teleinformatycznych, zabezpieczaniu danych osobowych przetwarzanych w tych systemach, koordynowaniu tych działań oraz zapewnieniu możliwości wymiany informacji pomiędzy tymi systemami.”. W obliczu dalszego rozwoju nowoczesnych technologii we współczesnym społeczeństwie informacyjnym utrudnione i niecelowe jest wskazywanie kazuistycznego i zamkniętego katalogu zadań z obszaru informatyzacji sądownictwa, zadania te będą bowiem dotyczyły technicznych i organizacyjnych aspektów związanych ze stopniową integracją istniejących i nowopowstałych narzędzi informatycznych wspierających bądź to poszczególne rodzaje postępowań, bądź to poszczególne usługi elektroniczne udostępniane w ramach tych postępowań lub poza nimi, zarówno na poziomie centralnym (tj.</p>
--	--	--	---

			<p>Ministerstwa Sprawiedliwości), jak i regionalnym (na poziomie sądów apelacyjnych).</p> <p>W projektowanym art. 175da dodano § 6, zgodnie z którym: „§ 6. Minister Sprawiedliwości przetwarza dane, w tym dane osobowe znajdujące się w systemach teleinformatycznych określonych w § 2, wyłącznie w zakresie niezbędnym dla realizacji ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości, w szczególności związanych z informatyzacją sądownictwa.”.</p> <p>Artykuł 175da § 6 ma stanowić podstawę prawną dla przetwarzania przez Ministra Sprawiedliwości danych, w tym danych osobowych znajdujących się w sądowych systemach teleinformatycznych, np. danych stron, pełnomocników i innych osób uczestniczących w postępowaniach sądowych, ale wyłącznie w zakresie niezbędnym do wykonywania ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości, w szczególności związanych z informatyzacją sądownictwa. Zakres i rodzaj przetwarzanych danych będzie uzależniony od tego, jakie dane będą niezbędne dla realizacji poszczególnych zadań. Będzie miało to istotne znaczenie w sytuacjach pojawienia się w systemach teleinformatycznych choćby szątkowych danych, w tym danych osobowych osób będących uczestnikami postępowań.</p> <p>Nie jest przy tym zasadne wskazanie w ustawie ustrojowej zamkniętego katalogu danych przetwarzanych w sądowych systemach informatycznych. Zakres i rodzaj przetwarzanych danych będzie uzależniony od tego, jakie dane będą niezbędne dla realizacji poszczególnych zadań podmiotów nimi administrującymi. Ponadto, zakres</p>
--	--	--	--

				<p>danych określony jest we właściwych szczególnych przepisach regulujących funkcjonowanie sądowych systemów teleinformatycznych (np. art. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, który określa zakres danych ujawnianych w Rejestrze, art. 359 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, który określa zakres danych przetwarzanych przez Ministra Sprawiedliwości, okręgowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich oraz komisję do spraw kierowania nieletnich do młodzieżowego ośrodka wychowawczego). Często zmiana właściwych przepisów może zmienić zakres przetwarzanych danych; każda taka zmiana powodowałaby konieczność nowelizacji u.s.p.</p> <p>Przyjęte przez projektodawcę w art. 175da § 6 u.s.p. wyrażenie, zgodnie z którym Ministrowi Sprawiedliwości przysługuje kompetencja do przetwarzania danych zawartych w sądowych systemach teleinformatycznych „wyłącznie w zakresie niezbędnym dla realizacji ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości, w szczególności związanych z informatyzacją sądownictwa”, w istocie oznacza, że przepis ten nie przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości jako administratorowi systemu teleinformatycznego ogólnej i nieograniczonej kompetencji upoważniającej go do dostępu do wszelkich danych zawartych w tych systemach, lecz tylko do tych informacji, do których dostęp jest niezbędny w celu realizacji ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości, w szczególności zadań związanych z informatyzacją sądownictwa</p>
--	--	--	--	--

				<p>wymienionych w art. 175da § 1 u.s.p. Minister Sprawiedliwości realizuje szereg zadań określonych przykładowo w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ale również w szeregu przepisów szczególnych (ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym, ustawa o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, ustawa o księgach wieczystych i hipotece, Kodeks postępowania cywilnego).</p> <p>W celu realizacji niektórych spośród wymienionych zadań konieczne jest przetwarzanie niektórych danych. Przykładowo, w celu realizacji zadania polegającego na udostępnianiu systemu Minister Sprawiedliwości musi utworzyć narzędzie uwierzytelniania użytkowników tego systemu, dzięki któremu będą mogli oni logować się do systemu i korzystać z danych w nim zawartych. W tym celu musi mieć dostęp do podstawowych danych osób, które będą użytkownikami określonego systemu.</p> <p>Na podstawie Zintegrowanego Systemu Rachunkowości i Kadr wielokrotnie sporządzane są w Ministerstwie Sprawiedliwości wewnętrzne analizy, zestawienia, do których jest niezbędne przetworzenie danych, w tym danych osobowych. Są to analizy wytwarzane do celów wewnętrznych i niezbędnych do zarządzania administracyjnego (np. fluktuacja kadr w sądach, poziomy wynagrodzeń w sądach, liczby osób zatrudnionych w poszczególnych sądach, komórkach organizacyjnych sądów, weryfikacja zatrudnienia wskazanych osób w sądach itp.), na wewnętrzne zlecenie kierownictwa lub innych wydziałów. Efektem tych prac są zazwyczaj dane liczbowe o ilości pracowników, obsadzonych etatów/absencji – w różnorodnym ujęciu</p>
--	--	--	--	---

			<p>(rozbiciu na sądy, wydziały, z podziałem na płęć, z przedziałami wiekowymi, wynagrodzenie itp.). Wykonuje się także analizy dotyczące procesu nominacji sędziów, asesorów o ilości zgłoszeń, etapów procesów itp. W takich przypadkach Minister Sprawiedliwości przetwarza dane osobowe w ramach powierzonych zadań polegających na dokonywaniu analiz mających na celu realizację zasady racjonalnego wykorzystania kadr sądownictwa powszechnego, analiz obciążenia zadaniami poszczególnych sądów, przydzielania nowych stanowisk sędziowskich oraz asesorskich poszczególnym sądom.</p> <p>Ponadto Minister Sprawiedliwości, jako podmiot zobowiązany do udzielenia informacji, wykonując zadania publiczne i w ramach wykonywania powierzonych mu zadań publicznych, może wytwarzać lub pozyskiwać dane stanowiące informację publiczną. Przetwarzając powierzone dane, Minister Sprawiedliwości udziela informacji publicznych w trybie przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej. Zazwyczaj są to pytania o dane liczbowe, listy osób, wynagrodzenia na stanowiskach, wiek minimalny, maksymalny, średni w różnych grupach pracowników czy wykaz urlopów wypoczynkowych sędziów z danego sądu. Dane przygotowywane do odpowiedzi w trybie dostępu do informacji publicznej również są przygotowywane w różnym ujęciu.</p> <p>Pozyskanie niektórych danych stron, pełnomocników i innych osób uczestniczących w postępowaniach jest konieczne do realizacji ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości związanych w szczególności z</p>
--	--	--	--

				<p>tworzeniem warunków do sprawnego funkcjonowania sądów powszechnych w sprawach finansowych, kadrowych i administracyjno-gospodarczych, z zapewnieniem możliwości tworzenia i funkcjonowania sądowych systemów teleinformatycznych. Ingerencja przez art. 175da § 6 u.s.p. w autonomię informacyjną stanowiącą element konstytucyjnego prawa do prywatności jest zatem uzasadniona także realizacją procesu informatyzacji sądownictwa w zakresie koniecznym do realizacji tego celu. Informatyzacja sądownictwa ma służyć poprawieniu sprawności funkcjonowania sądów, przyspieszeniu pracy sędziów i innych pracowników sądów oraz ułatwieniu stronom i ich pełnomocnikom udziału w postępowaniu, co niewątpliwie przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego w demokratycznym państwie prawnym. Oznacza to, że art. 175da § 6 u.s.p. spełnia przesłanki ograniczenia konstytucyjnego prawa do prywatności określone w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz przesłankę niezbędności pozyskiwania informacji o obywatelach określoną w art. 51 ust. 2 Konstytucji RP (wprost stwierdził to Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 14 października 2015 r., Kp 1/15). Przedmiotowe orzeczenie zostało uwzględnione przy projektowaniu poszczególnych przepisów.</p>
73.	Art. 3 pkt 1 i 8	(1) Krytycznie należy ocenić zmianę w art. 34 § 5 kpk . Zgodnie z projektowanym przepisem sprawa wyłączona po otwarciu przewodu sądowego prowadzona jest przez sąd, który dokonał wyłączenia, chyba że nie jest on właściwy rzeczowo do jej rozpoznania. Sprawę wyłączoną można	SO Wrocław	<p>Uwagi nr (1) i (4) częściowo uwzględnione. Podniesiona wątpliwość nie znajduje uzasadnienia w brzmieniu proj. art. 34 § 5 k.p.k., lecz oparta jest na wnioskowaniu z fragmentu uzasadnienia projektu, a w szczególności z wykorzystanego tam stwierdzenia o „względnej petryfikacji składu orzekającego” także w</p>

	<p>proceed w dalszym ciągu, jeżeli jest rozpoznawana przez sąd w tym samym składzie. Z uzasadnienia projektu w tym zakresie wynika, że ma ona spowodować utrwalenie właściwości sadu, a nawet skutek dalej idący – względną petryfikację składu orzekającego także w odniesieniu do sprawy, która została przez ten sąd wyłączona do odrębnego postępowania, co ma zapobiec „szatkowaniu spraw”. W praktyce orzeczniczej wyłączenie sprawy następuje najczęściej z tego powodu, że w konfiguracji wieloosobowej zostaje złożony wniosek w trybie art. 387 kpk tj. wniosek o dobrowolne poddanie się karze (przez jednego lub większą liczbę oskarżonych). W takiej sytuacji ugruntowane jest stanowisko doktryny i orzecznictwa sądowego, że wniosek taki musi zostać rozpoznany przez sąd w innym składzie (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2007 r. I KZP 9/07, OSNKW 2007/5/39, z której wynika, że w wypadku, gdy materiał dowodowy, na podstawie którego orzeczono w przedmiocie odpowiedzialności karnej jednego ze sprawców czynu, miałby stanowić podstawę dowodową orzeczenia w przedmiocie odpowiedzialności karnej także i innego współsprawcy (podżegacza lub pomocnika) tego samego czynu, sędzia, który dokonał oceny dowodów w odniesieniu do jednej z tych osób, powinien być wyłączony od udziału w sprawie dotyczącej pozostałych, z uwagi na istnienie okoliczności, która "mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności" w rozumieniu</p>		<p>odniesieniu do sprawy, która została wyłączona do odrębnego rozpoznania. Podkreślenia wymaga jednak fakt, że w rzeczywistości projektowany przepis nie utrwała składu orzekającego w sprawie wyłączonej jako tożsamego ze składem orzekającym w sprawie, z której nastąpiło wyłączenie, lecz jedynie umożliwia kontynuację przewodu sądowego w sprawie wyłączonej, ale jedynie w tych przypadkach, gdy orzeka w niej ten sam skład. Przepis więc kreuje unormowanie motywujące, z przyczyn pragmatycznych uzasadnianych względami ekonomiki postępowania, do rozpoznawania sprawy wyłączonej przez ten sam skład, który rozpoznawał sprawę dotychczas, gdyż w takim przypadku nie byłoby wymagane ponawianie przewodu sądowego, lecz dopuszczalna byłaby jego kontynuacja. Oczywiście jest jednak, iż korzystanie z tego fakultatywnego rozwiązania nie byłoby dopuszczalne w przypadkach, gdy rozstrzygnięcie zapadłe w sprawie wyłączonej mogłoby wywierać wpływ na rozstrzygnięcie odnoszące się do pozostałych oskarżonych, z uwagi na powiązanie stanu faktycznego, opisów czynów oraz ich kwalifikacji prawnych, w szczególności w przypadkach różnych postaci współdziałania przestępczego. Zgłoszona uwaga uzasadnia jednak dokonanie modyfikacji analizowanego rozwiązania, minimalizującego ryzyko rozbieżności interpretacyjnych, poprzez nadanie projektowanym przepisom art. 34 § 4 i 5 brzmienia:</p>
--	--	--	--

		<p>art. 41 § 1 k.p.k.</p> <p>(2) Krytycznie należy ocenić zmianę polegającą na wprowadzeniu § 4 do art. 330 kpk w brzmieniu: „Jeżeli akt oskarżenia, którego odpis został przesłany prokuratorowi na podstawie § 3, nie został wniesiony przez pokrzywdzonego, prokurator odmawia przesłania akt postępowania przygotowawczego, zawiadamiając o tym prezesa sądu. Podmiotowi, który wniósł akt oskarżenia, przysługuje zażalenie na zarządzenie prokuratora o odmowie przesłania akt postępowania przygotowawczego; właściwy do rozpoznania zażalenia jest prokurator nadrzędny”. Z uzasadnienia projektu w tym zakresie wynika, że występujące przypadki kierowania wezwań o nadesłanie akt w sprawach, w których akt oskarżenia, z powołaniem się na art. 55 § 1 k.p.k., został wniesiony do sądu przez osobę lub podmiot nieposiadające w sprawie statusu pokrzywdzonego, a więc niezdolne do skutecznego skierowania subsydiarnego aktu oskarżenia, wskazują na deficyt</p>	<p><i>„§ 4. Sprawa wyłączona przed otwarciem przewodu sądowego podlega rozpoznaniu przez sąd właściwy według zasad ogólnych. Sprawa wyłączona po otwarciu przewodu sądowego podlega rozpoznaniu przez sąd, który dokonał wyłączenia, chyba że nie jest on właściwy rzeczowo. Art. 36 stosuje się odpowiednio.</i></p> <p><i>§ 5. Jeżeli sprawa wyłączona po otwarciu przewodu sądowego podlega rozpoznaniu przez sąd, który dokonał wyłączenia, prowadzi się ją w dalszym ciągu w tym samym składzie, chyba że wskutek wyłączenia zaistniała okoliczność określona w art. 41 § 1.</i></p> <p>Uwaga nr (2) nieuwzględniona.</p> <p>Obowiązujące przepisy upoważniają prokuratora do przesłania akt sprawy sądowi wyłącznie w przypadku, gdy akt oskarżenia został wniesiony przez pokrzywdzonego, a więc podmiot czerpiący swe uprawnienia do zaskarżania decyzji w postępowaniu przygotowawczym z mocy art. 306 § 1 pkt 1 k.p.k. Projektowany przepis ma zapobiec sytuacji, gdy prokurator jest wzywany do przesłania akt sprawy wbrew treści art. 330 § 3 k.p.k., a więc wtedy, gdy wniesiony akt oskarżenia nie pochodzi od pokrzywdzonego, co skutkowałoby naruszeniem przez niego dyspozycji tego przepisu w przypadku spełnienia żądania prezesa sądu. Obecnie prawidłowość odmownej decyzji prokuratora w przypadku braku podstaw do przesłania akt nie podlega kontroli instancyjnej, a zatem proj. przepis art. 330 § 4 k.p.k. wypełnia istniejącą w tym zakresie lukę prawną. Podkreślenia wymaga, iż wykonanie wezwania sądu ma charakter czynności materialno-technicznej, a więc</p>
--	--	---	---

	<p>aktualnej regulacji. Nie określa ona bowiem sposobu postępowania w przypadkach, gdy prokurator stwierdzi, że dyspozycja art. 330 § 3 k.p.k. nie została wypełniona, gdyż wezwanie o nadesłanie akt zostało wystosowane w sprawie, w której subsydiarny akt oskarżenia wniosła osoba lub podmiot do tego nieuprawnione. Zdaniem projektodawców unormowanie to jednoznacznie reguluje postępowanie w takim przypadku, nakazując prokuratorowi zawiadomić prezesa sądu, który takie wezwanie skierował, o odmowie przesłania akt postępowania przygotowawczego i gwarantując równocześnie podmiotowi, który wniósł akt oskarżenia, prawo zaskarżenia zarządzenia prokuratora o odmowie przesłania akt do prokuratora nadrzędnego. Rzecz jednak w tym, że ocena czy osoba składająca skargę subsydiarną jest faktycznie pokrzywdzonym winna należeć do sądu, a nie do prokuratora, który w procesie sądowym jest stroną tego postępowania. Brak możliwości poddania kontroli decyzji prokuratora o odmowie przesłania akt może prowadzić w praktyce do zamknięcia prawa do sądu.</p> <p>(3) w zmienianym art. 34 § 2. k.p.k. nie określa się, czy połączenie spraw do wspólnego postępowania, które następuje z urzędu lub na złożony przed otwarciem przewodu sądowego, dotyczy pierwszego przewodu czy obejmuje wszystkie sprawy, które należy połączyć.</p>		<p>odmowa przesłania przez prokuratora akt nie może być oceniana jako decyzja naruszająca prawo do sądu czy zamykająca drogę do wydania wyroku - sąd jest uprawniony do podejmowania dalszych decyzji w przedmiocie biegu procesu w oparciu o dokonywane samodzielnie ustalenia.</p> <p>Uwaga nr (3) nieuwzględniona. Oczywiste jest, że przepis art. 34 § 2 k.p.k. odnosi się wyłącznie do sytuacji, gdy w żadnej z podlegających połączeniu spraw nie zainicjowano przewodu sądowego. Odmienna wykładnia pozostawałaby w sprzeczności z zasadą ekonomiki procesu godząc w dobro postępowań</p>
--	---	--	---

		<p>(4) w dodawanym do art. 34 § 5 k.p.k. mowa o tym, że sprawa wyłączona po otwarciu przewodu sądowego prowadzona jest przez sąd, który dokonał wyłączenia, chyba że nie jest on właściwy rzeczowo do jej rozpoznania. Sprawę wyłączoną można prowadzić w dalszym ciągu, jeżeli jest rozpoznawana przez sąd w tym samym składzie: istnieje obawa, że ta regulacja stoi w sprzeczności z praktyką popartą orzecnictwem, że w przypadku gdy sąd zakończy pierwszą sprawę, a następnie kontynuuje drugą sprawę dotyczącą współsprawcy, ma już określony pogląd na sprawę (kwestia ta obecnie istnieje przy trybach konsensualnych). Rozwiązanie to jest częściowo sprzeczne z tymi, które wprowadzają wyrok częściowy oraz wyłączenia od możliwości jego wydania.</p> <p>(5) w dodawanym do art. 34 § 6 niejasne są kryteria naruszenia interesu procesowego.</p>	<p>o zaawansowanym przewodzie sądowym, poprzez wymuszenie ponownego przeprowadzenia wszystkich już przeprowadzonych dowodów.</p> <p>Wskazać należy, że obecny stan prawny nie odnosi się do kwestii objętej uwagą, mimo iż przewiduje łączenie spraw, zaś postulowana w tym zakresie nowelizacja sprowadza się wyłącznie do wskazania, że może to nastąpić również na wniosek strony.</p> <p>Uwaga nr (4) nieaktualna wobec modyfikacji projektu w sposób opisany w odniesieniu do uwagi nr (1).</p> <p>Uwaga nr (5) nieuwzględniona. Naruszenie interesu procesowego będzie mieć miejsce wówczas, gdy decyzja sądu wydana na podstawie art. 34 k.p.k. wpływa na faktyczną sytuację określonego uczestnika – strony postępowania, w szczególności</p>
--	--	--	---

				ograniczając możliwość realizowania przysługujących mu uprawnień lub oddalając w czasie dotyczące go rozstrzygnięcie. Chodzi w szczególności o przypadki, gdy wyłączenie sprawy do odrębnego rozpoznania zmusza określoną stronę do udziału w ponawianym przewodzie sądowym albo odsuwa w czasie rozstrzygnięcie w przedmiocie odpowiedzialności karnej tej strony lub innych roszczeń jej przysługujących.
74.	Art. 3 pkt 1	Zmiany w art.34 – zażalenie na postanowienie o odmowie wyłączenia i w przedmiocie wyłączenia sprawy nie znajduje żadnego uzasadnienia w dotychczasowej praktyce i będzie służyć przedłużeniu procesu, gdyż w takiej sytuacji nie będzie możliwym wszczęcie przewodu sądowego do czasu uprawomocnienia się postanowienia, ponieważ wniosek o wyłączenie może zostać złożony na rozprawie głównej tuż przed wszczęciem przewodu sądowego nadto przesłanka zażalenia dla strony jako „stronie, której interes procesowy postanowienie narusza” jest nieostra i będzie powodować liczne wątpliwości, kiedy postanowienie w przedmiocie wyłączenia narusza bądź nie - interes, a więc czy w ogóle zażalenie jest dopuszczalne. Powstają wątpliwości co do konieczności zaskarżania postanowień o połączeniu spraw do wspólnego rozpoznania i o wyłączeniu sprawy do odrębnego rozpoznania, taka procedura spowoduje opóźnienie w rozpoznawaniu co najmniej jednej z takich spraw, powstanie bowiem konieczność oczekiwania na uprawomocnienie się postanowienia	SO Kielce, SO Kraków	Uwaga nieuwzględniona. Proponowane zmiany służą zoptymalizowaniu biegu procesu karnego, przy zachowaniu maksymalnego poszanowania praw jego uczestników. Wbrew twierdzeniom zawartym w uwadze, zmiany te wynikają z nieprawidłowej praktyki i są odpowiedzią na zbyt pochopne podejmowanie w niektórych przypadkach przez sądy decyzji o wyłączeniu sprawy do odrębnego postępowania, co umożliwia niedoskonałość obowiązujących przepisów regulujących łączenie oraz wyłączanie spraw. Ujęte w proj. art. 34 k.p.k. przepisy – poza rzecz jasną funkcją gwarancyjną, jaką realizuje wprowadzane przez nie zażalenie na decyzje sądu - służyć będą przyspieszeniu postępowań, wskutek z jednej strony koncentracji sprawy w jednym postępowaniu, a z drugiej - umożliwieniu prowadzenia postępowania w dalszym ciągu po wyłączeniu sprawy do odrębnego rozpoznania, co pozwoli na niepowielanie czynności dowodowych. Natomiast kwestia konieczności rozpoznania samego zażalenia, co do którego - zważywszy na korzyści dla samych stron postępowania – nie należy zakładać nagminności, zasadniczo nie wpłynie na przedłużenie

		o wyłączeniu.		<p>procesu, o ile zażalenia te będą bardzo szybko rozpatrywane, zwłaszcza że ewentualnie zaskarżane nimi postanowienia dotyczą nieskomplikowanych, prostych do rozstrzygnięcia zagadnień formalnych.</p> <p>Jeśli zaś nie wyeliminowaniu, to przynajmniej ograniczeniu składania wniosków „o wyłączenie na rozprawie tuż przed rozpoczęciem przewodu sądowego” służy instytucja posiedzenia wstępnego przewidziana w art. 349 k.p.k.</p> <p>Stanowisko w przedmiocie „interesu procesowego” analogiczne jak w przypadku odpowiedzi na uwagę nr (5) Sądu Okręgowego we Wrocławiu dotyczącą proj. art. 34 k.p.k.</p>
75.	Art. 3 pkt.3	Wątpliwości budzi projektowany § 5 art. 55 kpk, dający prokuratorowi możliwość przystąpienia do spraw, w których nie jest oskarżycielem publicznym; w mojej ocenie przepis będzie wykorzystywany w sposób nieprawidłowy a prokurator będzie zmuszony uczestniczyć w sprawie, która absolutnie jego udziału nie wymaga, podczas gdy udział prokuratorów w sprawach, w których wnieśli akt oskarżenia jest obecnie dalece niewystarczający.	SO Kraków	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Brak racjonalnych podstaw i argumentów, aby twierdzić, iż projektowany przepis będzie wykorzystywany „w sposób nieprawidłowy”. Projektowany przepis art. 55 § 5 k.p.k. nie zmusza prokuratora do udziału w postępowaniu toczącym się wskutek wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, w którym nie jest oskarżycielem publicznym, lecz wyłącznie daje mu taką możliwość w sytuacji, gdy wedle jego oceny wymaga tego ochrona praworządności lub interes społeczny. Jest to zatem analogiczna sytuacja, jak w przypadku postępowań toczących się z oskarżenia prywatnego, w których udział prokuratora nie był dotychczas kwestionowany.</p>

76.	Art.3 pkt.6	(6) w art. 133 § 2 umożliwia się doręczenie przez PI pisma procesowe lub innego pisma, jeżeli dysponuje nim w postaci elektronicznej. Nie dotyczy to pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu – w tym przypadku powstaje problem z zakwalifikowaniem do właściwej kategorii np. opinii biegłego załączonej np. na płycie CD (czy jest to inne pismo w postaci elektronicznej czy też inny dokument nie pochodzący od sądu). Celowe jest zatem wykreślenie zdania 2 z art. 133 § 2 k.p.k.	SO Wrocław	Uwaga nieuwzględniona. Zdanie 2 z art. 133a §2 „Nie dotyczy to pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu” precyzuje jakie dokładnie pisma mają być doręczane za pośrednictwem PI. Wprowadzony art.133 a zostanie uzupełniony o indeks „a”.
77.	Art.3 pkt.6	Zmiana w kpk zawiera sformułowanie w art. 133a §3 „z upływem 14 dni”, analogiczna w kpc zawiera sformułowanie „po upływie 14 dni”.	SA Wrocław	Uwagi nie uwzględniono, w KPK stosuję się określenie „z upływem” np. art. 641 KPK.
78.	Art.3 pkt.8	(7) w dodawanym art. 330 § 4 kontrowersyjny jest zapis dotyczący nieprzesłania akt sądowi z tego powodu, że akt oskarżenia nie został wniesiony przez pokrzywdzonego. Prokurator odmawia przesłania akt postępowania przygotowawczego, zawiadamiając o tym prezesa sądu. Podmiotowi, który wniósł akt oskarżenia, przysługuje zażalenie na zarządzenie prokuratora o odmowie przesłania akt postępowania przygotowawczego; właściwy do rozpoznania zażalenia jest prokurator nadrzędny. Taka decyzja jest arbitralna, a skoro zażalenie na odmowę przyjęcia zażalenia, bo zostało wniesione przez osobę nieuprawnioną, rozpoznaje sąd, to przeniesienie decyzji ważniejszej do prokuratora	SO Wrocław	Uwaga nieuwzględniona z przyczyn opisanych w pkt. 1. Dodatkowo wskazać należy, iż przywołana decyzja o odmowie przyjęcia zażalenia ma charakter decyzji zamykającej drogę do wydania wyroku, podczas gdy decyzja o odmowie przekazania akt ma charakter materialno-techniczny i nie uniemożliwia procedowania przez sąd.

		nadrzędnego wydaje się nieuprawnione.		
79.	Art. 3 pkt 8	Projektowany art. 330 § 4 k.p.k. wskazujący, że Prokurator odmawia przesłania akt postępowania przygotowawczego w praktyce prowadzić będzie do anihilacji subsydiarnego aktu oskarżenia. Sformułowanie „prokurator odmawia” oznacza decyzję kategorię negatywną, bez określenia żadnych przesłanek. Jest to przepis sprzeczny z art. 330 § 3 k.p.k. W praktyce brak akt postępowania przygotowawczego będzie oznaczać niemożliwość jakiegokolwiek merytorycznego postępowania w przedmiocie subsydiarnego aktu oskarżenia, gdyż z reguły w postępowaniu przygotowawczym prokurator przeprowadza jednak pewne dowody, dysponuje adresami pewnych świadków, bez czego prowadzenie postępowania sądowego w oparciu o subsydiarny akt oskarżenia będzie implikować jedynie niepotrzebne powtarzanie tych samych czynności, o ile w ogóle będą możliwe do przeprowadzenia bez akt postępowania przygotowawczego. Nadto bez akt postępowania przygotowawczego nie można w ogóle rozstrzygnąć, czy akt oskarżenia jest dopuszczalny, o czym teraz z urzędu ma rozstrzygać sąd na posiedzeniu (vide projektowany art. 339 § 3b k.p.k.).	SO Kielce	Uwaga nieuwzględniona. Projektowany przepis ma zapobiec sytuacji, gdy prokurator jest wzywany do przesłania akt sprawy wbrew treści art. 330 § 3 k.p.k., a więc wtedy, gdy wniesiony akt oskarżenia nie pochodzi od pokrzywdzonego, co skutkowałoby naruszeniem przez prokuratora dyspozycji tego przepisu w przypadku spełnienia żądania prezesa sądu. Podkreślenia wymaga, iż wykonanie wezwania sądu ma charakter czynności materialno-technicznej, a więc odmowa przesłania przez prokuratora akt nie może być oceniana jako „anihilacja subsydiarnego aktu oskarżenia”. Sąd jest bowiem uprawniony do podejmowania dalszych decyzji w przedmiocie biegu procesu w oparciu o dokonywane samodzielnie ustalenia, w tym o przedkładane przez wnoszącego akt oskarżenia dokumenty potwierdzające spełnienie przesłanek dopuszczalności wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia określone w art. 55 § 1 i proj. § 2 b k.p.k.

80.	Art.3 pkt.9	(8) art. 339 § 3b jest zbędny; sąd zawsze musi to rozważyć.	SO Wrocław	Uwaga nieuwzględniona. Nie negując twierdzenia, że sąd powinien każdorazowo rozważyć, czy nie zachodzą podstawy do umorzenia postępowania, podkreślić należy, że kontrola taka przeprowadzana jest wyłącznie z urzędu, a zatem gdy powinność ta nie jest realizowana, strona nie może skutecznie zawnioskować przeprowadzenie takiej kontroli. Możliwość skutecznego zawnioskowania przez stronę przeprowadzenia kontroli co do przeszkody procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. zapobiegnie ryzyku wydania orzeczenia dotkniętego bezwzględną przyczyną odwoławczą w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela.
81.	Art.3 pkt.10	(9) art. 368a §1 k.p.k. nie jest umotywowana konieczność niezwłocznego rozpoznawania takich wniosków.	SO Wrocław	Uwaga nieuwzględniona. Konieczność niezwłocznego rozpoznawania wniosków, o których w tym przepisie mowa, jest oczywista i nie wymaga wskazywania motywów. Wszak nie jest bez znaczenia, jak długo ktoś pozostaje w stanie oskarżenia w sytuacji faktycznego braku uprawnień do wykonywania roli oskarżyciela substydiarnego przez autora aktu oskarżenia.

82.	Art. 3 pkt.11	<p>Odnosnie projektowanego art. 390 § 4 k.p.k., który przewiduje opuszczenie Sali rozpraw przez oskarżonego na czas przesłuchania pokrzywdzonego. Nałożenie na sąd obowiązku umożliwienia udziału oskarżonemu w rozprawie w sposób „zdalny” przy obecności urzędnika, referendarza lub asystenta może być w praktyce niewykonalny z uwagi na brak sali/pokoju oraz pracownika, a nie można wykluczyć, że jednego dnia takie sytuacje zdublują się. Obecnie art. 390 § 2 kpk daje możliwość przesłuchania pokrzywdzonego pod nieobecność oskarżonego.</p>	<p>SO Kraków</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona. Uwaga jest bezprzedmiotowa i wynika z nieprawidłowego odczytania projektowanych przepisów art. 340 § 4 i 5 k.p.k. W drugim zdaniu proj. art. 390 § 4 k.p.k. oraz w proj. § 5 tego artykułu przewidziane zostało bowiem wprost odstępstwo od zdalnego udziału oskarżonego w rozprawie, jeżeli stoją temu na przeszkodzie względy techniczne lub organizacyjne (np. brak lub awaria urządzeń służących prowadzeniu czynności w sposób zdalny albo brak w czasie przeprowadzania przesłuchania pokrzywdzonego wolnego innego pomieszczenia wyposażonego w niezbędne urządzenia techniczne), którego konsekwencją jest obowiązek zastosowania art. 375 § 2 k.p.k., nakazującego powiadomić oskarżonego o przebiegu rozprawy w czasie jego nieobecności i umożliwić mu złożenie wyjaśnień co do przeprowadzonych w tym czasie dowodów. Obowiązujący art. 390 § 2 k.p.k. w istocie stwarza możliwość przesłuchania pokrzywdzonego pod nieobecność oskarżonego, jednak jest to tylko możliwość i w dodatku nieuwzględniająca stanowiska w tym zakresie pokrzywdzonego. Projektowane rozwiązanie polega natomiast na obligatoryjnym stosowaniu instytucji z art. 390 § 2 k.p.k., w przypadku zaistnienia określonych w przepisie przesłanek i złożenia wniosku przez pokrzywdzonego. Zaproponowane rozwiązanie, ukierunkowane na zapobieganie wtórnej wiktymizacji ofiar przestępstw służyć będzie również czynieniu przez sąd prawidłowych ustaleń faktycznych, ograniczając liczbę przypadków,</p>
-----	------------------	---	-----------------------------	--

				gdy obecność oskarżonego w bezpośredniej bliskości przesłuchiwanej ofiary przestępstwa mogłaby wpływać na nią krępująco, co mogłoby prowadzić do zniekształcenia treści jej zeznań, umniejszającego ich walor dowodowy.
83.	Art. 3 pkt. 12	Proponowana zmiana poprzez dodanie przepisu art. 402 §2a k.p.k. jest dość rewolucyjna i czyni odstępstwo od zasady niezmienności składu orzekającego a ocena, czy zmiana składu zagraża prawidłowości orzekania jest zbyt dowolna i daje możliwość stronom do podważania wyroku, z którego ta będzie niezadowolona.	SO Szczecin	Uwaga nieuwzględniona. Proces karny przewiduje szerokie, a nie kwestionowane rozwiązanie stanowiące dalej idące odstępstwo od zasady bezpośredniości niż zawarte w proponowanym rozwiązaniu, w postaci przeprowadzenia dowodu w drodze pomocy prawnej lub przez sędziego wyznaczonego ze składu orzekającego. Dodać należy, iż pomimo nie mniejszej wagi interesów prawnych realizowanych w postępowaniu cywilnym lub sądowno-administracyjnego, znacznie dalej idąca możliwość zmiany składu orzekającego w tych postępowaniach, bo umożliwiająca nawet wielokrotną zmianę całego składu sądu nie jest w piśmiennictwie ani orzecznictwie kwestionowana. W tym kontekście proponowane rozwiązanie należy uznać za umiarkowane i bardzo wyważone.
84.	Art.3 pkt.13	(10) art. 402 § 2a: nie jest wystarczająco jasne, czy ta regulacja dotyczy każdorazowego składu czy też ma zastosowanie wyłącznie tylko do pierwszego członka składu.	SO Wrocław	Uwaga częściowo uwzględniona. Projektowany art. 402 § 2a k.p.k. znajdzie zastosowanie do każdorazowego składu orzekającego. Stąd też dla wyeliminowania mogącego powodować trudności w precyzyjnym zdekodowaniu ujętej w nim normy prawnej sformułowania „nie więcej niż” przepisom art. 402 § 2a i art. 404 § 2a nadane zostanie brzmienie:

				<p><i>„Art. 402 § 2a. Jeżeli w sprawie rozpoznawanej w składzie wieloosobowym zmianie z przyczyn losowych lub z powodu przeszkód prawnych uległ jeden z członków składu, rozprawę przerwano można prowadzić po przerwie w dalszym ciągu, jeżeli nie zagraża to prawidłowości orzekania w sprawie.”;</i></p> <p><i>„Art. 404 § 2a. Jeżeli w sprawie rozpoznawanej w składzie wieloosobowym zmianie z przyczyn losowych lub z powodu przeszkód prawnych uległ jeden z członków składu, rozprawę odroczoną można prowadzić w dalszym ciągu, jeżeli nie zagraża to prawidłowości orzekania w sprawie.”</i></p>
85.	Art.3 pkt.14	(11) Art. 404c. § 1 jest częściowo spreczny z przepisami dotyczącymi wyłączeń. Prawdopodobnie uelastycznienie przepisów o wyłączeniu (i odpowiednie regulacje dotyczące nieprowadzenia postępowania dowodowego w zakresie już przeprowadzonym w sprawie przed wyłączeniem) mogłyby być wystarczające.	SO Wrocław	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Projektowany przepis nie pozostaje w sprzeczności z przepisami regulującymi wyłączenie sprawy do odrębnego rozpoznania, tym bardziej w kontekście zajętego stanowiska do uwagi dotyczącej art. 34 § 5 k.p.k.</p>
86.	Art 3 pkt 15	Wątpliwość budzi też wprowadzenie instytucji „wyroku częściowego” - art. 404c kpk , który wydaje się zbędny. Wystarczająca jest możliwość łączenia i wyłączania spraw w obecnie obowiązującym kształcie.	SO Kraków	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Potrzeba wprowadzenia instytucji wyroku częściowego wyjaśniona została szczegółowo w uzasadnieniu proj. przepisów art. 404c k.p.k. Mając zaś na względzie, że uwaga jest ogólnikowa i nie konkretyzuje wyrażonej „wątpliwości” nie sposób się do niej szczegółowo odnieść. Jednak sposób jej ujęcia wskazuje na niezrozumienie istoty wyroku częściowego, która to instytucja ma znajdować zastosowanie nie w przypadkach, gdy zachodzą okoliczności utrudniające</p>

				łącznie rozpoznanie sprawy, a więc przeszkody procesowe lub faktyczne, lecz w sytuacjach, gdy sprawa może być łącznie rozpoznawana jednak możliwe jest znacznie szybsze jej zakończenie w odniesieniu do określonego oskarżonego (określonych oskarżonych).
87.	Art.3 pkt. 16	(12) w art. 448 § 1a : przekazanie dokumentów lub udostępnienie akt sprawy może nastąpić w postaci elektronicznej – nie wiadomo, czy chodzi o przesłanie akt czy też postać akt (sąd nie prowadzi akt elektronicznych).	SO Wrocław	Uwaga nieuwzględniona. Z treści przepisu nie wynika wymóg prowadzenia elektronicznych akt sprawy, lecz wyłącznie możliwości udostępnienia akt sprawy lub dokumentów w postaci elektronicznej. Projektowany przepis posługuje się tożsamym pojęciem jak występujące w art. 198 § 1 i 1a oraz w art. 321 § 1 k.p.k.
88.	Art. 8	Krytycznie odnieść należy się do zmian w ustawie o prokuraturze , gdyż skoro ma pozostać utrzymana instytucja Prok. Generalnego, to właśnie ten prokurator powinien ponosić odpowiedzialność za działalność całej instytucji, a nie Prokurator Krajowy, na którego Prokurator Generalny może nie mieć żadnego wpływu.	SO Szczecin	Uwaga nieuwzględniona. Prokurator Generalny, tak jak ma to miejsce obecnie, nadal pozostanie naczelnym organem prokuratury, wyznaczając kierunki jej działania i nadzorując ich realizację, jak również realizując bezpośrednio albo poprzez upoważnionych zastępców uprawnienia i obowiązki powierzone Prokuratorowi Generalnego przepisami Prawa o prokuraturze oraz innych ustaw. Projektowana nowelizacja w żaden sposób nie ogranicza kluczowych kompetencji Prokuratora Generalnego, w tym swobody decyzyjnej w zakresie wnioskowania o powołanie i odwołanie swoich zastępców – w tym Prokuratora Krajowego, jak również powierzania im określonych czynności oraz nadzorowania ich działań, co pozostanie nienaruszone. To Prokurator Generalny w

				dalszym ciągu kierować będzie prokuraturą i odpowiadać za efektywności jej działań.
89.	Art. 16	Negatywnie oceniono krótki termin vacatio legis w zakresie, w którym jest on 14-dniowy.	SO Szczecin	Uwaga nie została uwzględniona. Termin 14-dniowy oceniono jako wystarczający, zwłaszcza że w zakresie regulacji wymagających dla ich wdrożenia dłuższego czasu został on zastąpiony terminem 6-miesięcznym.
90.	Art. 1 (proj. art. 9 ¹ § k.p.c.)	Art. 9 ¹ § 1, art. 131 ^{1a} , art. 142 § 1 pkt 4, art. 284 § 2 k.p.c., art. 53da ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych [...], normują alternatywny, w stosunku do doręczeń elektronicznych, określonych ustawą z dnia 18 listopada 2020 roku o doręczeniach elektronicznych (dalej jako: „ustawa o doręczeniach elektronicznych”), sposób przekazywania przez sądy w postępowaniu cywilnym i karnym pism sądowych do profesjonalnych pełnomocników (a w postępowaniu karnym dodatkowo również do osób fizycznych, jeśli wybiorą taki sposób komunikacji). portalu informacyjnego (dalej: „PI”). Podkreślić należy, że sposób doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym z pośrednictwem portalu	Poczta Polska S.A.	Uwaga nieuwzględniona. Doręczenia oparte na portalu informacyjnym sprawdziły się w okresie pandemii, także pod kątem bezpieczeństwa przekazywanych danych. Ponadto, zarówno przepisy rozporządzenia e-IDAS, jak i ustawy o doręczeniach elektronicznych, nie wyłączają możliwości przyjmowania innych rozwiązań w zakresie komunikowania się (doręczeń) w postępowaniach sądowych. W tym miejscu należy podkreślić, że ustawodawca wskazał, że ustawy (o doręczeniach elektronicznych) <u>nie stosuje się</u> do doręczania korespondencji, jeżeli przepisy odrębne przewidują wnoszenie lub doręczanie korespondencji z wykorzystaniem innych niż adres do doręczeń elektronicznych rozwiązań techniczno-organizacyjnych, w szczególności na konta w systemach

	<p>informacyjnego określono ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 [...]. Uzasadnieniem dla powyższego był konieczność wprowadzenia szczególnych rozwiązań prawnych, umożliwiających podejmowanie działań minimalizujących zagrożenie dla zdrowia publicznego. Wprowadzane zmiany w obowiązujących przepisach prawa miały z założenia charakter przejściowy, związany ze stanem zagrożenia epidemicznego oraz stanem, epidemii. O ile czasowe doręczanie pism sądowych za pośrednictwem PI można było akceptować z uwagi na szczególną sytuację związaną z rozprzestrzenianiem się COVID-19, o tyle trwałe usankcjonowanie tego rodzaju sposobu doręczania pism, a dodatkowo poszerzenie jego zakresu na doręczanie pism sądowych w postępowaniu karnym, budzi wątpliwości prawne. Projektowane zmiany stoją w sprzeczności z regulacjami unijnymi, a także założeniami do ustawy o doręczeniach elektronicznych (nad którą prace rozpoczęto przed wybuchem epidemii COVID-19). Celem wprowadzenia ustawy o doręczeniach elektronicznych było zdefiniowanie zasad elektronicznej wymiany korespondencji z podmiotami publicznymi w relacji z innymi podmiotami publicznymi oraz podmiotami niepublicznymi, w tym z osobami fizycznymi, przy jednoczesnym zachowaniu wszelkich zasad bezpieczeństwa w tym zakresie [...]. Publiczna</p>		<p>teleinformatycznych obsługujących postępowania sądowe lub do repozytoriów dokumentów, jak również wymiany danych z systemami teleinformatycznymi za pomocą usług sieciowych (zob. K. Chałubińska-Jentkiewicz, J. Kurek (red.), Ustawa o doręczeniach elektronicznych. Komentarz, Warszawa 2022, el. Legalis).</p> <p>Co więcej, autor uwagi przyznał: <i>Publiczna usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego miała stanowić podstawowy, domyślny sposób przekazywania korespondencji.</i></p> <p>Zatem należy utrzymać w projekcie stosowne przepisy w tym względzie jako dopuszczalne uzupełnienie (alternatywa) istniejących już rozwiązań.</p>
--	---	--	---

	<p>usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego (dalej: „p.u.r.d.e.”) miała stanowić podstawowy, domyślny sposób przekazywania korespondencji. W tym celu nałożono na podmioty publiczne (w tym sądy) obowiązek doręczania między sobą korespondencji w wykorzystaniem p.u.r.d.e. [...] Z tego względu p.u.r.d.e. spełnić miała i spełnia określony przez ministra właściwego do spraw informatyzacji standard ww. usługi oraz standardy określone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającym dyrektywę 1999/93/WE, jak również normy ETSI EN 319 401 Electronic Signature nad Infrastructures (ESI), General Policy Requirements for Trust Service Providers (Podpisy Elektroniczne i Infrastruktura (ESI); Ogólne Wymogi Polityki dla Dostawców Usług Zaufania), wydanej przez Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych (ETSI) [...]. W przeciwieństwie do p.u.r.d.e. proponowany w k.p.c. i k.p.k. sposób doręczania pism sądowych za pośrednictwem PI nie jest usługą zaufania i nie spełnia standardów określonych w rozporządzeniu eIDAS (<u>nie jest jasne</u>, czy doręczenie pism sądowych za pośrednictwem PI spełnia wymagania: identyfikacji nadawcy przed wysłaniem danych, identyfikacji adresata przed dostarczeniem danych, zabezpieczenia wysłania i otrzymania danych zaawansowaną pieczęcią</p>		
--	---	--	--

		<p>elektroniczną dostawcy usługi w taki sposób, by wykluczyć możliwość niewykrywalnej zmiany danych, wyraźnego wskazania nadawcy i adresatowi danych każdej zmiany danych niezbędnej do celów wysłania lub otrzymania danych oraz wskazania za pomocą kwalifikowanego elektronicznego znacznika czasu wysłania, otrzymania i wszelkiej zmiany danych) oraz w normach ETSI. W konsekwencji nie zapewnia on interoperacyjności i bezpieczeństwa wymiany danych między stronami posiadającymi adres do doręczeń elektronicznych zgodnie z rozporządzeniem eIDAS [...]. Mając powyższe na uwadze Poczta Polska S.A. wnosi o rozważenie odstąpienia od procedowania projektowanych zmian we wskazanym powyżej zakresie z uwagi na istniejącą już możliwość elektronicznego doręczania korespondencji, przewidzianą w ustawie o doręczeniach elektronicznych.</p>		
91.	Art. 1 pkt 2 (proj. art. 131 ^{1a} k.p.c.)	Patrz pkt. 90.	Poczta Polska S.A.	Patrz stanowisko w pkt. 90. Dodatkowo należy wskazać, że nowo projektowany przepis w § 1 przewiduje: <i>W braku możliwości wykorzystania systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, sąd doręcza adwokatowi, radcy prawnemu, rzecznikowi patentowemu lub Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej pisma sądowe poprzez umieszczenie ich treści w portalu informacyjnym. Nie dotyczy to pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi</i>

				<i>dokumentami nie pochodzącymi od sądu.</i>
92.	Art. 1 pkt 2 (proj. art. 142 § 1 pkt 4 k.p.c.)	Patrz pkt. 90.	Poczta Polska S.A.	Patrz stanowisko w pkt. 90.
93.	Art. 1 pkt 9 (proj. art. 284 § 2 k.p.c.)	Patrz pkt 90.	Poczta Polska S.A.	Patrz stanowisko w pkt. 90.
94.	Art. 1 pkt 10 (proj. art. 547 § 4 k.p.c.)	Wyłączenie tej możliwości (tj. niestosowania przepisów o posiedzeniu zdalnym w stosunku do osoby, której dotyczy wnioski o ubezwłasnowolnienie, o ile ma być wysłuchana oraz do udziału biegłych w tej czynności), spowoduje w sposób znaczący opóźnienie w wysłuchiwanie osób, których dotyczy wnioski o ubezwłasnowolnienie, jak i znacznie wydłuży samo postępowanie. Większość spraw o ubezwłasnowolnienie jest oczywistych i wykluczenie zdalnego wysłuchania w takich przypadkach jest nieuzasadnione [...].	Prezes SO w Gliwicach	Uwaga nieuwzględniona. Zdalność wysłuchania, jak również udziału w tej czynności biegłego, zarówno ze względu na jej doniosłość, jak i całego postępowania dla praw tej osoby, nie gwarantuje z założenia pełnej ochrony praw osoby mającej zostać ubezwłasnowolnioną. W takim przypadku użytek praktyczny tej formy czynności musi ustąpić przed zasadą pełnej konfrontacji sądu z osobą ubezwłasnowolnianą.

95.	Art. 2 (proj. art. 53da u.s.p.)	Patrz pkt 90	Poczta Polska S.A.	Patrz stanowisko w pkt. 90.
96.	Art.3 pkt 6	Nowelizowane oraz dodane na mocy Projektu ustawy przepisy, w szczególności (...) art. 133a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (dalej jako: „k.p.k.”), normują alternatywny w stosunku do doręczeń elektronicznych, określonych ustawą z dnia 18 listopada 2020 roku o doręczeniach elektronicznych (dalej jako: „ustawa o doręczeniach elektronicznych”), sposób przekazywania przez sądy w postępowaniu cywilnym i karnym pism sądowych do profesjonalnych pełnomocników (a w postępowaniu karnym dodatkowo również do osób fizycznych, jeśli wybiorą taki sposób komunikacji) za pomocą portalu informacyjnego. Podkreślić należy, że sposób doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym za pośrednictwem portalu informacyjnego określono ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Uzasadnieniem dla powyższego była konieczność	Poczta Polska S.A.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowany przepis art. 133a k.p.k. jest zgodny z normami prawa europejskiego. Nie budzi wątpliwości z punktu widzenia gwarancyjnego oraz nie narusza zasad procedury karnej.

	<p>wprowadzenia szczególnych rozwiązań prawnych, umożliwiających podejmowanie działań minimalizujących zagrożenie dla zdrowia publicznego. Wprowadzane zmiany w obowiązujących przepisach prawa miały z założenia charakter przejściowy, związany ze stanem zagrożenia epidemicznego oraz stanem epidemii. O ile czasowe doręczanie pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego można było akceptować z uwagi na szczególną sytuację związaną z rozprzestrzenianiem się CON/ID-19, o tyle trwale usankcjonowanie tego rodzaju sposobu doręczania pism, a dodatkowo poszerzenie jego zakresu na doręczanie pism sądowych w postępowaniu karnym, budzi wątpliwości prawne. Projektowane zmiany stoją w sprzeczności z regulacjami unijnymi, a także założeniami do ustawy o doręczeniach elektronicznych (nad którą prace rozpoczęto przed wybuchem epidemii COVID-19). Celem wprowadzenia ustawy o doręczeniach elektronicznych było zdefiniowanie zasad elektronicznej wymiany korespondencji z podmiotami publicznymi w relacji z innymi podmiotami publicznymi oraz podmiotami niepublicznymi, w tym z osobami fizycznymi, przy jednoczesnym zachowaniu wszelkich zasad bezpieczeństwa w tym zakresie.</p> <p>Publiczna usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego spełniać miała i spełnia określony przez ministra właściwego do spraw informatyzacji standard usługi rejestrowanego doręczenia</p>		
--	---	--	--

	<p>elektronicznego oraz standardy określone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającym dyrektywę 1999/93/WE (dalej jako: „rozporządzenie eIDAS”), jak również normy ETSI EN 319 401 Electronic Signatures and Infrastructures (ESI); General Policy Requirements for Trust Service Providers (tłumaczenie: Podpisy Elektroniczne i Infrastruktura (ESI); Ogólne Wymogi Polityki dla Dostawców Usług Zaufania), wydanej przez Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych (ang. ETSI). Zgodnie z np. 3 pkt 36 rozporządzenia eIDAS „usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego” oznacza usługę umożliwiającą przesłanie danych między stronami trzecimi drogą elektroniczną i zapewniającą dowody związane z posługiwaniem się przesyłanymi danymi, w tym dowód wysłania i otrzymania danych, oraz chroniącą przesyłane dane przed ryzykiem utraty, kradzieży, uszkodzenia lub jakiegokolwiek nieupoważnionej zmiany. Działanie usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego polega na przekazaniu przesyłki od nadawcy do odbiorcy, wystawieniu dowodów wysłania oraz otrzymanych danych. Dodatkowo usługa zaufania zbiera dowody z przeprowadzonych przez siebie czynności - np. identyfikacja nadawcy lub odbiorcy czy dowody związane z czasem wysłania lub odebrania przesyłki. Usługa rejestrowanego</p>		
--	---	--	--

	<p>doręczenia elektronicznego zapewnia, że przesyłka pozostanie poufna w drodze pomiędzy nadawcą a odbiorcą, a także nie zostanie zmieniona w sposób nieuprawniony lub naruszona w jakikolwiek inny sposób. W przeciwieństwie do publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego proponowany w k.p.c. i k.p.k. sposób doręczania pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego nie jest usługą zaufaną i nie spełnia standardów określonych w rozporządzeniu eIDAS (nie jest jasne, czy doręczenie pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego spełnia wymagania: identyfikacji nadawcy przed wysłaniem danych, identyfikacji adresata przed dostarczeniem danych, zabezpieczenia wysłania i otrzymania danych zaawansowaną pieczęcią elektroniczną dostawcy usługi w taki sposób, by wykluczyć możliwość niewykrywalnej zmiany danych, wyraźnego wskazanie nadawcy i adresatowi danych każdej zmiany danych niezbędnej do celów wysłania lub otrzymania danych oraz wskazania za pomocą kwalifikowanego elektronicznego znacznika czasu daty i czasu wysłania, otrzymania i wszelkiej zmiany danych) oraz w normach ETSI. W konsekwencji nie zapewnia on interoperacyjności i bezpieczeństwa wymiany danych między stronami posiadającymi adresy do doręczeń elektronicznych zgodnie z rozporządzeniem eIDAS. Poczta Polska S.A. nie neguje samego sposobu elektronicznego doręczania korespondencji, zgadzając się co do zasady z argumentami przywoływanymi w uzasadnieniu do</p>		
--	--	--	--

	<p>Projekt ustawy dotyczący przyspieszenia postępowań sądowych oraz ułatwienia komunikacji z profesjonalnymi pełnomocnikami. Poczta Polska S.A. stoi na stanowisku, że powinno odbywać się ono w zgodzie z obowiązującymi regulacjami prawnymi, zapewniając bezpieczeństwo przesyłanych danych, z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego, która uwzględnia powyższe.</p> <p>Konsekwencją wskazanych powyżej zmian jest również nowelizacja oraz dodanie odpowiednich przepisów tj. art. 37d ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze, art. 2211 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, art. 16a ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych, art. 157 § 1a Prawa o ustroju sądów powszechnych. Z powyższych przepisów wynika obowiązek posiadania kont w portalu informacyjnym, w szczególności przez radców prawnych czy adwokatów. Powoduje to, że podmioty takie jak adwokaci, radcowie prawni czy rzecznicy patentowi będą mieli obowiązek posiadania zarówno kont w portalu informacyjnym sądów jak też adresu do doręczeń elektronicznych w przypadku komunikowania się z innymi podmiotami publicznymi. W tym ostatnim przypadku obowiązek taki wynika z ustawy o doręczeniach elektronicznych. Wprowadzenie sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym i karnym za pośrednictwem portalu informacyjnego nie wyłącza obowiązku doręczania</p>		
--	--	--	--

	<p>przez sądy korespondencji za pośrednictwem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Co więcej taki obowiązek może dotyczyć doręczania korespondencji na rzecz adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych lub radców Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, o ile nie będą to pisma sądowe w postępowaniu cywilnym lub karnym. Tym samym sądy będą miały obowiązek doręczania korespondencji zarówno za pośrednictwem portalu informacyjnego, jak i publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego.</p> <p>Ponadto, w przypadku wejścia w życie zmienionych przepisów jeszcze w tym roku (zakładane jest 14 dniowe vacatio legis od dnia ogłoszenia ustawy) wpłynie to na wolumen przesyłek tradycyjnych obsługiwanych przez Poczta Polską S.A. w ramach kontraktu zawartego ze Skarbem Państwa - Sądem Apelacyjnym w Krakowie, co przełoży się na znaczny spadek przychodów operatora wyznaczonego.</p>		
--	---	--	--

97.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 § 5 k.p.c.)	Wątpliwości budzi, w jakim momencie osoba biorąca udział w posiedzeniu zdalnym ma poinformować sąd o swoim pobycie. W związku z tym proponuje się dodanie w art. 151 § 5 k.p.c., następującego sformułowania: „ <i>przed rozpoczęciem posiedzenia</i> ”, dzięki czemu cały paragraf będzie brzmiał następująco - „Osoba biorąca udział w posiedzeniu zdalnym przebywając poza budynkiem sądu jest zobowiązana przed rozpoczęciem posiedzenia poinformować sąd o miejscu, w którym przebywa oraz dołożyć wszelkich starań, aby warunki w miejscu jej pobytu licowały z powagą sądu i nie stanowiły przeszkody do dokonania czynności procesowych z jej udziałem.”	Polska Izba Rzeczników Patentowych	Uwaga nieuwzględniona. Doregulowanie tej kwestii jest zbędne i nie służyłoby żadnemu istotnemu celowi. Obowiązek dotyczy udziału danego w czynności sądowej jako pewnego kontinuum. Sąd może domagać się udzielenia tej informacji także w trakcie czynności zdalnej.
98.	Art. 2 pkt 8 (proj. art. 53da § 3 u.s.p.)	W końcowej części § 3 (w art. 53da), zwrot „ <i>adwokatów i radców prawnych</i> ” proponuje się zastąpić zwrotem „ <i>adwokatów, radców prawnych i rzeczników patentowych</i> ”. Skoro art. 53da § 1 mówi o doręczaniu pism sądowych adwokatom, radcom prawnym i rzecznikom patentowym to również uwzględnianie zasad wykonywania zawodu powinno dotyczyć tych 3 grup zawodowych pełnomocników.	Polska Izba Rzeczników Patentowych	Uwaga uwzględniona.

99.	Art. 7	<p>Proponuje się artykułowi 16b ust. 2 nadać następującą treść: „Prezes Urzędu Patentowego występuje do Ministra Sprawiedliwości o usunięcie konta w portalu informacyjnym w przypadku prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego o zawieszeniu prawa wykonywania zawodu albo w przypadku prawomocnej decyzji o skreśleniu rzecznika patentowego z prowadzonej przez Urząd Patentowy listy rzeczników patentowych”, <u>zamiast</u> zaproponowanego przez projektodawcę: „Krajowa Rada Rzeczników Patentowych występuje do Ministra Sprawiedliwości o usunięcie konta w portalu informacyjnym w przypadku prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego o zawieszeniu prawa wykonywania zawodu rzecznika patentowego albo pozbawieniu prawa wykonywania zawodu rzecznika patentowego.”</p> <p>Oficjalną listę rzeczników patentowych prowadzi Urząd Patentowy RP, a decyzje o wpisie albo skreśleniu z tej listy wydaje Prezes Urzędu Patentowego (art. 18 ust. 1, art. 25 ust. 1 ustawy o rzecznikach patentowych). Utrata prawa wykonywania zawodu rzecznika patentowego następuje z dniem skreślenia z listy, które może nastąpić z różnych przyczyn, a nie tylko kary dyscyplinarnej (art. 24 ust. 1 i 2 powołanej ustawy).</p>	Polska Izba Rzeczników Patentowych	Uwaga uwzględniona.
-----	--------	---	------------------------------------	---------------------

100.	art. 2 pkt 9 lit. c w zw. z projekto wanym art. 54 § 16 pkt 10 i 11 u.s.p.	<p>Proponuje się w § 16 w pkt 10 po słowach „radców prawnych” dodać słowa „rzeczników patentowych” natomiast w § 16 pkt 11 usunąć słowa „rzeczników patentowych”, w związku z przeniesieniem do pkt 10.</p> <p>Ujęte w projekcie ustawy rozdzielenie zwolnień od kontroli bagażu i odzieży – dla rzeczników patentowych (pkt 11) w trakcie pełnienia czynności służbowych, a dla adwokatów i radców prawnych (pkt 10) bez spełniania wyżej wskazanego warunku jest nierównym traktowaniem rzeczników patentowych względem adwokatów i radców prawnych.</p>	Polska Izba Rzeczników Patentowyc h	<p>Niezasadna.</p> <p>Zgodnie z art. 9 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 303), rzecznik patentowy występuje w charakterze pełnomocnika w postępowaniu przed Urzędem Patentowym, sądami i organami orzekającymi w sprawach własności przemysłowej, z wyjątkiem występowania w charakterze pełnomocnika w postępowaniu karnym i postępowaniu karnym skarbowym (ust. 1). W postępowaniu cywilnym rzecznik patentowy może występować w charakterze pełnomocnika również w postępowaniu w sprawach własności intelektualnej innych niż sprawy własności przemysłowej (ust. 1a).</p> <p>Ponadto zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego pełnomocnikami procesowymi w postępowaniu cywilnym może być adwokat lub radca prawny, w sprawach własności intelektualnej także rzecznik patentowy a w sprawach restrukturyzacji i upadłości także osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego (...). Zatem rzecznicy patentowi mogą być pełnomocnikami w postępowaniu cywilnym w sprawach własności przemysłowej.</p> <p>Z ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych wynika, że w postępowaniu cywilnym rzecznik patentowy może występować w charakterze pełnomocnika również w postępowaniu w sprawach własności intelektualnej innych niż sprawy własności przemysłowej. Natomiast radcowie prawni, czy</p>
------	--	--	-------------------------------------	--

				adwokaci mogą być pełnomocnikami m.in. w sprawach z zakresu postępowania cywilnego, karnego, administracyjnego. Zatem zakres spraw, w których radcowie prawni czy adwokaci mogą być pełnomocnikami jest szerszy niż zakres spraw, w których rzecznicy patentowi mogą być pełnomocnikami.
101.	OSR	W zakresie: pkt 1 OSR winno zostać uzupełnione o szczegółowe opisanie rozwiązywanego problemu, pkt 2 OSR winno zostać uzupełnione o szczegółowe opisanie rekomendowanych rozwiązań oraz ich oczekiwanego efektu, i rekomendowanych rozwiązań, pkt 3 OSE winno zostać uzupełnione o oszacowanie korzyści związanych z upowszechnianiem posiedzeń zdalnych i doręczeń elektronicznych, w pkt 4 OSR należy zaktualizować dane liczbowe oraz uzupełnić źródła danych liczbowych bądź zweryfikowanie wskazanych tam źródeł. Ponadto należy rozważyć potrzebę opracowania projektów aktów wykonawczych, których wydanie przewidują przepisy planowanej ustawy.	Uniwersytet Warszawski – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona.
102.	Art. 1 pkt 1 lit. b (proj. art. 9 § 1 ¹ k.p.c.)	Należy doprecyzować treść odesłania zawartego w art. 9 § 1 ¹ w ten sposób, że słowa „systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53da § 1” zastąpić słowami „portalu informacyjnego, o którym mowa w art. 53da § 1”. W przepisie odsyłanym, tj. w projektowanym art. 53da p.u.s.p., nie ma bowiem zdefiniowanego systemu teleinformatycznego, ale mowa jest o	Uniwersytet Warszawski – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga uwzględniona. Poprzez zmianę art. 53da u.s.p. „za pośrednictwem indywidualnych kont w systemie teleinformatycznym (portal informacyjny).”

		indywidualnych kontaktach i PI. W związku z tym brzmienie art. 9 § 1 ¹ k.p.c. może być niezrozumiałe.		
103.	Art. 1 pkt 2 (proj. art. 131 ^{1a} k.p.c.)	<p><u>Wątpliwości dotyczą charakteru prawnego pisma umieszczonego w PI w celu jego doręczenia.</u> W szczególności, czy ma ono charakter odpisu w rozumieniu art. 140 k.p.c. Zgodnie z art. 140 § 2 k.p.c. zamiast odpisu pisma lub orzeczenia może być doręczony dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego, o ile ma on cechy umożliwiające weryfikację istnienia i treści pisma lub orzeczenia w tym systemie. Z kolei stosownie do § 3, w przypadku doręczenia elektronicznego pisma i orzeczenia mają postać dokumentów zawierających dane z systemu teleinformatycznego. Na tym tle może powstać wątpliwość czy pisma, których treść podlega udostępnieniu w PI (będącego jednocześnie systemem teleinformatycznym w rozumieniu dodawanego art. 9 § 1¹ k.p.c.), są objęte zakresem zastosowania art. 140 § 2 i 3 k.p.c., przez co muszą spełniać określone tam wymagania formalne. Jedynie w pewnym zakresie łagodzi je proponowany art. 130^{1a} § 3 k.p.c., w którego ma wynikać, że przewodniczący zarządza odstąpienie od doręczenia pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego, jeżeli dokonanie doręczenia w taki sposób jest niemożliwe ze względu na charakter pisma, w szczególności jeżeli zachodzi potrzeba</p>	<p>Uniwersyte t Warszawsk i – Centrum Oceny Skutków Regulacji</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p>

		wydania stronie uwierzytelnionego odpisu orzeczenia lub tytułu wykonawczego. Z brzmienia przepisu wynika, że jego stosowanie ma być fakultatywne.		
104.	Art. 1 pkt 2 (proj. art. 131 ^{1a} k.p.c.)	Szczególne wątpliwości mogą dotyczyć <u>nakazów zapłaty – zwłaszcza tych wydanych w postępowaniu nakazowym, które stanowią tytuł zabezpieczenia, wykonalny bez nadawania mu klauzuli wykonalności</u> (art. 492 § 1 k.p.c.). Co prawda, w projektowanym art. 131 ^{1a} § 2 k.p.c. wyłącza się doręczanie przez PI nakazów zapłaty (jako pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron). Wymaga jednak rozważenia, czy art. 9 § 1 ¹ k.p.c. nie będzie wykorzystywany do obchodzenia art. 131 ^{1a} § 2 k.p.c.	Uniwersyte t Warszawsk i – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona.
105.	Art. 1 pkt 2 (proj. art. 131 ^{1a} k.p.c.)	Przepisy ustawy <u>nie określają rodzajów pism podlegających doręczeniu w projektowanym trybie</u> . Od strony negatywnej wskazują w art. 131 ^{1a} § 1 zd.2, że przepis ten nie dotyczy pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu. Nie jest w konsekwencji jasne, czy każde pismo sądowe może podlegać doręczeniu w tym trybie, czy jedynie takie, które nie wymaga podpisu w rozumieniu § 100a	Uniwersyte t Warszawsk i – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona.

		rozporządzenia MS z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych.		
106.	Art. 1 pkt 2 (proj. art. 131 ^{1a} k.p.c.)	Nie jest jasne, jaka ma być <u>relacja</u> między doręczeniem pisma przez <u>umieszczenie go w PI</u> a <u>innymi przewidzianymi w przepisach k.p.c. sposobami doręczeń</u> . Z brzmienia projektowanego art. 131 ^{1a} zd. 1 („W braku możliwości wykorzystania systemu teleinformatycznego...”) oraz jego umiejscowienia bezpośrednio po przepisie regulującym doręczanie pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, może wynikać wniosek, że przepis ten ma zastosowanie wówczas, gdy nie jest możliwe doręczenie w sposób i w warunkach, o których mowa w art. 131 ¹ k.p.c., czyli gdy adresat wniósł pismo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo dokonał wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Z uzasadnienia projektu wynikałoby, że założenie jest inne, a projektowane rozwiązanie ma stanowić alternatywę doręczeń w trybie, o którym mowa w art. 131 § 1 k.p.c. (przez operatora pocztowego). <u>Należy zatem rozważyć modyfikację pierwszej części zdania pierwszego w art. 131^{1a} § 1 k.p.c. na wzór regulacji zawartej w projektowanym art. 133a § 1 k.p.k. (art. 3 pkt 6 projektu)</u> . Zarazem należałoby <u>rozstrzygnąć</u> ustalenie momentu doręczenia	Uniwersyte t Warszawsk i Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona.

		<u>skutkującego rozpoczęciem biegu terminu dokonania czynności procesowej w sytuacji równoległego doręczenia pisma przez umieszczenie go w portalu oraz doręczenia w trybie, o którym mowa w art. 131 § 1 k.p.c.</u>		
107.		Należy <u>doprecyzować, jakie zdarzenie ma być uznawane za datę doręczenia</u> , a także <u>uściślić sposób potwierdzenia doręczenia pisma umieszczonego w portalu zarówno w przepisach dotyczących postępowania cywilnego jak i procedury karnej</u> . Projektowane przepisy – podobnie jak obecnie obowiązujące – nie precyzują, jakie zdarzenie oznacza „zapoznanie się” z pismem, a w konsekwencji traktowane jest jako odebranie pisma. W związku z tym uzasadnione jest unormowanie tej kwestii w przepisach ustawowych lub wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych. Powinny one przewidywać nadto, że pismo umieszczono w celu doręczenia (a nie w celu informacyjnym) oraz umożliwić uzyskanie przez odbiorcę dokumentu potwierdzającego doręczenie.	Uniwersyte t Warszawsk i – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona.
108.	Art. 1 pkt 3 (proj. art. 142 § 2 k.p.c.)	W projektowanym art. 142 § 1 pkt 4 k.p.c. mowa jest o tym, <u>że doręczenie potwierdzone jest „dokumentem uzyskanym z systemu teleinformatycznego”</u> , <u>podczas gdy żaden z przepisów nie określa, jaki ma być to dokument i jaka ma być jego treść</u> . Należy zauważyć, że w przypadku doręczeń przez operatora pocztowego (art. 131 § 2 k.p.c. i art. 141 k.p.k.) i doręczeń	Uniwersyte t Warszawsk i – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona.

		elektronicznych (art. 131 ¹ § 3 k.p.c.) obowiązują regulacje powszechnie obowiązującego prawa precyzujące sposób potwierdzania doręczenia.		
109.	Art. 1 pkt 3 (proj. art. 142 § 2 k.p.c.)	Z art. 131 ^{1a} § 2 k.p.c. ma wynikać, że <u>datą doręczenia jest data zapoznania się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w PI</u> . W przypadku braku zapoznania się pismo uznaje się za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w PI. Tak sformułowany przepis budzi wątpliwości interpretacyjne. Na gruncie analogicznego uregulowania art. 15zsz ⁹ ust. 3 specustawy Sądowi Najwyższemu przedstawiono w sprawie III CZP 24/23 zagadnienie prawne, czy datą, w jakiej uznaje się pismo za doręczone, w przypadku braku zapoznania się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w portalu informacyjnym jest czternasty dzień od dnia umieszczenia pisma w portalu informacyjnym czy też dzień następny.	Uniwersyte t Warszawsk i – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona.
110.	Art. 1 pkt 2 (proj. art. 131 ^{1a} k.p.c.)	Z projektowanego art. 131 ^{1a} k.p.c. nie wynika, czy jeżeli pismo zostanie umieszczone w PI w dzień ustawowo wolny od pracy (np. święto państwowe przypadające w środku tygodnia) to bieg 14-dniowego terminu określonego w art. 131 ^{1a} § 2 k.p.c. rozpoczyna się w dniu ustawowo wolnym od pracy.	Uniwersyte t Warszawsk i – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona.

111.	Uwaga ogólna	Skoro przepisy o doręczeniach przez portal mają przestać być epizodyczne, pożądane byłoby uregulowanie <u>zasad funkcjonowania portalu w przepisach powszechnie obowiązujących</u> , a nie tylko – jak to ma miejsce obecnie – zarządzeniach prezesów sądów apelacyjnych.	Uniwersytet Warszawski – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona. Analogicznie, jak w EPU i EKW- w instrukcjach.
112.	Art. 2 pkt 8 (proj. art. 53da p.u.s.p.)	<p>W art. 53da § 1 zdanie pierwsze p.u.s.p. <u>należy uzupełnić o prokuratorów i inne osoby, którym przepis szczególny może umożliwiać doręczanie za pośrednictwem PI</u> (w świetle projektowanego art. 133a doręczenia mogą następować także osobom fizycznym).</p> <p>W art. 53da § 1 p.u.s.p. mowa jest o „<u>indywidualnych kontaktach</u>”, natomiast w § 2 o „<u>kontaktach instytucjonalnych</u>”, przez co nie jest jasna relacja tych pojęć. Ponadto zasady dotyczące zakładania, udostępniania i likwidacji kont w PI przez wszystkie podmioty zobowiązane do ich posiadania oraz mające takie uprawnienie powinny być uregulowane w akcie wykonawczym, o którym mowa w projektowanym art. 53da § 3;</p> <p>Obowiązek posiadania kont instytucjonalnych przez <u>Prokuraturę Generalną i jednostki organizacyjne prokuratury</u> powinien być unormowany odpowiednio w <u>ustawie o PGRP oraz w ustawie – Prawo o prokuraturze</u>, a nie w p.u.s.p., co zapewni systemową spójność z</p>	Uniwersytet Warszawski – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona.

		analogicznymi regulacjami, o których mowa w art. 5–7 projektu.		
113.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 k.p.c.)	Rozważenia wymaga, czy posiedzenia zdalne – skoro mają być wprowadzone na stałe – <u>nie powinny zostać uregulowane bardziej szczegółowo, zwłaszcza jeśli chodzi o ochronę danych osobowych, a także ogólne bezpieczeństwo przekazywanych danych</u> (zwłaszcza w razie przeprowadzania rozpraw zdalnych przy wykorzystaniu komercyjnych komunikatorów internetowych). W art. 235 § 3 k.p.c. ma zostać zawarta delegacja dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, rodzajów urządzeń i środków technicznych wykorzystywanych w budynku sądu do przeprowadzenia dowodu w ramach posiedzenia zdalnego, sposób korzystania z tego rodzaju urządzeń i środków, jak również sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów dokonanych podczas jego przeprowadzenia, mając na względzie konieczność właściwego zabezpieczenia utrwalonego obrazu lub dźwięku przed utratą dowodu, jego zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem. Zakres delegacji może wywoływać wątpliwości, czy zapisy rozpraw zdalnych, na których nie przeprowadzono dowodów, nie muszą być w ten sposób zabezpieczane.		Uwaga nieuwzględniona.

114.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 k.p.c.)	Dnia 1 lipca 2023 r., na mocy ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 614), wchodzi w życie znowelizowany art. 205 ⁵ § 2 k.p.c., z którego będzie wynikać, że w formie zdalnej będą mogły zostać przeprowadzane posiedzenia przygotowawcze. Może budzić wątpliwości, czy będą do nich miały zastosowanie uregulowania art. 151 § 2-8 k.p.c. Rozważenia wymaga odesłanie do odpowiedniego stosowania tych przepisów.	Uniwersyte t Warszawsk i – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona.
115.	Art. 1 pkt 5 (proj. art. 151 k.p.c.)	W projekcie proponuje się dodanie art. 151 § 5 k.p.c., z którego ma wynikać, że osoba biorąca udział w posiedzeniu zdalnym przebywając poza budynkiem sądu jest zobowiązana poinformować sąd o miejscu, w którym przebywa. Nie jest jasne, czy jeżeli świadek poinformuje, że przebywa w innym państwie UE, dopuszczalne będzie przesłuchanie go na rozprawie zdalnej przez sąd polski czy też będą musiały znaleźć zastosowanie przepisy rozporządzenia Rady (WE) NR 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami Państw Członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U.UE.L.2001.174.1 z dnia 2001.06.27).	Uniwersyte t Warszawsk i – Centrum Oceny Skutków Regulacji	Uwaga nieuwzględniona.

116.	Art. 1 pkt 2) (proj. art. 131 ^{1a} k.p.c.)	<p>1)<u>PI powinien umożliwiać oznaczenie, iż pełnomocnik przebywa na urlopie i w tym wprowadzanie nowych pism do portalu celem doręczenia nie powinno być możliwe.</u> Celem uniknięcia nadużyć należałoby ograniczyć ilość dni urlopu w ciągu roku kalendarzowego do 26 lub 39 (maksymalny wymiar urlopu w służbach mundurowych).</p> <p>2)<u>Należy określić w jakich godzinach jest możliwe umieszczenie dokumentów w PI, tak aby dokumenty umieszczone po godzinie 16:00 lub 17:00 były traktowane jak umieszczone w portalu w następnym dniu roboczym.</u></p>	NSZZ „Solidarność”	<p>Ad. 1 Uwaga nieuwzględniona. Polecono Oddziałowi Informatycznemu – Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu podjęcie prac nad stworzeniem i umiejscowieniem, wyłącznie w Portalu Informacyjnym, nowej funkcjonalności w postaci kalendarza zawodowego pełnomocnika, umożliwiającej odnotowywanie dłuższych nieobecności takiego pełnomocnika (pismo z dnia 17 marca 2023 r. o znaku: DIRS-XVI.5417.2.2023).</p> <p>Ad. 2 Uwaga nieuwzględniona.</p>
117.	Art. 1 pkt 5) (proj. art. 151 k.p.c.)	Posiedzenia zdalne, powinny być dopuszczalne wyłącznie w sytuacji gdy na przeprowadzenie posiedzenia zdalnego <u>zgodę wyrażą obie strony sporu.</u>	NSZZ „Solidarność”	<p>Uwaga nieuwzględniona. Możliwość przeprowadzenia posiedzenia w formie zdalnej stanowi instrument uelastyczniający procedurę cywilną i służy ułatwieniu dostępu do sądu oraz sądu do podmiotów uczestniczących w postępowaniu. Zarządzenie przeprowadzenia posiedzenia w formie zdalnej należy do kompetencji przewodniczącego składu orzekającego, który powinien kierować się wskazanymi w § 2 kryteriami. Elementem tych kryteriów jest charakter dowodu i jego znaczenie dla sprawy. Wbrew obawom, nie każdy dowód z osobowego źródła dowodowego ma tak doniosłe znaczenie dla rozstrzygnięcia, że absolutnie konieczne jest jego przeprowadzenie w warunkach sali sądowej. Ponadto istnieje taka sfera faktów podlegających stwierdzeniu tym dowodem, która nie poddaje się manipulacji. Do przewodniczącego będzie należała wstępna ocena tych</p>

				kwestii w odniesieniu do konkretnych świadków, do sądu natomiast ocena wiarygodności przeprowadzonego w ten sposób dowodu.
118.	art. 2 pkt 9 lit. c w zw. z projekto wanym art. 54 § 16 pkt 12 u.s.p.	Proponuje się w art. 54 § 16 pkt 12 dodanie funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej oraz Straży Marszałkowskiej.	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Solidarność	<p>Niezasadna.</p> <p>Podmioty wskazane w art. 54 § 16 pkt 12 z racji wykonywanych zadań, zajmowanego stanowiska lub pełnionych funkcji, a także co do zasady w związku z nadanymi im ustawami uprawnieniami w zakresie możliwości brania udziału w postępowaniach sądowych nie będą zobowiązane do poddania się kontroli zawartości bagażu i odzieży przy wejściu do sądu pod warunkiem uprzedniego okazania legitymacji służbowej lub dokumentu umożliwiającego ustalenie tożsamości i zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji.</p> <p>Katalog podmiotów uczestniczących w postępowaniach sądowych może być jednak zbyt szeroki, biorąc pod uwagę uprawnienia związane wyłącznie z występowaniem do sądu z wnioskiem o ukaranie, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych w trybie określonym w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia. W związku z powyższym obejmuje przede wszystkim podmioty, którym przysługują uprawnienia Policji stosowanie do ustaw szczególnych w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe o istotnym stopniu społecznej szkodliwości. Brak jest regulacji przyznających</p>

			<p>strażakom Państwowej Straży Pożarnej oraz Straży Marszałkowskiej uprawnienia stanowiące pozakodeksową modyfikację ogólnej reguły statusu Policji jako oskarżyciela publicznego w sprawach o przestępstwa (por. art. 312 pkt 1 k.p.k.).</p> <p>Artykuł 54 § 16 u.s.p. nie obejmuje zatem podmiotów, których rola sprowadza się do występowania przed sądem w sprawach o wykroczenia.</p> <p>Ponadto, w myśl projektowanego art. 54 § 16 pkt 13 u.s.p., strażacy Państwowej Straży Pożarnej oraz Straż Marszałkowska, ze względu na piastowaną funkcję, będą mogli skorzystać z rozwiązania, o którym mowa w tym przepisie, gdyż jako tzw. inna osoba, w stosunku do której dyrektor sądu albo prezes sądu wyraził zgodę na ich wejście, po uprzednim okazaniu legitymacji służbowej lub dokumentu umożliwiającego ustalenie tożsamości i zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji, będą zwolnione indywidualnie z ewentualnej kontroli podczas wejścia do sądu. Taką decyzję dyrektor sądu albo prezes sądu będzie mógł podjąć w odniesieniu do strażaków Państwowej Straży Pożarnej w związku z możliwością brania przez nich udziału w postępowaniach w sprawach o wykroczenia w charakterze oskarżycieli publicznych – a zatem w sprawach o mniejszej doniosłości niż przestępstwa lub przestępstwa skarbowe.</p>
--	--	--	--

119.	Art. 3 pkt 8 (art. 330 § 4 k.p.k.).	Art. 3 dotyczący proponowanych zmian w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289). • Pkt. 8 dotyczący art. 330. Proponowana zmiana polega na dodaniu § 4. Zmiana ta pozwoli prokuraturze odmówić przekazania akt do sądu i w ten sposób zablokować wszczęcie postępowania na podstawie subsydiarnego aktu oskarżenia w przypadku gdy prokurator uzna, iż podmiotowi, który akt subsydiarny wniósł do sądu nie przysługuje status pokrzywdzonego. Projekt przewiduje możliwość wniesienia środka zaskarżenia do prokuratora nadrzędnego. Tym samym sąd, który nie podzielił opinii prokuratora o tym, iż skarżącemu nie przysługuje status pokrzywdzonego, nie będzie dysponował żadnymi instrumentami, które mogą wymusić na prokuraturze przekazanie sądowi akt postępowania przygotowawczego. Związek negatywnie ocenia zaproponowane rozwiązanie. W chwili obecnej to sąd, a nie prokurator jest uprawniony do decydowania o tym czy dany podmiot posiada legitymację do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia. Uprawnionym do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia jest pokrzywdzony. W przypadku gdy sąd uzna, iż osoba składająca subsydiarny akt oskarżenia nie jest bezpośrednio pokrzywdzonym, jest obowiązany do odmowy wszczęcia postępowania z uwagi na negatywną przesłankę procesową w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Przyjęcie	NSZZ „Solidarność”	Uwaga nieuwzględniona. „Obowiązujące przepisy upoważniają prokuratora do przesłania akt sprawy sądowi wyłącznie w przypadku, gdy akt oskarżenia został wniesiony przez pokrzywdzonego, a więc podmiot czerpiący swe uprawnienia do zaskarżania decyzji w postępowaniu przygotowawczym z mocy art. 306 § 1 pkt 1 k.p.k. Projektowany przepis ma zapobiec sytuacji, gdy prokurator jest wzywany do przesłania akt sprawy wbrew treści art. 330 § 3 k.p.k., a więc wtedy, gdy wniesiony akt oskarżenia nie pochodzi od pokrzywdzonego, co skutkowałoby naruszeniem przez niego dyspozycji tego przepisu w przypadku spełnienia żądania prezesa sądu. Obecnie prawidłowość odmownej decyzji prokuratora w przypadku braku podstaw do przesłania akt nie podlega kontroli instancyjnej, a zatem proj. przepis art. 330 § 4 k.p.k. wypełnia istniejącą w tym zakresie lukę prawną. Podkreślenia wymaga, iż wykonanie wezwania sądu ma charakter czynności materialno-technicznej, a więc odmowa przesłania przez prokuratora akt nie może być oceniana jako decyzja naruszająca prawo do sądu czy zamykająca drogę do wydania wyroku - sąd jest uprawniony do podejmowania dalszych decyzji w przedmiocie biegu procesu w oparciu o dokonywane samodzielnie ustalenia, w tym o przedkładane przez wnoszącego akt oskarżenia dokumenty potwierdzające
------	-------------------------------------	---	---------------------------	---

		<p>proponowanej zmiany będzie miało ten skutek, iż negatywne stanowisko prokuratora będzie wiążące, nawet w sytuacji odmiennego stanowiska sądu, gdyż prokurator odmawiając przesłania akt sprawy, fizycznie nie pozwoli sądowi jej rozpoznać. W ocenie Związku proponowana zmiana w znaczny sposób przyczyni się do osłabienia ochrony praw związkowych. Praktyka działania prokuratury, organu właściwego do podejmowania działań w przypadku popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 35 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, wskazuje, iż nie jest ona skutecznym organem ochrony przestrzegania prawa związków zawodowych. Mając na względzie dotychczasową praktykę działania prokuratury w zakresie art. 35 ustawy o związkach zawodowych, uzasadniona jest obawa, iż wprowadzenie w życie proponowanych zmian przyczyni się do dalszego obniżania poziomu ochrony praw związków zawodowych, poprzez blokowanie przez prokuraturę możliwości wniesienia do sądu subsydiarnego aktu oskarżenia co uzasadnia negatywną ocenę proponowanej zmiany.</p>		<p>spełnienie przesłanek dopuszczalności wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia określone w art. 55 § 1 i proj. § 2 b k.p.k.”.</p>
120.	art. 2 pkt 1 w zw. z projektem art. 31a u.s.p.	<p>Projektowana zmiana rodzi ryzyko przesunięcia lub przeniesienia wartościowych pracowników sądów rejonowych i okręgowych do sądów apelacyjnych, bez odpowiedniego zabezpieczenia realizacji zadań wsparcia w tych pierwszych sądach. W szczególności dostrzegamy trudności w realizacji zadań wsparcia, w obszarach, w których pomoc zdalna np. telefoniczna lub poprzez pulpit zdalny –</p>	Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”	<p>Niezasadna.</p> <p>Wobec brzmienia projektowanego przepisu każdy pracownik, któremu zostaną powierzone obowiązki dotyczące informatyzacji sądownictwa i obsługi informatycznej sądów, będzie podlegał dyrektorowi sądu apelacyjnego w ramach stosunku pracy. Projektowany</p>

		<p>jest niemożliwa lub niecelowa. Wymiar sprawiedliwości jest wspierany zarówno przez aplikacje i systemy scentralizowane, których utrzymanie i wsparcie użytkowników jest możliwe zdalnie, jak również przez rozwiązania, w których problemy techniczne występują na miejscu. W naszej ocenie projektowana zmiana w sposób niewystarczający zabezpiecza potrzeby w zakresie wsparcia informatycznego i technicznego „na miejscu” sądów rejonowych i okręgowych (tzw. I linii wsparcia)</p>	<p>przepis jest konieczny z uwagi na zapewnienie możliwości egzekwowania przez dyrektora sądu apelacyjnego realizacji zadań przez tych pracowników. Ponadto dyrektor sądu apelacyjnego będzie miał bezpośredni wpływ na wynagrodzenia pracowników sądów działających na obszarze apelacji.</p> <p>Dyrektor sądu apelacyjnego staje się pracodawcą dla wszystkich pracowników sądów wykonujących zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa i obsługi informatycznej sądów w sądach działających na obszarze danej apelacji (np. administrator systemu informatycznego/ administrator systemu teleinformatycznego, inspektor bezpieczeństwa teleinformatycznego, informatyk, menedżer usługi).</p> <p>Ponadto wskazać należy, że miejscem wykonywania obowiązków służbowych, czyli miejscem świadczenia pracy np. przez informatyka zatrudnionego w sądzie apelacyjnym może być ten sąd apelacyjny albo sąd okręgowy albo sąd rejonowy. Struktura kadrowa pracowników zajmujących się informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów w sądach powszechnych pozostanie bez zmian, z tą różnicą, że dyrektorzy sądów okręgowych i sądów rejonowych nie będą już zatrudniać informatyków, lecz kompetencja ta będzie należała do dyrektora sądu apelacyjnego. Bieżąca obsługa incydentów związanych z funkcjonowaniem systemów teleinformatycznych, potencjalne błędy w funkcjonowaniu tych systemów, luki w programach, wymiana sprzętu komputerowego i inne interwencje dotyczące obsługi informatycznej danego sądu</p>
--	--	---	--

				<p>okręgowego lub sądu rejonowego będą zgłaszane pracownikom sądu apelacyjnego wykonującym zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów, np. informatykom sądu apelacyjnego świadczącym pracę „na miejscu”, tj. w siedzibie danego sądu okręgowego lub sądu rejonowego – dotychczasowe miejsce świadczenia pracy przez tych pracowników pozostanie bez zmian; wszyscy ww. pracownicy sądów okręgowych i sądów rejonowych, którzy wyrażą na to wyraźną bądź dorozumianą zgodę staną się pracownikami sądów apelacyjnych.</p> <p>Projektowany przepis dotyczący zwierzchnictwa służbowego dyrektora sądu apelacyjnego nad pracownikami sądu wykonującymi zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa i obsługi informatycznej sądów jest konieczny z uwagi na zapewnienie możliwości egzekwowania realizacji zadań przez tych pracowników, a przez to zadań samego dyrektora sądu apelacyjnego. Ponadto dyrektor właściwego sądu apelacyjnego będzie miał bezpośredni wpływ na wynagrodzenia ww. pracowników sądów na obszarze podległej mu apelacji.</p> <p>Praktyczna realizacja koncepcji zatrudnienia pracowników zajmujących się informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów przez dyrektora sądu apelacyjnego wymaga określenia sytuacji tych pracowników po wejściu w życie projektowanego art. 31a § 1b u.s.p. Zagadnienie to wyjaśnia wprowadzany przepis przejściowy (art. 12).</p>
--	--	--	--	---

121.	art. 2 pkt 2-4 w zw. z projektowanymi art. 49, 50 i 52a u.s.p.	Wprowadzona procedura wydaje się być jednak dość skomplikowana i mało efektywna. W dalszym horyzoncie czasowym należałoby więc rozważyć przemodelowanie i ograniczenie zakresu stosowania policji sesyjnej zwłaszcza w zakresie kary porządkowej pozbawienia wolności (podstaw jej orzekania oraz długości trwania) oraz stosowania policji sesyjnej w zakresie naruszenia powagi sądu na piśmie.	Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”	<p>Niezasadna.</p> <p>Wskazać należy że zakres zmian wprowadzanych w projekcie został przygotowany w oparciu o wzorzec, który określił Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyrokach w sprawie Słomka przeciwko Polsce (nr skargi 68924/12) oraz w sprawie Lewandowski przeciwko Polsce (nr skargi 66484/09) z uwzględnieniem zarówno mechanizmu wymierzania kar porządkowych w ramach tzw. policji sesyjnej oraz samej jej istoty służącej przywróceniu zgodnego z prawem zachowania w przypadkach, gdy uczestnicy naruszają przyjęte reguły w sądowym trybie procedowania.</p> <p>Projektowane zmiany w połączeniu z odpowiednią wykładnią i praktyką stosowania nowych przepisów realizują standardy orzeczeń ETPC. Należy wskazać, że w orzeczeniach tych Trybunał wskazał, że głównym problemem jest naruszenie zasady nemo iudex in causa sua - chodzi o to, by sąd obrażony przez uczestnika postępowania sam nie wymierzał mu kary porządkowej w ramach „policji sesyjnej”. Trybunał nie sugerował w jaki sposób powinno wyglądać wykonanie przedmiotowych orzeczeń, a w szczególności nie wskazywał kierunku nowelizacji stosownych przepisów.</p>
------	--	---	--	---

122.	art. 2 pkt 9 w zw. z projekto wanym art. 54 u.s.p.	<p>W projektowanej regulacji jednoznacznie negatywnie należy ocenić podejmowanie przez pracownika ochrony jednostronnie i bez możliwości zmiany przez sąd lub prezesa sądu decyzji o odmowie wejścia do budynku przez określone osoby. Może to prowadzić do sytuacji, gdy decyzja pracownika ochrony uniemożliwi przeprowadzenie procesu sądowego albo pozbawi obywateli prawa do sądu. Może też stanowić narzędzie do obstrukcji procesowej dla osób chcących zablokować postępowanie. Stąd postuluje się zmianę, zgodnie z którą decyzję w tym przedmiocie, na wniosek pracownika ochrony i po przekazaniu informacji dotyczących podstaw jej podjęcia, będzie podejmował: co do stron i innych uczestników postępowania oraz osób wezwanych na rozprawę - sąd, a w poza rozprawą przewodniczący, natomiast co do innych osób – prezes sądu (projektowany § 3 pkt 2 i 3 i § 4).</p> <p>W projektowanej zmianie należy rozważyć, czy należy wyposażyć ochronę sądową w uprawnienie do manualnego sprawdzania odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na ciele osoby (§ 8 pkt 1). Uprawnienie takie, jako ingerujące w sposób znaczny w sferę intymną, w zwykłym toku pracy sądów wydaje się zbyt daleko idące. Przeprowadzenia przeszukania odzieży na ciele osoby należałoby więc również ograniczyć do uzasadnionych przypadków i wydania w tym zakresie odrębnego zarządzenia prezesa sądu (np. w przypadku przeprowadzania rozpraw</p>	Stowarzysz enie Sędziów Polskich „Iustitia”	<p>Niezasadna.</p> <p>Nowelizacja w zakresie art. 54 u.s.p. wynika z potrzeby zwiększenia bezpieczeństwa i porządku publicznego w budynkach sądowych, przy zachowaniu zasad dopuszczających ograniczenie praw i wolności obywatelskich.</p> <p>W myśl projektowanego art. 54 u.s.p. prezes sądu może zarządzić stosowanie środków zapewniających bezpieczeństwo w budynkach sądowych oraz zapobiegających naruszeniu zakazu wnoszenia do budynków sądów broni, amunicji, materiałów wybuchowych i innych środków niebezpiecznych. W celu zapobieżenia naruszeniu zakazu wynikającego z art. 54 § 1 u.s.p. prezesi sądów mogą stosować środki określone w ustawie z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2021 r. poz. 1995), do których należy między innymi bezpośrednia ochrona fizyczna. Ochrona ta jest realizowana w sądach przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne, czyli wewnętrzne służby ochrony, oraz przedsiębiorców, którzy uzyskali koncesje na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia. Pracownicy tych formacji posiadają szereg uprawnień wymienionych w art. 36 ust. 1 ww. ustawy, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i netykalności osobistej. Katalog ten nie przyznaje im jednak prawa do przeglądania zawartości bagaży</p>
------	--	---	---	---

		<p>wymagających nadzwyczajnych środków ostrożności lub podejrzanego zachowania danej osoby), tak aby odbywało się jedynie w sytuacjach szczególnie uzasadnionych.</p>		<p>i odzieży osób w przypadku podejrzenia, że osoby te wnoszą lub posiadają przedmioty niebezpieczne.</p> <p>W obecnym stanie prawnym pracownicy ochrony wykonujący zadania w gmachu sądu są pozbawieni prawa do możliwości weryfikacji wnoszonych przedmiotów, w praktyce nie są więc w stanie realizować zadania związanego z zapobieganiem występowania określonych zagrożeń na terenie chronionego obiektu. Należy też zwrócić uwagę, że osoby wnoszące niebezpieczne przedmioty na teren sądu stanowią zagrożenie nie tylko dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, ale także dla wszystkich osób znajdujących się na terenie sądu.</p> <p>Proponowana zmiana zapewni narzędzie zmierzające do przeciwdziałania najcięższym zagrożeniom przeciwko życiu i zdrowiu obywateli na terenie budynków sądów i możliwość wykonywania zadań określonych w art. art. 2 ust. 4 i 5 ustawy o ochronie osób i mienia z dnia 22 sierpnia 1997 r., które to zadania obejmują: ochronę osób – działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej; ochronę mienia – działania zapobiegające przestępstwom i wykroczeniom przeciwko mieniu, a także przeciwdziałające powstawaniu szkody wynikającej z tych zdarzeń oraz niedopuszczające do wstępu osób nieuprawnionych na teren chroniony.</p> <p>Celem projektowanych zmian jest zagwarantowanie niedopuszczalności wnoszenia do budynku sądu broni ani amunicji, a także materiałów wybuchowych i innych środków niebezpiecznych. Uniemożliwienie wniesienia</p>
--	--	---	--	---

			<p>na teren sądu przedmiotów i narzędzi niebezpiecznych takich jak broń palna, nóż, siekiera, substancja żrąca, substancja łatwopalna itp. stanowi sposób ograniczenia lub wyeliminowania zdarzenia stwarzającego w szczególności bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego.</p> <p>Proponowana regulacja pozwoli służbom ochronnym sądu do przeglądania zawartości bagaży i odzieży osób, a także odmowy wpuszczenia do budynku sądu w przypadku podejrzenia, że osoby te wnoszą lub posiadają przedmioty niebezpieczne i uzupełni lukę prawną w tym zakresie, przyczyniając się do poprawy bezpieczeństwa budynków sądów. Wprowadzenie ustawą dodatkowych uprawnień dla pracowników ochrony jest konsekwencją wyrażonych w art. 31, art. 41 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady poszanowania i ochrony wolności człowieka oraz gwarancji nietykalności i wolności osobistych, które mogą być ograniczone tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie.</p> <p>W projekcie ustawy określa się, że przeglądanie odzieży będzie polegało na manualnym sprawdzeniu jej zawartości oraz przedmiotów znajdujących się na ciele osoby wchodzącej do budynku sądowego lub przez nią posiadanych bez odsłaniania przykrytej odzieżą powierzchni ciała, i sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń zabronionych (w szczególności broni, materiałów wybuchowych oraz substancji mogących stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia). Pracownik</p>
--	--	--	---

			<p>ochrony w związku z realizacją wyżej wskazanych czynności będzie posiadał prawo żądania zdjęcia przez osobę wchodzącą do budynku sądu zewnętrznych warstw odzieży, pokazania zawartości kieszeni, innych części odzieży lub przedmiotów znajdujących się na ciele tej osoby lub przez nią posiadanych, przy czym czynności te będzie wykonywało się w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której są wykonywane. W kontekście samego przeglądania odzieży projekt ustawy zakłada, że wyżej wskazane czynności będzie dokonywać w miarę możliwości pracownik ochrony tej samej płci, co osoba poddana przeglądaniu odzieży. Powyższe zmniejszy ewentualny dyskomfort osób, których ta czynność będzie dotyczyć.</p> <p>Wskazać należy, że uprawnienie dla pracowników ochrony do przeglądania odzieży i bagażu wprowadzane niniejszą ustawą jest spójne z innymi rozwiązaniami systemowymi, które określają uprawnienia pracowników ochrony do przeglądania bagażu i odzieży, a także poszczególnych służb w sprawie przeszukania obywatela, a także zasady informowania o przysługujących przeszukiwanemu prawach. Zapewni ono zgodność regulacji z zasadą proporcjonalności wkraczania pracowników ochrony w prawa i wolności podlegające ochronie konstytucyjnej.</p> <p>Projektowana ustawa w zakresie przepisów dotyczących przyznania uprawnienia kontroli odzieży i bagażu pracownikom ochrony w sądach powszechnych częściowo pokrywa się z rozwiązaniami regulującymi uprawnienie pracowników ochrony do przeglądania</p>
--	--	--	--

				<p>bagażu i odzieży w przypadku wykonywania zadań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w związku z imprezą masową. Art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1466 i 1700) określa uprawnienia służb porządkowych, do których należą osoby wpisane na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej, o której mowa w art. 26 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia, w zakresie możliwości przeglądania odzieży i bagażu uczestników imprezy masowej w sytuacji podejrzenia, że osoby te wnoszą lub posiadają między innymi broń lub inne niebezpieczne przedmioty, materiały wybuchowe, wyroby pirotechniczne, materiały pożarowo niebezpieczne. Jednocześnie ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych w art. 22 ust. 1 pkt 1 lit. d, f i g wprowadza obowiązek służb porządkowych do odmowy wyrażenie zgody na wstęp na imprezę masową dla osób, które odmawiają poddania się przeglądaniu bagażu albo odzieży, posiadających broń lub inne przedmioty niebezpieczne, a także wobec osób, które zachowują się agresywnie, prowokacyjnie albo w inny sposób stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa lub porządku publicznego. Szczegółowy sposób i zakres sprawowania przez służby porządkowe kontroli uprawnień osób do uczestniczenia w imprezie masowej, w tym przeglądania zawartości ich bagażu i odzieży został uregulowany w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy.</p>
--	--	--	--	--

**UWAGI ZGŁOSZONE W RAMACH OPINIOWANIA
DO PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY - KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO, USTAWY - PRAWO O USTROJU
SĄDÓW POWSZECHNYCH, USTAWY - KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO ORAZ NIEKTÓRYCH INNYCH USTAW
z dnia 25 kwietnia 2023 r. (UD 262)**

Lp.	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
1.	Art. 1 pkt 5) (proj. art. 151 § 2 k.p.c.)	W kontekście przesłanek uzasadniających zarządzenie przewodniczącego o przeprowadzeniu posiedzenia zdalnego, może pojawić się pytanie o charakter czynności polegającej na przeprowadzeniu dowodu z zeznań świadków, kluczowych dla danej sprawy, w przypadku których ocena ich wiarygodności powinna wychodzić poza samą stronę werbalną i przede wszystkim, co do których istnieje obawa wpływu osób trzecich na ich zeznania. Taki wpływ wydaje się zdecydowanie ułatwiony podczas posiedzenia zdalnego, szczególnie w przypadku problemów z przesyłaniem obrazu.	RPO	Uwaga nieuwzględniona. Możliwość przeprowadzenia posiedzenia w formie zdalnej stanowi instrument uelastyczniający procedurę cywilną i służy ułatwieniu dostępu do sądu oraz sądu do podmiotów uczestniczących w postępowaniu. Zarządzenie przeprowadzenia posiedzenia w formie zdalnej należy do kompetencji przewodniczącego sądu orzekającego, który powinien kierować się wskazanymi w § 2 kryteriami. Elementem tych kryteriów jest charakter dowodu i jego znaczenie dla sprawy. Wbrew obawom, nie każdy dowód z osobowego źródła dowodowego ma tak doniosłe znaczenie dla rozstrzygnięcia, że absolutnie konieczne jest jego przeprowadzenie w warunkach sali sądowej. Ponadto istnieje taka sfera faktów podlegających stwierdzeniu tym dowodem, która nie poddaje się manipulacji. Do przewodniczącego będzie należała wstępna ocena tych kwestii w odniesieniu do konkretnych świadków, do sądu natomiast ocena wiarygodności przeprowadzonego w ten sposób dowodu.

2.	Art. 1 pkt 5) (proj. art. 151 § 2 k.p.c.)	Projektodawca zupełnie pominął kwestię odwołania się przez stronę od zarządzenia przewodniczącego o przeprowadzeniu posiedzenia zdalnego, nadając mu tym samym charakter relatywnie arbitralny. Zapewnienie procedury odwoławczej w tym zakresie jest konieczne w kontekście konstytucyjnego prawa do sądu. Strona może przecież wyrażać uzasadnione przekonanie, że przeprowadzenie posiedzenia zdalnego – wbrew decyzji przewodniczącego – nie zagwarantuje jej pełnej ochrony praw procesowych i prawidłowego toku postępowania, zwłaszcza mając na uwadze niedookreśloność tych przesłanek (na przykład w sprawach na tle przemocy domowej, w sytuacji konfliktu współwłaścicieli na tle korzystania z nieruchomości, w sprawach o odwołanie darowizny w sytuacji zarzutu znęcania się nad starszym darczyńcą wspólnie zamieszkującym z obdarowanymi). Poza tym nie ulega wątpliwości, że samo zarządzenie o posiedzeniu zdalnym nie ma charakteru rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dlatego też zagwarantowanie prawa do odwołania się od tego zarządzenia wymaga wprowadzenia dodatkowej, odrębnej regulacji.	RPO	Uwaga nieuwzględniona. Nie każda kategoria decyzji procesowych ma tak istotny wpływ na prawa stron, by konieczne było przyznanie stronom prawa do odrębnego ich zaskarżania. Tryb przeprowadzenia posiedzenia, zwłaszcza gdy nie są na nim przewidziane czynności dowodowe do takich nie należy. Obecny model procesu cywilnego nie przyznaje stronom prawa do zaskarżania decyzji sądu w przedmiocie postępowania dowodowego. Strony nie mogą np. zaskarżyć postanowienia sądu o przeprowadzeniu dowodu z zeznań świadka w formie pisemnej. Racja dla tego rozwiązania jest znana powszechnie i generalnie niekwestionowana. Strony mają prawo kwestionować ostateczny rezultat postępowania oraz błędy proceduralne w nim popełnione w apelacji.
3.	Art. 1 pkt 5) (proj. art. 151 § 2 i § 6 k.p.c.)	Redakcja projektowanych przepisów art. 151 § 2, jak również art. 151 § 6 k.p.c., sugeruje, że uczestnicy postępowania będą mieli prawo samodzielnie podjąć decyzję odnośnie formy swojego udziału w posiedzeniu zdalnym: on-line czy tradycyjnie. To z kolei oznaczałoby, że projektodawca przewiduje możliwość „hybrydowego” trybu procedowania,	RPO	Uwaga nieuwzględniona. Nowa regulacja opiera się na założeniu, że wybór taki zawsze jest możliwy.

		dopuszczając, aby część osób brała udział w rozprawie zdalnie, łącząc się z sądem z dowolnego miejsca, a część – w formie tradycyjnej, będąc fizycznie na sali sądowej. Postuluje się jednak takie doprecyzowanie tych przepisów, by nie pozostawiały one żadnych wątpliwości w tym zakresie.		
4.	Uwaga ogólna	Przeprowadzenie posiedzenia zdalnego wymaga odrębnego uregulowania kwestii prywatnego ich rejestrowania. Obecnie art. 9 ¹ k.p.c. zezwala na rejestrację wyłącznie samego dźwięku (ale już nie obrazu i dźwięku), strony muszą sąd o tym zamiarze uprzedzić, a ponadto, jest to niedozwolone, jeżeli posiedzenie odbywa się przy drzwiach zamkniętych (art. 153 k.p.c., w sprawach małżeńskich czy opiekuńczych) lub sprzeciwia się temu względ na prawidłowość postępowania. Podczas posiedzenia zdalnego, gdy jego uczestnicy przebywają w dowolnych miejscach, kontrola nad przestrzeganiem ww. zasad wydaje się być niemożliwa, a przynajmniej bardzo utrudniona	RPO	Uwaga nieuwzględniona. W tym względzie następuje istotnie luka praktyczna, nie jest jednak ona możliwa do wyeliminowania w istocie bez rezygnacji z samej instytucji posiedzenia zdalnego lub tej jego formy, która nie zakłada konieczności stawiennictwa w budynku sądu lub innej instytucji publicznej, a która sprawdziła się podczas epidemii. Projektodawca świadom tej luki wyeliminował możliwość odbycia posiedzenia przy drzwiach zamkniętych w formie zdalnej z dowolnego miejsca oraz nie zakładał możliwości udziału w posiedzeniu w formie zdalnej publiczności.
5.	Art. 1 pkt 5) (proj. art. 151 § 5 k.p.c.)	Trudno będzie zapewnić kontrolę nad przestrzeganiem zasad, przewidzianych w projektowanym art. 151 § 5 k.p.c., który nakłada na uczestnika posiedzenia zdalnego obowiązek <u>dołożenia wszelkich starań, by warunki w miejscu jego pobytu licowały z powagą sądu oraz nie stanowiły przeszkody do dokonania czynności procesowych</u> . Projekt nie doprecyzowuje, co w sytuacji, gdy w trakcie trwania posiedzenia zdalnego	RPO	Uwaga nieuwzględniona. W oczywisty sposób zdalność rozprawy jako sfera ściśle związana z technologią jest podatna na interferencje czynników zewnętrznych. Właśnie dynamika tych procesów i niemożność ich apriorycznego skatalogowania nakazuje poddać ocenę ich wystąpienia przewodniczącemu rozprawy w sferze zarządzania rozprawą albo sądowi w sferze orzeczniczej. Z tej przyczyny ustawodawca nie zdecydował się na

		<p>pojawiają się takie <u>przeszkody, niezależnie od starań podjętych przez stronę</u>. Należy mieć przy tym na uwadze, że to przede wszystkim na sądzie ciąży obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa transmisji danych, jak również powagi sądu, rzetelności jego procedowania oraz zaufania stron do instytucji sądu. Poza tym brak regulacji przewidujących, w jaki sposób można zakwestionować prawidłowość przebiegu posiedzenia zdalnego <u>w sytuacji złej jakości połączenia, zakłóceń, utrudnień czy wręcz manipulacji ze strony osób trzecich</u>, itp. Wydaje się też, że procedowanie przez sąd w tym trybie, zwłaszcza w sytuacji osób niereprezentowanych przez profesjonalnych pełnomocników albo osób o niskich kompetencjach cyfrowych może być obciążone nadmiernym ryzykiem naruszenia zasad proceduralnej sprawiedliwości.</p>		<p>szczegółowe regulacje opisujące sposób postępowania w razie zaistnienia przeszkód faktycznych w dokonaniu czynności, tak jak nie reguluje podobnych sytuacji, które mogą zaistnieć na sali sądowej (np. awaria systemu rejestrowania rozprawy, awaria komputera służącego protokołowaniu rozprawy, wstrzymanie dostawy prądu do budynku sądu). Tego typu sytuacje należą do sfery zarządczej przewodniczącego i jego reakcji na pojawiające się perturbacje.</p>
6.	Art. 5-7 zmieniające – Prawo o adwokatów, o radcach h prawn ych, o	<p>Projektowana regulacja nie rozwiązuje wszystkich problemów wynikłych z dotychczas obowiązujących nieprecyzyjnych przepisów. Brakuje uregulowania skutków procesowych pism doręczonych za pośrednictwem PI pełnomocnikom nieposiadającym kont przed dniem wejścia w życie ustawy. Brakuje przepisów określających terminy realizacji obowiązku założenia konta – dla aktualnych adwokatów, radców i rzeczników patentowych oraz osób, które będą wykonywać te zawody w przyszłości. Brak takiego przepisu spowoduje, że obowiązek zaktualizuje się z dniem wejścia w życie</p>	RPO	<p>Uwaga nieuwzględniona. Przed wszystkim należy wskazać, że przedstawiciele samorządów prawniczych jeszcze przed dniem wejścia w życie przepisu art. 15zsz⁹ ustawy anty-COVID-19 na prośbę Ministra Sprawiedliwości w dniu 9 maja 2021 r. przeprowadzili wśród swoich przedstawicieli ankietę, której zadaniem było zbadanie użyteczności, funkcjonalności i praktycznego wykorzystania przez nich PI. Kolejno na stronach internetowych poinformowali swoich członków o zakończeniu prac legislacyjnych nad nowelizacją k.p.c., dotyczącą m.in. doręczeń elektronicznych (druk sejmowy 899; druk senacki 384), wskazując, że ostateczny kształt zmian,</p>

<p>rzecznikach patentowych</p>	<p>ustawy, co z wielu względów może być rozwiązaniem niewystarczającym.</p> <p>Dlatego też postuluje się dodanie przepisu przejściowego, nakazującego przywrócenie terminu na wniesienie wniosków o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia oraz na wniesienie środków zaskarżenia tym adwokatom, radcom prawnym i rzecznikom patentowym, którzy nie posiadali przed wejściem w życie projektowanej ustawy konta w PI, a którym mimo to doręczono orzeczenie podlegające zaskarżeniu (lub jego uzasadnienie) za pośrednictwem tego portalu; dodanie przepisu przejściowego, określającego termin na założenie konta dla adwokatów, radców prawnych i rzeczników patentowych wykonujących zawód w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy; dodanie przepisu przejściowego nakazującego ponowne doręczenie pism procesowych tym adwokatom, radcom prawnym i rzecznikom patentowym, którym doręczano te pisma przez PI, mimo że nie posiadali w nim konta przed wejściem w życie projektowanej ustawy; nowelizację ustawy o radcach prawnych, Prawa o adwokaturze oraz ustawy o rzecznikach patentowych przez określenie terminu, w jakim osoby, które w przyszłości będą wpisywane na listę adwokatów/radców prawnych/rzeczników patentowych powinny założyć konto w PI.</p>		<p>które zostały wprowadzone w następstwie prac legislacyjnych na tym etapie, był przedmiotem wspólnych rozmów i uzgodnień adw. P. Rosatiego, prezesa NRA, adw. D. Golińskiego, wicedyrektora Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych NRA, r.pr. W. Chróścika, prezesa KIRP i reprezentantów samorządu radcowskiego z przedstawicielami Ministerstwa Sprawiedliwości oraz z senatorami – A. Pociem i K. Kwiatkowskim. W dniu 30 czerwca 2021 r. przedstawiciele samorządów prawniczych opublikowali na swoich stronach internetowych instrukcje obsługi PI, w tym instrukcję odbierania pism sądowych w PI, kolejno informując o nowelizacji ustawy anty-COVID-19, która wprowadza w postępowaniu cywilnym od dnia 3 lipca 2021 r. doręczenia pism sądowych za pośrednictwem PI. Dodatkowo po wejściu w życie przepisu zorganizowali szkolenie dla e-wykluczonych pełnomocników – instrukcję zakładania konta na PI. Ponadto przekazano na ręce profesjonalnych pełnomocników krótkie opracowanie, odpowiadające na najważniejsze wątpliwości związane z e-doręczeniami przez PI. Nie można zatem podzielić poglądu o dotychczasowym braku wiedzy o konieczności posiadania przez profesjonalnych pełnomocników konta w PI oraz o konieczności korzystania z niego w ich bieżącej pracy w sprawach rozpoznawanych według przepisów k.p.c.</p> <p>Jeśli zaś chodzi o obowiązek założenia i używania konta w PI, na który powołuje się RPO to wynika on z charakteru normy zawartej w art. 15z⁹ ustawy anty-COVID-19, obowiązującego w porządku prawnym już</p>
--------------------------------	---	--	--

				<p>prawie 2 lata, tj. od dnia 3 lipca 2021 r., która ma charakter <i>ius cogens</i> i zakłada skuteczność doręczenia pisma po upływie 14 dni od daty zamieszczenia go w portalu. Powyższe rozwiązanie nie przewiduje wyjątków, a tym samym implikuje konieczność posiadania konta, bez którego nie jest możliwe zapoznanie się (równoznaczne z doręczeniem) przez zawodowego pełnomocnika z pismem sądowym. Obecnie projektowany przepis powyższe rozwiązanie przenosi, po jego uprzednim dopracowaniu do k.p.c., natomiast obowiązek posiadania konta przez zawodowego pełnomocnika wynika wprost z proj. przepisów art. 5-7 zmieniających ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1184 z późn. zm.), ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1166), ustawę z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 303). W tym, jeśli chodzi o proceduralny przepis przejściowy, zawiera go proj. art. 15, który rozstrzyga, że czynności dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zgodnie z art. 15z⁹ ustawy zmienianej w art. 9 uważa się za czynności dokonane zgodnie z art. 131^{1a} ustawy zmienianej w art. 1.</p>
7.	art. 2 pkt 9 lit. c w zw. z projektem art. 54	<p>wątpliwości Rzecznika budzi szeroki katalog wyłączeń z kontroli bezpieczeństwa przy wejściu do sądu określony w dodanym do art. 54 nowym § 16 p.u.s.p., który obejmuje aż 38 kategorii osób.</p> <p>- nie wyjaśniono np. dlaczego z kontroli zwolnieni mają być pracownicy KAS, ale już nie pracownicy UODO czy BRPO,</p>	Rzecznik Praw Obywatelskich	<p>Niezasadna.</p> <p>1. Zgodnie z art. 54 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217 , z późn. zm.), do budynków sądowych nie wolno wносить broni ani amunicji, a także materiałów wybuchowych i innych środków niebezpiecznych. <u>Nie dotyczy to osób wykonujących w budynkach sądowych</u></p>

<p>§ 16 u.s.p.</p>	<p>- w uzasadnieniu projektu ustawy nie wyjaśniono, na jakich podstawach projektodawca opiera założenie o braku jakiegokolwiek ryzyka wniesienia przez te osoby środków niebezpiecznych, o których mowa w art. 54 § 1 p.u.s.p.,</p> <p>- pełnienie określonej funkcji lub posiadanie określonego tytułu nie eliminuje automatycznie ryzyka wniesienia przez daną osobę środków niebezpiecznych, o których mowa w art. 54 § 1 p.u.s.p.,</p> <p>- aprioryczne założenie, że żadna z kilkuset tysięcy wskazanych w projekcie ustawy osób nigdy nie wniesie środków niebezpiecznych do sądu, jest sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego,</p> <p>- w przypadku kontroli bezpieczeństwa na lotnisku przepisy prawa nie przewidują w ogóle żadnych wyłączeń (art. 186f ustawy z 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze, Dz. U. z 2022 r. poz. 1235 oraz pkt 4.1. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 300/2008 z 11 marca 2008 r. w sprawie wspólnych zasad w dziedzinie ochrony lotnictwa cywilnego),</p> <p>- postulat rozważenia rezygnacji przez projektodawcę z katalogu wyłączeń z kontroli bezpieczeństwa, względnie jego ograniczenie i pozostawienie prezesowi sądu możliwości zarządzenia w uzasadnionych przypadkach takiej kontroli wobec każdej osoby, niezależnie od pełnionej funkcji czy posiadanego tytułu.</p>	<p><u>obowiązki służbowe wymagające posiadania broni.</u></p> <p>2. Ww. przepis nie jest objęty zakresem nowelizacji wynikającym z projektu ustawy UD262 (oprócz zastąpienia wyrazów „budynek sądowy” użytymi w odpowiedniej liczbie i odpowiednim przypadku wyrazami „budynek sądu”). Z tego względu, a także mając na uwadze postulat racjonalności prawodawcy, tudzież ze względu na liczne pragmatyki służbowe formułujące wysokie wymagania od kandydatów na funkcjonariuszy poszczególnych służb (m.in. wskazanego w uwadze RPO – KAS), np. niekaralność, pozytywny wynik testów psychologicznych, itp., trudno – na etapie projektowania przepisu – zakładać, że przedstawiciele tych formacji korzystając z ustawowego zwolnienia w zakresie kontroli bagażu i odzieży skłonni będą dokonać czynów przy użyciu wniesionych w ten sposób, niebezpiecznych przedmiotów (broni) na szkodę innych osób znajdujących się w budynku sądu. Założenie takie nie znajduje uzasadnienia w danych empirycznych wskazanych w uzasadnieniu projektowanej ustawy (por. dane o incydentach – s. 15 uzasadnienia), z których nie wynika, żeby w jakimkolwiek przypadku sprawcą był funkcjonariusz którejkolwiek z omawianych służb.</p> <p>3. Odnośnie do funkcjonariuszy i pracowników KAS, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2023 r. poz. 654), tj. art. 118 § 1, organami postępowania przygotowawczego w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe są (m.in.):</p>
------------------------	--	--

			<p>1) naczelnik urzędu skarbowego; 2) naczelnik urzędu celno-skarbowego; 3) Szef Krajowej Administracji Skarbowej, Zaś – po myśli § 3 w tym artykule – czynności procesowe organów, o których mowa w § 1 i § 2, wykonują upoważnieni przedstawiciele tych organów. Podobnie należy ocenić kwestię statusu ww. grupy na etapie postępowania sądowego, po wniesieniu aktu oskarżenia przez tzw. finansowy organ postępowania przygotowawczego – będący oskarżycielem publicznym w tego typu sprawach (por. art. 122 i nast. k.k.s.). Ponadto, oprócz wykonywania uprawnień oskarżyciela publicznego, funkcjonariusze i pracownicy KAS, wzywani są do sądów (wydziały karne), gdzie składają zeznania w charakterze świadków w postępowaniach prowadzonych w tego typu sprawach. Podobnie, zgodnie z art. 17 § 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2022 r. poz. 1124), oskarżycielem publicznym we wszystkich sprawach o wykroczenia jest Policja, chyba że ustawa stanowi inaczej (wydziały karne sądów rejonowych i okręgowych).</p> <p>4. Rygorystyczne zasady posługiwania się i posiadania broni palnej – regulują przepisy ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. z 2022 r. poz. 2516), z których – zdaniem projektodawcy – nie wynikają przesłanki wskazujące na chociażby prawdopodobieństwo zaistnienia incydentu, o którym mowa w uwadze podniesionej przez Rzecznika Praw</p>
--	--	--	--

				<p>Obywatelskich.</p> <p>5. W projektowaniu przepisu posłużono się techniką legislacyjną uwzględniającą zasadę proporcjonalności doboru środków regulacji ustawowej do celu interwencji legislacyjnej, którą jest poprawa bezpieczeństwa w budynkach sądów powszechnych. Jak wynika z uzasadnienia projektowanej ustawy (por. s. 13) - nowelizacja w zakresie art. 54 u.s.p. wynika z potrzeby zwiększenia bezpieczeństwa i porządku publicznego w budynkach sądowych, przy zachowaniu zasad dopuszczających ograniczenie praw i wolności obywatelskich.</p> <p>6. Odnośnie do aksjologii stanowiącej podstawę zastosowanego przez legislatora mechanizmu doboru piastunów określonych funkcji, tudzież działających z mocy upoważnienia ich przedstawicieli w poszczególnych instytucjach, w kontekście uwagi dotyczącej braku wyłączenia spod omawianej kontroli pracowników Urzędu Prezesa UODO i Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, zauważyć trzeba, że uwzględniając przysługujący z mocy regulacji szczegółowych zawartych w obu procedurach stosowanych w postępowaniach przed sądami powszechnymi ich status procesowy, tj. z mocy przepisów k.p.k. i k.p.c. – w projektowanych pkt. 4-7 w § 16 w art. 54 u.s.p., wskazani zostali piastuni sprawowanych urzędów, tj. Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Finansowy oraz Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Nie zostali natomiast wskazani</p>
--	--	--	--	---

			<p>pracownicy Biur ww. Rzeczników i Urzędu Prezesa ODO, gdyż z analizy właściwych przepisów szczególnych nie można wyprowadzić wniosku o istnieniu przesłanek tożsamyh z przesłankami stojącymi – zdaniem projektodawcy – za zwolnieniem przedstawicieli wymienionych służb (funkcjonariuszy) z kontroli bagażu i odzieży. Zauważyć również trzeba, że omawiana kontrola ma charakter fakultatywny, gdyż – <i>verba legis</i> – pracownik ochrony „ma prawo do przeglądania zawartości bagażu lub odzieży osób wchodzących do budynku sądu (por. projektowany art. 54 § 3 pkt 1 u.s.p.).</p> <p>Powyższy wniosek wynika m.in. z brzmienia przepisów art. 20 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627, z późn. zm.) dotyczących Biura RPO oraz art. 34-59 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1781) dotyczących Prezesa Urzędu. Zresztą podobnej uwagi nie zgłosił zarówno obecnie, jak i podczas poprzednio zakończonego etapu opiniowania Prezes UODO. (por. link: https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12354100/katalog/12835408#12835408).</p> <p>7. Uwaga, <i>per analogiam legis</i>, oparta na regulacji dotyczącej braku wyłączeń w przypadku kontroli bezpieczeństwa na lotnisku (art. 186f ustawy z 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze, Dz. U. z 2022 r. poz. 1235, z późn. zm.) pomija względy specyfiki regulacji na gruncie u.s.p. i jest – w ocenie projektodawcy – całkowicie nieparalelna ze względami mającymi na celu</p>
--	--	--	--

			<p>ukształtowanie zasad kontroli odzieży i bagażu osób wchodzących do budynku sądu z punktu widzenia katalogu tych osób oraz celu ich obecności w omawianych budynkach.</p> <p>8. W toku zakończonego poprzednio etapu opiniowania i konsultacji publicznych projektu ustawy UD262 (stan na 24 sierpnia 2022 r.) Rzecznik Praw Obywatelskich nie podnosił uwagi odnośnie do wyłączenia, o którym mowa w projektowanym art. 54 § 16 u.s.p., mimo, że przepisy zawierały tożsame brzmienie z brzmieniem ustawy obecnie skierowanej do opiniowania i konsultacji (por. s. 25 TABELI UWAG DO PROJEKTU USTAWY ZMIENIAJĄCEJ USTAWĘ – PRAWO O USTROJU SĄDÓW POWSZECHNYCH stan na 24.08.2022 r., link: https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12354100/katalog/12835408#12835408).</p> <p>9. Z tego względu, zawarty w końcowej części pisma RPO, postulat modyfikacji projektowanej regulacji (art. 54 § 16 u.s.p.) nakierowany na rezygnację przez projektodawcę z katalogu wyłączeń z kontroli bezpieczeństwa, względnie jego ograniczenie i pozostawienie prezesowi sądu wskazanego tam uprawnienia – nie jest zasadny. Podniesione uwagi nie dezaktualizują trafności założenia, wyrażonego w uzasadnieniu projektowanej ustawy, o tym, że <i>Katalog podmiotów wymienionych w art. 54 § 16 u.s.p. został utworzony w oparciu o obowiązujące rozwiązanie systemowe w zakresie kontroli osobistej realizowanej przez funkcjonariuszy służby więziennej. Katalog ten</i></p>
--	--	--	--

				został uzupełniony o podmioty, które z racji wykonywanych zadań, pełnionych funkcji, przyznanych im ustawowo immunitetów, a także w związku z nadanymi im ustawami uprawnieniami w zakresie możliwości brania udziału w postępowaniach sądowych, także nie powinny być zobowiązane do poddania się kontroli przy wejściu do sądu (por. uzasadnienie s. 21-22).
8.	art. 3 projektu	<p>1. W zakresie proponowanych zmian w Kodeksie postępowania karnego wskazać należy, iż projektowana nowelizacja art. 390 k.p.k. (i związana z nią nowelizacja art. 52a k.p.k.), jako zwiększająca ochronę pokrzywdzonego i przeciwdziałająca wtórnej wiktyimizacji co do zasady zasługuje na aprobatę. Należy jednak wprowadzić dalsze modyfikacje zaproponowanych przepisów, które w odpowiedni sposób zabezpieczą prawa oskarżonego, jako strony postępowania, w szczególności możliwość bezpośredniego zapoznania się z przeprowadzonym dowodem i zadawania pytań. Ma to szczególne znaczenie, jeśli oskarżony nie korzysta z pomocy obrońcy. Podkreślenia wymaga, że zgodnie z projektowanym art. 390 § 4 k.p.k. wniosek pokrzywdzonego jest dla sądu wiążący (widać tu kontrast z art. 390 § 2 k.p.k., w którym to sąd rozstrzyga według własnego uznania). Konieczne jest więc wprowadzenie regulacji gwarantującej oskarżonemu niekorzystającemu z pomocy obrońcy efektywny udział w przesłuchaniu. Jeśli zatem nie ma technicznych możliwości udziału oskarżonego w przesłuchaniu w trybie art. 390 § 3 k.p.k., projektowany art. 390 § 4 k.p.k. powinien</p>	RPO	<p>Uwaga nr 1 nieuwzględniona</p> <p>Prawa oskarżonego zabezpiecza zasada jego zdalnego udziału w rozprawie w przypadkach wskazanych w proj. art. 390 § 4 k.p.k., zaś w zakresie wyjątków od niej – regulacja z art. 375 § 2 k.p.k., której zastosowania nie kwestionowano dotąd w odniesieniu do przesłuchań realizowanych na podstawie art. 390 § 2 k.p.k..</p>

	<p>przewidywać odsunięcie w czasie przesłuchania pokrzywdzonego, dopóki takie możliwości nie zostaną zapewnione, ewentualnie do czasu ustanowienia obrońcy. Można rozważyć także wprowadzenie regulacji, która przewidywałaby przyznanie w takiej sytuacji oskarżonemu obrońcy z urzędu.</p> <p>2. Krytycznie ocenić należy projektowany art. 330 § 4 k.p.k. Obecny system regulujący możliwość wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia sam w sobie budzi już zastrzeżenia, w sposób niezasadny utrudniając skorzystanie z tej możliwości pokrzywdzonemu, na co Rzecznik Praw Obywatelskich wyraźnie już wskazywał.</p> <p>Projektowany przepis stawia dalsze przeszkody dla skorzystania z tego uprawnienia. Zgodnie z projektowanym stanem prawnym to prokurator będzie władny do oceny, czy osoba wnosząca subsydiarny akt oskarżenia jest pokrzywdzonym i czy może skorzystać z omawianego uprawnienia przysługującego pokrzywdzonemu właśnie. Podkreślić należy, iż następować to będzie w sytuacji, kiedy prokurator już dwukrotnie odmówił wszczęcia postępowania przygotowawczego. W sposób naturalny zatem prokurator skłonny będzie stwierdzić, iż wnoszący akt oskarżenia pokrzywdzonym nie jest, bowiem otwierałoby to drogę do zakwestionowania jego decyzji procesowej. Wniesienie zażalenia do prokuratora nadrzędnego jako drogę odwoławczą należy uznać za całkowicie</p>		<p>Uwaga nr 2 nieuwzględniona.</p> <p>Projektowany przepis ma zapobiec sytuacji, gdy prokurator jest wzywany do przesłania akt sprawy wbrew treści art. 330 § 3 k.p.k., a więc wtedy, gdy wniesiony akt oskarżenia nie pochodzi od pokrzywdzonego, co skutkowałoby naruszeniem przez prokuratora dyspozycji tego przepisu w przypadku spełnienia żądania prezesa sądu. Podkreślenia wymaga, iż wykonanie wezwania sądu ma charakter czynności materialno-technicznej, a więc odmowa przesłania przez prokuratora akt nie może być oceniana jako pozbawiająca prawa do sądu czy zamykająca drogę do wydania wyroku. Sąd jest bowiem uprawniony do podejmowania dalszych decyzji w przedmiocie biegu procesu w oparciu o dokonywane samodzielnie ustalenia, w tym o przedkładane przez wnoszącego akt oskarżenia dokumenty potwierdzające spełnienie przesłanek dopuszczalności wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia określone w art. 55 § 1 i proj. § 2 b k.p.k.</p>
--	---	--	--

		<p>iluzoryczną, skoro tenże prokurator nadrzędny akceptował także decyzję prokuratora podległego o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania.</p> <p>Podkreślenia wymaga, iż o ile projektowany art. 330 § 4 k.p.k. sam w sobie nie stanowi formalnej bariery dla wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, stanowi barierę faktyczną dla sądu do jego rozpoznania, bowiem dla ustalenia pewnych okoliczności faktycznych konieczne będzie zapoznanie się przez sąd z materiałami zebranymi przez prokuraturę właśnie. Z przedstawionych przyczyn należy uznać, że art. 330 § 4 k.p.k. w sposób nadmierny redukuje rolę sądu w ochronie wolności i praw pokrzywdzonego przestępstwem. To sąd powinien być organem właściwym do wydania rozstrzygnięcia w przypadku powstania sporu co do tego, czy określona osoba posiada status pokrzywdzonego.</p>		
9.	Art.5-7	<p>Jak już zaznaczono powyżej, Rzecznik pozytywnie ocenia doprecyzowanie przepisów o doręczeniach przez sądowy portal informacyjny. Dotychczasowe przepisy prawa były nieprecyzyjne, czego szczególnym przejawem był brak wyraźnego obowiązku założenia konta w takim portalu przez radców prawnych i adwokatów, na co RPO od dawna zwracał uwagę w swoich wystąpieniach kierowanych do Ministra Sprawiedliwości. W praktyce wielokrotnie zdarzały się przypadki doręczania przez portal pism pełnomocnikom, którzy nie posiadali w nich konta, bo byli przekonani, iż nie mają takiego obowiązku. Praktyka ta wprowadzała niepotrzebne</p>	RPO	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Brak jest potrzeby dodawania przepisów przejściowych w tym zakresie, wobec faktu, iż <i>vacatio legis</i> tego przepisu jest 6 miesięczne, a zatem projektowana ustawa przewiduje odpowiednio dużo czasu na dostosowanie się do zmian wprowadzanych przez projektowane przepisy.</p>

	<p>zamieszanie i wyrządzała szkody prawom stron, które traciły termin na wniesienie środka zaskarżenia, bo ich pełnomocnicy nie byli w stanie odebrać orzeczenia doręczonego przez portal informacyjny. Art. 5-7 projektu ustawy rozwiązuje ten problem, wyraźnie</p> <p>przesądając, że każdy adwokat, radca prawny i rzecznik patentowy wykonujący zawód „obowiązany jest posiadać konto w portalu informacyjnym”.</p> <p>Projektowana regulacja nie rozwiązuje jednak wszystkich problemów wynikłych z dotychczas obowiązujących nieprecyzyjnych przepisów. Po pierwsze, brakuje uregulowania skutków procesowych pism doręczonych za pośrednictwem portalu informacyjnego pełnomocnikom nieposiadającym kont przed dniem wejścia w życie ustawy. Po drugie, brakuje przepisów określających terminy realizacji obowiązku założenia konta – dla aktualnych adwokatów, radców i rzeczników patentowych oraz osób, które będą wykonywać te zawody w przyszłości. Brak takiego przepisu spowoduje, że obowiązek zaktualizuje się z dniem wejścia w życie ustawy, co z wielu względów może być rozwiązaniem niewystarczającym.</p> <p>Dlatego też Rzecznik Praw Obywatelskich postuluje:</p> <p>1) dodanie przepisu przejściowego, nakazującego przywrócić terminu na wniesienie wniosków o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia oraz na wniesienie środków zaskarżenia tym adwokatom, radcom prawnym i rzecznikom patentowym, którzy nie posiadali przed wejściem w życie projektowanej</p>		
--	---	--	--

		<p>ustawy konta w portalu informacyjnym, a którym mimo to doręczono orzeczenie podlegające zaskarżeniu (lub jego uzasadnienie) za pośrednictwem tego portalu;</p> <p>2) dodanie przepisu przejściowego, określającego termin na założenie konta dla adwokatów, radców prawnych i rzeczników patentowych wykonujących zawód w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy;</p> <p>3) dodanie przepisu przejściowego nakazującego ponowne doręczenie pism procesowych tym adwokatom, radcom prawnym i rzecznikom patentowym, którym doręczano te pisma przez portal informacyjny, mimo że nie posiadali w nim konta przed wejściem w życie projektowanej ustawy;</p> <p>4) nowelizację ustawy o radcach prawnych, Prawa o adwokaturze oraz ustawy o rzecznikach patentowych przez określenie terminu, w jakim osoby, które w przyszłości będą wpisywane na listę adwokatów/radców prawnych/rzeczników patentowych powinny założyć konto w sądowym portalu informacyjnym.</p>		
10.	Art. 11	<p>1. W tym zakresie należy wskazać, że propozycja zmiany art. 1 pkt 12 z.k.k. poprzez nadanie mu brzmienia „§ 4. W razie skazania za udział w bójce lub pobiciu, o których mowa w art. 158 lub w art. 159, sąd orzeka, a jeżeli jednocześnie orzeka obowiązek lub nawiązkę na podstawie art. 46 § 1 lub 2 - może orzec, świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej</p>	RPO	<p>Uwaga nr 1 nieuwzględniona. Projektowany przepis ma charakter dostosowawczy sprowadzający się wyłącznie do zmiany numeracji przepisu uchwalonego w ramach ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2600). Celem tej zmiany nie jest natomiast zmiana brzmienia art. 43a § 3 k.k. wprowadzonego na mocy ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1855), gdyż zakres</p>

	<p>5000 złotych.” będzie miała ten skutek, że dodany w dniu 1 stycznia 2023 r. art. 43a § 3 k.k. nie zostanie zmieniony z dniem 1 października 2023 r., zaś do art. 43a k.k. zostanie dodany § 4 w zaproponowanym brzmieniu.</p> <p>Zarówno art. 43a § 3 k.k., jak i art. 43a § 4 k.k. w zaproponowanych brzmieniach może zostać postawiony zarzut, iż naruszają one zasadę równości odniesioną do prawa do sądu w powiązaniu z zasadą winy z art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, gdyż w sposób nieproporcjonalny ograniczają sąd w możliwości decydowania o wysokości świadczenia pieniężnego w sytuacjach, gdy stopień zawinienia sprawców przestępstw wymienionych w zakresie zastosowania rzeczonych norm nie uzasadniał będzie orzeczenia świadczenia pieniężnego w kwotach odpowiednio od 10 000 złotych i od 5 000 złotych.</p> <p>Rozważyć należy dodanie do art. 43a k.k. kolejnej jednostki redakcyjnej tekstu prawnego o treści: „§ 5. W szczególnie uzasadnionych okolicznościach, gdy wymierzone świadczenie pieniężne powodowałoby dla sprawcy uszczerbek dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny lub gdy pokrzywdzony pojednał się ze sprawcą, sąd może je wymierzyć w wysokości niższej niż wysokość wskazana w § 2, 3 i 4.”. Wskazana propozycja legislacyjna stanowi przeniesienie na grunt art. 43a k.k. art. 47 § 4 k.k. w brzmieniu nadanym mu przez rzez art. 5 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 22 lipca 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej</p>		<p>regulacji tych przepisów jest odmienny.</p> <p>Obowiązujący przepis art. 43a § 3 k.k. nie jest objęty zakresem niniejszego projektu, zaś przepis, który zgodnie z tym projektem ma zostać oznaczony jako § 4 art. 43a k.k. uchwalony został – jak już wspomniano – w ramach noweli z dnia 7 lipca 2023 r., wobec czego dyskusje nad merytorycznymi rozwiązaniami obydwu tych przepisów odbywały się w ramach prac legislacyjnych, które doprowadziły do uchwalenia przywołanych ustaw.</p> <p>Z uwagi zaś na nietożsamy charakter świadczenia pieniężnego i nawiązki recypowanie w jego zakresie rozwiązania wprowadzonego na mocy ustawy z dnia 22 lipca 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej (Dz.U. z 2022 r., poz. 1726) w art. 47 § 4 k.k., nie znajduje uzasadnienia, zwłaszcza mając na względzie, że wskazane w tym przepisie okoliczności mogą zostać uwzględnione w postępowaniu wykonawczym.</p>
--	--	--	--

	<p>(Dz.U. z 2022 r., poz. 1726) zmieniającej Kodeks karny z dniem 1 września 2022 r.</p> <p>2. W zakresie art. 11 pkt 1 lit. b i f projektu wskazać należy, iż instytucja przepadku pojazdu albo przepadku równowartości pojazdu nadal budzi poważne zastrzeżenia. W propozycjach zmian wciąż nie uwzględnia tego, że miarą jej dolegliwości jest wyłącznie wartość pojazdu. Czyn zabroniony może zostać popełniony przez sprawcę przy wykorzystaniu samochodu własnego, będącego przedmiotem umowy leasingu, będącego przedmiotem umowy najmu, będącego przedmiotem umowy użyczenia albo też nowego albo w znacznym stopniu zniszczonego. Wartość pojazdu nienależącego do sprawcy, w szczególności będącego przedmiotem umowy leasingu, nie oddaje w żaden sposób stanu majątku sprawcy. Wartość pojazdu jest z punktu widzenia przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji okolicznością całkowicie irrelevantną. Ustawodawca w sposób „ryczałtowy” kształtuje bowiem mechanizm ustalania wartości pojazdu, nie zaś miarę szkody czy krzywdy wynikłych z popełnienia przestępstwa (jeśli jest to pojazd o wartości 500 000 zł, to dolegliwość jego przepadku wyniesie 500 000 zł, jeśli zaś w grę wchodzi pojazd o wartości 5 000 zł, to dolegliwość jego przepadku wyniesie 5 000 zł). W istocie jest to środek reakcji karnej, który nie realizuje funkcji przepadku, a realizuje funkcje nawiązki i jako taki winien być traktowany. Obligatoryjność środka karnego opisanego w art. 44b k.k. w przypadkach art. 178 § 3</p>		<p>Uwaga nr 2 nieuwzględniona.</p> <p>Podnoszone okoliczności rozważane były w toku dyskusji prowadzonych w ramach prac legislacyjnych, których efektem było uchwalenie przepisu art. 44b k.k. w ustawie z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2600). Nie dotyczą one natomiast zmian, które w odniesieniu do przepisów przewidujących przepadek pojazdu mechanicznego lub jego równowartości, które ujęto w obecnie procedowanym projekcie.</p>
--	---	--	---

	<p>k.k. prowadzić będzie do sytuacji, w których sąd nie będzie mógł odstąpić od jego orzekania, nawet w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Zaproponowana w projekcie zmiana art. 178 § 3 k.k. o treści: „§ 3. W razie skazania, o którym mowa w § 1 lub 1a, sąd może orzec przepadek, o którym mowa w art. 44b, a orzeka go, jeżeli zawartość alkoholu w organizmie sprawcy była wyższa niż 1 promil we krwi lub 0,5 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo prowadziła do takiego stężenia.” Zawęża wprawdzie obligatoryjny zakres orzekania przepadku, jednakże warto poddać po rozważeniu dodanie do art. 178 § 3 k.k. zdania drugiego o treści tożsamej z treścią sformułowaną już na gruncie art. 178a § 5 k.k. w postaci: „Sąd może odstąpić od orzeczenia przepadku, jeżeli zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami.” W przeciwnym przypadku przepadek z art. 44b k.k. orzekany na podstawie art. 178 § 3 k.k. pozostaje wciąż obciążony poważną prawną, gdyż sąd pozbawiony jest w tym wypadku, koniecznej w świetle Konstytucji RP (art. 10 w zw. z art. 173 i art. 175 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1), swobody orzeczniczej, bez której nie sposób in concreto mówić o racjonalnych ocenach i decyzjach sądowych. Trudno mówić o sprawiedliwym rozpatrzeniu sprawy karnej, w którego istotę wpisana jest indywidualizacja i uadekwatnianie reakcji karnej. Sądy będą zobligowane stosować reakcje karne nieadekwatne zarówno do wagi zdarzenia drogowego z udziałem takiego sprawcy, stopnia jego winy, jak i do jego</p>		
--	---	--	--

	<p>możliwości majątkowych i zarobkowych.</p> <p>Nadal art. 44b § 2 k.k. będzie miał ten skutek, że niezależnie od wartości udziału sprawcy w prawie własności pojazdu, sąd będzie zobligowany do orzeczenia przepadku wartości całości pojazdu. Przepis ten nie różnicuje sytuacji sprawców, których sytuacje się różnią, gdyż traktuje tak samo wyłącznego właściciela pojazdu, właściciela udziału we własności pojazdu oraz posiadacza zależnego pojazdu, który nie jest jego właścicielem (najemcę; leasingobiorcę; biorącego pojazd w nieodpłatne użyczenie; dzierżyciela pojazdu). Jedyłą miarą jest tu wartość pojazdu, która z punktu widzenia przestępstw opisanych w art. 178a § 1 i 4 k.k. oraz art. 178 § 1 i 1a k.k. jest kwestią w żaden sposób niepowiązaną, można by rzec, przypadkową.</p> <p>Nadal też art. 44b § 4 k.k. nie będzie obejmował sprawców prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą i wykonujących czynności zawodowe lub służbowe polegające na prowadzeniu pojazdu na własną rzecz albo kierujących pojazdem na podstawie innej niż umowa o pracę, na przykład na podstawie umowy cywilnoprawnej. Wyłączenie przepadku pojazdu mechanicznego oraz przepadku równowartości pojazdu tylko wobec osób zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę, z wyłączeniem osób prowadzących własną działalność gospodarczą, zostać musi uznane za naruszenie art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, gdyż cecha podstawy wykonywania czynności zawodowych jest cechą różnicującą sytuację sprawców i jednocześnie</p>		
--	---	--	--

		<p>irrelevantną z punktu widzenia ponoszonej przez nich odpowiedzialności karnej.</p> <p>3. W zakresie art. 11 pkt 3 lit. b projektu wskazać należy, że zmiana w art. 85 § 2 k.k.w. poprzez dodanie odesłania do art. 10 § 2a k.k. dzieli zastrzeżenia do samego art. 10 § 2a k.k., gdyż konsekwencją obu zmian jest możliwość skazania i osadzenia w zakładzie karnym osoby w wieku 14 lat.</p>		<p>Uwaga nr 3 nieuwzględniona Zmiana tego przepisu ma na celu uspoźnienie obowiązujących regulacji w związku ze zmianą przepisów wprowadzonych ustawą z dnia 7 lipca 2022 r.</p>
11.	Art. 3 pkt.1b	<p>art. 34 § 6 k.p.k. Celowe jest zastąpienie sformułowania „prokuratorom oraz stronie, której interes procesowy postanowienie narusza” sformułowaniem „prokuratorowi oraz innej stronie, której interes procesowy postanowienie narusza” - z uwagi na okoliczność, iż w postępowaniu sądowym prokuratorowi przysługuje status jego strony.</p>	PK	<p>Uwaga uwzględniona. Mając na względzie, że prokurator jest stroną w postępowaniu sądowym w proj. przepisie art. 34 § 6 k.p.k. sformułowanie „prokuratorom oraz stronie, której interes procesowy postanowienie narusza” zostanie zastąpione sformułowaniem „prokuratorowi oraz innej stronie, której interes procesowy postanowienie narusza”, wskutek czego otrzyma on brzmienie: <i>„§ 6. Na postanowienie o odmowie połączenia spraw oraz na postanowienie w przedmiocie wyłączenia sprawy do odrębnego rozpoznania przysługuje zażalenie prokuratorowi oraz innej stronie, której interes procesowy postanowienie narusza.”</i></p>
12.	Art. 3 pkt 12 i 13	<p>art. 402 § 2a i art. 404 § 2a k.p.k. Sformułowanie „nie więcej niż jeden z członków składu”, odnoszące się do zmiany członka składu orzekającego w toku przewodu sądowego, powinno zostać zastąpione sformułowaniem „jeden z członków składu”, co trafniej odzwierciedli ratio legis proponowanego rozwiązania.</p>	PK	<p>Uwaga uwzględniona. Z treści proj. przepisów art. 402 § 2a i art. 404 § 2a k.p.k. zostanie wyeliminowane sformułowanie „nie więcej niż” wskutek czego otrzymają one brzmienie: <i>„Art. 402 § 2a. Jeżeli w sprawie rozpoznawanej w składzie wieloosobowym zmianie z przyczyn losowych lub z powodu przeszkód prawnych uległ jeden z członków składu, rozprawę przerwana można</i></p>

				<p><i>prowadzić po przerwie w dalszym ciągu, jeżeli nie zagraża to prawidłowości orzekania w sprawie.”;</i></p> <p><i>„Art. 404 § 2a. Jeżeli w sprawie rozpoznawanej w składzie wieloosobowym zmianie z przyczyn losowych lub z powodu przeszkód prawnych uległ jeden z członków składu, rozprawę odroczoną można prowadzić w dalszym ciągu, jeżeli nie zagraża to prawidłowości orzekania w sprawie.”.</i></p>
13.	Art.11 pkt 3a	<p>art. 43la § 1 pkt 1 k.k.w.</p> <p>Konieczność uzupełnienia nowelizowanego brzmienia art. 43la § 1 pkt 1 Kodeksu karnego wykonawczego w sposób wskazujący na to, że przesłanką negatywną uzyskania przez skazanego zgody na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego jest skazanie w warunkach art. 65 Kodeksu karnego. Pozwoli to na wyeliminowanie ujawnionych w tym zakresie wątpliwości interpretacyjnych, których przejaw stanowi m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2023 r., I KZP 18/22.</p>	PK	<p>Uwaga uwzględniona.</p> <p>Negatywne przesłanki uzyskania przez skazanego zgody na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego zostaną uzupełnione o „skazanie w warunkach art. 65 Kodeksu karnego”. Treść ujętego w art. 11 pkt 3 lit. a <i>projektu</i> przepisu art. 43la § 1 pkt 1 k.k.w. zostanie uzupełniona poprzez przywołanie w niej „skazania w warunkach przewidzianych w art. 65 k.k.”, wskutek czego otrzyma on brzmienie:</p> <p><i>„1) wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą jednego roku i 6 miesięcy albo wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności w wymiarze niższym niż 3 lata i któremu do odbycia w zakładzie karnym pozostała część tej kary w wymiarze nie większym niż 6 miesięcy, a nie zachodzą warunki przewidziane w art. 64 § 2, art. 64a lub art. 65 § 1 lub 2 Kodeksu karnego;”</i></p>

14.	art. 2 pkt 12 w zw. z projek towan ym art. 175da § 8 u.s.p.	<p>Podniesiono, że w systemach teleinformatycznych wspierających działalność sądów powszechnych znajdują się dane osobowe szczególnych kategorii lub o szczególnym charakterze (art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), dalej: RODO, to zagadnienie (ewentualnej) współpracy Ministra Sprawiedliwości z innymi, pozasądowymi podmiotami w procesie informatyzacji sądów powszechnych powinny, jako nakładające prawa i obowiązki, być uregulowane w przepisach u.s.p., nie zaś w porozumieniach zawieranych przez tego ministra. Tylko ukształtowanie w u.s.p. wyczerpującej regulacji w kwestii zasad współpracy Ministra Sprawiedliwości z podmiotami pozasądowymi w procesie informatyzacji sądów powszechnych umożliwi zapewnienie stosowania w tym procesie zasad przetwarzania danych osobowych, w tym: zasady legalizmu (art. 5 ust. 1 lit. a RODO), ograniczenia celu (art. 5 ust. 1 lit. b RODO), minimalizacji danych (art. 5 ust. 1 lit. c RODO).</p> <p>To także z przepisów u.s.p., a nie porozumienia (umowy) ma jednoznacznie wynikać rola poszczególnych podmiotów w procesie przetwarzania danych osobowych w związku z informatyzacją sądów powszechnych. Jeśli podmioty, o których</p>	Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych	<p>Niezasadna.</p> <p>Minister Sprawiedliwości może, w drodze porozumienia, powierzyć innym niż dyrektorzy sądów apelacyjnych podmiotom realizującym zadania publiczne, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 57), niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa. Projekt przyjmuje formułę porozumienia w tym zakresie, a zatem wymaga zgody danego podmiotu na przyjęcie dodatkowych zadań (art. 175da § 8 u.s.p.). Minister Sprawiedliwości dysponuje swobodą w zakresie wyboru podmiotów publicznych realizujących zadania publiczne, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, którym powierzy wykonywanie niektórych zadań związanych z informatyzacją sądownictwa. Podstawą powierzenia zadań będzie porozumienie zawarte między Ministrem Sprawiedliwości a ww. podmiotem. Zadania w tym zakresie będą związane jednak co do zasady z tworzeniem i/lub administrowaniem systemu teleinformatycznego, etc. (por. art. 175da § 1 u.s.p.). Administrowanie/współadministrowanie danymi osobowymi pozostanie bez zmian w stosunku do regulacji np. art. 175a, art. 175da, art. 175db. Kwestię tą będzie mogło określać porozumienie wymienione w projektowanym przepisie art. 175da § 8 u.s.p., ale Minister Sprawiedliwości będzie uprawniony do</p>
-----	---	---	--	--

	<p>mowa w art. 175da § 8 u.s.p., w brzmieniu nadanym przez art. 2 pkt 12 projektu, miałyby w takim procesie działać w imieniu i na rzecz Ministra Sprawiedliwości, celowym – w ocenie organu nadzorczego – byłoby skorzystanie z instytucji prawnej powierzenia na podstawie innego instrumentu prawnego (art. 28 ust. 3 RODO). Odnoszące się do takiego powierzenia unormowania zamieszczone w – znowelizowanym przez projekt – u.s.p. musiałyby przy tym obejmować wszystkie elementy wymienione w art. 28 ust. 3 RODO. Podkreślić również należy, że (ewentualne) przepisy u.s.p. dotyczące udziału podmiotów pozasądowych w procesie informatyzacji sądów powszechnych muszą przewidywać odpowiednie do celu i zakresu regulacji zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane będą przetwarzane przez sądy.</p>	<p>powierzenia w tym porozumieniu przetwarzania danych osobowych tylko w takim w zakresie, w jakim sam może przetwarzać dane osobowe jako administrator/współadministrator.</p> <p>Stosownie do art. 5 ust. 1 lit. a RODO dane osobowe muszą być przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dane dotyczą. Z art. 6 ust. 1 lit. c i e rozporządzenia 2016/679 wynika, że przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy – i w takim zakresie, w jakim – spełniony jest co najmniej jeden z poniższych warunków: przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze oraz przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi.</p> <p>Niejednokrotnie relacje współadministrowania są trudne do oceny i dotyczą wielu złożonych aspektów przetwarzania. Ten system przetwarzania z założenia nie jest transparentny, więc aby zapewnić realizację zasad rozporządzenia 2016/679, niezbędne jest znaczne zaangażowanie podmiotów uczestniczących w przetwarzaniu na zasadzie współadministrowania, ustalenie reguł postępowania w tych wspólnych relacjach oraz wzajemnych kompetencji. To specyficzne i złożone środowisko przetwarzania wymaga takich ustaleń, by łatwo można było przypisać współadministratorom role i zakres obowiązków. Z drugiej strony, ta złożoność i zawołałość relacji wyklucza możliwość stworzenia</p>
--	--	---

			<p>kompletnej, zamkniętej listy przypadków sprawowania wspólnej kontroli nad celami i sposobami przetwarzania.</p> <p>Najważniejszym celem przetwarzania danych osobowych w związku z informatyzacją sądownictwa jest zapewnienie sprawności czy przyspieszenie prowadzonych postępowań. Celów tych będzie znacznie więcej, jak np. sprawowanie wymiaru sprawiedliwości (przetwarzanie danych biegłych sądowych, lekarzy sądowych, ławników, mediatorów, stron postępowania, świadków), zapewnienie sprawności administracyjnej sądów, realizacja nadzoru administracyjnego przez Ministra Sprawiedliwości i prezesa właściwego sądu, etatyzacja sądownictwa (zatrudnienie w sądzie, dotyczące osób uczących się, kandydatów do pracy, pracowników, świadczenie usług na podstawie umów cywilnoprawnych, prowadzenie zamówień publicznych, wystawienie faktury, rachunku i prowadzenie sprawozdawczości finansowej), zapewnienie bezpieczeństwa osób i mienia, w tym przetwarzanie danych osób w systemie monitoringu wizyjnego, etc. Początku tego celu w przypadku postępowań sądowych można się doszukać już w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Adresatem normy m.in. „o prawie rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki”, obok obywateli i sądów, jest także Minister Sprawiedliwości, który sprawuje nadzór administracyjny nad sądami powszechnymi. Przy tym Konstytucja RP stanowi prawa podstawowe dla państwa oparte na współdziałaniu</p>
--	--	--	---

			<p>władz, w tym przypadku władzy wykonawczej i sędziowskiej.</p> <p>Każdy ze współadministratorów zobowiązany jest do realizacji zasady „minimalizacji danych” wyrażonej w art. 5 ust. 1 lit. c) RODO – zgodnie z którą dane osobowe muszą być „adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane”. Oznacza to, że każdy z podmiotów może przetwarzać dane w zakresie niezbędnym do realizacji zadań oraz celów przetwarzania, określonych w przepisach prawa. W tym zakresie należy uwzględnić fakt, że Minister Sprawiedliwości realizuje zadania związane wyłącznie z technicznym i administracyjnym utrzymaniem i zachowaniem ciągłości działania systemów teleinformatycznych (por. art. 175da § 1 i § 5 u.s.p.).</p> <p>Niemniej uznanie np. Ministra Sprawiedliwości za współadministratora danych osobowych przetwarzanych w sądowych systemach teleinformatycznych nie oznacza, że będzie miał on swobodny i nieograniczony dostęp do danych osobowych skatalogowanych w zbiorze danych orzeczniczych, tj. danych przetwarzanych w postępowaniach sądowych w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości albo realizacji zadań z zakresu ochrony prawnej, których administratorem są sądy zgodnie z art. 175db u.s.p. Zgodnie z projektowanym art. 175da § 6 u.s.p. Minister Sprawiedliwości przetwarza dane, w tym dane osobowe znajdujące się w systemach teleinformatycznych określonych w § 2, wyłącznie w zakresie niezbędnym dla realizacji ustawowych zadań Ministra Sprawiedliwości,</p>
--	--	--	---

				w szczególności związanych z informatyzacją sądownictwa.
15.	art. 8 pkt 23 projektu (art. 191a ustawy o Prokuraturze).	Przypomnieć należy, iż art. 45 ust. 2 zdanie drugie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłającej decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, str. 89, z późn. zm.), powoływanej dalej z zastosowaniem skrótu „dyrektywa 2016/680”, upoważnia państwa członkowskie, by ustanowić inny niż organ nadzorczy w rozumieniu art. 41 dyrektywy 2016/680 (w Rzeczypospolitej Polskiej – Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych – art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych) do nadzorowania operacji przetwarzania dokonywanych przez inne [niż sądy – przyp. Autora] niezależne organy wymiaru sprawiedliwości w ramach sprawowania przez nie wymiaru sprawiedliwości. Choć więc w motywie 80 zdanie trzecie in fine dyrektywy 2016/680 prawodawca unijny przewidział możliwość, by za niezależny organ wymiaru	PUODO	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Przed wszystkim należy wskazać, że uwaga PUODO nie powinna być w ogóle przedmiotem rozważań w toku procesu legislacyjnego dotyczącego procedowanego projektu ustawy, merytorycznie biorąc jest to bowiem uwaga nie do projektu, lecz do obowiązujących rozwiązań określonych w art. 191a § 1 Prawa o prokuraturze — a zatem do przepisu, który nie jest w ogóle przedmiotem tego przedłożenia. Już w obecnym stanie prawnym wyłączony jest nadzór Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych wobec prokuratury w zakresie wykonywania przez nią zadań określonych w art. 2 Prawa o prokuraturze. Nadzór ten wykonują organy nadzorcze określone w art. 191 a § 1 Prawa o prokuraturze. Tymczasem zasadniczy sens uwagi PUODO sprowadza się do tego, że nadzór ten winien wykonywać PUODO, zaś art. 191a należy w całości uchylić. Nie jest to zatem uwaga do projektu, lecz propozycja <i>de lege ferenda</i>.</p> <p>Nie można zgodzić się z przedstawionym przez PUODO argumentem, że organy, o których mowa w</p>

	<p>sprawiedliwości uznać prokuraturę, to podyktowane to było różnymi modelami funkcjonowania prokuratury w poszczególnych państwach członkowskich. Dlatego w – przywoływanym wyżej – motywie 80 zdanie trzecie in fine dyrektywy 2016/680 prawodawca unijny poprzestał na sformułowaniu „[...] przykładowo przez [pogrubienie. Autora] prokuraturę”, pozostawiając uregulowaniom państw członkowskich i orzecznictwu sądowemu ocenę, czy – uwzględniając całokształt przepisów i norm kompetencyjnych – w danym państwie członkowskim prokuratura spełnia wymagania niezbędne do uznania za niezależny organ wymiaru sprawiedliwości. Przenosząc te rozważania na grunt polskiego ustawodawstwa wskazać trzeba, że – zgodnie z brzmieniem art. 10 ust. 2 i art. 175 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – wyłączność w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej należy do sądów: Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych. Jednostki organizacyjne prokuratury za niezależne organy wymiaru sprawiedliwości nie mogą być zaś uznane ze względu na model funkcjonowania prokuratury w Rzeczypospolitej Polskiej – hierarchiczne podporządkowanie, a nie niezależność (art. 7 § 2–4, art. 13 § 1 i 3, art. 18 § 2, art. 28, art. 29 i art. 34 ustawy o prokuraturze). Na kwestię konieczności posiadania przymiotu niezależności dla uznania danego podmiotu za organ wymiaru sprawiedliwości wskazał zaś Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w</p>		<p>obowiązującym art. 191a § 1 Prawa o prokuraturze nie są organami niezależnymi. Zgodnie z art. 7 § 1 Prawa o prokuraturze prokurator przy wykonywaniu czynności określonych w ustawach jest niezależny. Przewidziane w art. 7 wyjątki ograniczające tę niezależność nie dotyczą sytuacji, kiedy prokurator działa jako organ nadzoru nad przetwarzaniem danych osobowych. W tym zakresie niezależność prokuratora wynika wprost z ustawy.</p>
--	---	--	---

	<p>wyroku z dnia 27 maja 2019 r. w połączonych sprawach C-508/18 i C-82/19 w sprawie wydawania europejskiego nakazu aresztowania. Skoro zatem, zarówno w świetle polskich unormowań konstytucyjnych i regulacji ustawowych zamieszczonych w ustawie o prokuraturze, jak i ugruntowanego orzecznictwa sądów europejskich prokuratura w Rzeczypospolitej Polskiej nie może być uznana za niezależny organ wymiaru sprawiedliwości, to – zaproponowana w art. 8 pkt 23 projektu – zmiana brzmienia art. 191a ustawy o prokuraturze doprecyzowująca kompetencje nadzorcze organów prokuratury [pogrubienie. Autora] nad przetwarzaniem przez powszechne jednostki prokuratury danych osobowych pogłębia [pogrubienie. Autora] istniejący stan niezgodności przepisów ustawy o prokuraturze z unormowaniami dyrektywy 2016/680 dotyczącymi konieczności zapewnienia sprawowania nadzoru nad przetwarzaniem danych osobowych do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar przez niezależny organ nadzorczy (art. 41 ust. 1 dyrektywy 2016/680). Dlatego organ właściwy w sprawie ochrony danych osobowych (organ nadzorczy w rozumieniu dyrektywy 2016/680 – art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych) – kierując się wytycznymi zawartymi w art. 41 ust. 3 dyrektywy 2016/680 – sugeruje odstąpienie od nowelizowania w projekcie</p>		
--	--	--	--

		art. 191a ustawy o prokuraturze oraz zamieszczenie w projekcie zmiany polegającej na całkowitym uchyleniu art. 191a ustawy o prokuraturze. Dzięki wprowadzeniu – proponowanej przez organ właściwy w sprawie ochrony danych osobowych – zmiany ustawy o prokuraturze nadzór nad przetwarzaniem danych osobowych przez powszechne jednostki prokuratury do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar obejmie niezależny organ nadzorczy (Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych – art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych), co zapewni właściwą implementację postanowień dyrektywy 2016/680. Jako zmianę wynikową w stosunku do wskazanej wyżej organ właściwy w sprawie ochrony danych osobowych widzi potrzebę usunięcia z art. 1 pkt 3 ustawy grudniowej sformułowania „prokuratorę		
16.	Art. 1 pkt 5) (proj. art. 151 k.p.c.)	Proponowane jest wprowadzenie w przepisach k.p.c. rozwiązania umożliwiającego stronie złożenie wiążącego sąd wniosku o umożliwienie jej stacjonarnego udziału w posiedzeniu, jak też o zobowiązanie do stacjonarnego udziału osób wezwanych (np. świadków, biegłych) nawet wówczas, gdy nie ma przeszkód do zarządzenia posiedzenia zdalnego.	Prezes Prokurator ii Generalnej RP	Uwaga uwzględniona.

17.	Art. 1 pkt 5) (proj. art. 151 k.p.c.)	<p>Proponuje się zmianę kolejności poszczególnych przepisów ujętych w § 3 i § 6, a także rozważenie zmiany sposobu określenia terminu w § 3 zd. 2, który jest liczony od doręczenia wezwania na posiedzenie, podczas gdy powinien być liczony od zawiadomienia o posiedzeniu zdalnym.</p> <p>Zmiana kolejności przepisów § 3 i § 6 powinna uwzględniać czasowe następstwo czynności obejmujących: zarządzenie przeprowadzenia posiedzenia zdalnego (§ 2), zawiadomienie o posiedzeniu zdalnym z informacją m.in. o terminie złożenia wniosku o zastrzeżenie przebywania strony albo innego uczestnika posiedzenia w budynku sądu (§ 6 zdanie pierwsze), złożenie przez stronę albo innego uczestnika wniosku o ww. zastrzeżenie w określonym terminie (§ 3 zdanie drugie), zarządzenie na wniosek przeprowadzenia posiedzenia zdalnego z ww. zastrzeżeniem (§ 3 zdanie pierwsze).</p>	Prezes Prokuratorii Generalnej RP	Uwaga uwzględniona.
18.	Art. 1 pkt 1-3, art. 3 pkt 6	<p>Konieczne jest <u>doprecyzowanie daty doręczenia pisma przez PI</u>. Zarówno obowiązujące, jak i projektowane przepisy łączą doręczenie, co do zasady, z <u>zapoznaniem się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w portalu</u>. W przypadku braku zapoznania się pismo uznaje się natomiast za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia w portalu. Przepisy powszechnie obowiązującego prawa nie precyzują jednak, jakie zdarzenie oznacza „zapoznanie się” z pismem, a w konsekwencji nie jest jasne, jakie zdarzenie jest uznawane za jego odebranie. Determinują to wyłącznie funkcjonalności portalu oraz akty o charakterze instrukcyjnym, które</p>	Prezes Prokuratorii Generalnej RP	Uwaga uwzględniona.

	<p>przewidują, że doręczenie ma następować przez umieszczenie pisma w zakładce „Moje doręczenia”, a pobranie pisma z tej zakładki generuje elektroniczne potwierdzenie odbioru korespondencji. Nie ma przy tym prawnego wymogu, by zapoznanie się z pismem było udokumentowane wygenerowanym w systemie potwierdzeniem. Powoduje to, że obecnie nie można wykluczyć wykładni, zgodnie z którą pismo uznaje się za doręczone po upływie 14 dni od umieszczenia w portalu informacyjnym, bez względu na to, w jakiej zakładce pismo jest dostępne dla użytkownika i czy możliwe było wygenerowanie potwierdzenia odbioru korespondencji.</p> <p>W odniesieniu do doręczeń przez PI zarówno w procedurze cywilnej, jak i w karnej optymalnym rozwiązaniem byłoby uregulowanie w rozporządzeniach kwestii sposobu doręczania pism za pomocą portalu, analogicznie jak uczyniono to w przypadku doręczeń przez operatora pocztowego (art. 131 § 2 k.p.c. i art. 141 k.p.k.) i doręczeń elektronicznych (art. 131 § 3 k.p.c.). Pozwoliłoby to na wyeliminowanie problemów wynikających z niejednolitej praktyki administracji sądowej w zakresie doręczania pism za pośrednictwem portalu. <u>Jak się wydaje, w tym kierunku, tj. unormowania w rozporządzeniu trybu i sposobu dokonywania doręczeń, zmierza projektowany art. 133 § 5 k.p.k. (art. 3 pkt 6 projektu). Postulujemy, aby sposób unormowania tych kwestii był jednakowy w postępowaniu cywilnym i karnym.</u></p>		
--	---	--	--

	<p>W przypadku pism sądowych w procedurze cywilnej, które co do zasady doręcza się w odpisach (art. 140 § 1 k.p.c.), powstaje ponadto <u>wątpliwość, jaki charakter mają mieć pisma umieszczane w portalu</u>, szczególnie w kontekście wymagań technicznych przewidzianych dla dokumentów generowanych w systemie teleinformatycznym (art. 140 § 2 i 3 k.p.c.). Wymaga to rozważenia i ewentualnie rozstrzygnięcia w projektowanych przepisach, a co najmniej wyjaśnienia w uzasadnieniu.</p> <p>Zasadnicze elementy systemu doręczeń za pomocą PI, jak np. moment doręczenia, powinny być doprecyzowane w treści projektowanych przepisów.</p> <p>Proponujemy w odniesieniu do:</p> <p>1) art. 9 § 1¹ k.p.c. – zredagowanie odesłania do art. 53da § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych tak, jak zredagowano je w art. 3 pkt 6 projektu w propozycji brzmienia art. 133a § 1 k.p.k., który prawidłowo odsyła do portalu informacyjnego, o którym mowa w art. 53da § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych. Przepis ten nie zawiera wyrażenia „system informatyczny”, więc odesłanie w art. 9 § 11 k.p.c. zaproponowane w projekcie nie jest czytelne;</p>		
--	---	--	--

	<p>2) art. 131^{1a} § 1 zd. 1 k.p.c. – zmianę redakcji przepisu, aby uwzględniała ona potrzebę umieszczenia doręczanego pisma w portalu informacyjnym w sposób umożliwiający po pierwsze uwidocznienie, że celem umieszczenia pisma jest doręczenie a po drugie uzyskanie przez odbiorcę dokumentu potwierdzającego doręczenie. Jest to istotne dla sprawności obiegu korespondencji sądowej, pewności dat doręczeń i terminowości dokonywania czynności procesowych. PI umożliwia umieszczanie pism nie tylko w celu ich doręczenia, ale także informacyjnie (por. art. 53da § 1 zd. 2 p.u.s.p.), dlatego istotne jest, aby użytkownik miał możliwość identyfikacji celu umieszczenia pisma w portalu i podjęcia decyzji o jego odbiorze. Nadanie takiego brzmienia powiąże też ten przepis i zawarty w nim obowiązek po stronie sądu umożliwienia odbiorcy pisma uzyskania dokumentu potwierdzającego doręczenie z projektowanym art. 142 § 1 pkt 4 k.p.c., w którym jest mowa o obowiązku po stronie odbiorcy potwierdzania doręczenia dokumentem uzyskanym z PI.</p> <p>Doprecyzowania wymaga też relacja między doręczeniem pisma przez umieszczenie go w PI innymi sposobami doręczeń. Z brzmienia art. 131^{1a} § 1 zd. 1 wynika, że przepis ten ma mieć zastosowanie, jeżeli nie jest możliwe doręczenie elektroniczne, o którym mowa w art. 131 k.p.c. Jednak z uzasadnienia projektu wynika, że projektowane rozwiązanie ma być alternatywą dla doręczeń przez operatora</p>		
--	--	--	--

		<p>pocztowego (art. 131 § 1 k.p.c.). Należy zatem rozważyć potrzebę zmiany redakcji art. 131^{1a} § 1 k.p.c. zdanie pierwsze na wzór projektowanego art. 133a § 1 k.p.k. (art. 3 pkt 6 projektu), który wskazuje, że w procedurze karnej taka formuła doręczeń jest uzależniona od jej wyboru przez odbiorcę pism;</p> <p>3) art. 131^{1a} § 2 k.p.c. – nadanie brzmienia wzorowanego na brzmieniu art. 1311 § 2 k.p.c. Propozycja brzmienia zawarta w projekcie jest wzorowana na art. 15zsz⁹ ust. 3 specustawy. Jak już wskazano wyżej, nie jest jasne, jak rozumieć „zapoznanie się” z pismem, które ustawodawca utożsamia z doręczeniem wywołującym skutki procesowe. Konieczne jest zatem precyzyjne określenie w ustawie, że doręczenie za pośrednictwem portalu informacyjnego następuje z dniem wskazanym w potwierdzeniu odbioru możliwym do wygenerowania i dostępnym nie tylko dla sądów, ale też dla innych użytkowników portalu.</p>		
19.	Uwaga ogólna	<p>W projektowanych przepisach należy wprowadzić rozstrzygnięcie w zakresie skutków dublowania doręczeń, tj. zamieszczania pism sądowych w PI w zakładce „Moje doręczenia”, jak i wysyłania ich za pośrednictwem operatora pocztowego poprzez <u>przyjęcie, że w każdym wypadku decydująca jest data pierwszego doręczenia, bez względu na jego formę.</u> Powyższe zapobiegnie obecnym trudnościom z ustaleniem daty doręczenia, co ma kluczowe znaczenie dla ustalenia biegu terminów na dokonanie</p>	Prezes Prokuratorii Generalnej RP	Uwaga uwzględniona.

		czynności procesowych, a nawet samej możliwości podjęcia czynności.		
20.	Art. 2 pkt 8 projektu (proj. akrt. 53da p.u.s.p.)	<p>1) art. 53da § 1 zd. 1 – należy uzupełnić go o <u>prokuratorów i inne osoby, którym przepis szczególny może umożliwić doręczanie za pośrednictwem PI</u> (por. art. 3 pkt 6 projektu, w którym proponuje się w k.p.k. dodanie art. 133a, który ma objąć także osoby fizyczne). Ponadto <u>przepis powinien odnosić się do PI, a nie do kont indywidualnych w tym portalu</u>, jeżeli mają nadal funkcjonować także konta instytucjonalne, na co wskazuje projektowany art. 53da § 2;</p> <p>2) art. 53da § 2 – <u>przeniesienie regulacji odpowiednio do ustawy o PGRP i do ustawy – Prawo o prokuraturze</u>, co zapewni systemową spójność z analogicznymi regulacjami zamieszczanymi m.in. w <u>ustawie o radcach prawnych</u> (art. 5–7 projektu). W zakresie ustawy o PGRP proponuje się dodanie art. 36a: <i>„Art. 36a. Prokuratoria Generalna jest obowiązana posiadać konto w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da u.p.s.p.</i></p>	Prezes Prokuratorii Generalnej RP	Uwagi uwzględnione.

21.	Art. 1 pkt 5 lit. a projektu	W art. 151 § 2 k.p.c. w zakresie zd. 3, które reguluje udział przedstawiciela administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego w czynnościach procesowych w miejscach przebywania osób pozbawionych wolności, <u>proponuje się rozważyć potrzebę uwzględnienia w przepisie także czynności procesowych w miejscu przebywania osób objętych postępowaniem terapeutycznym na podstawie odrębnych przepisów.</u>	Prezes Prokuratorii Generalnej RP	Uwaga uwzględniona.
22.	art. 2 pkt 4 w zw. z projektem art. 51 § 1 u.s.p.	Proponuje się w art. 51 § 1, który wyłącza zastosowanie zarządzeń porządkowych przewodniczącego składu sądu oraz kar porządkowych wymierzanych przez sąd wobec sędziów, asesorów sądowych i ławników należących do składu orzekającego oraz wobec prokuratora, radcy Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej biorących udział w sprawie, a także wobec osób, do udziału których w sprawie stosuje się przepisy o prokuratorze, proponujemy uwzględnić treść art. 33 ust. 1 ustawy o PGRP, zgodnie z którym czynności zastępstwa przed sądami wykonują nie tylko radcowie Prokuratorii, ale też Prezes i wiceprezesi Prokuratorii i uzupełnić przepis o Prezesa i wiceprezesów Prokuratorii.	Prezes Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej	Uwaga uwzględniona. Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2100 oraz z 2023 r. poz. 614) czynności zastępstwa przed sądami, trybunałami i innymi organami orzekającymi wykonują Prezes Prokuratorii Generalnej, wiceprezesi Prokuratorii Generalnej, radcowie i referendarze. Przepis art. 33 ust. 1 wyodrębnia trzy grupy osób, które w sprawach prowadzonych przez PGRP mogą wykonywać czynności zastępstwa. Są to radcowie, referendarze, a także – traktowani łącznie – Prezes i wiceprezesi. Należy zauważyć, że są to pracownicy Urzędu Prokuratorii Generalnej. Podniesioną uwagę należy uznać za zasadną, ponadto zgodnie z brzmieniem obowiązującego art. 33 ust. 1 ww. ustawy do grupy postulowanych osób należy dodać także referendarzy, wobec czego treść art. 51 § 1 u.s.p. po słowach: „oraz do prokuratora,” powinna mieć następujące brzmienie: „Prezesa, wiceprezesów, radców

				i referendarzy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej”.
23.	art. 2 pkt 9 lit. c w zw. z projektowanym art. 54 § 16 pkt 10 u.s.p.	Proponuje się w § 16, aby uwzględnić wyłączenie przepisów § 3-13, które dotyczą szczególnych uprawnień pracowników ochrony w budynkach sądów w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa w tych budynkach, także w odniesieniu do Prezesa i wiceprezesa Prokuraturii, a także referendarzy zatrudnionych w Urzędzie Prokuraturii	Prezes Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej	<p>Uwaga uwzględniona.</p> <p>Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2100 oraz z 2023 r. poz. 614) czynności zastępstwa przed sądami, trybunałami i innymi organami orzekającymi wykonują Prezes Prokuraturii Generalnej, wiceprezesi Prokuraturii Generalnej, radcowie i referendarze.</p> <p>Przepis art. 33 ust. 1 wyodrębnia trzy grupy osób, które w sprawach prowadzonych przez PGRP mogą wykonywać czynności zastępstwa. Są to radcowie, referendarze, a także – traktowani łącznie – Prezes i wiceprezesi. Należy zauważyć, że są to pracownicy Urzędu Prokuraturii.</p> <p>Podniesioną uwagę należy uznać za zasadną, ponadto zgodnie z brzmieniem obowiązującego art. 33 ust. 1 ww. ustawy do grupy postulowanych osób należy dodać także referendarzy, wobec czego treść art. 54 § 16 pkt 10 u.s.p. po słowach: „komorników sądowych,” powinna mieć następujące brzmienie: „Prezesa, wiceprezesów, radców i referendarzy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej”.</p>

24.	Art. 3 projek tu... (art. 133a § 1 i 3 k.p.k.) .	art. 133a § 1 k.p.k. – zmianę redakcji przepisu, aby uwzględniała ona potrzebę umieszczenia doręczanego pisma w portalu informacyjnym w sposób umożliwiający po pierwsze uwidocznienie, że celem umieszczenia pisma jest doręczenie a po drugie uzyskanie przez odbiorcę dokumentu potwierdzającego doręczenie (jak w przypadku propozycji dotyczącej analogicznego przepisu k.p.c.); art. 133a § 3 k.p.k. – nadanie brzmienia wzorowanego na brzmieniu art. 1311 § 2 k.p.c.	Prezes Prokuraturii Generalnej Rzeczyposp olitej Polskiej	Uwaga uwzględniona.
25.	Art. 1 pkt 1) (proj. art. 9 § 1 ¹ k.p.c.)	Wprowadzając uregulowanie dot. <u>możliwości przeglądania akt za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe nie wskazuje, czy w systemie tym umieszczane będą kompletne akta - w tej samej wersji, co akta sądowe w formie papierowej, czy też wybrane ich elementy.</u> Projektodawca nie przewiduje również rozwiązań na wypadek niezamieszczenia w systemie teleinformatycznym wszystkich dokumentów i nie daje żadnej gwarancji, że zapoznanie się z aktami w formie elektronicznej pozwala stronie zapoznać się ze wszystkimi dokumentami.	NRA	Uwaga nieuwzględniona.
26.	Art. 1 pkt 2) (proj. art. 131 ^{1a} k.p.c.)	Istotne zastrzeżenia budzi zapis art. 131 ^{1a} § 2 k.p.c. zgodnie, z którym <u>datą doręczenia pisma sądowego jest data zapoznania się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w PI.</u> W przypadku braku zapoznania się pismo uznaje się za doręczone <u>po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w PI.</u>	NRA	Uwaga nieuwzględniona.

	<p>Krytycznie ocenić należy posługiwanie się przez projektodawcę terminem „data zapoznania się”. Określenie to wymaga zmiany i zastąpienia terminem „data odbioru”.</p> <p>Projekt zakłada, że skutek doręczenia następuje po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w portalu informacyjnym. Takie rozwiązanie stanowi formę faktycznego skrócenia terminu dokonania czynności procesowej, w tym złożenia środka zaskarżenia.</p> <p>W obecnie funkcjonującym PI pisma sądowe „zamieszczane są” w <u>dni wolne od pracy</u> oraz w <u>godzinach nocnych</u>, co należy uznać za rozwiązanie nieprawidłowe. Zgodnie z artykułem 134 § 1 i 2 k.p.c. <i>w dni ustawowo wolne od pracy, jako też w porze nocnej doręczać można tylko w wyjątkowych wypadkach za uprzednim zarządzeniem prezesa sądu. Za porę nocną uważa się czas od godziny dwudziestej pierwszej do godziny siódmej.</i> Ograniczeń tych nie uwzględnia jednak forma doręczeń elektronicznych, skracając faktyczny termin podjęcia czynności procesowych.</p> <p>Proponowane w projekcie rozwiązania wymagają zmiany i wyeliminowania możliwości zamieszczania pism sądowych w dni wolne od pracy oraz w porze nocnej ewentualnie przyjęcia, że o ile umieszczenie pisma w portalu informacyjnym następuje w porze nocnej lub w dniu wolnym od pracy, za datę umieszczenia pisma w portalu informacyjnym przyjmuje się następny dzień przypadający po tej dacie. Takie rozwiązanie skutkować będzie</p>		
--	---	--	--

		ujednoceniem terminów doręczania przesyłek sądowych niezależnie od ich formy.		
27.	Art. 1 pkt 2) (proj. art. 131 ^{1a} k.p.c.)	<p>Krytycznie należy ocenić <u>pominięcie przez projektodawcę obowiązku każdorazowego udzielenia pełnomocnikowi dostępu do sprawy za pośrednictwem PI. Dostęp do konkretnej sprawy w PI winien następować automatycznie po zgłoszeniu przez pełnomocnika udziału w sprawie, bez konieczności składania odrębnego wniosku.</u></p> <p>Aktualnie dochodzi do sytuacji, że pełnomocnicy przez kilka dni, a nawet tygodni oczekują na akceptację wniosku o udzielenie dostępu do sprawy. Brak akceptacji wniosku przez pracownika sądu i jednoczesna możliwość wprowadzania do systemu dokumentów doręczanych elektronicznie, może skutkować upływem terminu do wykonania konkretnych czynności procesowych, pomimo braku możliwości zapoznania się z wprowadzoną do systemu korespondencją sądową.</p> <p>Projektodawca winien zapewnić takie rozwiązania techniczne w portalu informacyjnym, które nie będą dawały możliwości zamieszczania w nim dokumentów skierowanych do stron lub pełnomocników bez wcześniejszego udzielenia im dostępu do sprawy.</p>	NRA	<p>Uwaga wyjaśniona.</p> <p>Sądom rekomendowano przyjęcie praktyki nadawania dostępu do sprawy w PI. Jednoznaczna identyfikacja pełnomocnika zawodowego następuje za pośrednictwem systemu ROBUS. Stąd też co do zasady dostęp do sprawy w PI powinien być udzielany bez skierowania przez pełnomocnika wniosku w tym zakresie. Natomiast jeżeli pełnomocnik zna sygnaturę sprawy, w której występuje i dostrzeże, że nie został mu udzielony dostęp do sprawy winien niezwłocznie złożyć za pośrednictwem PI wniosek o udzielenie dostępu do sprawy. Z uwagi na wolumen postępowań prowadzonych przez sądy powszechne oraz ograniczoną liczbę pracowników sekretariatów sądowych, taka praktyka może przyspieszyć i uskutecznić proces zyskiwania dostępu do sprawy.</p>

28.	Art. 1 pkt 5) (proj. art. 151 k.p.c.)	<p>Możliwość przeprowadzenia jawnego posiedzenia sądu z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość <u>powinno stanowić wyjątek od zasady prowadzenia rozpraw stacjonarnych.</u></p> <p>Zdecydowanie krytycznie ocenić należy zawężenie katalogu wyłączeń posiedzenia zdalnego w zasadzie wyłącznie do osób, których dotyczy wnioski o <u>ubezwłasnowolnienie</u> (o ile mają być wysłuchane) oraz <u>do udziału biegłych w tej czynności.</u> Katalog spraw, które nie powinny podlegać rozpoznaniu w trybie zdalnym winien być zdecydowanie szerszy i obejmować również te rozprawy i posiedzenia, na których zeznania składają świadkowie oraz strony.</p>	NRA	Uwaga nieuwzględniona.
29.	Art. 1 pkt 5) (proj. art. 151 k.p.c.)	<p>1) Krytycznie ocenić należy projektowane zmiany w zakresie w jakim projektodawca <u>przypisuje wyłącznie Sądowi prerogatywę do podejmowania decyzji o zdalnym czy stacjonarnym charakterze posiedzenia bez obowiązku uwzględniania stanowiska stron.</u></p> <p>Zaproponowane przez projektodawcę rozwiązania, pozostawiające decyzję co do formy prowadzonej rozprawy wyłącznie sądowni, bez uwzględniania stanowiska stron, nie dają gwarancji prawidłowego przebiegu postępowania oraz godzą w zasadę bezpośredniości postępowania dowodowego.</p> <p>Dla zagwarantowania stronie przysługujących jej praw procesowych <u>za właściwe uznać należy wprowadzenie rozwiązania obligującego Sąd do przeprowadzenia posiedzenia/rozprawy w formie stacjonarnej w przypadku zgłoszenia takiego wniosku</u></p>	NRA	<p>Uwagi nieuwzględnione.</p> <p>Możliwość przeprowadzenia posiedzenia w formie zdalnej stanowi instrument uelastyczniający procedurę cywilną i służy ułatwieniu dostępu do sądu oraz sądu do podmiotów uczestniczących w postępowaniu. Zarządzenie przeprowadzenia posiedzenia w formie zdalnej należy do kompetencji przewodniczącego składu orzekającego, który powinien kierować się wskazanymi w § 2 kryteriami. Elementem tych kryteriów jest charakter dowodu i jego znaczenie dla sprawy. Wbrew obawom, nie każdy dowód z osobowego źródła dowodowego ma tak doniosłe znaczenie dla rozstrzygnięcia, że absolutnie konieczne jest jego przeprowadzenie w warunkach sali sądowej. Ponadto istnieje taka sfera faktów podlegających stwierdzeniu tym dowodem, która nie poddaje się manipulacji. Do</p>

	<p><u>przez stronę lub przynajmniej umożliwienia stronie, która wniosek taki złożyła udziału w rozprawie stacjonarnej nawet w przypadku, kiedy dysponuje ona możliwościami technicznymi udziału w rozprawie zdalnej.</u></p> <p>2) Niezbędny i pożądanym dla zapewnienia gwarancji procesowych strony jest <u>system pozwalający na swobodną komunikację osoby oczekującej na połączenie z przewodniczącym - sekretariatem.</u> Obecnie dochodzi do sytuacji, że strony oraz ich pełnomocnicy przez długi okres czasu oczekują na rozprawę zdalną, nie posiadając żadnych informacji o przyczynach braku połączenia. Zarówno strony, pełnomocnicy, jak i inni uczestnicy postępowania winni posiadać informację o dostępnym kanale komunikacji z sądem. Kanał ten powinien nie tylko <u>poinformować o opóźnieniu i przewidywanym jego czasie, ale również stwarzać stronie i pełnomocnikowi możliwość złożenia wniosku o odroczeniu rozprawy w związku z opóźnieniem lub poinformowania sądu o braku możliwości dalszego oczekiwania z uwagi na rozpoczęcie kolejnej rozprawy. Brak możliwości komunikacji z sądem powoduje, że ani strona, ani pełnomocnik nie jest w stanie przekazać informacji o oczekiwaniu na rozprawę, bądź o ewentualnych problemach technicznych związanych z połączeniem, a decyzja o niekontynuowaniu oczekiwania niesie ze sobą ogromne ryzyko procesowe dla stron.</u></p> <p>Dotychczasowe rozwiązania wymagają podejmowania przez osoby oczekujące na rozprawę</p>		<p>przewodniczącego będzie należała wstępna ocena tych kwestii w odniesieniu do konkretnych świadków, do sądu natomiast ocena wiarygodności przeprowadzonego w ten sposób dowodu.</p>
--	--	--	---

		<p>zdalną szeregu działań mających na celu przekazanie informacji o problemach technicznych bądź braku możliwości połączenia. Komunikacja najczęściej prowadzona jest poprzez BOI, co wiąże się z niejednokrotnie z bardzo długim okresem oczekiwania. <u>Brak bezpośredniego połączenia z konkretnym wydziałem sądu lub przewodniczącym faktycznie uniemożliwia uczestnikom postępowania przekazanie jakichkolwiek informacji.</u> W przypadku wystąpienia problemów technicznych po stronie sądu osoby oczekujące na rozpoczęcie rozprawy zdalnej również nie posiadają żadnych informacji o przyczynach braku połączenia. Niejednokrotnie dochodzi do sytuacji, że uczestnik postępowania nie ma wiedzy czy brak połączenia leży po jego stronie, czy po stronie organizatora spotkania i jakie działania powinien podjąć, aby nawiązać połączenie.</p>		
30.	<p>art. 2 pkt 2 w zw. z projek towan ym art. 49 § 1 u.s.p.</p>	<p>a) art. 49 § 1 u.s.p. – po pierwsze, w przedmiocie wymierzenia kary pieniężnej orzeka sędzia, który był adresatem wypowiedzi mieszczących się w ramach określonego w art. 49 § 1 u.s.p. ubliżenia sądowi. Po drugie, orzekanie może nastąpić bez udziału osoby, która dopuściła się takiego czynu, co nie zapewnia jej możliwości przedstawienia własnego stanowiska w sprawie. Po trzecie, ukaranie karą porządkową jest natychmiast wykonalne, co sprawia, że nawet jego zaskarżenie nie gwarantuje zapewnienia podstawowych warunków rzetelności</p>	<p>Sąd Najwyższy</p>	<p>Niezasadne.</p> <p>a) Wskazać należy że zakres zmian wprowadzanych w projekcie został przygotowany w oparciu o wzorzec, który określił Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyrokach w sprawie Słomka przeciwko Polsce (nr skargi 68924/12) oraz w sprawie Lewandowski przeciwko Polsce (nr skargi 66484/09) z uwzględnieniem zarówno mechanizmu wymierzania kar porządkowych w ramach tzw. policji sesyjnej oraz samej jej istoty służącej przywróceniu zgodnego z prawem zachowania w przypadkach, gdy uczestnicy</p>

	<p>proceduralnej. Całokształt tych okoliczności sprawia, że unormowanie dotyczące nakładania kar porządkowych uregulowane w u.s.p. godzi w prawo do rzetelnego procesu karnego uregulowane w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,</p> <p>b) art. 49 § 4 u.s.p. – przepis ten zmierza bowiem do zapewnienia, aby w przedmiocie nałożenia kary porządkowej – w sytuacji, gdy naruszenie powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo użycie siły godzi w osobę sędziego albo innego członka składu orzekającego – rozstrzygał sędzia niebędący w składzie dokonującym czynności sądowych ani w składzie rozpoznającym sprawę, której dotyczą te czynności. Trafnie założono w projekcie, by w omawianym przedmiocie nie orzekał nie tylko sędzia, którego bezpośrednio działanie osoby, na którą kara miałaby zostać nałożona dotyczy, ale także inny sędzia, który zasiada w składzie orzekającym odnośnie do głównego przedmiotu sprawy. Z perspektywy zapewnienia prawa do bezstronnego sądu, w obydwu powyższych konfiguracjach mogą bowiem rodzić się uzasadnione wątpliwości odnośnie do bezstronności obiektywnej sędziego,</p> <p>c) art. 49 § 5 i 6 u.s.p. – zgłoszono zastrzeżenie odnośnie do rozbicia regulacji dotyczącej obecności na posiedzeniu w przedmiocie ukarania karą porządkową na dwa paragrafy (art. 49 § 5 i 6).</p>	<p>naruszają przyjęte reguły w sądowym trybie procedowania.</p> <p>Projektowane zmiany w połączeniu z odpowiednią wykładnią i praktyką stosowania nowych przepisów realizują standardy orzeczeń ETPC. Należy wskazać, że w orzeczeniach tych Trybunał wskazał, że głównym problemem jest naruszenie zasady nemo iudex in causa sua - chodzi o to, by sąd obrażony przez uczestnika postępowania sam nie wymierzał mu kary porządkowej w ramach „policji sesyjnej”. Trybunał nie sugerował w jaki sposób powinno wyglądać wykonanie przedmiotowych orzeczeń, a w szczególności nie wskazywał kierunku nowelizacji stosownych przepisów.</p> <p>b) Skład sądu, względem którego dopuszczono się obrazy innego uczestnika czynności sądowych albo zakłócenia przebiegu tych czynności, będzie uprawniony do wymierzenia kary porządkowej grzywny (a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kary nagany) lub kary porządkowej pozbawienia wolności (a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kar zwiększających dolegliwość odosobnienia). Takie rozwiązanie wynika z kilku czynników. Przede wszystkim wyznaczenie innego jednoosobowego składu sądu do rozpoznania wszystkich kar porządkowych powoduje opóźnienia w procedowaniu innych spraw, znacząco wydłużając czas posiedzeń sądowych, co przekładałoby się nie tylko na czas pracy sędziów i pracowników sekretariatów, ale także obywateli, którzy musieliby spędzać wiele godzin w budynku sądowym oczekując</p>
--	---	---

		<p>Wystarczające byłoby, jak się wydaje, zamieszczenie w ustawie wyłącznie § 5, który obejmowałby łącznie sytuacje, w których czyn wymagający wymierzenia kary porządkowej został dokonany na rozprawie, jak i w piśmie przesłanym do sądu. W przepisie tym wymagałoby to usunięcia odesłania do § 3. Przepis § 6 jest natomiast zbędny, ponieważ powtarza regulację z § 5. Nie ma w nim także konieczności odwoływania się do sytuacji, w których „istnieje pewność co do osoby, która dopuściła się tego czynu”, gdyż tylko w takim wypadku możliwe jest ukaranie osoby, która dokonała ublżenia sądowi na piśmie (wynika to wprost z art. 49 § 3),</p> <p>d) art. 49 § 7 u.s.p. – nadanie mu nowego brzmienia: „W postępowaniu w przedmiocie ukarania karą porządkową stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu właściwym w sprawie, w toku której dopuszczono się czynu polegającego na naruszeniu powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ublżenia wskazanym w § 1 organom i osobom.”.</p>		<p>na godzinę posiedzenia sądu, ewentualnie stawiając się tylko po to, aby usłyszeć, że w związku z opóźnieniem konieczne jest odroczenie ich sprawy na odległy termin. Dodatkowo angażuje sędziów dyżurnych, mających wiele obowiązków. W dużych ośrodkach miejskich, gdzie wielkość referatów sędziów wielokrotnie przekracza średnią, będzie to dodatkowe angażowanie kapitału ludzkiego i tak już bardzo obciążonego licznymi obowiązkami.</p> <p>Dlatego tylko w przypadku stwierdzenia, że ublżenie lub inne czynności godzą w osobę sędziego sąd ten będzie zobligowany do przekazania rozstrzygnięcia kwestii nałożenia kary porządkowej innemu (jednoosobowemu) składowi.</p> <p>Podobnie w przypadku ublżenia sądowi, innemu organowi państwowemu lub innym osobom w piśmie lub korespondencji elektronicznej skierowanej do sądu, w przedmiocie ukarania karą porządkową będzie rozstrzygał inny skład sądu niż ten, którego dotyczy to naruszenie tylko w sytuacji, gdy naruszenie powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ublżenie sądowi godzi w osobę sędziego albo członków składu sądu.</p> <p>c) Zgodnie z art. 49 § 5 – postanowienie w przedmiocie ukarania karą porządkową w sytuacji, o której mowa w § 3 wydaje się po wysłuchaniu osoby, która dopuściła się czynu określonego w § 1, chyba że wysłuchanie nie jest możliwe albo osoba ta bez usprawiedliwienia nie stawiła się na posiedzenie, z treści tego przepisu wynika, że w celu zapobieżenia podejmowania przez dopuszczającego się naruszeń</p>
--	--	---	--	--

				<p>działań, które mogą uniemożliwić sprawne i szybkie rozpoznanie sprawy, w regulacji wprowadzono możliwość odstąpienia od obowiązku wysłuchania osoby, gdy wysłuchanie takiej nie jest możliwe (przykładowo wezwana osoba będzie podejmować działania uniemożliwiające wyznaczenie kolejnych terminów w sprawie, będzie pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających) albo w sytuacji nieusprawiedliwionego niestawiennictwa takiej osoby. Rozwiązanie umożliwiające wydanie postanowienia w przedmiocie ukarania karą porządkową bez konieczności wysłuchania, gdy wysłuchanie nie jest możliwe, zostało wprowadzone na wzór regulacji z art. 149 § 6 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1247, z późn. zm.), dotyczącej możliwości wydania orzeczenia dyscyplinarnego przez sąd dyscyplinarny wobec prokuratora, któremu prokurator przełożony wymierzył karę porządkową upomnienia.</p> <p>Z kolei zgodnie z art. 49 § 6 – postanowienie, o którym mowa w § 4 wydaje się po wysłuchaniu osoby, która dopuściła się czynu określonego w § 4, chyba że wysłuchanie nie jest możliwe albo osoba ta bez usprawiedliwienia nie stawiła się na posiedzenie. W sytuacji, w której czynu określonego w § 4 dopuszczono się w piśmie złożonym w sądzie lub za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość oraz istnieje pewność co do osoby, która dopuściła się tego czynu, przepis zdania pierwszego stosuje się odpowiednio.</p> <p>Ze względu na potrzebę zagwarantowania prawa do</p>
--	--	--	--	---

				<p>obrony (przedstawienia stanowiska w sprawie) obowiązek wysłuchania osoby dopuszczającej się naruszeń określonych w § 1 lub 4, dotyczy również sytuacji kiedy dochodzi do nich w piśmie złożonym w sądzie lub za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Odstąpienie od wysłuchania będzie możliwe jedynie w sytuacjach nieusprawiedliwionego niestawiennictwa osoby, której grozi wymierzenie kary porządkowej albo gdy wysłuchanie jest niemożliwe. W celu niedopuszczenia do podejmowania działań, które mogą uniemożliwić sprawne i szybkie rozpoznanie sprawy również dopuszczono możliwość odstąpienia od obowiązku wysłuchania osoby, która dopuściła się naruszeń, a jej wysłuchanie nie jest możliwe. Regulacja ta obejmuje sytuacje, kiedy osoba przykładowo będzie przewlekłe podejmować działania uniemożliwiające wyznaczenie kolejnych terminów w sprawie, będzie pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających) albo w sytuacji nieusprawiedliwionego niestawiennictwa takiej osoby.</p> <p>Zaproponowane w przedmiotowym projekcie rozwiązanie nie tylko będzie właściwie chronić interesy osób dopuszczających się obrazy sądu, ale także należycie zabezpieczy prawidłowy tok postępowania.</p> <p>d) W celu wskazania przepisów mających zastosowanie do ukarania karą porządkową, w art. 49 dodano § 7, zgodnie z którym do postępowania w przedmiocie ukarania karą porządkową stosuje się przepisy postępowania</p>
--	--	--	--	---

				właściwego w sprawie, w toku której dopuszczono się czynu naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ubliżania wskazanym organom i osobom.
31.	art. 2 pkt 3 lit. a w zw. z projek towan ym art. 50 § 1 u.s.p.	Podniesiono, że należy dokonać przeformułowania treści tego przepisu, tak aby w pierwszej kolejności stanowił on o prawie do wniesienia zażalenia, a następnie dopiero o wykonalności rozstrzygnięcia, które następuje nie natychmiastowo (jak w obecnym stanie prawnym, co uzasadnia umieszczenie tego unormowania w pierwszej kolejności), ale dopiero z chwilą jego uprawomocnienia. e)	Sąd Najwyższy	Niezasadna. Zmiana w art. 50 w § 1 u.s.p., polegająca na uchyleniu zapisu o natychmiastowej wykonalności postanowień o ukaraniu karą porządkową stanowi wprowadzenie do rozwiązań krajowych uwag wskazanych przez Trybunał w wyroku Lewandowski przeciwko Polsce. Wprowadzone rozwiązanie wyeliminuje sytuacje, gdy ocena naruszenia przez inny skład sądu niż ten, którego naruszenie dotyczyło, była dokonywana już po wykonaniu nałożonej kary, szczególnie w zakresie najsurowszych środków dyscyplinujących osoby dopuszczające się obrazy sądu (kary pozbawienia wolności, a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kar zwiększających dolegliwość odosobnienia). Odroczenie wykonalności kary do czasu uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie ukarania karą porządkową daje dopuszczającemu się obrazy sądu możliwość skutecznego zaskarżenia orzeczenia sądu. Przyjęte rozwiązanie (w tym sama konstrukcja projektowanego przepisu) polegające na przełamaniu zasady natychmiastowej wykonalności wydanego postanowienia, czyni z jednej strony zadość wytycznym Trybunału, z drugiej jest także znane na gruncie polskiego porządku prawnego tj. przepisów

				Kodeksu postępowania karnego (por. art. 257 § 3 k.p.k. w odniesieniu do art. 462 § 1 k.p.k.).
32.	art. 2 pkt 1 lit. b w zw. z projektem art. 31a § 1b u.s.p.	Z treści tego przepisu wynikać ma, że dyrektor sądu apelacyjnego będzie zwierzchnikiem służbowym i dokonuje czynności z zakresu prawa pracy oraz będzie reprezentować sąd w tym zakresie wobec pracowników sądu wykonujących zadania, o których mowa w § 1a, w sądach działających na obszarze właściwości danej apelacji. Powyższe wymaga oceny, czy konieczne jest podporządkowanie dyrektorowi sądu okręgowego wszystkich pracowników zajmujących się obsługą informatyczną sądów okręgowych i rejonowych – także tą bieżącą.	Sąd Najwyższy	Niezasadna. Dyrektor sądu apelacyjnego staje się pracodawcą dla wszystkich pracowników sądów wykonujących zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa i obsługi informatycznej sądów w sądach działających na obszarze danej apelacji (np. administrator systemu informatycznego/ administrator systemu teleinformatycznego, inspektor bezpieczeństwa teleinformatycznego, informatyk, menedżer usługi). Jednocześnie zmiany wymagał dotychczasowy art. 31a § 1 pkt 3 u.s.p. poprzez wprowadzenie zastrzeżenia regulowanego wprowadzonym art. 31a § 1b u.s.p. na rzecz dyrektora sądu apelacyjnego. Miejscem wykonywania obowiązków służbowych, czyli miejscem świadczenia pracy np. przez informatyka zatrudnionego w sądzie apelacyjnym może być ten sąd apelacyjny albo sąd okręgowy albo sąd rejonowy. Struktura kadrowa pracowników zajmujących się informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów w sądach powszechnych pozostanie bez zmian, z tą różnicą, że dyrektorzy sądów okręgowych i sądów rejonowych nie będą już zatrudniać informatyków, lecz kompetencja ta będzie należała do dyrektora sądu apelacyjnego. Bieżąca obsługa incydentów związanych z funkcjonowaniem systemów teleinformatycznych, potencjalne błędy

				<p>w funkcjonowania tych systemów, luki w programach, wymiana sprzętu komputerowego i inne interwencje dotyczące obsługi informatycznej danego sądu okręgowego lub sądu rejonowego będą zgłaszane pracownikom sądu apelacyjnego wykonującym zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów, np. informatykom sądu apelacyjnego świadczącym pracę „na miejscu”, tj. w siedzibie danego sądu okręgowego lub sądu rejonowego – dotychczasowe miejsce świadczenia pracy przez tych pracowników pozostanie bez zmian; wszyscy ww. pracownicy sądów okręgowych i sądów rejonowych, którzy wyrażą na to wyraźną bądź dorozumianą zgodę staną się pracownikami sądów apelacyjnych.</p> <p>Praktyczna realizacja koncepcji zatrudnienia pracowników zajmujących się informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów przez dyrektora sądu apelacyjnego wymaga określenia sytuacji tych pracowników po wejściu w życie projektowanego art. 31a § 1b u.s.p. Zagadnienie to wyjaśnia wprowadzany przepis przejściowy (art. 12).</p>
33.	art. 12 w zw. z projektem przepisem przejściowym	Z treści tego przepisu wynika, że pracodawcą tych osób będzie sąd apelacyjny. Rozważenia wymaga kwestia, czy tak daleko idąca centralizacja sprawdzi się w praktyce.	Sąd Najwyższy	<p>Niezasadna.</p> <p>Artykuł 12 ustawy określa sytuację prawną pracowników wykonujących zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są zatrudnieni przez dyrektorów sądów w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze danej apelacji, a po wejściu w życie tej ustawy</p>

	ciowy m			<p>zatrudnienie takich pracowników będzie w wyłącznej kompetencji dyrektora sądu apelacyjnego. Zgodnie z art. 12 ustawy pracownicy sądów wykonujący zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnieni w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze właściwości danego sądu apelacyjnego z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się pracownikami wykonującymi zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnionymi w tym sądzie apelacyjnym i zachowują ciągłość pracy. Miejsce wykonywania obowiązków służbowych nie ulega zmianie.</p> <p>Z powyższego przepisu wynika, że w umowach o pracę takich pracowników obecnie zatrudnionych przez dyrektora sądu okręgowego lub dyrektora sądu rejonowego nastąpi zmiana po stronie pracodawcy. Jednocześnie miejsce świadczenia pracy dotychczasowo zatrudnionych pracowników nie ulegnie zmianie. Podobnie niezmienione pozostaną dotychczasowe warunki pracy i płacy. Ewentualne zmiany w tym zakresie będą możliwe w przyszłości na zasadach ogólnych przewidzianych w kodeksie pracy.</p>
34.	art. 2 pkt 1 lit. b w zw. z projek towan ym art.	Z treści tego przepisu wynikać ma, że dyrektor sądu apelacyjnego będzie zwierzchnikiem służbowym i dokonuje czynności z zakresu prawa pracy oraz będzie reprezentować sąd w tym zakresie wobec pracowników sądu wykonujących zadania, o których mowa w § 1a, w sądach działających na obszarze właściwości danej apelacji. Powyższe wymaga oceny, czy konieczne jest podporządkowanie dyrektorowi	Sąd Najwyższy	<p>Niezasadna.</p> <p>Dyrektor sądu apelacyjnego staje się pracodawcą dla wszystkich pracowników sądów wykonujących zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa i obsługi informatycznej sądów w sądach działających na obszarze danej apelacji (np. administrator systemu informatycznego/ administrator systemu</p>

	31a § 1b u.s.p.	sądu okręgowego wszystkich pracowników zajmujących się obsługą informatyczną sądów okręgowych i rejonowych – także tą bieżącą.		teleinformatycznego, inspektor bezpieczeństwa teleinformatycznego, informatyk, menedżer usługi). Jednocześnie zmiany wymagał dotychczasowy art. 31a § 1 pkt 3 u.s.p. poprzez wprowadzenie zastrzeżenia regulowanego wprowadzonym art. 31a § 1b u.s.p. na rzecz dyrektora sądu apelacyjnego. Miejscem wykonywania obowiązków służbowych, czyli miejscem świadczenia pracy np. przez informatyka zatrudnionego w sądzie apelacyjnym może być ten sąd apelacyjny albo sąd okręgowy albo sąd rejonowy. Struktura kadrowa pracowników zajmujących się informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów w sądach powszechnych pozostanie bez zmian, z tą różnicą, że dyrektorzy sądów okręgowych i sądów rejonowych nie będą już zatrudniać informatyków, lecz kompetencja ta będzie należała do dyrektora sądu apelacyjnego. Bieżąca obsługa incydentów związanych z funkcjonowaniem systemów teleinformatycznych, potencjalne błędy w funkcjonowaniu tych systemów, luki w programach, wymiana sprzętu komputerowego i inne interwencje dotyczące obsługi informatycznej danego sądu okręgowego lub sądu rejonowego będą zgłaszane pracownikom sądu apelacyjnego wykonującym zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów, np. informatykom sądu apelacyjnego świadczącym pracę „na miejscu”, tj. w siedzibie danego sądu okręgowego lub sądu rejonowego – dotychczasowe miejsce świadczenia pracy przez tych pracowników pozostanie bez zmian; wszyscy ww. pracownicy sądów okręgowych i sądów rejonowych, którzy wyrażą na to wyraźną bądź
--	-----------------------	--	--	--

				<p>dorozumianą zgodę staną się pracownikami sądów apelacyjnych.</p> <p>Praktyczna realizacja koncepcji zatrudnienia pracowników zajmujących się informatyzacją sądownictwa i obsługą informatyczną sądów przez dyrektora sądu apelacyjnego wymaga określenia sytuacji tych pracowników po wejściu w życie projektowanego art. 31a § 1b u.s.p. Zagadnienie to wyjaśnia wprowadzany przepis przejściowy (art. 12).</p>
35.	<p>art. 2 pkt 2 w zw. z projektem art. 49 § 1 u.s.p.</p>	<p>f) art. 49 § 1 u.s.p. – po pierwsze, w przedmiocie wymierzenia kary pieniężnej orzeka sędzia, który był adresatem wypowiedzi mieszczących się w ramach określonego w art. 49 § 1 u.s.p. ubliżenia sądowi. Po drugie, orzekanie może nastąpić bez udziału osoby, która dopuściła się takiego czynu, co nie zapewnia jej możliwości przedstawienia własnego stanowiska w sprawie. Po trzecie, ukaranie karą porządkową jest natychmiast wykonalne, co sprawia, że nawet jego zaskarżenie nie gwarantuje zapewnienia podstawowych warunków rzetelności proceduralnej. Całokształt tych okoliczności sprawia, że unormowanie dotyczące nakładania kar porządkowych uregulowane w u.s.p. godzi w prawo do rzetelnego procesu karnego uregulowane w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,</p> <p>g) art. 49 § 4 u.s.p. – przepis ten zmierza bowiem do zapewnienia, aby w przedmiocie nałożenia kary porządkowej – w sytuacji, gdy naruszenie powagi,</p>	Sąd Najwyższy	<p>Niezasadne.</p> <p>e) Wskazać należy że zakres zmian wprowadzanych w projekcie został przygotowany w oparciu o wzorzec, który określił Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyrokach w sprawie Słomka przeciwko Polsce (nr skargi 68924/12) oraz w sprawie Lewandowski przeciwko Polsce (nr skargi 66484/09) z uwzględnieniem zarówno mechanizmu wymierzania kar porządkowych w ramach tzw. policji sesyjnej oraz samej jej istoty służącej przywróceniu zgodnego z prawem zachowania w przypadkach, gdy uczestnicy naruszają przyjęte reguły w sądowym trybie procedowania.</p> <p>Projektowane zmiany w połączeniu z odpowiednią wykładnią i praktyką stosowania nowych przepisów realizują standardy orzeczeń ETPC. Należy wskazać, że w orzeczeniach tych Trybunał wskazał, że głównym problemem jest naruszenie zasady nemo iudex in causa sua - chodzi o to, by sąd obrażony przez uczestnika postępowania sam nie wymierzał mu kary</p>

	<p>spokoju lub porządku czynności sądowych albo ubliżenie sądowi godzi w osobę sędziego albo innego członka składu orzekającego – rozstrzygał sędzia niebędący w składzie dokonującym czynności sądowych ani w składzie rozpoznającym sprawę, której dotyczą te czynności. Trafnie założono w projekcie, by w omawianym przedmiocie nie orzekał nie tylko sędzia, którego bezpośrednio działanie osoby, na którą kara miałyby zostać nałożona dotyczy, ale także inny sędzia, który zasiada w składzie orzekającym odnośnie do głównego przedmiotu sprawy. Z perspektywy zapewnienia prawa do bezstronnego sądu, w obydwu powyższych konfiguracjach mogą bowiem rodzić się uzasadnione wątpliwości odnośnie do bezstronności obiektywnej sędziego,</p> <p>h) art. 49 § 5 i 6 u.s.p. – zgłoszono zastrzeżenie odnośnie do rozbicia regulacji dotyczącej obecności na posiedzeniu w przedmiocie ukarania karą porządkową na dwa paragrafy (art. 49 § 5 i 6). Wystarczające byłoby, jak się wydaje, zamieszczenie w ustawie wyłącznie § 5, który obejmowałby łącznie sytuacje, w których czyn wymagający wymierzenia kary porządkowej został dokonany na rozprawie, jak i w piśmie przesłanym do sądu. W przepisie tym wymagałoby to usunięcia odesłania do § 3. Przepis § 6 jest natomiast zbędny, ponieważ powtarza regulację z § 5. Nie ma w nim także konieczności odwoływania się do sytuacji, w których „istnieje</p>		<p>porządkowej w ramach „policji sesyjnej”. Trybunał nie sugerował w jaki sposób powinno wyglądać wykonanie przedmiotowych orzeczeń, a w szczególności nie wskazywał kierunku nowelizacji stosownych przepisów.</p> <p>f) Skład sądu, względem którego dopuszczono się obrazy innego uczestnika czynności sądowych albo zakłócenia przebiegu tych czynności, będzie uprawniony do wymierzenia kary porządkowej grzywny (a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kary nagany) lub kary porządkowej pozbawienia wolności (a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kar zwiększających dolegliwość odosobnienia). Takie rozwiązanie wynika z kilku czynników. Przede wszystkim wyznaczenie innego jednoosobowego składu sądu do rozpoznania wszystkich kar porządkowych powoduje opóźnienia w procedowaniu innych spraw, znacząco wydłużając czas posiedzeń sądowych, co przekładałoby się nie tylko na czas pracy sędziów i pracowników sekretariatów, ale także obywateli, którzy musieliby spędzać wiele godzin w budynku sądowym oczekując na godzinę posiedzenia sądu, ewentualnie stawiając się tylko po to, aby usłyszeć, że w związku z opóźnieniem konieczne jest odroczenie ich sprawy na odległy termin. Dodatkowo angażuje sędziów dyżurnych, mających wiele obowiązków. W dużych ośrodkach miejskich, gdzie wielkość referatów sędziów wielokrotnie przekracza średnią, będzie to dodatkowe zaangażowanie kapitału ludzkiego i tak już bardzo obciążonego licznymi obowiązkami.</p>
--	--	--	--

		<p>pewność co do osoby, która dopuściła się tego czynu”, gdyż tylko w takim wypadku możliwe jest ukaranie osoby, która dokonała ułbżenia sądowni na piśmie (wynika to wprost z art. 49 § 3),</p> <p>i) art. 49 § 7 u.s.p. – nadanie mu nowego brzmienia: „W postępowaniu w przedmiocie ukarania karą porządkową stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu właściwym w sprawie, w toku której dopuszczono się czynu polegającego na naruszeniu powagi, spokoju lub porządku czynności sądownych albo ułbżenia wskazanym w § 1 organom i osobom.”.</p>		<p>Dlatego tylko w przypadku stwierdzenia, że ułbżenie lub inne czynności godzą w osobę sędziego sąd ten będzie zobligowany do przekazania rozstrzygnięcia kwestii nałożenia kary porządkowej innemu (jednoosobowemu) składowi.</p> <p>Podobnie w przypadku ułbżenia sądowni, innemu organowi państwowemu lub innym osobom w piśmie lub korespondencji elektronicznej skierowanej do sądu, w przedmiocie ukarania karą porządkową będzie rozstrzygał inny skład sądu niż ten, którego dotyczy to naruszenie tylko w sytuacji, gdy naruszenie powagi, spokoju lub porządku czynności sądownych albo ułbżenie sądowni godzi w osobę sędziego albo członków składu sądu.</p> <p>g) Zgodnie z art. 49 § 5 – postanowienie w przedmiocie ukarania karą porządkową w sytuacji, o której mowa w § 3 wydaje się po wysłuchaniu osoby, która dopuściła się czynu określonego w § 1, chyba że wysłuchanie nie jest możliwe albo osoba ta bez usprawiedliwienia nie stawiła się na posiedzenie, z treści tego przepisu wynika, że w celu zapobieżenia podejmowania przez dopuszczającego się naruszeń działań, które mogą uniemożliwiać sprawne i szybkie rozpoznanie sprawy, w regulacji wprowadzono możliwość odstąpienia od obowiązku wysłuchania osoby, gdy wysłuchanie takie nie jest możliwe (przykładowo wezwana osoba będzie podejmować działania uniemożliwiające wyznaczanie kolejnych terminów w sprawie, będzie pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających) albo w sytuacji nieusprawiedliwionego niestawiennictwa takiej osoby.</p>
--	--	---	--	---

				<p>Rozwiązanie umożliwiające wydanie postanowienia w przedmiocie ukarania karą porządkową bez konieczności wysłuchania, gdy wysłuchanie nie jest możliwe, zostało wprowadzone na wzór regulacji z art. 149 § 6 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1247, z późn. zm.), dotyczącej możliwości wydania orzeczenia dyscyplinarnego przez sąd dyscyplinarny wobec prokuratora, któremu prokurator przełożony wymierzył karę porządkową upomnienia.</p> <p>Z kolei zgodnie z art. 49 § 6 – postanowienie, o którym mowa w § 4 wydaje się po wysłuchaniu osoby, która dopuściła się czynu określonego w § 4, chyba że wysłuchanie nie jest możliwe albo osoba ta bez usprawiedliwienia nie stawiała się na posiedzenie. W sytuacji, w której czynu określonego w § 4 dopuszczono się w piśmie złożonym w sądzie lub za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość oraz istnieje pewność co do osoby, która dopuściła się tego czynu, przepis zdania pierwszego stosuje się odpowiednio.</p> <p>Ze względu na potrzebę zagwarantowania prawa do obrony (przedstawienia stanowiska w sprawie) obowiązek wysłuchania osoby dopuszczającej się naruszeń określonych w § 1 lub 4, dotyczy również sytuacji kiedy dochodzi do nich w piśmie złożonym w sądzie lub za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Odstąpienie od wysłuchania będzie możliwe jedynie w sytuacjach nieusprawiedliwionego niestawiennictwa osoby, której grozi wymierzenie kary porządkowej albo gdy</p>
--	--	--	--	--

				<p>wysłuchanie jest niemożliwe. W celu niedopuszczenia do podejmowania działań, które mogą uniemożliwić sprawne i szybkie rozpoznanie sprawy również dopuszczono możliwość odstąpienia od obowiązku wysłuchania osoby, która dopuściła się naruszeń, a jej wysłuchanie nie jest możliwe. Regulacja ta obejmuje sytuacje, kiedy osoba przykładowo będzie przewlekle podejmować działania uniemożliwiające wyznaczenie kolejnych terminów w sprawie, będzie pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających) albo w sytuacji nieusprawiedliwionego niestawiennictwa takiej osoby.</p> <p>Zaproponowane w przedmiotowym projekcie rozwiązanie nie tylko będzie właściwie chronić interesy osób dopuszczających się obrazy sądu, ale także należyście zabezpieczy prawidłowy tok postępowania.</p> <p>W celu wskazania przepisów mających zastosowanie do ukarania karą porządkową, w art. 49 dodano § 7, zgodnie z którym do postępowania w przedmiocie ukarania karą porządkową stosuje się przepisy postępowania właściwego w sprawie, w toku której dopuszczono się czynu naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ułudzenia wskazanym organom i osobom.</p>
36.	art. 2 pkt 3 lit. a w zw. z projektem	Podniesiono, że należy dokonać przeformułowania treści tego przepisu, tak aby w pierwszej kolejności stanowił on o prawie do wniesienia zażalenia, a następnie dopiero o wykonalności rozstrzygnięcia, które następuje nie natychmiastowo (jak w obecnym stanie prawnym, co uzasadnia umieszczenie tego	Sąd Najwyższy	<p>Niezasadna.</p> <p>Zmiana w art. 50 w § 1 u.s.p., polegająca na uchyleniu zapisu o natychmiastowej wykonalności postanowień o ukaraniu karą porządkową stanowi wprowadzenie do rozwiązań krajowych uwag wskazanych przez Trybunał</p>

	ym art. 50 § 1 u.s.p.	unormowania w pierwszej kolejności), ale dopiero z chwilą jego uprawomocnienia. j)		w wyroku Lewandowski przeciwko Polsce. Wprowadzone rozwiązanie wyeliminuje sytuacje, gdy ocena naruszenia przez inny skład sądu niż ten, którego naruszenie dotyczyło, była dokonywana już po wykonaniu nałożonej kary, szczególnie w zakresie najsurowszych środków dyscyplinujących osoby dopuszczające się obrazy sądu (kary pozbawienia wolności, a w przypadku osoby już pozbawionej wolności – kar zwiększających dolegliwość odosobnienia). Odroczenie wykonalności kary do czasu uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie ukarania karą porządkową daje dopuszczającemu się obrazy sądu możliwość skutecznego zaskarżenia orzeczenia sądu. Przyjęte rozwiązanie (w tym sama konstrukcja projektowanego przepisu) polegające na przełamaniu zasady natychmiastowej wykonalności wydanego postanowienia, czyni z jednej strony zadość wytycznym Trybunału, z drugiej jest także znane na gruncie polskiego porządku prawnego tj. przepisów Kodeksu postępowania karnego (por. art. 257 § 3 k.p.k. w odniesieniu do art. 462 § 1 k.p.k.).
37.	art. 2 pkt 4 w zw. z projek towan ym art. 51 § 1 u.s.p.	Proponuje się w art. 51 § 1, który wyłącza zastosowanie zarządzeń porządkowych przewodniczącego składu sądu oraz kar porządkowych wymierzanych przez sąd wobec sędziów, asesorów sądowych i ławników należących do składu orzekającego oraz wobec prokuratora, radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej biorących udział w sprawie, a także wobec osób, do udziału których w sprawie stosuje się	Prezes Prokuraturii Generalnej Rzeczyposp olitej Polskiej	Uwaga uwzględniona. Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2100 oraz z 2023 r. poz. 614) czynności zastępstwa przed sądami, trybunałami i innymi organami orzekającymi wykonują Prezes Prokuraturii Generalnej, wiceprezesi Prokuraturii Generalnej, radcowie i referendarze.

		przepisy o prokuratorze, proponujemy uwzględnić treść art. 33 ust. 1 ustawy o PGRP, zgodnie z którym czynności zastępstwa przed sądami wykonują nie tylko radcowie Prokuratorii, ale też Prezes i wiceprezesi Prokuratorii i uzupełnić przepis o Prezesa i wiceprezesów Prokuratorii.		<p>Przepis art. 33 ust. 1 wyodrębnia trzy grupy osób, które w sprawach prowadzonych przez PGRP mogą wykonywać czynności zastępstwa. Są to radcowie, referendarze, a także – traktowani łącznie – Prezes i wiceprezesi. Należy zauważyć, że są to pracownicy Urzędu Prokuratorii Generalnej.</p> <p>Podniesioną uwagę należy uznać za zasadną, ponadto zgodnie z brzmieniem obowiązującego art. 33 ust. 1 ww. ustawy do grupy postulowanych osób należy dodać także referendarzy, wobec czego treść art. 51 § 1 u.s.p. po słowach: „oraz do prokuratora,” powinna mieć następujące brzmienie: „Prezesa, wiceprezesów, radców i referendarzy Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej”.</p>
38.	art. 2 pkt 9 lit. c w zw. z projekto- wym art. 54 § 16 pkt 10 u.s.p.	Proponuje się w § 16, aby uwzględnić wyłączenie przepisów § 3-13, które dotyczą szczególnych uprawnień pracowników ochrony w budynkach sądów w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa w tych budynkach, także w odniesieniu do Prezesa i wiceprezesa Prokuratorii, a także referendarzy zatrudnionych w Urzędzie Prokuratorii	Prezes Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej	<p>Uwaga uwzględniona.</p> <p>Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2100 oraz z 2023 r. poz. 614) czynności zastępstwa przed sądami, trybunałami i innymi organami orzekającymi wykonują Prezes Prokuratorii Generalnej, wiceprezesi Prokuratorii Generalnej, radcowie i referendarze.</p> <p>Przepis art. 33 ust. 1 wyodrębnia trzy grupy osób, które w sprawach prowadzonych przez PGRP mogą wykonywać czynności zastępstwa. Są to radcowie, referendarze, a także – traktowani łącznie – Prezes i wiceprezesi. Należy zauważyć, że są to pracownicy Urzędu Prokuratorii.</p>

				<p>Podniesioną uwagę należy uznać za zasadną, ponadto zgodnie z brzmieniem obowiązującego art. 33 ust. 1 ww. ustawy do grupy postulowanych osób należy dodać także referendarzy, wobec czego treść art. 54 § 16 pkt 10 u.s.p. po słowach: „komorników sądowych,” powinna mieć następujące brzmienie: „Prezesa, wiceprezesów, radców i referendarzy Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej”.</p>
39.	art. 12 w zw. z projektem przepisem przejściowym	Z treści tego przepisu wynika, że pracodawcą tych osób będzie sąd apelacyjny. Rozważenia wymaga kwestia, czy tak daleko idąca centralizacja sprawdzi się w praktyce.	Sąd Najwyższy	<p>Niezasadna.</p> <p>Artykuł 12 ustawy określa sytuację prawną pracowników wykonujących zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są zatrudnieni przez dyrektorów sądów w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze danej apelacji, a po wejściu w życie tej ustawy zatrudnienie takich pracowników będzie w wyłącznej kompetencji dyrektora sądu apelacyjnego. Zgodnie z art. 12 ustawy pracownicy sądów wykonujący zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów zatrudnieni w sądach okręgowych i sądach rejonowych działających na obszarze właściwości danego sądu apelacyjnego z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się pracownikami wykonującymi zadania z zakresu informatyzacji sądownictwa oraz obsługi informatycznej sądów</p>

				<p>zatrudnionymi w tym sądzie apelacyjnym i zachowują ciągłość pracy. Miejsce wykonywania obowiązków służbowych nie ulega zmianie.</p> <p>Z powyższego przepisu wynika, że w umowach o pracę takich pracowników obecnie zatrudnionych przez dyrektora sądu okręgowego lub dyrektora sądu rejonowego nastąpi zmiana po stronie pracodawcy. Jednocześnie miejsce świadczenia pracy dotychczasowo zatrudnionych pracowników nie ulegnie zmianie. Podobnie niezmienione pozostaną dotychczasowe warunki pracy i płacy. Ewentualne zmiany w tym zakresie będą możliwe w przyszłości na zasadach ogólnych przewidzianych w kodeksie pracy.</p>
40.	Uwaga dot. uzasadnienia projektu.	<p>Zdaniem SN zarówno zgłoszona propozycja wprowadzenia do porządku prawnego regulacji opisanej w art. 11c k.k.w., jak i propozycja modyfikacji art. 51 §1 k.k.w. w sposób istotny zmieniają obowiązujące obecnie regulacje i w związku z tym powinny być wnikliwie i przekonująco umotywowane. Zgodnie bowiem z zasadami techniki prawodawczej, uzasadnienie do projektu ustawy powinno dowodzić empirycznie konieczność wprowadzanych zmian oraz uwzględniać funkcjonujące w porządku prawnym rozwiązania.</p> <p>Tymczasem w odniesieniu do art. 11c projektodawca ogranicza się wyłącznie do przytoczenia treści tego przepisu (s. 62 uzasadnienia) i uzasadnia zajęte przez siebie stanowisko jedynie tym, że „projektowane</p>	SN	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Uzasadnienie projektu w części dotyczącej proj. art. 11c i art. 51 § 1 k.k.w. w sposób wystarczający prezentuje motywy oraz zakres przewidzianych w tych przepisach regulacji. Przepisy art. 291, art. 292, art. 293 i art. 294 k.p.k. nie ulegają zmianie, a ich treść nie wymaga odnoszenia się do niej, gdyż regulują one zabezpieczenie mienia na etapie postępowania karnego, a nie wykonywanie orzeczeń z mienia skazanego pozostającego w dyspozycji sądu na etapie postępowania wykonawczego. Natomiast to, że obowiązujący art. 51 § 1 k.k.w. pozwala na przyjęcie interpretacji, że niemożność lub niecelowość wykonania grzywny „w innej drodze” obejmuje jej wszelkie możliwe formy wykonania, nie jest jeszcze wystarczające dla</p>

	<p>rozwiązania mają za zadanie wyeliminować (...) niepożądane zjawiska” pojawiające się w trakcie wykonywania przez sąd orzeczeń o charakterze majątkowym. Żaden z powyższych motywów nie jest na tyle konkretnie sformułowany, aby można było się merytorycznie odnieść się do niego jako do argumentu przemawiającego za projektowaną zmianą. Mimo, że analizowana przez projektodawcę sytuacja faktyczna wiąże się bezpośrednio z regulacjami zawartymi w kodeksie postępowania karnego tj. art. 291 k.p.k., art. 292 k.p.k., art. 293 k.p.k. i art. 294 k.p.k., projektodawca nie odnosi się do żadnego z tych unormowań, lecz koncentruje uwagę na regulacjach kodeksu karnego wykonawczego. Tymczasem przepisy te (art. 293 k.p.k. i art. 294 k.p.k.) mają szczególnie doniosłe znaczenie w kontekście zarówno treści, jak i zakresu regulacji opisanej w projektowanym art. 11c k.k.w.</p> <p>Z kolei odnosząc się do proponowanej modyfikacji przesłanek umorzenia grzywny w trybie w art. 51 § 1 k.k.w. – polegającej z jednej strony na uszczegółowieniu, że niemożność uiszczenia grzywny winna nastąpić z przyczyn, które „powstały po jej orzeczeniu” (w obecnym stanie prawnym nie wskazuje się czasu kiedy nastąpiła taka zmiana sytuacji skazanego), z drugiej zaś strony na wprowadzeniu do treści tego przepisu konieczności</p>		<p>wyeliminowania bezrefleksyjnego pomijania przy okazji procedowania w tym przedmiocie rozważenia celowości rozłożenia grzywny na raty przed jej umorzeniem, niweczącym rezultat postępowania sądowego, niejednokrotnie długotrwałego, oraz przekreślającym prewencyjne jak i sprawiedliwościowe oddziaływanie kary.</p>
--	--	--	---

		<p>uprzedniego stwierdzenia, że „rozłożenie grzywny na raty nie byłoby wystarczające” – podkreślić należy, że również w tym przypadku projektodawca nie przedstawia żadnych szczególnych argumentów, które miałyby przemawiać za powyższą zmianą, lecz ogranicza się jedynie do stwierdzenia, że „projektowane rozwiązania mają za zadanie wyeliminować tego typu niepożądane zjawiska” (s. 63 uzasadnienia projektu), czyli – jak wydaje się sugerować treść uzasadnienia – niemożność egzekucji orzeczonych wobec sprawcy grzywien i kosztów sądowych.</p>		
41.	<p>Uwaga dot. proj. art. 11a § 2 i art. 11c k.k.w.</p>	<p>Zastrzeżenia budzi posłużenie się przez projektodawcę w projektowanym art. 11a § 2 k.k.w. i w projektowanym art. 11c § 1 k.k.w. sformułowaniem „tytuł zabezpieczenia”.</p> <p>W myśl opiniowanego art. 11a § 2 k.k.w. „ściągnięcia dokonuje się uwzględniając tytuły zabezpieczenia i w kolejności oraz w sposób, które obowiązują w przypadku prowadzenia egzekucji”, natomiast projektowane brzmienie art. 11c § 1 k.k.w. wskazuje, że „przepisy art.11a i art.11b stosuje się także wówczas, gdy orzeczona grzywna, świadczenie pieniężne, środki kompensacyjne, przepadek, zwrot korzyści majątkowej albo jej równowartości lub koszty sądowe nie stanowiły tytułu zabezpieczenia ”.</p>	SN	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Pomimo wyrażonych wątpliwości co do zakresu użytego w treści proj. art. 11a § 2 i art. 11c k.k.w. pojęcia „tytuł zabezpieczenia”, w opinii Sądu Najwyższego prawidłowo zdekodowano ujęte w nich normy, co wskazuje na czytelność projektowanych przepisów. Zgodzić się natomiast należy, że znaczenie tego pojęcia w ramach projektowanych przepisów Kodeksu karnego wykonawczego nie jest tożsame z tym, w jakim funkcjonuje ono na gruncie Kodeksu postępowania cywilnego. Dlatego też w toku dalszych prac legislacyjnych można rozważyć ewentualną korektę w tym zakresie.</p>

	<p>Przepisy kodeksu karnego wykonawczego zarówno w odniesieniu do egzekucji zawartych w wyroku rozstrzygnięć o charakterze majątkowym, jak i do wykonywania postanowień o zabezpieczeniu majątkowym wydawanych trybie art. 291 k.p.k. są bezpośrednio związane z regulacjami kodeksu postępowania cywilnego (art. 25 k.k.w.). Tymczasem zgodnie z terminologią jaką posługuje się kodeks postępowania cywilnego – odnosząc się do podstaw zabezpieczenia praw wierzycieli (uprawnionych) na etapie postępowania zabezpieczającego – „tytuł zabezpieczenia” stanowić może: postanowienie sądu o udzieleniu zabezpieczenia (wydane w trybie art. 730–754[1] k.p.c.), nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (art. 492 § 1 k.p.c.) oraz wyrok sądu pierwszej instancji – w sprawach gospodarczych – zasądający świadczenie w pieniądzu lub rzeczach zamiennych (art. 458 [13] k.p.c.).</p> <p>Wskazane sformułowania mogą zatem budzić wątpliwości interpretacyjne, jako że nie korespondują one z nomenklaturą funkcjonującą w porządku prawnym tj. w postępowaniu cywilnym.</p>		
--	--	--	--

42.	Uwaga dot. proj. art. 11c k.k.w. w kontekście art. 294 § 1 k.p.k.	Mimo, że analizowana przez projektodawcę sytuacja faktyczna wiąże się bezpośrednio z regulacjami zawartymi w kodeksie postępowania karnego tj. art. 291 k.p.k., art. 292 k.p.k., art. 293 k.p.k. i art. 294 k.p.k., projektodawca nie odnosi się do żadnego z tych unormowań, lecz koncentruje uwagę na regulacjach kodeksu karnego wykonawczego. Tymczasem przepisy te (art. 293 k.p.k. i art. 294 k.p.k.) mają szczególnie doniosłe znaczenie w kontekście zarówno treści, jak i zakresu regulacji opisanej w projektowanym art. 11c k.k.w.	SN	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Zabezpieczenie upada dopiero w przypadku, gdy uprawomocni się wyrok, którym nie orzeczono grzywny, świadczenia pieniężnego, przepadku, nawiązki lub obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, a powództwo o te roszczenia nie zostało wytoczone przed upływem 3 miesięcy od daty uprawomocnienia orzeczenia. Przepis art. 294 § 1 k.p.k. nie stanowi jednak, że w wyroku nie orzeczono tego, co wskazane było w postanowieniu o zabezpieczeniu majątkowym, ale o braku w wyroku takich rozstrzygnięć w ogólności. Wbrew przedstawionemu stanowisku, przemawia za tym także wykładnia funkcjonalna, gdyż zabezpieczenie stosuje się dla zabezpieczenia wykonania orzeczeń, o których mowa w art. 291 § 1 i 3 k.p.k., a które w postanowieniu o zabezpieczeniu majątkowym ujmowane są jako probabilistyczne w danych okolicznościach faktyczno-prawnych, zaś konkretyzują się dopiero w wyroku. Celem jest więc zabezpieczenie wykonania orzeczeń konkretyzujących się w wyroku.</p> <p>Co więcej, nie bez znaczenia jest tu także to, że z datą uprawomocnienia wyroku powiązany jest nie tylko upadek zabezpieczenia majątkowego, ale i podleganie wykonaniu objętych nim orzeczeń. Zatem jednoczesność tych skutków umożliwia zaliczenie pozostających w</p>
-----	---	---	----	--

			<p>dyspozycji sądu środków skazanego na poczet ujętych w wyroku orzeczeń o charakterze majątkowym, nawet jeśli nie były one objęte zabezpieczeniem. Nie dochodzi tu więc do utrzymywania zabezpieczenia majątkowego, lecz następuje przejście do wykonywania ujętych w wyroku orzeczeń o charakterze majątkowym ze znajdującego się w dyspozycji sądu mienia skazanego, którego podstawą są przepisy Kodeksu postępowania wykonawczego, co konstrukcyjnie przypomina funkcjonujące na gruncie prawa cywilnego potrącenie. Z jednej bowiem strony skazany ma roszczenie o wydanie mu mienia objętego zabezpieczeniem, a z drugiej Skarb Państwa ma roszczenie o zapłatę zasądzonych od skazanego np. grzywny czy kosztów sądowych.</p> <p>Częściowo podobny skutek można byłoby osiągnąć, gdyby sądy orzekając w wyroku nieobjęte postanowieniem o zabezpieczeniu majątkowym grzywnę, świadczenie pieniężne, przepadek, środek kompensacyjny, zwrot pokrzywdzonemu lub innemu podmiotowi korzyści majątkowej, jaką sprawca osiągnął z popełnionego przestępstwa, albo jej równowartości, czy wreszcie koszty sądowe, wydawały równocześnie postanowienie o zmianie postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, obejmując nim te orzeczenia o charakterze majątkowym, które w</p>
--	--	--	--

				<p>nieprawomocnym wyroku się znalazły. Niemniej jednak rozwiązanie to nie sprawdzi się w sytuacji, gdy w następstwie takiej zmiany mienie zostanie w części zwrócone oskarżonemu, a następnie sąd odwoławczy zaostrzy wyrok w części dotyczącej orzeczeń o charakterze majątkowym albo po uchyleniu wyroku przez ten sąd wydany zostanie wyrok, który w tej części będzie surowszy. Równocześnie procedowanie takie nie pozostawałoby też bez wpływu na dynamikę prowadzonych postępowań, w tym zwłaszcza wykonawczych.</p> <p>Z przytoczonych względów, zgłoszoną uwagę pozostaje do ewentualnego rozważenia w toku dalszych prac legislacyjnych.</p>
43.	proj. art. 49 § 2a, art. 51 § 1a i art. 206 § 3a k.k.w.	<p>Uwaga dot. wyłączenia możliwości rozkładania na raty – proj. art. 49 § 2a, art. 51 § 1a i art. 206 § 3a k.k.w.</p> <p>W analizowanym projekcie zakłada się wykluczenie możliwości rozkładania na raty oraz umarzania grzywien (projektowany art. 49 § 2a k.k.w. i art. 51 § 1a k.k.w.) oraz innych rozstrzygnięć o charakterze majątkowym (projektowany zmiana art. 206 § 3a k.k.w.) w sprawach, w których w dyspozycji organów</p>	SN	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Oczywiste jest, że wyłączenie to dotyczy tylko takiego zakresu wskazanego w tych przepisach podlegającego wykonaniu orzeczenia o charakterze majątkowym, w odniesieniu do którego możliwe będzie jego wykonanie z zabezpieczonego mienia skazanego w sposób, o którym mowa w proj. art. 11a i art. 11b k.k.w. Jeżeli natomiast zabezpieczone mienie nie wystarcza na wykonanie tych orzeczeń w całości, to ich pozostała</p>

	<p>wymiaru sprawiedliwości pozostaje zabezpieczone mienie skazanego.</p> <p>Wątpliwości, jakie rodzą się odnośnie do proponowanych rozwiązań, dotyczą udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy zamierzeniem projektodawcy jest wykluczenie stosowanie instytucji rozłożenia na raty i umorzenia również w sytuacji, gdy zabezpieczone mienie skazanego nie wystarczy do pokrycia w całości wskazanych w tych przepisach zobowiązań.</p> <p>Zwrócić bowiem należy uwagę, że proponowany przez projektodawcę sposób ujęcia ww. przepisów prowadzić może do błędnego wniosku, że w żadnym z opisanych przypadków nie będzie możliwe zastosowanie instytucji rozłożenia na raty bądź umorzenia, a zatem, że zakaz ten odnosić się będzie również do sytuacji, gdy zabezpieczone środki pieniężne (art. 11a) bądź inne niż środki pieniężne zabezpieczone mienie skazanego (art.11b) nie będą wystarczające na pokrycie grzywny lub należności, o których mowa w art. 206 k.k.</p> <p>W trakcie dalszych prac nad opiniowanymi rozwiązaniami wydaje się zatem zasadne rozważenie modyfikacji treści opisanych przepisów, w taki sposób by jednoznacznie wskazywały one, że rozłożenie na raty bądź umorzenie wskazanych w nich zobowiązań pieniężnych jest wykluczone wyłącznie</p>		<p>część nie podlega wykonaniu w sposób, o którym mowa w proj. art. 11a i art. 11b k.k.w., a w konsekwencji co do tej części przewidzianego w art. 49 § 2a, art. 51 § 1a i art. 206 § 3a k.k.w. wyłączenia możliwości rozkładania na raty nie stosuje się.</p>
--	---	--	--

		<p>wtedy, gdy zabezpieczone środki pieniężne bądź inne mienie skazanego pozwoliłyby na zaspokojenie tych roszczeń w całości.</p> <p>Jednocześnie rozważenia wymaga sama konieczność uzupełnienia art. 206 k.k.w. o regulację opisaną w § 3a, skoro już z treści art. 206 § 2 k.k.w. wynika, że „w zakresie rozkładania na raty i umarzania należności sądowych stosuje się odpowiednio art. 49-51”, zaś nowelizowany art. 206 § 3 k.k.w. wskazuje, że przepisy § 2 mają odpowiednie zastosowanie do wykonania orzeczenia o: 1) nawiązce na rzecz Skarbu Państwa oraz o przypadku, jeżeli jego przedmiotem jest kwota pieniężna oraz o 2) nawiązce lub świadczeniu pieniężnym na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.</p>		
44.	Uwaga dot. art. 206 k.k.w.	<p>Zdaniem SN rozważania wymaga konieczność uzupełnienia art. 206 k.k.w. o regulację opisaną w § 3a, skoro już z treści art. 206 § 2 k.k.w. wynika, że „w zakresie rozkładania na raty i umarzania należności sądowych stosuje się odpowiednio art. 49-51”, zaś nowelizowany art. 206 § 3 k.k.w. wskazuje, że przepisy § 2 mają odpowiednie zastosowanie do wykonania orzeczenia o: 1) nawiązce na rzecz Skarbu Państwa oraz o przypadku, jeżeli jego przedmiotem jest kwota pieniężna oraz o 2) nawiązce lub</p>	SN	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Dla zapewnienia jasności projektowanych regulacji i wyeliminowania ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych konieczne jest wskazanie wprost, że rozłożenia na raty nie stosuje się do kosztów sądowych, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa i nawiązki lub świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej, jeśli</p>

		świadczeniu pieniężnym na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.		możliwe jest ich wykonanie w sposób, o którym mowa w proj. art. 11a lub art. 11b k.k.w.
--	--	---	--	---

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

**w sprawie dokumentowania czynności przeglądania zawartości bagażu lub odzieży osób
wchodzących do budynków sądów**

Na podstawie art. 54 § 17 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289, 614 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób, okres i miejsce przechowywania protokołu, o którym mowa w art. 54 § 11 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanego dalej „protokołem”;
- 2) sposób, okres i miejsce przechowywania notatki służbowej, o której mowa w art. 54 § 13 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanej dalej „notatką służbową”;
- 3) wzór protokołu.

§ 2. Protokół oraz notatkę służbową przechowuje się w sądzie, w którym dokonano czynności opisanej w protokole lub notatce służbowej, w sposób zapewniający ich ochronę przed utratą, zniszczeniem, nieuprawnionym dostępem lub modyfikacją, a następnie archiwizuje na zasadach określonych w przepisach regulujących jednolity rzeczowy wykaz akt w sądach powszechnych.

§ 3. 1. Protokół oraz notatkę służbową przechowuje się przez okres 30 dni, licząc od dnia ich sporządzenia.

2. Bieg terminu, o którym mowa w ust. 1 ulega zawieszeniu w momencie wniesienia skargi przez osobę poddaną przeglądaniu zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży, do czasu jej rozpatrzenia.

3. Protokół oraz notatkę służbową zawierające informacje mające znaczenie dla toczącego się postępowania karnego, postępowania w sprawach o wykroczenia albo postępowania dyscyplinarnego przechowuje się do czasu zakończenia tego postępowania.

§ 4. Protokół sporządza się według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Załącznik
do rozporządzenia
Ministra Sprawiedliwości
z dnia
(poz.)

WZÓR

PROTOKÓŁ				
Z DOKONANIA CZYNNOŚCI PRZEGLĄDANIA ZAWARTOŚCI BAGAŻU LUB PRZEGLĄDANIA ODZIEŻY W BUDYNKACH SĄDU PRZEZ PRACOWNIKÓW OCHRONY				
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"><p>.....</p><p>.....</p><p>.....</p><p>(nazwa sądu właściwego ze względu na miejsce dokonania czynności)</p></div>				
I. Na podstawie art. 54 § 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289 i 614) dokonano czynności*:				
1) przeglądania zawartości bagażu w budynkach sądu lub				
2) przeglądania odzieży w budynkach sądu				
– przez pracowników ochrony wpisanych na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej w rozumieniu ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2021 r. poz. 1995) w celu zapewnienia bezpieczeństwa w budynkach sądów oraz zapobieżenia naruszeniu zakazu wnoszenia do budynków sądów broni i amunicji, a także materiałów wybuchowych i innych środków niebezpiecznych.				
II. Dane pracownika ochrony dokonującego czynności:				
Imię i nazwisko				
Nazwa przedsiębiorcy na rzecz, którego wykonuje zadania ochrony albo nazwa jednostki organizacyjnej lub przedsiębiorcy w przypadku, gdy pracownik ochrony wykonuje zadania ochrony w ramach wewnętrznej służby ochrony				
.....				
.....				
III. Przyczyna dokonania czynności:				
.....				
.....				
.....				
IV. Miejsce dokonania czynności przeglądania zawartości bagażu lub przeglądania odzieży, data i godzina rozpoczęcia czynności:				
Miejscowość				
Ulica				
Nr budynku				
	godzina	minuta	dzień	miesiąc
				rok
V. Dane osoby poddanej przeglądaniu zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży:				
Imię i nazwisko				
Numer PESEL (o ile posiada)				
Data urodzenia/...../.....				
	dzień	miesiąc	rok	
<small>¹ * Dopuszcza się wypełnienie formularza w postaci papierowej lub elektronicznej. W przypadku wypełnienia w formie elektronicznej formularz należy wydrukować oraz podpisać własnoręcznie. Niewłaściwe skreślić.</small>				
				Str. 1/4

IX. Spis znalezionych i odebranych przedmiotów podczas czynności i w ich wyniku lub odnotowanie braku znalezienia lub odebrania przedmiotów:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

X. Opis znalezionych i odebranych przedmiotów (w miarę potrzeby):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

XI. Data i godzina zakończenia czynności:

godzina	minuta	dzień	miesiąc	rok

Protokół osobiście odczytałem(-łam) / odczytano mi. *

.....
(podpis pracownika ochrony dokonującego czynności)

.....
(podpis osoby poddanej czynności przeglądania zawartości bagażu
.....lub przeglądania odzieży)

XII. Wskazanie przyczyny braku podpisu osoby poddanej czynności przeglądania zawartości bagażu lub przeglądania odzieży:

.....
.....

POUCZENIE OSOBY PODDANEJ PRZEGLĄDANIU BAGAŻU LUB PRZEGLĄDANIU ODZIEŻY O JEJ PRAWACH

Zostałem(-łam) pouczone(-na) o przysługującym mi:

- 1) **prawie do złożenia skargi na działalność sądu wnoszonej do prezesa sądu właściwego ze względu na miejsce dokonania czynności przeglądania zawartości bagażu lub przeglądania odzieży, w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności, w celu zbadania legalności oraz prawidłowości jej dokonania – art. 54 § 12 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych dokonano;**
- 2) **prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonania czynności przeglądania bagażu lub przeglądania odzieży – art. 54 § 11 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych dokonano.**

.....
(podpis osoby poddanej czynności przeglądania zawartości bagażu
lub przeglądania odzieży)

XIII. Załączniki do protokołu:

Wymienienie załączników

XIV. Potwierdzenie otrzymania egzemplarza protokołu:

Egzemplarz protokołu otrzymałem(-łam) w dniu / / / /
.....
dzień miesiąc rok godzina minuta

.....
(podpis osoby, której wydano egzemplarz protokołu)

* Niewłaściwe skreślić.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie dokumentowania czynności przeglądania zawartości bagażu lub odzieży osób wchodzących do budynków sądów stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 54 § 17 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 289, 614 i ...). Artykuł 54 § 17 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych został wprowadzony do tego aktu ustawą z dnia o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. poz. ...).

Rozporządzenie określa sposób, miejsce i okresy przechowywania protokołu i notatki służbowej, o których mowa odpowiednio w art. 54 § 11 i 13 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanej dalej „ustawą”, tj. z dokonania czynności przeglądania zawartości bagażu lub przeglądania odzieży w budynkach sądu przez pracowników ochrony wpisanych na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej w rozumieniu ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2021 r. poz. 1995), przy wykonywaniu zadań ochrony osób i mienia w budynkach sądu w celu zapewnienia bezpieczeństwa w budynkach sądów oraz zapobieżeniu naruszeniu zakazu wnoszenia do budynków sądów broni i amunicji, a także materiałów wybuchowych i innych środków niebezpiecznych. Rozporządzenie określa również wzór w/w protokołu.

Zgodnie z art. 54 § 11 ustawy protokół zawiera:

- 1) oznaczenie czynności, podstawy prawnej i przyczyny jej podjęcia, miejsca jej dokonania oraz danych osoby poddanej przeglądaniu zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży, obejmujących imię, nazwisko oraz numer PESEL lub datę urodzenia oraz rodzaj i cechy identyfikacyjne dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość osoby;
- 2) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;
- 3) dane pracownika ochrony dokonującego czynności obejmujące imię, nazwisko oraz nazwę przedsiębiorcy, na rzecz którego wykonuje zadania ochrony albo nazwę jednostki organizacyjnej lub przedsiębiorcy w przypadku, gdy pracownik ochrony wykonuje zadania ochrony w ramach wewnętrznej służby ochrony;
- 4) przebieg czynności, oświadczenia i wnioski jej uczestników;
- 5) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;
- 6) pouczenie osoby poddanej przeglądaniu zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży o jej prawach, w szczególności o prawie do złożenia skargi, o której mowa w § 12;

- 7) podpis osoby dokonującej czynności oraz osoby poddanej czynnościom przeglądania zawartości bagażu lub przeglądaniu odzieży albo wzmiankę o odmowie złożenia podpisu.

Wskazane powyżej elementy protokołu znalazły swoje bezpośrednie odzwierciedlenie w stanowiącym załącznik do projektu wzorze protokołu, którego przyjęcie zapewni przejrzystość i skrótowość dokumentowania czynności, co jest istotne zarówno ze względu na dynamikę realizowanych czynności związanych z zapewnieniem bezpiecznego dostępu do budynków sądów, jak także funkcji gwarancyjnej z perspektywy utrwalenia czynności i zagwarantowania informowania o przysługujących prawach osób poddawanych przeglądowi zawartości bagażu lub przeglądowi odzieży.

W zakresie sposobu przechowywania protokołu i notatki w § 2 projektowanego rozporządzenia przyjęto, że są one przechowywane w sądzie, w którym dokonano czynności opisanej w protokole lub notatce służbowej. Protokół i notatka powinny być przechowywane w sposób zapewniający ich ochronę przed utratą, zniszczeniem, nieuprawnionym dostępem lub modyfikacją, a następnie zarchiwizowane na zasadach określonych w przepisach regulujących jednolity rzeczowy wykaz akt w sądach powszechnych.

Co do okresu przechowywania protokołów i notatek, w § 3 ust. 1 projektu ustalono 30 dniowy termin, liczony od dnia ich sporządzenia. Zapewni to możliwość wykorzystania protokołu lub notatki przy ewentualnym rozpatrywaniu skargi osoby poddanej przeglądaniu zawartości bagażu lub odzieży. Wprawdzie w myśl art. 54 § 12 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych termin na złożenie skargi wynosi 7 dni od dnia dokonania zaskarżanej czynności, niemniej jednak, jak wynika z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie skarg i wniosków dotyczących działalności sądów powszechnych (Dz. U. poz. 524) skargi mogą być wnoszone na piśmie, co w przypadku nadania w placówce pocztowej realnie wydłuża okres, w ciągu którego może być złożona. W § 3 ust. 2 projektu przewidziano zawieszenie biegu terminu przechowywania protokołów i notatek na czas rozpatrzenia skargi, natomiast § 3 ust. 3 przewiduje przechowywanie protokołu oraz notatki służbowej, jeśli zawierają informacje mające znaczenie dla toczącego się postępowania karnego, postępowania w sprawach o wykroczenia albo postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia tego postępowania.

Rozporządzenie wejdzie w życie w terminie dostosowanym do wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie będzie wymagał notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 702).

Projekt rozporządzenia nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej oraz nie wymaga przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia zostanie zamieszczony na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. 2017 r. poz. 248) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projekt rozporządzenia nie dotyczy warunków określonych w uchwale nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednolicenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. poz. 205), ponieważ projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów określających warunki wykonywania działalności gospodarczej.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało negatywnego wpływu na rynek pracy konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt nie podlega dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

**w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych w postępowaniu
karnym**

Na podstawie art. 133a § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855, 2582 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289, 535 i 818) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa tryb i sposób dokonywania doręczeń elektronicznych.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) Administratorze Konta podmiotu publicznego – należy przez to rozumieć osobę wyznaczoną przez podmiot publiczny jako odpowiedzialną za zarządzanie Kontami zależnymi podmiotu publicznego oraz uprawnieniami Użytkowników tych kont;
- 2) Koncie głównym – należy przez to rozumieć dostępne dla Użytkownika miejsce w portalu, za pośrednictwem którego Administrator danych udostępnia Użytkownikowi sprawy. Jeden adres e-mail może być przypisany tylko do jednego konta;
- 3) Koncie pełnomocnika zawodowego – należy przez to rozumieć Konto główne o rozszerzonej funkcjonalności umożliwiającej tworzenie Kont zależnych;
- 4) Koncie podmiotu publicznego – należy przez to rozumieć konto założone dla Podmiotu publicznego z wyłączeniem Komornika, którym administruje Administrator Konta podmiotu publicznego;
- 5) Koncie Użytkownika zwykłego – należy przez to rozumieć Konto główne o podstawowych uprawnieniach, które umożliwia korzystanie z portalu informacyjnego;
- 6) Koncie zależnym - należy przez to rozumieć konto powiązane z Kontem pełnomocnika zawodowego lub Kontem komornika, posiadające dostęp ograniczony uprawnieniami Konta głównego. Konto zależne tworzone jest przez Pełnomocnika zawodowego lub Komornika (posiadających Konto główne) dla osób, które upoważnia on do dostępu do poszczególnych spraw;
- 7) Koncie zależnym podmiotu publicznego – należy przez to rozumieć konto powiązane z Kontem podmiotu publicznego posiadające dostęp ograniczony uprawnieniami Konta

głównego. Konto zależne podmiotu publicznego tworzone jest przez Administratora Konta podmiotu publicznego dla osób uprawnionych do dostępu do spraw sądowych Podmiotu publicznego;

- 8) Odbiorze pisma - rozumie się przez to pierwsze uwierzytelnienie użytkownika na koncie po umieszczeniu doręczanego pisma w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe, chyba że zapoznanie się z treścią pisma nie było możliwe z przyczyn związanych bezpośrednio z funkcjonowaniem tego systemu;
- 9) Pełnomocniku zawodowym – należy przez to rozumieć radcę prawnego, adwokata, rzecznika patentowego lub prawnika zagranicznego;
- 10) Piśmie - rozumie się przez to dane z systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe obejmujące treść pisma procesowego lub sądowego oraz orzeczenia;
- 11) Podmiocie publicznym – należy przez to rozumieć podmiot publiczny w rozumieniu nadanym mu art. 2 pkt 6 lit. a – d ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 285);
- 12) Procesie publikacji – należy przez to rozumieć synchronizację danych pomiędzy wewnętrznymi systemami Sądu, przed którym toczy się postępowanie, a bazą Portalu;
- 13) ROBUS – należy przez to rozumieć system - Rejestr Osób Biorących Udział w Postępowaniach Sądowych;
- 14) Uwierzytelnieniu - rozumie się przez to proces elektroniczny, który umożliwia identyfikację elektroniczną użytkownika konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe;
- 15) Użytkownikowi – należy przez to rozumieć podmiot upoważniony lub uprawniony w myśl obowiązujących przepisów prawa do dostępu do sprawy, w szczególności orzecznika, stronę, uczestnika postępowania lub ich pełnomocnika albo obrońcę, a także osobę upoważnioną przez podmiot publiczny (w ramach uprawnień Konta podmiotu publicznego).

§ 3. Sąd dokonuje doręczenia wskazanego w art. 133a § 1 k.p.k. poprzez zatwierdzenie pisma do publikacji w systemie wskazanym jako system informatyczny do prowadzenia urzędów ewidencyjnych przez sekretariaty sądów, utworzenie odpowiedniej korespondencji i jej przesłanie za pośrednictwem modułu do doręczeń do portalu informacyjnego.

§ 4. 1. Pełnomocnik zawodowy obowiązany jest podać sądowi przy zgłoszeniu swojego udziału w sprawie co najmniej numer wpisu na właściwą listę.

2. Ustalenie numeru PESEL pełnomocnika zawodowego w razie braku jego wskazania przez pełnomocnika w piśmie procesowym następuje przy wykorzystaniu systemu ROBUS.

3. Po wpisaniu numeru PESEL do wydziałowego systemu teleinformatycznego należy nadać pełnomocnikowi zawodowemu dostęp do sprawy w portalu informacyjnym.

4. Nadanie dostępu Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa i podmiotowi publicznemu następuje przez wpisanie kodu jednostki.

§ 5. 1. W razie cofnięcia pełnomocnictwa albo zwolnienia pełnomocnika zawodowego wyznaczonego z urzędu należy odebrać pełnomocnikowi zawodowemu dostęp do sprawy w Portalu Informacyjnym.

2. Status pełnomocnika zawodowego uprawniający do posiadania w portalu informacyjnym Konta pełnomocnika zawodowego może być automatycznie weryfikowany zgodnie z odrębnymi przepisami w systemie ROBUS. W przypadku negatywnej weryfikacji Użytkownik może utracić dostęp do spraw, do których dostęp posiadał jako Pełnomocnik zawodowy. Wszyscy Użytkownicy Kont zależnych tracą w takim wypadku dostęp do spraw, do których dostęp został im przyznany przez Pełnomocnika zawodowego.

3. W przypadku wniosków pełnomocników substytucyjnych o udzielenie dostępu do sprawy przewodniczący zobowiązuje ich do sprecyzowania zakresu swojego umocowania poprzez wskazanie czy pełnomocnik substytucyjny posiada także uprawnienie do dostępu do danych w portalu informacyjnym.

§ 6. 1. Po odbiorze pisma, na koncie, na którym umieszczono pismo, jest prezentowana data odbioru, a w przypadku nieodebrania pisma w terminie 14 dni od daty umieszczenia pisma na koncie – data, w której upłynął 14-dniowy termin, o którym mowa w art. 133a §3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

2. Elektroniczne potwierdzenie odbioru korespondencji jest przekazywane do sądu automatycznie, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

3. Elektroniczne potwierdzenie odbioru korespondencji zawiera: oznaczenie doręczonego pisma, informację o czasie jego odbioru, nazwę użytkownika konta, któremu doręczono pismo, albo – jeśli pismo nie zostanie odebrane – informację, że pismo uznano za doręczone w trybie art. 133a § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, informację o czasie umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym razem z oznaczeniem doręczonego pisma, a w przypadku postępowania rejestrowego – informację, że pismo zostało doręczone na wskazane przez użytkownika konto, inne niż konto, z którego wniesiono pismo.

§ 7. Przed uwierzytelnieniem użytkownika konta informuje się o sposobie i skutkach dokonywania doręczeń elektronicznych.

§ 8. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Przedmiotowe rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 133a § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.). Niniejszy akt wykonawczy jest niezbędny dla wdrożenia doręczeń elektronicznych w postępowaniach karnych. Rozporządzenie wykonuje postanowienia ustawy, określając tryb i sposób dokonywania doręczeń elektronicznych, jednocześnie definiując pojęcia użyte w rozporządzeniu. Dodatkowo rozporządzenie reguluje również skutki nie odebrania pisma doręzonego w przewidzianym w tym akcie prawnym trybie we wskazanym terminie. Wskazuje również elementy elektronicznego potwierdzenia odbioru korespondencji; wymogiem w tym zakresie jest oznaczenie doręzonego pisma, informacja o czasie jego odbioru, nazwa użytkownika konta, któremu doręczono pismo, albo – jeśli pismo nie zostanie odebrane – informacja, że pismo uznano za doręczone w trybie art. 133a § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, informacja o czasie umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym razem z oznaczeniem doręzonego pisma, a w przypadku postępowania rejestrowego – informacja, że pismo zostało doręczone na wskazane przez użytkownika konto, inne niż konto, z którego wniesiono pismo.

Zakres projektu w całości nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie będzie przedstawiany właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnień.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny oraz na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych – Prawo ustroju sądów, prokuratury i Służby Więziennej”.

Projekt nie dotyczy warunków określonych w uchwale nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednoczenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. poz. 205).